NASLOV

DANES KMETIJSKA PANORAMA

Današnji številki Vestnika je priložena Kmetijska panorama, ki na 8 straneh prinaša veliko zanimivega, predvsem pa koristnega branja za kmetijce. Prva letošnja Kmetijska panorama je namenjena kmetijski pridelavi, v njej pa so predvsem strokovni nasveti, namenjeni poljedelcem, sadjarjem in vinogradnikom. Prvi bodo našli predvsem strokovna navodila za tehnologijo pridelovanja nekaterih najpomembnejših poljščin, sadjarski del je namenjen tako večjim sadjarjem kot vrtičkarjem, vinogradniški del pa govori o sajenju vinske trte. Današnja priloga pa bo zanimiva tudi za tiste, ki jih zanima obnova, vzgoja in izraba travne ruše.

Leto XXXVII
Št. 12

Murska Sobota
26. marec
1987

Cena 200 din

VESTNIK

Kurirčkova pošta že v Pomurju

Slovenski pionirji te dni spet opravljajo eno svojih pomembnih nalog — od javke do javke prenašajo kurirčkovo pošto in obujajo spomine na partizanske kurirje, na pionirje, ki so prenašali zaupna sporočila med narodnoosvobodilnim bojem. Tako pionirji s številnimi aktivnostmi v mesecu kurirčkove pošte in s sporočili v torbici hkrati manifestirajo svojo pripadnost revolucionarnim vrednotam ter pripravljenost te vrednote ohranjati in ustvarjalno razvijati.

Štajerska proga kurirčkove pošte je prispela v Pomurje v torek (24. marca), in sicer so jo od pionirjev lenarške občine sprejeli pionirji občine Gornja Radgona. Medtem je že obiskala domala vse šole v občini, jutri (27. marca) pa jo bodo pionirji iz Radenec predali svojim vrstnikom z osemletke na Tišini. Isti dan bo obiskala še pionirje v Krogu, Bakovcih, Murski Soboti, Puconcih, Cankovi, Rogašovcih, Kuzmi in pri Gradu na Goričkem. Tam jo bodo shranili do ponedeljka, nato pa bo nadaljevala pot do pionirjev v Gornjih Petrovcih, Šalovcih, Prosenjakovcih, Fokovcih in Bogojini. 31. marca jo bodo kurirji ponesli v Beltince, kjer bo zadnja postaja v soboški občini. Do 2. aprila jo bodo nato prenašali pionirji lendavske občine, od 2. do 4. aprila pa še pionirji občine Ljutomer.

Povsod pripravljajo srečanja z borci in aktivisti NOB ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij.

J. G.

Brez izgub ni šlo

Število izgubarjev v gospodarstvu se je v letu 1986 v Pomurju sicer zmanjšalo, vendar so izgube pestile še prenekatero organizacijo združenega dela. Z rdečimi številkami jih je lansko poslovno leto končalo 13 (predlani 16), zmanjšala pa se je tudi realna vrednost izgub, saj so bile te le za slabih 20 odstotkov višje kot v letu 1985 in so znašale nekaj več kot 3 milijarde dinarjev.

Če so bili še v letu 1985 v najtežjem položaju kovinarji, so ti poslovno leto 1986 sklenili brez rdečih številk, zamenjali pa so jih lesarji, ki so imeli lani okrog 18 odstotkov celotne pomurske izgube, povrhu vsega pa je ta izguba ostala skoraj v celoti nepokrita in bodo morale organizacije združenega dela pripraviti sanacijske programe. Vsa ostala izguba je pokrita, kar pa ne pomeni, da so v organizacijah združenega dela s tem probleme tudi rešili. Najhitrejšo rast izgub v primerjavi z letom 1985 so zabeležili v radgonski občini, saj je večja za dobrih 155 odstotkov, v lendavski občini je večja za 117 in v soboški občini za 7,7 odstotka, medtem ko so jo v ljutomerski občini zmanjšali skoraj za 83 odstotkov.

Največji pomurski izgubar še naprej ostaja lendavska Petrokemija, imela je skoraj 47 odstotkov vseh izgub v gospodarstvu, med osnovnimi vzroki zanjo pa navajajo previsoke cene plina in urea ter nizke cene metanola, s katerim na tujem trgu dosegajo le polovico lastne cene, pri lepilih pa so morali zaradi težav pri uvozu surovin zmanjšati proizvodnjo. Tudi v lesni industriji med glavne vzroke izgub postavljajo prevelik delež izvoza, pri tem pa je zanimiv podatek iz Lesnininega tozda Mizarstvo v Ljutomeru, kjer so lani bistveno zmanjšali izvoz in tako poslovno leto končali pozitivno.

Čeprav nam je pretežni del izgub v lanskem letu uspelo pokriti, pa, kot že rečeno, to še ne pomeni, da smo težave rešili. Pokrivanje izgub pomeni namreč v nekem smislu tudi odtegovanje akumulacije od dobrih organizacij in s tem poslabševanje učinkovitosti celotnega gospodarstva.

L. Kovač

KRAJEVNE KONFERENCE SZDL MESTA MURSKA SOBOTA organizirajo jutri ob 18.00 razpravo o ekologiji, energiji in varčevanju. Zainteresirane prebivalce mesta pričakujejo v dvorani gasilskega doma.

Čeprav smo prvi pomladni dan pričakali še v snegu, kaže, da se zima le poslavlja. Sonce nam pošilja vsak dan toplejše žarke in kmalu se bo začela prebujati narava. Kmetijce čaka veliko dela, saj se je zima dolgo zavlekla in nadoknaditi bo treba zamujeno. Nekateri vinogradniki in sadjarji so z obrezovanjem začeli že v toplih februarskih dneh, nadaljujejo pa zdaj, saj časa ni več veliko. Le da bi se njhov trud poplačal in bi nasadi jeseni bogato obrodili! Foto: Albert A.

Izviren soboški pozdrav pomladi ali ob uri zmagoslavja Vesne

Dopolnilo se je, kar se je moralo, in člani ekološke-mirovniške sekcije na Srednješolskem centru tehniško-pedagoške usmeritve so na prvi pomladni dan, 21. marca, na treh ravneh (v vesolju, galeriji kulturnega centra in na deželi) odprte scene v Murski Soboti dočakali prihod Vesne, staroslovanske boginje pomladnih radosti in hujnosti, ki je v ranih jutranjih urah koledarsko pregnala Morano, kolegico, ki prinaša zimo in smrt. Bila je izkušnja, kakršna se nam ne ponuja vsak dan, z rosno mladim srednješolskim naraščajem prisluhniti koncertu v galeriji, postati pri ekološki stojnici pri »šopingu« in hkrati z mislijo šiniti v nebo, kjer se je mesec poprej — po poročilu revije Time — primerilo nekaj nezaslišanega. V noči s 23. na 24. februar je v observatoriju v Las Campanasu na vetrovnem vršacu v severnem Čilu Ian Shelton, kanadski astronom, najprej na leči teleskopa in kasneje še s prostim očesom ujel svetlo liso eksplodirajoče zvezde ali supernove. V zadnjem stoletju je to edinstven primer, oziroma, kar je še pomembnejše: na razdalji vsega 170 tisoč svetlobnih let je bila po letu 1604 najsvetlejša, kar se jih je pojavilo na zemeljskem nebu. Iz vesoljskega prostranstva je prišlo ob uri zmagoslavnega rojevanja pomladi tudi sporočilo, da je vse minljivo in da zvezdne eksplozije rojevajo energijske delce, znane kot vesoljski žarki, ki povzročajo mutacije v zemeljskih organizmih in imajo lahko usmerjevalno vlogo pri evoluciji življenja na zemlji. Astrofizik Larry Smarr z univerze v Illinoisu (ZDA) pravi, da smo v zelo dobesednem pomenu »vnuki supernove«.

B. Žunec

IZREDNE RAZMERE V LJUTOMERSKEM AGROPLODU

Slovo od Emone 23. aprila?

Delavcem Emoninega tozda Agroplod in ljutomerskemu izvršnemu svetu je prekipelo. Naposlušali so se Emoninih obljub o donosnih programih in svetli prihodnosti te temeljne organizacije, dovolj jim je životarjenja vse od ustanovitve tozda v letu 1979. V minulem letu sta zanimive programe ponujali Krka in Zlatorog, vendar so jih v Emoni zavrnili kot neustrezne, kar je sprožilo valove nezadovoljstva. Tako se je minuli petek na izredni seji sestal občinski izvršni svet in se strinjal, da Agroplodovi delavci sprožijo pobudo za izločitev iz delovne organizacije Emona Commerce in priključitev k tisti, ki ponuja ugodnejši proizvodni program. Omenili smo ponudbo Krke (izdelava praškastih zdravil za veterino) in Zlatoroga (izdelava tekočih čistil in mehčal ter embalaže za omenjene izdelke), kar bi menda zagotovilo prihodnost te gospodarske enote, morda še kakšno zaposlitev več. Zdaj je vseh delavcev 46. V petek je bil tudi zbor delavcev, ki so ga v ponedeljek, ko se je sestal tudi delavski svet tozda in je prišel med zaposlene direktor DO Emona Commerce Vojko Vovk, ponovili. Ponovno ni prišlo do odločitve o odcepitvi, pač pa — po burni razpravi — do soglasja, da jo preložijo do 23. aprila. Dotlej morajo v delovni organizaciji pripraviti predlog proizvodnega programa za ljutomerski tozd. Krka in Zlatorog pa utemeljitev svoje ponudbe.

D. L., B. Ž.

MILAN KUČAN: »Če zdaj ni čas za spremembe, ni nikoli!«

Okvir petkovemu srečanju predsednika predsedstva CK ZKS Milana Kučana s sodelavci (Milošem Prosencem, Gezo Bačičem in Silvom Komarjem) s političnimi delavci in gospodarstveniki Pomurja v Radencih je dajalo več vprašanj: razčlemba kriznih razmer v državi, predvidene spremembe ustave in zakona o združenem delu ter zadnje interventne potezе zvezne vlade. Najprej pa so predsednika slovenskih komunistov seznanili z lanskim gospodarjenjem v pokrajini in še posebno zagatnem cenovnem položaju kmetijstva.

V tej zvezi je pomenljiva ugotovitev uvodničarja-podpredsednika medobčinske gospodarske zbornice, sicer direktorja Ljutomerskega Mlekoprometa Mira Steržaja. »Elektrogospodarstvo smo v treh mesecih rešili s 1900 starimi milijardami dinarjev, mi pa prosimo, da do 1. julija rešimo kmetijstvo, sveže meso in mleko, le z 200 starimi milijardami dinarjev. Prav bi bilo, da najdemo zanju kompenzacijo, kajti politika, naj bi se izdelki povečali za toliko več kot konzum, je nemogoča. V Sloveniji imamo 42 odstotkov konzumnih artiklov in bi pomenil dvig v zameno za konzum najmanj 100-odstoten dvig teh izdelkov (mlečnih), kar tudi ni sprejemljivo. Vztrajamo pri enotnem reševanju te zadeve v Sloveniji in predlagamo — o tem ti bomo poslali pismo — da nam pomagaš pri republiškem izvršnem svetu, kajti s tem problemom več ne moremo čakati.« V razpravi so se oglasili direktorji: Božo Kuharič iz Mure, ki je posebej opozoril na vzročno-posledično povezanost izvoza in osebnih dohodkov v luči novih ukrepov zisa, Rajko Kotnik iz Gorenja Elrad s pripombo, da na tujih tržiščih, konkretno v Sovjetski zvezi, prihajajo v konflikt s SR Srbijo, ki se obnaša, kot da je tuje tržišče njen fevd, Jože Kolarič iz Turniške Planike s pozivom, da najdemo skupne skrite rezerve, Jože Hajdinjak iz Ina-Nafte, ki je povedal, da so o položaju te DO te dni poslali pismo tudi CK ZKS, Herbert Šefer iz Radenske je govoril o razvojnih možnostih turizma, Jože Küronja, predsednik občinskega izvršnega sveta Lendava, pa o zahtevi, da je delitev dohodka treba prepustiti ozdom, kjer ta tudi nastaja.

»Seveda sem vam hvaležen za vsa pisma, ki ste mi jih pisali in mi jih še boste. To je znak zaupanja, vendar jaz ne morem rešiti teh problemov. Lahko vam pomagam, dokler je ta sistem — zato ste mi tudi pisali — da vas spravim k Šinigoju ali Zemljariču. Ampak to ni tržna ekonomija in ni miselnost tržne ekonomije. Je pa naša resničnost,« je bil v daljšem razmišljanju neposreden Milan Kučan. »A bomo mi Pomurci zadovoljni s tem, da bomo v Ljubljano vozili svinjske polovice ali konzerve, ki jih nihče ne kupuje, ali bomo imeli ambicije, da finaliziramo to, kar imamo doma, do tako visoke kakovosti, ki bo višja od šunke za ameriške vojake, in da bomo zdržali na skupnem evropskem trgu, kjer je konkurenca v kmetijstvu in pri kmetijskih pridelkih najvišja; tako kar zadeva kakovost, proizvodnjo in subvencije, ki jih bomo takrat lahko zahtevali tudi doma in jih produktivno uporabljali.«

Kasneje se je vprašal: »Ali se je mogoče sprijazniti s čedalje glasnejšo tezo v Sloveniji, da imamo takšne ambicije samo Slovenci — od prvega do zadnjega — in da smo zaradi tega, ker smo poslovno uspešni, prodorni in bi radi na zahodni trg, dobili v Jugoslaviji status kvečjemu tolerirane manjšine in postali motilni faktor povprečja, s katerim je Jugoslavija zadovoljna. Rad bi vam povedal, da so to teze na mlin slovenskega nacionalizma, ki raste, je demobilizirajoč in gane gre nič več podcenjevati. Pred nekaj dnevi je bila nekje zapisana ugotovitev dr. Muleja, ki se s temi zadevami ukvarja, in ji je najbrž treba verjeti, da sta v Sloveniji samo dve delovni organizaciji, ki imata v svoji razvojni strategiji opredeljene tudi razvoj, znanost in trženje. Če sta samo dve, bi bilo dobro, da bi šli kar domov s tega sestanka. Mislim, da se vseeno moti, da nista samo dve, ampak veliko jih pa ni, in menim, da jih ni kaj več kot dve tudi v drugih republikah. In to je tisto, kar bo lahko to Jugoslavijo pripeljalo iz krize, če se tistim, ki to imajo, gledajo v prihodnost, imajo visoke ambicije in so tudi nekaj naredili za njihovo uresničitev, povežejo s svojimi rezultati in bodo nosilci zahteve, da se morata gospodarska in razvojna politika oblikovati na način, ki nas bo iz ekstenzivne državne ekonomije pripeljal v intenzivno tržno ekonomijo.« Predsednik predsedstva CK ZKS Milan Kučan je podrobneje razčlenil vlogo in položaj slovenskega in jugoslovanskega gospodarstva v evropskem prostoru in naglasil zahtevo časa po visoki profesionalnosti (strokovnosti in odgovornosti) slehernega dela, poslovodnega in političnega. Ob tem je tudi komentiral stečaj Lika Savinje in poduk, ki iz tega sledi za vse nas, ter zadnje interventne ukrepe zveznega izvršnega sveta, ki ne bi smeli prizadeti dobrih gospodarjev, in ob koncu opozoril na uveljavljanje strategije tehnološkega razvoja države ter prenovo na vseh področjih in ravneh. »Kadrovska prenova je del tega. 49 odstotkov zaposlenih v slovenskem gospodarstvu je nekvalificiranih delavcev. Ni potrebno veliko filozofije o tehnološki prenovi, o preustroju gospodarstva. S tem kvalifikacijskim sestavom ne bo nobenega preustroja. Iskra potrebuje tačas 2000 inženirjev, da o drugih ne govorim. V Sloveniji jih ni. Imamo tako rekoč polno štipendiranje otrok, ki študirajo. Sestav študirajočih in štipendiranih je v popolnem razkoraku s to ambicijo. Dogovorili smo se za osnovni cilj reforme. To je šola, ki bo šolala za jutrišnji dan, tisti, ki bo zagotavljal civilizacijski in tehnološki priključek Slovencev k civilizaciji, ki prihaja. O tem smo se vsaj načelno dogovorili. In zdaj je — prej ni bilo — jasno, da imamo razvojno strategijo Slovenije. Ve se, katere so tiste panoge, kjer Slovenci lahko v svetu kaj dosežemo. To, kar nam je bog dal: pamet in naravo. Ton železa, ton aluminija mi dolgoročno ne bomo mogli predelovati. Nimamo energije, ne surovin, ve se, kaj je prava prihodnost,« je menil v Radencih predsednik slovenskih komunistov Milan Kučan.

Branko Žunec

ZADNJA VEST

POTRES OB MURI

Pomurje je potresno območje. To je dokazano, saj teče čezenj ena od zemeljskih prelomnic, ki se nadaljujejo proti jugu in naprej do reke Jordan. Potresni geologi to dobro poznajo. Pravzaprav sodi vsa Slovenija med potresna območja. Te dni smo dobili novo potrditev za to, saj je geofizikalni laboratorij na Golovcu 22. tega meseca ob 21.04 kakih 145 kilometrov severovzhodno od Ljubljane zaznal potres 2. stopnje po Richterju oz. 3. do 4. stopnje po Mercalliju. Povedali so nam, da je to ob porečju Mure na avstrijski strani nekje pri Leobnu. Hkrati nas je zanimalo, kaj bi moglo dejstvo, da je Pomurje potresno območje, pomeniti za nameravano gradnjo akumulacijsko-pretočnih hidroelektrarn na reki Muri. »Vsako akumulacijsko jezero lahko sproži premike zemeljskih plasti. Kako bi to utegnilo vplivati na podtalnico ali mineralne vrelce pri Radencih, pa si ne upamo napovedovati in bi bilo treba raziskati,« smo zvedeli.

B. Ž.

Radenska

GLASBENA PARADA RADENCI 25. 3.— 27. 3. 1987

Hotel Radin
25. 3. — 20.00 — nastopajo orkestri: Sarajevo, Skopje, Zagreb
26. 3. — 20.00 — nastopajo orkestri Beograd, Novi Sad, Priština, Ljubljana
27. 3. — 20.00 — nastopajo vsi orkestri

Hotel Diana
26. 3. — 17.00 — nastopa orkester RTV Beograd

Moravske Toplice
26. 3. — 16.00 — nastopa orkester RTV Zagreb

Srečanje plesnih orkestrov JRT postaj

BEGUNSKO TABORIŠČE V RUŠEVINAH — V maščevalnem bombnem napadu je bil en Palestinec ubit, trije pa ranjeni. Gre za odgovor na napade, v katerih je bilo v zadnjih treh dneh ubitih ali ranjenih deset izraelskih vojakov in plačancev.

V zakupu 21 tisoč hektarov

Po popisu iz leta 1981, ima Vojvodina okoli 290 tisoč kmečkih gospodarstev, med njimi polovico čisto kmetijskih, leta 1971 pa jih je bilo 12 odstotkov več. Okrog 46 odstotkov lastnikov kmetij je starejših od 50, 20 odstotkov pa starejših od 60 let. Tudi kmetije so vedno manjše; skoraj 70 odstotkov čistih kmetijskih gospodarstev ima manj kot 5 hektarov zemlje.

Glede na vedno manj ugoden starostni sestav kmečke-ga prebivalstva, je vedno več zemlje v družbenem zakupu, trenutno preko 21 tisoč hektarov. Povprečno nadomestilo za hektar v organiziranem družbenem zakupu znaša letos 923 kilograme krušnega žita.

Odplačali skoraj milijardo dolarjev

Jugoslavija je v dveh mesecih tega leta odplačala tujini 640 milijonov dolarjev dolga in še 352 milijonov dolarjev za obresti. Spričo poslabšanih zunanjetrgovinskih rezultatov to ni bilo lahko, zato je bilo treba omejiti nakupe v tujini. To je v pogovoru z novinarji v mednarodnem tiskovnem centru v Beogradu izjavil podpredsednik ZIS Miloš Milosavljević. Kot je dodal, bi nadaljnje omejevanje uvoza slabo vplivalo na trgovanje s svetom, pa tudi na celotni razvoj države. »Doslej uvedeni ukrepi ne morejo obroditi sadov čez noč. Zavedamo se težav, ki jih bomo imeli pri njihovem uveljavljanju, toda vztrajali bomo,« je še povedal Milosavljević.

Manj dela

V okviru obsežnega programa za prestrukturiranje bo na Madžarskem v naslednjih dveh letih izgubilo delovno mesto okoli 10 tisoč železarskih in jeklarskih delavcev. Energetske in proizvodne stroške nameravajo drastično zmanjšati, tovarne modernizirati in njihovo proizvodnjo usmeriti v tako proizvodnjo, za katero je na svetovnem trgu dovolj zanimanja. Že leta 1985 so ukinili okoli 5 tisoč delovnih mest in to zaradi gospodarskih interesov države.

15 tisoč vagonov v kleteh

Zaradi izredno dobre vinske letine, imajo makedonski vinogradniki v kleteh še 15 tisoč vagonov lanskega pridelka. Kupci z nakupi vina ne hitijo preveč, ker računajo, da se bo vino pocenilo. Trenutno ga prodajajo po 300 dinarjev za liter. Veliki predelovalci vina so že dali zahtevek za uvoz cenenih tujih vin, makedonski vinarji pa temu nasprotujejo.

V zadnjih štirih letih so se površine s trto v Makedoniji zmanjšale od 39 na 34 tisoč hektarjev. Ker vinogradniki ne zmorejo dovolj denarja, bodo za obnovo kakšnih 4 tisoč hektarjev vinogradov prispevali tudi naslednji predelovalci grozdja: Navip, Rubin, Župa, Centropromet in Badel.

pismo iz beograda

MERILA

Beograjsko gospodarjenje izraža dejstvo, da je lansko leto končano v 81 organizacij združenega dela s 36 milijard izgub na 52.000 zaposlenih v teh organizacijah. Izgube bi bile mnogo večje, če bi že lani veljala letošnja pravila obračuna gospodarjenja. Tedaj bi najbrž imele negativen rezultat gospodarjenja še mnoge druge organizacije, ki so bile lani vsaj enkrat v minusu. Takih je bilo 364.

Zanimivo je pri tem, da so 16 odstotkov izgub pokrili ob letnem obračunu in da je tako nastal pojem »ostanek izgub«. Le-ta je najbrž povzet po pojmu »ostanek dohodka«, ki ga v knjigovodstvih uporabljajo za opredeljevanje dohodkov, ki ostajajo za razpolaganje organizacijam združenega dela. Naravno je, da si želijo organizacije združenega dela čim večji ostanek dohodka, kakor je naravno, da si družbenopolitične organizacije želijo čim manjši ostanek izgub. Te želje se namreč pogojno vežejo z nekimi drugimi željami. V Beogradu na primer želijo čim prej zgraditi »metro«, in to je ena tistih želja, ki jih izgube snedejo. Pravzaprav so lanske izgube tolikšne, da bodo šle želje po metroju po gobe, ali pa bo Beograd ostal brez nove tovarne vode z nekaj vodnjaki.

Izgube so kajpak nastale tako, da so v organizacijah združenega dela delili normalne osebne dohodke, čeprav ni bilo nikakršnega ostanka dohodka več. Poznavalci razmer kažejo nezadovoljstvo s takšno brezbrižnostjo, saj so v organizacijah združenega dela vedeli za nov obračun gospodarjenja, pa niso ničesar storili za to, da bi se zaostrenim razmeram gospodarjenja prilagodili. Vodstveni krogi beograjskih delovnih organizacij namreč še vedno »ne morejo razumeti«, da so organizacije dela prepuščene same sebi, namesto da bi za realizacijo njihovih poslov skrbele družba in banke.

Tak je povzetek informacij v tukajšnjih sredstvih javnega obveščanja o lanskem gospodarjenju Beograda. Hkrati beremo sugestije, naj bi beograjsko podzemno železnico financirala skupnost, češ da tudi drugod financirajo takšne posle zvezne vlade, saj si mesto nikjer ne more privoščiti takšnega izdatka samo. To pa je že način mišljenja o gospodarjenju, filozofija.

brgično je, da drugod drugače financirajo »metro«, kakor tudi drugače pokrivajo izdatke gospodarjenja, ker imajo za to drugačna, ne pa samoupravna merila. Če beograjsko gospodarjenje nazaduje, zakaj bi takšno gospodarjenje podpirali celo z zvezne ravni? Če bi gospodarjenje v glavnem mestu napredovalo, bi lahko govorili o udeležbi širše in najširše skupnosti v uresničevanju načrtov glavnega mesta Srbije oziroma Jugoslavije, kajti materialna krepitev Beograda je pomembna le takrat, ko so gospodarske možnosti tega mesta, ki sploh niso majhne in nepomembne za Srbijo in Jugoslavijo, najbolj izkoriščene v skupno korist.

Resnici na ljubo je treba ugotoviti, da beograjski funkcionarji doslej sploh niso niti poskušali dobiti od republike in federacije neke materialne pomoči za gradnjo podzemske železnice in da so celo umolknili o razpisovanju novega namenskega samoprispevka, čeprav jim to v beograjskih krogih na ves glas očitajo. Doslej so si zamislili že precej obetajočih potez za oživljanje gospodarstva, pri čemer kličejo na pomoč izdatno moč znanosti, ki je v Beogradu res neproduktivno nakopičena, vendar so to prej vizionarske poteze, kot pa za tisto vsakdanjo rabo, kajti v gospodarstvu ni mogoče ničesar čez noč spremeniti, naj so politične želje še tolikšne.

Za Beograjčane je najvažnejše vprašanje motiviranosti občanov za ustvarjalno delo, kajti, kot smo že večkrat sporočali, tukaj je ljudstvo zelo pasivizirano z neizpeljanostjo združenega dela. Preveč je zanašanja na strokovno obdelavo materije boljšega gospodarjenja, koncentriranega na kombinate in druge velike tvorbe organizacij, ki izhajajo iz delovne, ne pa temeljne organizacije združenega dela. Zgleda, kot da so kadri postavljeni s hrbtom naprej in da se v takšnem teku za boljšimi rezultati gospodarjenja izdatno zapletajo v lastne noge.

To se izdatno odraža tudi v forumskih razpravljanjih, kjer razpravljanje predolgo traja v raznih oblikah monologov, čim pa se spremeni v dialog, se prečesto zazdi, da postaja nesmiselno, kajti najraje se dogaja, da razpravljalci izhajajo iz nepravih izhodišč, pa se potem sliši, kot da nekdo trdi, da je zemlja ravna, drugi pa, da je okrogla, čeprav je že zdavnaj jasno, kakšna je. Težko je seveda razpravljati o združenem delu, če ima en sogovornik »vizijo ranča«, drugi pa »vizijo kolhoza«.

Viktor Širec

globus

PEKING — Preko 200 kitajskih mest ima velike težave zaradi pomanjkanja vode. Gospodarska škoda zaradi tega že presega 6 milijard dolarjev. Najhuje je v severnih predelih države, kjer so usahnili skoraj vsi viri.

LONDON — Pred dnevi je Anglijo zajel snežni val, kakršnega v drugi polovici marca ne pomnijo. Zapreti so morali številne šole. Snega je nanesło preko pol metra.

BUKAREŠTA — Trije vodilni romunski zgodovinarji so popolnoma zavrnili teze, ki so bile objavljene v knjigi Zgodovina Transilvanije. Knjigo v treh delih je nedavno izdala madžarska akademija znanosti.

BUDIMPEŠTA — Tudi Madžari razmišljajo o tem, da bi začeli izdelovati osebne avtomobile. Izdelali so že dva prototipa. Oba sta dvosedežna, imenujejo ju pa puli.

EISENSTADT — Vinogradniki na avstrijskem Gradiščanskem trdijo, da je mraz močno poškodoval vinsko trto.

BONN — Zvezni statistični urad je izračunal, da so se tudi februarja življenjski stroški v ZR Nemčiji zmanjšali in sicer za pol odstotka. Največ je k temu pripomogla pocenitev tekočih goriv.

NEW YORK — Kriza svetovne industrije kmetijskih strojev se nadaljuje. Lani so v V. Britaniji prodali za 25 odstotkov manj traktorjev kot leto prej, v skladiščih v ZDA pa je neprodanih okoli 100 tisoč traktorjev, kar je enako celotni prodaji traktorjev v enem letu.

RIM — Tudi v naslednjem desetletju se bodo nekatera območja na svetu ubadala z viški hrane, drugod pa se bo problematika v zvezi s pomanjkanjem hrane še bolj zaostrila.

MADRID — Španska javnost si že dolgo prizadeva, da bi Američani zapustili svoje štiri baze v tej državi.

CIUDAD DE MEXICO — Vrsta svetovnih bank je Mehiki odobrila 7,7 milijarde dolarjev novih posojil. To je doslej največje posojilo, ki je bilo odobreno kateri od držav v razvoju.

globus

V ŽARIŠČU DOGODKOV

Dr. László Kövágó: »Splača se biti pripadnik manjšine!«

Te dni je na dunajski konferenci o evropski varnosti in sodelovanju v razpravi o t. i. »tretji košarici« prišlo do pobude Jugoslavije in Kanade, kako v duhu helsinškega procesa priti do živega problematiki manjšin. Naši vzhodni sosedje Madžari so se pobudi pridružili, hkrati pa je na politični in diplomatski ravni padlo več ostrih besed na račun položaja okrog dva milijona romunskih Madžarov. Kaj sodi o nacionalnem vprašanju znanj in znotraj trianonskih meja eden najboljših poznavalcev in najtemeljitejših proučevalcev tega področja na Madžarskem, dr. László Kövágó, s katerim smo se pogovarjali na inštitutu partijske zgodovine v Budimpešti?

»Na vprašanje, koliko manjšin je na Madžarskem, odgovor ni preprost, kajti ob preseljevanjih in izseljevanjih so tisti, ki so ostali, večidel hoteli postati Madžari in pozabili na lastno nacionalnost. Na Madžarskem je bila več desetletij uveljavljana politika asimilacije — že pred prvo in med obema svetovnima vojnama — ko so Nemce prisilno izseljevali v Nemčijo, Slovaki pa so sami hoteli, da se preselijo na Češkoslovaško. Po odločitvi politbiroja partije leta 1968 lahko računamo in razpravljamo o pravilni leninistični nacionalni politiki in ustreznem ravnanju z narodnostmi. Zaradi vseh omenjenih procesov so skoraj povsod. Malo jih je, a na obsežnem območju,« je pojasnjeval dr. Kövágó in vzel v roke svoje zadnje delo iz leta 1985. »Rad bi bil natančen. Leta 1970 je bilo v državi vsega 155 tisoč pripadnikov manjšin, od tega 35 tisoč Nemcev, 12 tisoč Romunov, 34 tisoč Južnih Slovanov in 21 tisoč Slovakov. V bistvu gre za štiri narodnostne skupine, če vzamemo Južne Slovane (Srbi, Slovenci in Hrvati) kot eno manjšino. Zadnje štetje prebivalstva leta 1980 je dalo naslednje rezultate: Južnih Slovanov 27 tisoč, Nemcev 31 tisoč, Romunov 10 tisoč in Slovakov 16 tisoč, kar pomeni vsega 84 tisoč pripadnikov manjšin. Ta številka resda velja za uraden podatek, ki pa se lahko in se hkrati ne more uporabljati. Zakaj? Zato, ker imajo manjšine svoje šole in razvito lastno kulturno življenje, tako da število učencev in tistih, ki sodelujejo v kulturnem življenju, kaže drugačno podobo. Zdi se namreč, da je zanimanje za šole in narodnostno kulturo večje, kot to kažejo uradne številke. Zato je centralni statistični urad v 509 občinah v državi, kjer živijo manjšine, pripravil z voditelji občin tako imenovano približno (interno) oceno. Ta je pokazala, da je Južnih Slovanov 42 tisoč, Nemcev 138 tisoč — tu je največja razlika zato, ker se je večina tistih Nemcev, ki so ostali na Madžarskem, opredelila za Madžare — Romunov 12 tisoč, Slovakov 71 tisoč, vsega torej 263 tisoč pripadnikov narodnosti, skratka tistih, ki jih zanimajo lastne nacionalne šole in lastna nacionalna kultura.«

Ali so se pri tem internem preštevanju pripadniki narodnosti opredeljevali na osnovi jezika ali na osnovi nacionalnosti? Ali po tem, kako govorijo ali po narodnostni pripadnosti?

Ko sem omenjal uradna štetja prebivalstva, sem imel v mislih dejstvo, da se pripadniki manjšin počutijo kot narodnost in bolj ali manj govorijo jezik narodnosti. Druga (interna) ocena pa pomeni, da ti ljudje, ki so se sicer opredelili za Madžare, znajo jezik ene od narodnosti in dajo svojega otroka v šolo, da bi se učil tega jezika, morda pa tudi sami sodelujejo v eni od kulturnih dejavnosti svoje vasi.

Prešli bi na probleme in odprta vprašanja, ki se pojavljajo, ko govorimo o manjšinah na Madžarskem. Je to asimilacija, socialna eksistenca ali kaj?

Dejal sem že, da je narodnostna politika od leta 1968 ustrezna in se v bistvu uveljavlja. Madžari jo imajo za svojo in njihov odnos do manjšin je zelo dober. Problemov socialne eksistence med manjšinami sploh ni, oz. brezposelnost ali kaj podobnega na Madžarskem ne obstaja. Asimilacija je sicer prisotna, vendar je uradna politika ne dovoljuje. Govoril sem že, da nekateri pripadniki narodnosti sami želijo postati Madžari. Če bi hotel to pojasniti, bi bilo preveč zapleteno.

Da ni posredi — če vas skušamo razumeti — bolj integracija kot asimilacija?

Ne gre samo za integracijo, ampak za asimilacijo. So ljudje, zlasti največ Nemci, ki želijo postati Madžari: oni sami in njihovi otroci, čeprav je v zadnjem času v šolah vse več tistih, ki načrtno izberejo narodnost.

Pa zakaj? Kakšni so razlogi?

Zato, ker je poprej veljala taka politika, da bi oni hoteli, da postanejo Madžari, zdaj pa je taka politika, da se jim bolj splača biti pripadnik manjšine. Socialne in politične razmere so pač take, da gredo temu dejstvu na roko.

Hočete reči, da po letu 1968 na Madžarskem zgledno ravnajo s pripadniki manjšin na vseh ravneh in v vseh okoljih: vrtcih, osnovnih šolah, pri zaposlovanju, povsod?

Ne bi rekel, da je povsem tako, kajti namere vlade in partije so eno, razmere pa so nekoliko drugačne.

Znana nam je formula romunskega voditelja Nicolaeja Ceausesca o homogenizaciji naroda v

Romuniji. Kako vidite položaj romunskih Madžarov? Okrog dva milijona jih je.

Položaj Madžarov v Romuniji ni najboljši. Tam uveljavljajo politiko, ki želi oddvojiti Madžare v Romuniji od Madžarske in Romune na Madžarskem od Romunije. Oprostite, vse to je težko povedati.

Kaj sodite o položaju Madžarov v Jugoslaviji?

Menim, da imajo primerne razmere za eksistenco, svoj kulturni razvoj in delo. Imam ugodno mnenje o nacionalni politiki v Jugoslaviji, in kar je pomembno: sodelovanje med Jugoslavijo in Madžarsko je v tem pogledu ustrezno. Mi iščemo pomoč od vas za naše južnoslovanske manjšine (Slovence, Hrvate, Srbe) v šolah, kulturnem življenju in drugje, vi pa isto želite od nas oz. omogočate pomoč Madžarom v Jugoslaviji. To je res hvalevredno.

Koliko ste dr. Kovago seznanjeni o slovenski manjšini v Porabju v Železni županiji in po drugih županijah, kjer naj bi bili zgolj »otoki slovenstva«?

Slovenska manjšina na Madžarskem sodi med tiste manjšine, ki najbolj strnjeno živi na določenem območju, in sicer na jugozahodu v t. i. Porabju. Dolgo je bila v dokaj težkem socialnem položaju, toda po letu 1968 so vse večja prizadevanja pomagati tudi Slovencem. To pomeni uvajanje in razvijanje gospodarstva v Monoštru, spodbujanje kmetijstva in drugih dejavnosti. Tako zdaj slovenski živelj na tem območju dokaj solidno živi, njegov dohodek je vse večji in materialni standard vse kakovostnejši.

Glede na stvaren položaj in razmere, kakršne vladajo v Porabju, zveni vse to sila optimistično.

Jasno, saj tudi v tem primeru velja prejšnja sodba, da je eno politika in drugo stvarnost. Slednja je nekaj slabša, čeprav mislim, da socialnih problemov v glavnem ni, tudi med Slovenci ne.

Kakšno je vaše siceršnje mnenje o problematiki manjšin v Evropi?

Težko je o tem posplošeno razpravljati, kajti v posameznih državah so razmere ugodne, drugje ne. Osebno ne bi razdvajal Evrope po vprašanju narodnosti po tem, ali gre za socialistično ali kapitalistično državo. So namreč kapitalistične države (Finska, Švedska), kjer manjšinam ne gre slabo, so pa tudi socialistične države, v katerih ni ravno najbolje biti pripadnik narodnosti.

Kaj mislite, koliko (kje, kako) se z zgodovinskega gledišča stikajo in koliko (kje, kako) razdvajajo madžarska in jugoslovanska (ali morda slovenska, vojvodinska) kulturna bit in izročilo? Kaj je na tem polju ostalo skupnega iz časov avstro-ogrske monarhije? Z vsem tem ste se namreč zelo zavzeto ukvarjali.

Ravno zato, ker sem se s tem veliko ukvarjal, je težko na kratko razmišljati. Od Avstro-Ogrske je ostalo do danes v bistvu zelo malo, vseeno pa je še nekaj skupnega kulturnega bogastva iz tistih časov. Na tej osnovi se je pravzaprav razvijala kultura tako v Jugoslaviji (Sloveniji, Slavoniji, Vojvodini) kot na Madžarskem. Tudi sam sem po rodu iz Vojvodine in sem na Madžarsko odšel leta 1948. Vse to bogastvo kulturnega izročila nam omogoča, da ravnamo podobno pri reševanju ne le kulturnih, ampak tudi narodnostnih problemov.

Če naj zaokrožimo prostor nekdanje avstro-ogrske monarhije, vas moramo še vprašati, kaj sodite o položaju madžarske manjšine v Avstriji.

Madžari v Avstriji so se že močno ponemčili. Komajda so še. Če se ne motim, jih je bilo ob preštevanju vsega okrog štiri tisoč, če ne manj. Če trdijo, da jih je več, je to razumljivo, saj povsod manjšina zatrjuje, da je njenih pripadnikov več, kot pokaže samo preštevanje. Take so razmere tudi na Madžarskem in v drugih državah.

Branko ŽUNEC

od tedna

LENDAVA — Na četrtkovi seji izvršnega sveta skupščine občine Lendava so obravnavali krajšo analizo drobnega gospodarstva v občini in pri tem ugotovili, da ni kakega večjega razmaha osebnega dela. Vzrok naj bi bil predvsem denarne narave: obrtnik-začetnik mora imeti že lepo vsoto denarja, če hoče začeti z delom. Tudi krajevnim skupnostim ni mar, kako se bo obrt razvijala, saj so občinskemu komiteju za družbeno planiranje le tri poslale odgovore na vprašalnik. Ustrezen občinski upravni organ bo v roku dveh mesecev naredil natančen pregled, koliko različnih obrtnih dejavnosti bi pravzaprav potrebovali glede na število prebivalcev (za to so kriteriji), potem pa bo treba v akcijo, kajti v vseh dejavnostih, razen v avtoprevozništvu in gostinstvu, je še veliko možnosti za osebno delo.

LJUBLJANA — Ustavnih določil, ki se nanašajo na pravice in položaj pripadnikov narodnosti v Socialistični republiki Sloveniji, ni potrebno spreminjati, temveč v praksi dosledneje uresničevati vse tisto, kar je zapisano. To je bila ena izmed osnovnih ugotovitev na pogovoru (sprejemu) predstavnikov madžarske in italijanske narodnosti v SR Sloveniji preteklo sredo pri predsedniku slovenskega izvršnega sveta Dušanu Šinigoju. Spregovorili so tudi o dosežkih pri uresničevanju narodnostne politike in o problemih, s katerimi se srečujejo.

KÖRMEND — Na Madžarskem je minuli konec tedna gostovala skupina iz Murske Sobote, ki so jo sestavljali člani mladinskega pevskega zbora osnovne šole Edvard Kardelj iz Murske Sobote, šolarji SCTPU in predstavniki občinske mladinske konference. Mladi pevci, ki jih vodi Helga Horvat, so gostovali na tradicionalnem srečanju madžarskih srednješolskih pevskih zborov, prireditev pa imenujejo Revolucionarna serenada. Poleg nastopa v Kormendu je zbor nastopil še v Öriszentpetru.

GORNJA RADGONA — Prejšnji teden je bila skupna seja sveta za socialno in zdravstveno politiko pri predsedstvu Socialistične zveze in odbora za razvojne in druge naloge pri občinski skupnosti socialnega skrbstva. Obravnavali so osnutek sporazuma o uresničevanju zdravstvenega varstva v Sloveniji, katerega so ocenili kot dobrega. Menili pa so, da bodo morali s spremembo načina izplačevanja osebnih dohodkov za čas bolezni delavca poostriti kontrolo, da bi omejili možne zlorabe in porast bolniškega dopusta.

MURSKA SOBOTA — Na seji izvršnega sveta so sprejeli poročilo o delu sodišča združenega dela v letu 1986. Ugotovili so, da je bilo v primerjavi z letom prej manj spornih zadev, ki so večinoma posledica neusklajenosti samoupravnih splošnih aktov v delovnih organizacijah. Vse več pa je primerov iskanja pravne pomoči delavcev. Ker je v pripravi nov zakon o vodah, so menili, da bi se šele takrat odločili o primerni organiziranosti in racionalnosti vzdrževalnih in naložbenih del v okviru soboškega tozda mariborskega Vodnogospodarskega podjetja.

GORNJA RADGONA — Na zadnji skupščini samoupravne stanovanjske skupnosti so delegati potrdili načrt novogradnje, prenove in vzdrževanja družbenih stanovanj in hiš za tekoče leto ter do konca tega srednjeročnega obdobja. V letu 1987 bodo dogradili devetnajststanovanjski blok na Tratah 5, katerega vrednost znaša 308 milijonov dinarjev in bo vseljiv v septembru, še letos pa začeli tudi z gradnjo druge faze stanovanjskega bloka z 22 stanovanji, prav tako na Tratah. Do aprila letos naj bi prenovili Kerenčičevo 4 oziroma njeno okolico, uredili komunalne priključke ter pomožni objekt in preuredili vilo v Črešnjevcih 34. Na slednjo se je nanašalo tudi edino delegatsko vprašanje skupščine, ki je bojda edina v Sloveniji zavrnila osnutek družbenega dogovora o skupnih izhodiščih za oblikovanje stanarin in jih tudi ni dvignila za 57, ampak za 45 odstotkov. bb

do tedna

GORENJE MURAL

Boljše poslovanje — tanjše denarnice

Od interventnih zakonov je največ govora, vsaj na Hrvaškem, o tistem, ki določa izplačilo OD. Kot na tekočem traku so se vrstile protestne ustavitve dela, ker so se delavci počutili opeharjene, posebej v tistih ozdih, kjer so delali zavzeteje in bolje, pa zato dobili za »nagrado« nižje plače. Tipičen primer je Gorenje Mural iz Murskega Središča.

Lanski povprečni OD je bil malo nad 60 tisočaki, v zadnjem četrtletju je ta številka narasla za 20 tisoč dinarjev, januarja letos pa so se odločili (tudi na podlagi dobrih poslovnih rezultatov) za občutnejše povišanje, tako je bilo januarsko povprečje kar 15 starih milijonov. Zataknilo pa se je pri izplačilu za februar, ko so v Muralu dobivali povprečno za 44 odstotkov manj denarja kot mesec prej. Ob tem pa so zvišali produktivnost za 15 odstotkov, delali vse sobote, nasploh poslovali uspešno. In kje se v takem položaju lahko najde tolmač, ki bo delavcu razložil pravilnost in dobronamernost predpisov? Zato so v Muralu nehali delati, res le za dan, vendar pa so posledice še danes, več kot teden dni po stavki, občutne. Volje za delo enostavno več ni, delajo manj in slabše, kajti osnovnega motiva — primernega plačila dela — v Muralu več ne morejo zagotoviti. Zdaj se celo bojijo za nadaljnjo usodo DO, saj jim že tako primanjkuje strokovnjakov, ob položaju, kot je, pa bodo odšli še ti. Ker so tudi v Titovem Velenju spoznali, da Mural v zadnjih dveh letih dobro dela, so se sindikalisti odločili, da kot izraz solidarnosti vsakemu k februarski plači dodajo še 30 tisočakov. Vsekakor lepa poteza, ki pa žal ne sega do korenin problema! Ob težavah, ki jih je prinesel interventni zakon, se nam zdi kar ironično opisovati Muralove uspehe. Pa vendar: poleg že omenjene zvišane produktivnosti so začeli z novima programoma (platišča za Tomosove motorje, ki so jih prej uvažali, in teflonske ponve, vse pa gredo v izvoz na avstrijsko tržišče), 44 milijonov dinarjev izvoza, vlaganje v kadre, opremo in objekte (stroji so stari že 12 do 15 let!), in še bi lahko naštevali. Toda ena sama administrativna poteza je, vsaj v očeh delavcev, izničila ves njihov trud. Materialna škoda je zaradi tovrstne zakonodaje velika, prav tako moralna. Pa ne samo v Muralu, ampak tudi v mnogih drugih delovnih sredinah, kjer so letos začeli delati zagnaneje, bolje in uspešneje.

Bojan Peček

Pomurska hrana za Revirje

ABC POMURKO so obiskali predsedniki izvršnih svetov revirskih občin Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, predsednik medobčinskega sveta ZK, medobčinskega sveta sindikatov in medobčinske konference SZDL ter revirske MGZ.

Potem ko so jih na sedežu skupnih služb seznanili z organiziranostjo, poslovnimi uspehi in načrti razvoja ABC POMURKE, so gostje obiskali še perutninarsko delovno organizacijo Agromerkur, pri kateri je v rekonstrukcijo klavnice sovlagalo tudi združeno delo iz revirjev. Obiskali so še usmerjeno kmetijo kmeta kooperanta Kočarja v Skakovcih. Med obiskom so se dogovarjali o nadaljnjem sodelovanju ABC POMURKE pri oskrbi porabnikov v revirjih s hrano iz Pomurja in o možnostih sovlaganja njihovega združenega dela za večjo pridelavo hrane v Pomurju.

B. H.

Večja gospodarnost v poslovanju

»Celotni prihodek gospodarstva lendavske občine je v lanskem letu znašal 105 milijard dinarjev, kar je za 49 odstotkov več kot leto prej. Vrednost porabljenih sredstev je ovrednotena s 87 milijardami, to je 42 odstotkov več kot lani. Tako znaša dohodek 18 milijard in je za 91 odstotkov višji kot v letu 1985,« nam je povedal predsednik komiteja za družbeno planiranje, dipl. ekon. Štefan Gjerkeš.

Gospodarstvo lendavske občine je lani doseglo skoraj dvakrat večjo odstotno rast **dohodka**, kot pa je bila rast **celotnega prihodka**. To pomeni, da se je gospodarnost poslovanja v preteklem letu precej izboljšala. Dohodka pa nista ustvarili dve temeljni organizaciji združenega dela: Naftina Petrokemija in Konstruktorjeva Opekarna. Rafinerija je imela namreč izgubo v višini milijardo 439 milijonov 655 tisoč dinarjev, Opekarna pa je poslovno leto sklenila z negativnim rezultatom, ki znaša 21 milijonov 666 tisoč dinarjev. Naftina oziroma Petrokemijina izguba predstavlja 49 odstotkov vseh izgub v pomurski regiji. Pri tem je zanimivo (ali pa žalostno), da je nastal v tej temeljni organizaciji tak rezultat kljub temu, da je proizvodnjo povečala za 7 odstotkov.

Kaj z izgubarji? Da bi vselej vse organizacije poslovale pozitivno, je nesmiselno pričakovati. To pa seveda ne pomeni, da je treba biti brezbrižen, tudi v Nafti ne! Izgubo iz lanskega leta so že pokrili s sredstvi delovne organizacije Polikem Ljubljana (83 odstotkov izgube) in (preostalo) z denarjem iz skupnih rezerv delovne organizacije.

V gospodarstvu lendavske občine je bilo lani povprečno zaposlenih 6065 delavcev, kar je za 4,5 odstotka več kot leto prej. Ugotavljajo, da se je skupna industrijska proizvodnja povečala za 4,3 odstotka, manjša pa je bila v dejavnostih: predelava metanola, izdelava električnih strojev in aparatov ter proizvodnja opečnih izdelkov. Lani so prodale gospodarske organizacije na tuje izdelke v vrednosti 7 milijard 135 milijonov 944 tisoč dinarjev, kar predstavlja 6,8 odstotka lanskega celotnega prihodka. Dinarska vrednost izvoza je sicer za odstotek višja kot v letu 1985, vendar je **realna** vrednost izvoza manjša.

Lani je bila največji izvoznik turniška tovarna čevljev Planika, ki je prodajo na tuje povečala za 18 odstotkov in je tako znašal njen delež v skupnem izvozu lendavskega gospodarstva 51 odstotkov. Lani se je kot nov izvoznik pojavil Varstrojev tozd Montaža-Purlen, ki je v Francijo prodal prvo skupino sanitarnih kabin.

Izvozniki so močno povečali zlasti prodajo na tržišča, kjer je (imamo) obračunski sistem (kliring).

Pa osebni dohodki? Najvišji so bili v Obrtni zadrugi Lindau, kjer so v povprečju znašali 138.602 dinarja. Več pove informacija o najnižjih osebnih prejemkih. Taki so že nekaj časa v Konstruktorjevem tozdu Opekarna Dolga vas, lansko povprečje je 74.719 dinarjev, nato velikopolanska Deloza-Konfekcija, 78.362 dinarjev itd.

Š. Sobočan

SOBOŠKO GOSPODARSTVO POD DROBNOGLEDOM

Ob dobrih tudi slabši kazalniki

V javnost je prišla prva informacija o gospodarskih gibanjih, skupni in splošni porabi ter uresničevanju resolucije v občini Murska Sobota v letu 1986, ki je pripravljena na osnovi nekaterih statističnih podatkov SDK, občinskega proračuna in samoupravnih interesnih skupnosti. Ker zaključni računi ozdov še niso obdelani in so to šele prvi statistični podatki, ki so jih zbrali na komiteju za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj, se bomo omejili na najpomembnejše kazalnike gospodarjenja v minulem letu. Zanimiv je gotovo podatek, po katerem je bila rast porabljenih sredstev za dobrih 11 indeksnih točk počasnejša od rasti celotnega prihodka, kar je treba oceniti kot pozitivni premik. Na ta način je namreč dohodek v soboškem gospodarstvu močno porasel, in sicer za 145,9 odstotka v primerjavi z letom 1985. Še hitreje pa so naraščala sredstva, ki se iz dohodka in čistega dohodka izločajo za skupne potrebe (163,5 odstotka) in za splošne potrebe (233,7 odstotka).

V primerjavi s poslovanjem pomurskega gospodarstva je soboško gospodarstvo doseglo boljše rezultate. To velja zlasti za dohodek na delavca, ki je v primerjavi z regijskim povprečjem višji za 13,6 odstotka. Po drugi strani pa znašajo sredstva za akumulacijo le malenkost več od rasti dohodka, s čimer se je njihov delež ohranil na ravni iz leta 1985. Tudi delež čistih osebnih dohodkov v dohodku je v primerjavi s prejšnjim nekoliko nižji. Predvsem pa se je treba resno zamisliti nad podatkom, da so v soboškem gospodarstvu lani izplačali za obresti celo 10,4 milijarde dinarjev, kar je za 59 odstotkov več kot leta 1985. Ta visoki znesek kaže, da so bile obresti višje za 21 odstotkov od ustvarjene akumulacije, oziroma 20 odstotkov doseženega dohodka, kar je veliko breme za tukajšnje združeno delo. To je tudi več kot milijardo dinarjev izgube v štirih organizacijah: tozdih Ledava in Lesna predelava Platana, kjer znaša primanjkljaj, ki ga niso pokrili do predložitve zaključnega računa, čez 451 milijonov dinarjev, tozdu Klavnica nad 391,79 milijona dinarjev in v tozdu Elektro čez 253 milijonov dinarjev.

Tudi z izvozom na konvertibilni trg, ki je v soboški občini porasel le za 5,2 odstotka namesto resolucijskih 8, ne morejo biti zadovoljni. Podobno bi lahko ugotovili za nižjo rast kmetijske proizvodnje od načrtovane, medtem ko mnogo bolje kaže z rastjo industrijske proizvodnje, ki je višja za 6,4 odstotka, 2-odstotnim povečanjem zaposlenosti in 3,8-odstotnim porastom produktivnosti dela. Hkrati pa ugotavljajo, da so rasti osebne, skupne in splošne porabe v okviru resolucijskih predvidevanj. Odstopanja pa so pri gibanju osebnih dohodkov in uresničevanju resolucijskih usmeritev razporejanja dohodka v letu 1986. V 11 organizacijah so imeli hitrejšo rast sredstev za osebne dohodke in skupno porabo od rasti dohodka, globalna določila resolucije o delitvi dohodka pa naj bi kršilo 5 organizacij združenega dela v občini. O tem pripravljajo podrobnejše obrazložitve.

Milan Jerše

ZASEDANJE ZBOROV SO MURSKA SOBOTA

Izvajanje referendumskega programa po načrtu

Ker je bil družbenopolitični zbor skupščine občine v Murski Soboti nesklepčen, so poročilo o izvajanju referendumskega programa v obdobju od 1. marca do 31. decembra 1986 v soboški občini obravnavali le delegati zborov združenega dela in krajevnih skupnosti. Kot je navedeno, so lani za potrebe osnovnega šolstva zbrali skupno čez 302 milijona dinarjev, v kar so všteta tudi prenesena sredstva iz referendumskega programa 1981—1985 in pospešena amortizacija po 0,30-odstotni stopnji pri občinski izobraževalni skupnosti. To je omogočilo dograditev obnove Osnovne šole Prekmurske brigade v Murski Soboti, s čimer so učitelji in učenci s prilagojenim programom dobili primerne prostore. Lani se je začela tudi ena od zahtevnejših naložb, to je gradnja večnamenske telovadnice pri Osnovni šoli Edvard Kardelj v Murski Soboti. Kljub težavam pri zagotavljanju denarja in kasnitvi poteka sedaj gradnja telovadnice normalno. Če ne bo omejitve naložb zaradi zveznega interventnega zakona o začasni prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za negospodarske in neproizvodne naložbe, bi objekt zgradili do 15. oktobra letos.

Nato je bil govor o programu posodobitve cest, ki je v celoti uresničen in celo nekoliko presežen. Poleg občinskega samoprispevka so denar zagotovili še iz združenih sredstev temeljnih organizacij, prispevkov krajevnih skupnosti za sofinanciranje in republiške skupnosti za ceste za manj razvita območja. Skupno se je nabralo čez 443,87 milijona dinarjev. Tako so asfaltirane lokalne ceste Andrejci-odcep do Ivanovec, Križevci—Domanjševci, Gornji Črnci—Fikšinci in Bakovci—Melinci. Kot je bilo rečeno, je k temu precej pripomoglo dobro sodelovanje s krajevnimi skupnostmi, kjer so opravili ogromno prostovoljnega dela, prispevale pa so tudi gramoz in dodatna finančna sredstva. Več pripomb pa je bilo na kakovost opravljenega asfaltiranja cest, zato je tu zahteva, da občinska cestna skupnost čimprej zagotovi strokovni nadzor nad izvajanjem del in sprotno odpravljanje pomanjkljivosti. Vsi nosilci naložb v okviru referendumskega programa — tako je sprejeto stališče — pa morajo z zbranim denarjem ravnati skrajno preudarno in odgovorno ter upoštevati spremenjene razmere gospodarjenja.

Na skupnem zasedanju zborov ZD in KS so delegati sprejeli še predlog programa zborov za leto, periodični delovni načrt za drugo trimesečje 1987 ter poročilo o delu sklada stavbnih zemljišč soboške občine, načrt letošnjih del tega sklada, dopolnitve odloka o komunalnih taksah in odloke o uvedbi melioracijskega postopka v katastrskih občinah Domajinci, Beznovci in Krašči.

Milan Jerše

Še vedno na obrobju

● Čeprav je gornjeradgonska občina v letu 1986 kar dobro gospodarila in uresničila vse cilje, pa je v primerjavi s slovenskim povprečjem še vedno na obrobju ali na spodnjem klinu lestvice.

Radgonski izvršni svet je spet dokazal, da lahko naredi nekatere naloge hitro in dobro, saj je med prvimi pripravil analizo uresničevanja resolucije o politiki gospodarskega razvoja občine v letu 1986. Še posebej pohvalna in posnemanja vredna pa je poteza družbenopolitičnih organizacij, ki so na skupni seji 18. marca obravnavale gospodarjenje lanskega leta. Finančni rezultati so kaj lahko varljivi, zato je pomembnejši podatek, da se je celotni prihodek povečeval hitreje kot porabljena sredstva in da se je delež akumulacije v dohodku v primerjavi z deležem osebne in skupne porabe povečal. Vendar pa so se razne obveznosti iz dohodka, ki so močno obremenjevale celotno gospodarstvo, povečevale hitreje od dohodka. Izgub ob koncu leta 1986 je bilo skoraj 357 milijonov, od teh se je preneslo nepokritih v leto 1987 82 milijonov dinarjev. Spodbuden je tudi podatek, da v letu 1986 nobena organizacija združenega dela ni imela problemov s plačilno sposobnostjo, od julija ni imela nobena blokiranega računa, v zadnjih treh mesecih pa ni bilo črpano nobeno okvirno posojilo banke (vzrok so možnosti drugih posojil ter začasno koriščenje 2,2 milijarde sredstev negospodarstva).

Lani v občini Gornja Radgona ni bilo večje naložbe, so pa vse druge prav tako pomembne. Veliko je bilo že napisano o posodobitvi in razširitvi proizvodnega programa tozda Mineralna voda, obnovi Velike terapije, farme prašičev v Podgradu, posodobitvi proizvodnje v Avtoradgoni, gradnji trgovine v Vidmu, plinskem omrežju . . . (vseh naložb je 44).

Po nekajletni stagnaciji je družbeni proizvod radgonskega gospodarstva v primerjavi z letom 1985 večji za skoraj 4 odstotke. Lahko bi bili še boljši, če ne bi bilo zaostajanja industrijske proizvodnje (načrtovali so 3,5 dosegli pa 1,6-odstotno rast), vzrok pa je zmanjšanje proizvodnje v tozdu Proizvodnja Avtoradgone in tozdu Mineralna voda Radenske. Kmetijstvo je za 3 odstotke preseglo načrtovano povečanje, vendar pa so bile določene dejavnosti — predvsem živinoreja — leta 1986 v resni krizi.

V primerjavi z drugimi pomurskimi občinami je bila radgonska lani izvozno uspešna, saj so na tujem trgu prodali trikrat več izdelkov in storitev kot leto prej, v vrednosti skoraj 11 milijonov dolarjev. Zaradi uvoza opreme za polnjenje plastenk in sodobne medicinske opreme niso uspeli zmanjšati uvoza. Lani se je število zaposlenih v gospodarstvu povečalo za 63 delavcev, kar pomeni 1-odstotno povečanje.

Kar nekaj osnovnih usmeritev iz načrtov je ostalo tudi v letu 1986 neuresničenih ali se prepočasi uresničujejo. Na prvem mestu je preustroj gospodarstva, šibka organizacija dela, neracionalno trošenje energije, neizkoriščanje naravnih danosti in obmejne lege, slaba povezanost industrije in obrti, slaba povezanost radgonskega gospodarstva, predvsem turizma in trgovine s sejemskimi prireditvami, slaba izkoriščenost delovnega časa in še marsikaj.

V dolgi razpravi, ki je sledila uvodnemu poročilu podpredsednika izvršnega sveta SO Gornja Radgona Jožeta Fariča, se je predsednik sindikatov Marjan Neuvirt spraševal, ali se osebni dohodki realno dvigujejo za vse kategorije ali pa gre za vedno večje socialno razlikovanje; prav tako je menil, da ciljev za nagrajevanje in spodbujanje dobrega dela še vedno nismo dosegli.

Danilo Tirš, predsednik OK ZSMS, je med drugim poudaril, da takrat, ko so sprejemali in pripravljali nove interventne zakone, nihče ni vprašal za mnenje subjektivnih sil — po 15. aprilu, ko bodo prva obračunavanja, pa bodo morale prav te subjektivne sile v prvih vrstah braniti zakone. Bojan Brumec je kot predsednik skupščine za zaposlovanje dejal, da bo potrebno za nadaljnje izobraževanje povečati število kadrovskih štipendij, da bodo imeli mladi zagotovljena delovna mesta. Edo Metličar, predsednik OK ZKS, je razpravljal o inovativnosti in preustroju proizvodnje: »Mnogi napačno mislijo, da bo inovativnost nekaj povsem novega, ne pa tudi izboljšanje starega. Ni vse odvisno od naših naporov in ni za vse krivo tisto, kar je od zunaj. Mi v pomurski regiji imamo še vedno tako vrsto proizvodnje, ki zahteva slabo izobrazbeno sestavo, ti pa so tudi slabše plačani. Prav tako so slabše delovne razmere, komunalna in druga infrastruktura, informiranost . . ., širšo javnost moramo opozoriti, v kakšnih razmerah delamo in kakšne proizvodne programe imamo.« Tudi Drago Horvat je spregovoril o neprimerni mreži šol in odvečnem številu režijskih delavcev. Po njegovem mnenju prekinitve dela niso le moda, ampak povsem normalno izražanje nezadovoljstva. Zanimiva je tudi misel, da bi bili še danes v srednjem veku, če bi se industrijska revolucija pripravljala s političnimi resolucijami.

O gospodarjenju v letu 1986 bodo spregovorili tudi delegati na seji skupščine občine, ki bo 30. marca.

Bernarda Peček

PO ZGLEDU DEŽELE VZHAJAJOČEGA SONCA

Nekaj tednov po obisku začetnika japonskega gospodarskega čudeža in tvorca nove japonske gospodarske filozofije, prof. Šigea Šinga, septembra lani, ki je na povabilo tovarn Crvena zastava, 21. maj, Famos in Pobjeda obiskal Jugoslavijo, smo se zadrževali v Rašičini temeljni organizaciji Beltinka v Beltincih. Ko je že znano, gre za eno tistih gospodarskih enot, ki so dokaj odprte, občutljive in prilagodljive, kar bistveno vpliva na njeno učinkovitost in uspešnost. Tako je beseda z vodjo priprave dela, mentorico in inovatorko Marijo Gaborjevo samoumevno nanesla na prof. Šinga, njegove metode in recepte. »Uvajanje novosti v proizvodni proces, naj bodo to tehnične izboljšave ali koristni predlogi, je naša stalnica. Pri nas so pravzaprav ogroženi tisti, ki ne predlagajo nič novega, »smo razumeli Gaborjevo, ki se sicer že desetletje ukvarja z inoviranjem in inovacijami. »Posebej razveseljivo je dejstvo, da so tudi starejši delavci in starejše delavke dovzetni za novosti. Za to je potreben določen prijem, so potrebna določena pojasnila.« Kakšni prijemi? Kakšna pojasnila?

SLEHERNEMU ZNANA USODA NJEGOVE IZBOLJŠAVE

»V tozdu deluje komisija za pospeševanje inovacijske dejavnosti. Mesečno se tudi dogovarjamo z ožjim vodstvom organizacije, kje so najtrši orehi v proizvodnji in kako se jih lotiti, da bi čim hitreje izdelali in čim več določenih modelov oz. izdelkov. Zadnja tri leta sistematično zbiramo predloge, jih evidentiramo in pošiljamo osrednji komisiji za vrednotenje te-teh. Zaposleni tako vedo, kakšna je oz. bo usoda njihovega predloga, kajti posredujemo mu izračun izkoristka, ki ga sprejema še delavski svet tozda.« smo zvedeli.

Šli smo v proizvodnjo med delavce, se pomenkovali s tem in onim, zlasti pa se zadržali pri Ivanu Brestu, ki je pletilec pri krožnem pletilnem stroju. Dal je koristen predlog sirkovih ščetk za čiščenje že obstoječih na krožnem pletilnem stroju za materiale, ki se močno kosmatijo. »Čiste pletivo je in znaten je prihranek pri iglah, ki se sicer rade lomijo. Seveda pa se je najbolj izboljšala kakovost pletiva.« Nagrada? »Trije stari milijoni dinarjev.« Sprejet pa je še en njegov koristen predlog pri pletenju izdelkov iz runske volne, ki imajo v patentih vpleten filament monovic.

ZAMISEL JE ŠINILA NEKEGA JUTRA

»Filament monovic je tanka nit, material pa je debelejši in na vsaki strani krožnega pletilnega stroja pri škarjah, kjer objemka lovi skupaj odrezani konec, je prihajalo do prepustov. S problemom smo se ukvarjali dalj časa in lepega jutra mi je samo od sebe šinilo, kako ukrepati in kaj ukreniti.« Brest nam je podrobno in nazorno na stroju pokazal, kakšne vrste izboljšava je to, ki je v proizvodnem procesu uveljavljena že dobri dve leti. »Praksa je pokazala, da se obnese ne le pri filament monovicu, ampak pri zlatih nitih in drugih.« Ustavili smo se tudi pri Cirilu Jeriču, finomehaniku, vzdrževalcu energetskih naprav, ki je v šobe na likalnem stroju namestil krožnike iz nerjaveče pločevine. »Pri likanju končnih izdelkov je prihajalo do neenakomernega parjenja. Ugotavljali smo, da so bili kosi neenakomerno likani in treba je bilo nekaj storiti,« je pojasnjeval Jerič. »Med paro je prišlo do razprševanja vode, ki se kondenzira po ceveh in morali smo jo spraviti na tla likalne mize. To smo dosegli z namestitvijo krožnikov; najprej aluminijastih, ki so se sprva izkazali kot primerni, a je para vseeno razjedala aluminij, nakar sem namestil iz nerjaveče pločevina krožnike, kar je dovolj učinkovito in se pozna pri kakovosti likanja.« Sveda so ga v tozdu za ta koristen predlog nagradili — z dvema starima milijonoma.

SVOJEVRSTNA INOVACIJA PRI ORGANIZACIJI

Omenili smo že, da je mentorica Marija Gabor tudi sama inovatorka. »Zadnja izboljšava se nanaša na organizacijo dela. S tega področja je nekoliko manj inovacij, kajti prevladuje mnenje, da so te mogoče zgolj na tehničnem področju. Gre za obračun prisotnosti delavcev na delu po kumulativi.« Ker je zadeva dokaj zapletena, smo sogovornico zaprosili, naj bo njena razlaga kar se da poenostavljena. »V tej zvezi imamo posebne kartice, na katerih žigosamo prihode in odhode delavcev. To obračunavanje je bilo v dosedanji praksi zelo zamudno. Odločila sem se za inovacijo. In sicer seštejemo vse prihode, posebej ure in posebej minute. Podobno storimo z vsemi odhodi. Te nato odštejemo od prihodov in dobimo ure, ki jih je delavec opravil v določenem mesecu oz. obdobju. Potem vzamemo načrt ur in zlahka ugotovimo prisotnost posameznega delavca na delovnem mestu oz. v tozdu. Ta obračun je veliko hitrejši od prvotnega in ga je mogoče uporabljati tudi v drugih gospodarskih panogah, ne samo tekstilni.« Je morda razmišljala o tem, da bi to svojo inovacijo kakorkoli zaščitila? »Seveda sem, ob tem pa ugotovila, da po drugih organizacijah opravljajo obračun po starem — kot smo nekoč pri nas. Nisem pa te svoje zamisli obešala na veliki zvon. Vsekakor bi bila koristna tudi za druge ozde,« je sklenila razmišljanje Gaborjeva.

Ponovno pa sva se vrnila k prof. Shigeu Shingu, in če kogar zanimajo podrobnosti o »smed sistemu«, »toka-joka sistemu«, »just in time proizvodnji«, »zero quality-control sistemu«, jih bo našel v lani prevedeni njegovi knjigi Nova japonska proizvodna filozofija. Značilna je njegova izjava: »To je prizadevanje, da se iz proizvodnje odstrani vse, kar ni potrebno. Gre na primer za odpravljanje izgubljanja časa, ki ga povzroča prazen tek ljudi in strojev, ali pa za odstranitev proizvodnega škarta s pomočjo metode stalne kontrole proizvodnje od prve faze do finalne proizvodnje.« V kolikih podjetjih pri nas težijo k temu?

Branko Žunec

Kakšna je osnovna zamisel postopka »just-in-time«?

Deli in surovine naj bi prispeli v tovarne natanko takrat, ko so potrebni za izdelovalne procese. Izdelovalec lahko tako zmanjša zaloge, skladiščenje in stroške. To pa je prav tisto, kar si izdelovalci želijo. Toda nemalokrat se ta želja spreobrne v nočno moro za dobavitelje. Ne le da morajo zagotoviti, da prispejo materiali tja ob pravem trenutku, ampak morajo včasih poskrbeti tudi za to, da potrebni deli, različnih barv in velikosti, prispejo točno v pravem zaporedju za delo na tekočem traku. Vsi morajo biti enake kakovosti. Pri metodi »just-in-time« nadomestnih materialov ni v zalogi, zato mora vse potekati brezhibno. (Po reviji Fortune, New York)

SVET KRAJEVNE SKUPNOSTI GORNJA RADGONA

objavlja prosta dela in naloge

TAJNIKA

za Krajevno skupnost Gornja Radgona

Pogoj:

— končana 4-letna srednja šola,

— 1 leto delovnih izkušenj.

Zaželjeno je, da je kandidat občan KS Gornja Radgona.

Delovno razmerje za navedena dela in naloge sklenemo za nedoločen čas. Delo se opravlja v določenih dnevih od 7. do 15. ure, po potrebi pa tudi v popoldanskem času. Poskusno delo traja 3 mesece.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh od objave na naslov: Krajevna skupnost Gornja Radgona, Cesta na stadion 2.

Soboški sindikat pred novimi nalogami

Letošnji program dela občinskega sveta Zveze sindikatov in njegovih organov v Murski Soboti je dokaj obsežen. Osrednje področje delovanja, v kar se vključujejo tudi osnovne organizacije v soboški občini, je nedvomno uresničevanje ciljev gospodarske stabilizacije. V ta namen bodo sproti spremljali in analizirali tekoča gospodarska gibanja v vseh celicah družbe, predvsem pa v temeljnih organizacijah združenega dela. Nič manjšega pomena ne bo opiranje na lastne sile, s čimer nameravajo še bolj spodbujati ustvarjalnost vseh zaposlenih; ne glede na delo in naloge ter dejavnosti, ki jih opravljajo. Zato bo občinski svet nadaljeval z aktivnostmi pri množičnem inventivnem delovanju in akcijo Predlagaj boljšo rešitev.

Soboški sindikati vidijo boljše rezultate v preustroju gospodarstva, kar bo možno doseči le z dolgoročnejšo in agresivnejšo kadrovsko politiko, z zaupanjem v mlade ustvarjalne kadre in odgovornim odnosom do družbene lastnine slehernega zaposlenega. Tako bo sindikat sproti ocenjeval prispevek in odgovornost delavcev v neposredni proizvodnji in najodgovornejših v slehernem okolju. V neposredni povezavi je tudi ustreznost samoupravnega

Komentar

organiziranja, ki mora zagotavljati večjo uspešnost. Aktivno pa se bodo vključevali tudi v dograjevanje sistemov nagrajevanja, saj so le ustrezni osebni dohodki dovolj velik motiv za doseganje boljših poslovnih rezultatov. Pri tem bodo vztrajali pri uresničevanju družbeno dogovorjenih ciljev delitve dohodka in sredstev za osebne dohodke.

Sicer pa v občinskem sindikalnem svetu v Murski Soboti pravijo, da se bodo še dalje zavzemali za enakopraven družbenogospodarski položaj delavcev v gospodarstvu in negospodarstvu. Po njihovem mnenju mora biti skupna in splošna poraba še bolj kot doslej v funkciji proizvodnje. Zato se bodo v letošnjem letu še posebej zavzemali za reševanje tistih družbenogospodarskih vprašanj, od katerih je odvisen gospodarski in socialni položaj delavcev ter zagotavljanje življenjskega in družbenega standarda na višji, dejansko kakovostnejši ravni v delovnem in življenjskem okolju. Da bi dosegli večji vpliv delavcev na odločanje, se bodo zavzemali za še učinkovitejše samoupravno in delegatsko odločanje, kar je odvisno od pravočasne in celostne informiranosti delavcev. Pomembna naloga je, da bodo izvršni odbori osnovnih sindikalnih organizacij v soboški občini redno, najmanj pa letno ocenjevali aktivnost svojih delegatov v organizacijah združenega dela in v občinskem merilu. Prizadevajo si namreč, da bi okrepili vlogo zbora združenega dela občinske skupščine.

Vse to pa bo terjalo stalno prilagajanje oblik in metod dela, kajti treba je izhajati iz potreb, pobud in interesov sindikalnega članstva. Zato se zavzemajo za večjo vlogo sindikalne skupine kot temeljne oblike demokratičnega delovanja članstva. To je možno doseči le z večjo usposobljenostjo zaposlenih. Za izvajanje zahtevnih nalog, ki jih terjajo minuli kongresi, predvsem pa družbenogospodarske in politične razmere, bo potrebno stalno krepiti kadrovsko in organizacijsko usposobljenost na vseh področjih delovanja organov in organizacij Zveze sindikatov.

Milan Jerše

MIMOGREDE

Moč denarja dobiva brezmejne razsežnosti v družbenem in gospodarskem prostoru današnjosti. Da tudi mišljenje lahko postane podvrženo denarju, ni neko novo, še manj senzacionalno spoznanje. Le s tem lahko razložimo mnenje članov medobčinskega posveta pri Socialistični zvezi prejšnji teden, ko so spregovorili o financiranju društev. Menili so, da morajo društva delati voluntaristično, in ne zaposlovati profesionalcev.

Pa ne bi tokrat dokazovali, koliko voluntarizma mora biti pri vseh profesionalcih, ki delajo za boljši jutri tako ali drugače prizadetih, toda če želimo enakopravnost v različnosti, bi k temu »profesionalci« lahko največ prispevali. Misel bi se lahko glasila: zaradi pomanjkanja denarja ne moremo zaposliti profesionalcev, ki pa bi lahko veliko prispevali za boljši jutri prizadetih. Tako mišljenje bi izhajalo iz sedanjega trenutka za prihodnost.

M. H.

ZAKAJ TAKO?

Nered pri plačilu porabe vode

Pisali smo že o problemu oskrbe z vodo v Lendavi, o neredu pri plačevanju porabe vode, a vse kaže, da je kljub zagotovilu lendavskega komunalnega podjetja, da bo problem odpravilo, ostalo po starem. Marsikateri občan te dni doživlja neprijetnosti ko pride inkasant in zaračunava porabo vode za 3 do 4 mesece nazaj. Proti takšnemu poravnavanju računov za porabo vode so bili delegati občinske skupščine in dobili so obljubo, da bodo komunalci že z marcem začeli pošiljati položnice z akontacijskimi zneski, kar bi olajšalo delo inkasantom, pa tudi občanom, saj bi lahko mesečno uredili svoje obveznosti. Sliši se, da komunalci niso uspeli natisniti položnic, v kar seveda ne gre verjeti, bolj bo držalo drugo, da še vedno niso zbrali dovolj volje, da bi ta problem spravili z dnevnega reda. Nekaj bo treba storiti, pravijo lastniki stanovanjskih hiš, sicer več ne bodo pustili nikogar do števcev vode, še zlasti ne tistega, ki bo prihajal na vsakih nekaj mesecev. Občani želijo, da bi porabo vode odplačevali mesečno. Voda je dovolj draga, da si iz njene cene komunalci lahko uredijo dobro službo izterjave.

Jani D.

Del sebe za drugega

Rdeči križ Slovenije vstopa v novo obdobje svojega humanega poslanstva in delovanja, saj na poseben način širi svoj prostor v medčloveških odnosih. Prav ta čas pripravlja novo akcijo zbiranja prostovoljnih darovalcev delov svojega telesa po smrti. Za to pa je seveda potrebna znanstvena in medicinska usposobljenost.

Presajanje organov pomeni v medicini velik napredek, pomen za človeka, ki se lahko potem bolj ali manj vrne v normalno življenje, pa je neizmerljiv. Medicinska stroka je zaenkrat najuspešnejša pri presajanju ledvic. Tudi v Sloveniji, ali bolje v kliničnem centru v Ljubljani, bodo najprej začeli le s presajanjem ledvic.

Rdeči križ želi pridobiti čim več darovalcev. Ta širina pa je potrebna zaradi imunskega sistema tako darovalca kot prejemnika. Vsak človek ne more dati svoje krvi komerkoli, še manj pa del telesa. Tako podobnost ali sorodnost po lastnostih tako prejemnika kot darovalca izključuje vsako prednostno listo, pa tudi zlorabo pri prejemanju.

V Sloveniji sta že sprejeta dva pravna akta, ki urejata darovanje in prejemanje delov telesa. Leta 1985 sta bila sprejeta zakon o odvzemu in presaditvi delov človeškega telesa v zdravstvene namene in pa pravilnik, ki določa natančnejše pogoje za izvajanje odvzema, ki ga je izdal komite za zdravstvo SR Slovenije. Pomembno v zakonu je to, da se deli telesa umrle osebe lahko odvzamejo le, ko tričlanska komisija ugotovi smrt le-te. Prav tako se odvzem in presaditev delov človeškega telesa v zdravstvene namene lahko opravi le, ko je to medicinsko upravičeno in ko je najprimernejši trenutek, da se izboljša zdravje bolnika. Dele telesa umrle osebe lahko odvzamejo za presaditev, če se je le-ta opredelila kot darovalec dela telesa ali delov telesa. Vprašanje pa je, ali imajo svojci darovalca pravico zahtevati, da se organa ne odvzame, čeprav se je umrli za časa življenja tako odločil. Pravne pravice nimajo, vendar pa so strokovni delavci mnenja, da bi v takem primeru upoštevali željo bližnjih.

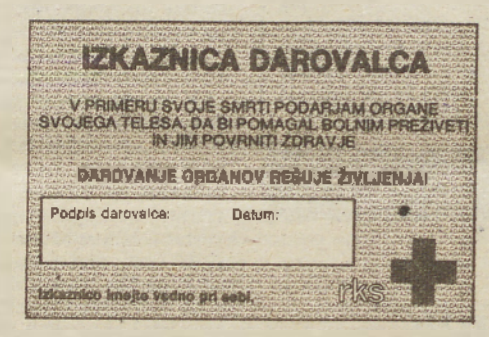

Pomembno je vedeti še to, da tudi tisti, ki prejema tuji organ, to mora podpisati. Seveda pa, če se kdo premisli in ne želi biti darovalec po smrti, lahko odločitev prekliče. V Pomurju so občinske organizacije Rdečega križa že seznanile predsednike krajevnih organizacij v krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah. Prav tako bodo s tem seznanili krvodajalce, voznike motornih vozil in zdravstvene delavce. Kdorkoli se bo odločil za tako dejanje, bo prejel posebno izkaznico, prav tako bodo imeli v občinskih organizacijah posebne knjige, kjer bo seznam možnih darovalcev. Seveda pa bo seznam strogo zaupen in bo zanj vedelo le nekaj ljudi.

To je res nova dejavnost Rdečega križa, ki pa jo imajo tako ali drugače rešeno še v trideseth državah. Sicer pa sta ta akcija in darovanje izraz solidarnosti in povezanosti med ljudmi in vzbuja zavest o medsebojni odvisnosti. Darovanje pomeni najvišji humanistični ideal, je skladno z etičnimi vrednotami in ni sporno z verskimi predsodki.

Majda Horvat

Kadrovske spremembe v občinski organizaciji ZKS

V občinskem komiteju Zveze komunistov v Murski Soboti so se dogovorili za programsko sejo občinske organizacije ZKS, ki bo 22. aprila. Ob tej priložnosti so spregovorili o vsebinskih in organizacijsko-kadrovskih pripravah na to sejo, kjer bo osrednja točka strateški razvoj kmetijstva v občini. Gradivo je pripravila večinoma skupina strokovnjakov sozda ABC Pomurka, o njem pa so že razpravljali v osnovnih organizacijah ZKS v kmetijstvu. V kratkem bodo o omenjenem gradivu spregovorili tudi v drugih OO ZKS v občini.

Na OK ZKS so že evidentirali kandidate za najodgovornejše družbenopolitične funkcije v občini. Ker sedanjemu sekretarju predsedstva OK ZKS Rudiju Cipotu poteče mandat, je za novega sekretarja evidentiran Boris Stefanec, sedanji izvršni sekretar, na njegovo mesto pa Vlasta Veren iz Ljubljanske banke. Jože Vild, predsednik občinskega komiteja ZKS je zaradi zdravstvenih razlogov ponudil svoj odstop, za novega predsednika pa je evidentiran Ferdo Pihlar z Zavoda za šolstvo. Novi člani predsedstva OK ZKS naj bi postali Jože Bohar, Vlasta Veren in Stjepan Radić, občinskega komiteja pa Dušanka Petkovič iz Mure. Jože Bohar iz Pomurskega tiska, Dušan Lutar iz KZ Panonka, Katarina Čahuk z Osnovne šole Prosenjakovci, Ivan Hanc iz tozda Avtobusni promet, Boris Beltram iz soboške KS Park, Vlasta Veren iz Ljubljanske banke in Viktor Car iz Mlinopeka. O vseh teh predlogih bodo do 4. aprila razpravljali v osnovnih organizacijah ZKS soboške občine, dokončna odločitev pa bo padla na programski seji občinske partijske organizacije.

Milan Jerše

DRUŽBENE DEJAVNOSTI V LENDAVSKI OBČINI

Presežki v sisih

Samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti lendavske občine (otroško varstvo, izobraževanje, kultura, telesna kultura, socialno skrbstvo, raziskovalna skupnost, zaposlovanje in zdravstvo) so imele lani 4 milijarde 365 milijonov 840 tisoč 123 dinarjev prihodkov, odhodki so znašali 4 milijarde 274 milijone 540 tisoč 634 dinarjev, kar pomeni, 91 milijonov 299 tisoč 638 dinarjev presežkov. Ti so nastali pri vseh sisih, razen pri občinski zdravstveni skupnosti, ki je imela ob koncu leta izgubo 45 milijonov 211 tisoč 603 dinarjev. Delavci lendavske občine so lani sami zbrali 67 odstotkov vseh sredstev, 33 odstotkov denarja pa so za dejavnost družbenih služb (razen za raziskovalno skupnost) dobili na račun solidarnosti, za dvojezično šolstvo in še iz nekaterih drugih virov.

Kam s presežki? Ker je omejena poraba za določene namene, jih bodo strokovne službe preknjižile med redne prihodke letošnjega leta. Kaj pa z zdravstveno skupnostjo, ki je imela izgubo? Prenesli so jo v leto 1987 in jo skušali pokriti iz tekočega priliva denarja.

Š. S.

Zaradi treh dobile slabo plačo vse delavke

Kljub vsem razpravam o protestnih ustavitvah dela in sprejetih sklepih so delavke Elrada ubrale napačno pot pri iskanju svojih pravic. Brez vednosti sindikata so namreč v petek, 13. marca, za dve uri prekinile delo delavke Tozda Antene v Elradu v Gornji Radgoni. Povod je bil prenizek osebni dohodek, vzrok pa nepravično obračunavanje. Zaradi treh delavk, ki niso dosegale norme, je zastalo delo v celi skupini, tako je bila plača teh delavk nižja kar za nekaj deset tisočakov. Za isto delo so nekatere dobile 160, 140 ali pa tudi le 110 tisoč dinarjev.

Vodilni v tozdu so jim na skupnem sestanku v ponedeljek, 16. marca, zagotovili premestitev »zaviralk«, kar pa bi lahko storili že prej, saj so delavke na to opozarjale že nekaj mesecev.

Na skupnem sestanku so delavke priznale, da pot ni bila povsem pravilna ter da bodo izgubljene ure nadomestile.

Bernarda Peček

Vlada v precepu — gospodarstvo nemočno

Pri ekonomskih odnosih s tujino ne dosegamo ciljev, ki smo si jih zastavili z dolgoročnim programom gospodarske stabilizacije. V zadnjem času se položaj še poslabšuje, saj postaja izvoz dohodkovno vse manj zanimiv in vse več organizacij združenega dela preusmerja prodajo svojih izdelkov na domače tržišče. Da bi lahko vzdržali vse močnejšo konkurenco na svetovnem trgu, mora naše gospodarstvo ocenjevati svoje rezultate dela s svetovnimi merili produktivnosti. Tu pa se često zatika, saj delovno oziroma fizično produktivnost še dosegamo, ne dosegamo pa tehnološke produktivnosti. Raven tehnične opremljenosti namreč v mnogih primerih še ne zagotavlja enakopravnega vključevanja v mednarodno delitev dela, usmeritev v izvoz pa ima zato tudi določeno ceno in posledice. Svoje k temu prispeva še zakonodaja na področju ekonomskih odnosov s tujino, ki ni primerna in izvoznikov ne spodbuja k večjemu izvozu. Tudi tečaj dinarja ni realen, kar se kaže pri dohodku, ki ga ustvarjajo izvozniki. Manjši dohodek pa ima posledice tudi v delitvenih odnosih in često so pri tem prikrajšani tudi delavci, ki jih v organizacijah združenega dela ne morejo ustrezno spodbujati. Tudi pomurske izvoznike vse te težave niso obšle in o njih smo se pogovarjali za okroglo mizo, ki smo jo pripravili v našem uredništvu. V pogovoru so sodelovali: glavni direktor Mure **Božo Kuharič,** predsednik KPO sozda ABC Pomurka **Gusti Grof,** direktor turniškega tozda Planike v Turnišču **Jože Kolarič,** pomočnik direktorja Mesne industrije **Milan Koren,** direktor marketinga v Gorenju Elrad **Manzur Chowdhury** in direktor Panonije **Emil Zelko.** Objavljamo nekaj zanimivejših razmišljanj s tega razgovora, ki sta ga pripravila Ludvik Kovač in Bojan Peček.

BOŽO KUHARIČ: Izvoz je v Muri dolgoročna usmeritev in kljub težavam, s katerimi smo se pri izvozu srečevali, od začrtane usmeritve tudi v lanskem letu nismo odstopali. Naša delovna organizacija je lani dosegla 36 in pol milijona dolarjev konvertibilnega izvoza, kar pomeni, da smo fizični obseg izvoza povečali za 11 do 12 odstotkov, s tem pa smo dosegli tudi relativno visok presežek pri zunanjetrgovinski menjavi, saj je naš uvoz znašal le 7 in pol milijona dolarjev. Ti rezultati so v skladu z našimi planskimi nalogami in takšna gibanja se nadaljujejo tudi v tem letu. V prvih dveh mesecih smo dosegli

Božo Kuharič

Gusti Grof

nekaj čez 9 milijonov dolarjev izvoza in če te rezultate primerjamo z enakim lanskim obdobjem, znaša fizična rast konvertibilnega izvoza od 2 do 3 odstotke. To je v skladu z našo razvojno strategijo in od nje ne nameravamo odstopati.

GUSTI GROF: V kmetijstvu je izvoz posebno področje in če vse do leta 1980 temu nismo posvečali posebne pozornosti, se je zdaj položaj v našem sozdu in v pomurskem kmetijstvu bistveno menjal in izvoz je postal ena naših najosnovnejših usmeritev. V izvoz se ne usmerjamo le zaradi dohodkovne zanimivosti, pač pa tudi zaradi drugih vplivov, ki jih ima na našo notranjo organiziranost, produktivnost, kakovost izdelkov, saj se zavedamo, da v tujini ne moremo prodajati naše nesposobnosti in neproduktivnosti. Če je naš izvoz v letu 1980 znašal le od 3 in pol do 4 milijone dolarjev, smo ga v letu 1985 povečali že na 16 do 17 milijonov dolarjev, kar je v petih letih izreden dosežek. V lanskem letu nam je izvoz padel, saj je dosegel le vrednost 10 milijonov dolarjev, od tega smo 70 odstotkov ustvarili z izvozom mesa in mesnih izdelkov, na zmanjšanje pa sta v največji meri vplivali nova devizna zakonodaja in razlike v cenah, ki jih dosegamo s prodajo na tujem trgu in so za 30 do 40 odstotkov nižje, kot jih dosegamo doma.

MILAN KOREN: Mesna industrija je lani izvozila 4.687 ton mesa in mesnih izdelkov, kar je za 20 odstotkov manj kot leta 1985. Vzroke poznamo: gre za posledice jedrske nesreče v Černobilu in zaplete pri izvozu konzerv v Združene države Amerike. Vseeno pa smo v Mesni industriji mnenja, da je bil lani izvoz uspešen, saj smo bistveno spremenili njegovo sestavo. Zmanjšali smo delež izvoza govejega mesa, ki je lani predstavljal le še 35 odstotkov v celotnem izvozu, povečuje pa se delež izdelkov visoke obdelave, predvsem polkonzerv in konzerv. Tudi vrednostno smo izvozili manj, kot smo načrtovali, in tudi manj kot v letu 1985, saj smo s prodajo na tujih trgih ustvarili 7,2 milijona dolarjev prihodka. Kot že rečeno, nam pri izvozu precej odžirajo cenovne razlike, saj če poznamo, da je lani dinar zmanjšal svojo vrednost v primerjavi s tujimi valutami za 71,3 odstotka (pri švicarskem franku za 85,2, pri avstrijskem šilingu za 83,2, pri nemški marki za 82,6 in pri ameriškem dolarju za 42,2 odstotka), glede na to, kam izvažamo in po katerih devizah obračunavamo izvoz, je odgovor več kot jasen. Res je sicer, da zanimanje za izvoz skušajo spodbujati z izvoznimi spodbudami, da so te spodbude v kmetijstvu dokaj visoke in bi pri dohodkovnem motivu lahko imele pomembno vlogo, če ne bi bilo težav z njihovim prepočasnim izplačilom. Nobena skrivnost ni, da dobivamo te spodbude šele tri, štiri ali celo pet mesecev po fizičnem izvozu ter tako veliko izgubljamo. Ko govorimo o izvoznih spodbudah, pa bi morali tudi razčistiti ali predstavljajo te nadomestilo za nižjo ceno ali spodbudo za še večji izvoz.

Po podatkih službe družbenega knjigovodstva je bil skupni jugoslovanski izvoz lani manjši za 2,6 odstotka kot v letu 1985. To je v zadnjih 25 letih tretji primer, da se je izvoz zmanjšal, saj je nazadovanje izvoza bilo prisotno le še v letu 1968 in v letu 1983. Jugoslovanski izvoz na konvertibilna tržišča se je povečal za 0,2 odstotka in to je obenem najmanjši porast izvoza na ta tržišča po letu 1972, izvoz na klirinško tržišče pa se je lani zmanjšal za 7,1 odstotka. Tudi v Sloveniji načrtovane rasti izvoza nismo dosegli, čeprav predstavlja slovenski izvoz 21 odstotkov celotnega jugoslovanskega izvoza in 25 odstotkov izvoza na konvertibilno tržišče. V primerjavi z letom prej je bil lani skupni slovenski izvoz večji za 1,9 odstotka.

BOŽO KUHARIČ: Normalno je, da bi morale izvozne spodbude služiti za odpravo blokad, ki jih z uvoznimi carinami uvajajo države, v katere izvažamo, in bi se morale tudi gibati v višini teh carin. Vendar mislim, da niti ni tako pomembno, če so te spodbude za kakšen odstotek nižje ali višje, pač pa je veliko bolj pomembno, kdaj izvozniki te spodbude dobijo. Če je treba nanje čakati šest mesecev, in če moramo v tem času najemati draga posojila, da lahko proizvodnja normalno teče in da lahko poravnamo obveznosti do tujine ter si tako ohranimo ugled pri tujih dobaviteljih, potem se učinek teh spodbud izgubi. Čeprav Mura na svetovnem trgu dosega relativno

Jože Kolarič

Milan Koren

visoke cene, pa smo ob upoštevanju vseh teh dejstev in ob nerealnem tečaju dinarja lani izgubili okrog 3 milijarde dinarjev dohodka, kar pomeni, da je za toliko manjši naš obratni kapital, pa tudi delavci so bili na ta račun prikrajšani pri osebnem dohodku. Da se pri izplačilu spodbud srečujemo z velikimi težavami, potrjuje tudi naslednji zgled. S 1. januarjem letos so bile povišane spodbude za izvoz storitev in izenačene z blagovnim izvozom, vendar smo šele sredi marca (12. marca, op. p.) dobili navodila in praktični model za njihovo obračunavanje, vprašanje pa je še, kdaj jih bomo dobili. Samo v prvih dveh mesecih pomeni to za Muro izpad 600 milijonov dinarjev.

EMIL ZELKO: Čeprav smo se v Panoniji zavedali, da se bomo pri izvozu srečevali z določenimi težavami, smo se zavestno odločili, da ga povečamo, saj po drugi strani z njim lahko tudi veliko pridobimo. Želeli smo se srečati s sodobnimi razvojnimi prijemi in modernejšo tehnologijo, zato smo iskali predvsem dolgoročne oblike izvoza, pri čemer pretežni del predstavljata kooperacijski izvoz in blagovna menjava, le 18 odstotkov pa je klasičnega izvoza. Največji del našega izvoza odpade na konvertibilna tržišča, saj sodelujemo z devetimi zahodnimi državami (le 7 odstotkov je klirinškega izvoza), lani pa smo kar 20 odstotkov celotnega prihodka ustvarili z izvozom. Izvoz je bil za nas tudi nuja, saj se je prodaja na domačem trgu ustavila, kljub vsemu pa lahko rečemo, da ne izvažamo za vsako ceno. Podatek, da smo 20 odstotkov celotnega prihodka lani ustvarili s prodajo na tujih trgih in da je 28 odstotkov naših proizvodnih zmogljivosti delalo za izvoz, na prvi pogled kaže, da je izvoz gospodarsko nezanimiv. Vendar temu ni tako, saj smo z izvozno ceno pokrivali 80 odstotkov polne lastne cene, in če k temu dodamo 12 odstotkov izvoznih spodbud in 9 odstotkov, ki smo jih dobili v okviru sozda, kateremu smo zagotavljali devizno likvidnost, potem se z izvozno ceno približujemo lastni ceni na domačem trgu.

GUSTI GROF: Mnogi se često sprašujejo, zakaj izvažamo, če dosegamo zunaj nižjo ceno. 60 do 70 odstotkov jugoslovanskih izdelkov dosega na tujih trgih od 25 do 30 odstotkov nižje cene kot doma, vendar menim, da se moramo kljub temu vključevati v mednarodno delitev dela. Ne bi pa smeli ob tem pozabljati, da je naša proizvodnja obremenjena z najrazličnejšimi dajatvami, od domače režije, družbene režije, nadgradnje in tako naprej, česar nam seveda svetovno tržišče ne priznava. Zato bi morali bolj razmišljati o razbremenitvi gospodarstva in tudi s tega zornega kota obravnavati problematiko izvoza. Dejstvo pa je, da so tudi v kmetijstvu proizvodi, s katerimi dosegamo v izvozu višjo ceno kot doma, in to proizvodnjo moramo še bolj razvijati. Seveda zahteva ta večjo produktivnost in večjo kakovost, to pa mora biti tudi naš cilj.

JOŽE KOLARIČ: Ko razmišljamo o izvozu, se mora vse vrteti okrog produktivnosti in kakovosti, saj bomo le tako lahko konkurenčni na tujih trgih. Planika je s svojimi izdelki prisotna v 30 razvitih državah sveta, in če ne bomo sledili gibanjem v svetu, se tam tudi ne bomo mogli obdržati. Na tržiščih, kamor izvažamo, se srečujemo z visoko tehnološko razvitostjo naših konkurentov, ki imajo tudi boljše razvite informacijske sisteme za odkrivanje tržišč, cenejše in bolj kakovostne reprodukcijske materiale, poleg tega pa so njihovi izdelki obremenjeni še z manjšimi dajatvami. Konkurenca je torej izredno močna in bistvena pri tem sta predvsem kakovost in pravočasnost. Zahodni svet seli kapital tja, kjer sta poceni delovna sila in reprodukcijski material, zato nam ne preostane drugega, kot da z visoko produktivnostjo dela in kakovostjo osvajamo programe, ki jim manj razviti svet še ni kos. Zato smo se v Planiki preusmerili v programe, ki so izredno zahtevni, zahtevajo pa tudi kakovostnejše delo in surovine ter sodobno opremo. Če smo za prejšnje programe potrebovali od 17 do 20 odstotkov reprodukcijskega materiala iz uvoza, ga moramo zdaj uvažati 70 odstotkov, pri zagotavljanju deviz pa se često zatika. S to tehnologijo ne bo mogoče vzdržati boja z našimi konkurenti, in če v tehnološki opremljenosti zaostanemo, bomo bitko za trg izgubili.

MANZUR CHOWDHURY: Elektronika je posebna proizvodnja, kjer mora tehnologija iti v korak z razvojem v svetu. Za Elrad bi lahko trdil, da dosegamo enako ali celo večjo delovno produktivnost kot na Zahodu, vendar pa je poleg fizične produktivnosti izredno pomembna tudi strojna produktivnost. Naši delavci delajo s stroji in napravami, ki so v nemalo primerih že odpisani, poleg tega pa imamo še težave s surovinami, saj nam dobavitelji ne zagotavljajo dovolj kakovostnega materiala. Medtem ko na Zahodu že opuščajo vhodno kontrolo, jo moramo mi krepiti, kar nam še povečuje stroške. Razviti svet je spoznal, da se delovno intenzivna proizvodnja ne splača, zato to prepušča nam, vendar — ko želimo preiti na višjo stopnjo obdelave, z več vloženega znanja — se pri izvozu takoj srečujemo z raznimi ovirami, atesti in podobnim. Inštrumentov za to nimamo in uporabljati moramo tuje inštitucije. Če bi imeli možnosti tehnološkega prestrukturiranja, bi lahko veliko več dosegli in bili uspešnejši tudi na tujih tržiščih. Tako pa ne ustvarjamo dovolj akumulacije, ne moremo dobiti dovolj deviznih sredstev, in v tehnološkem razvoju zaostajamo. Izvoznikom je treba zato zagotoviti stalno motiviranost za izvoz, česar pa nam sedanja zakonodaja ne zagotavlja.

JOŽE KOLARIČ: V zadnjem času ugotavljamo, da zanimanje za izvoz pada, in če se odnos do izvoznikov ne bo spremenil, se kaj lahko zgodi, da se bomo še tisti, ki smo zdaj močno prisotni na zunanjem tržišču, umaknili. Menim, da bi morali v širši družbeni skupnosti temeljito proučiti to problematiko in bolj prisluhniti izvoznikom, če ne želimo, da bi prišli v težave.

BOŽO KUHARIČ: Mnenja sem, da se naše pobude in predlogi še vedno premalo upoštevajo. Sam sem sodeloval, ko smo predstavniki slovenskega in hrvaškega gospodarstva prepričevali Zvezni izvršni svet, da nov devizni zakon, ki smo ga sprejemali, ni dober, in izkazalo se je, da so posledice takšne, kot smo jih napovedovali, vendar ni zaleglo.

GUSTI GROF: Sem član zvezne gospodarske zbornice, kjer smo zahtevali realen tečaj dinarja in dali še več drugih predlogov, ki pa niso bili vgrajeni v resolucijo, ali pa le zelo načelno. Postavil sem vprašanje, kaj bo storila zvezna vlada, ker ni upoštevala predlogov gospodarstva in se je izkazalo, da ni ravnala prav. Mislim, da bi morala v takem primeru vlada odstopiti, kot mora odstopiti vodstvo neke organizacije, če se izkaže, da njegove odločitve niso dobre in organizaciji škodujejo. Zdaj vsi na veliko razpravljamo o pisanju Nove revije, o štafeti. Strinjam se, da je za to nekdo odgovoren, vendar zahtevamo odgovornost tudi za tistega, ki je z lanskoletnim deviznim režimom pripeljal našo družbo tako daleč, da se je izvoz zmanjšal.

MILAN KOREN: Veliko smo govorili o izvoznih spodbudah, pri tem pa ne bi smeli pozabiti tudi na razpolagalno pravico z devizami. Tehnološka posodobitev proizvodnje je nujna, saj samo s pridnimi rokami ne bomo dosegli večje produktivnosti in kakovosti. Uvoza opreme je zadnji dve leti zelo malo, saj izvozniki ne razpolagajo z devizami. To

Manzur Chowdhury

Emil Zelko

je nujno doseči. Kaže, da se na tem področju zadeve spreminjajo, saj je predlog, da bi izvozniki imeli pravico do 60 odstotkov ustvarjenih deviz. Menim, da bi bila to velika spodbuda izvoznikom, tako z vidika možnosti uvoza potrebnih materialov in surovin, s tem pa bi se ponovno povečalo tudi zanimanje za skupni izvoz, ki ga zdaj tako rekoč ni.

GUSTI GROF: Mislim, da so realni tečaj dinarja, razpolagalna pravica z delom ustvarjenih deviz in ustrezne izvozne spodbude osnovni motivi, ki bodo ponovno povečali zanimanje za večji izvoz. Izvoz smo si v državi zastavili kot prednostno nalogo, in če gospodarstvo tega ne izpolnjuje, potem to kaže na to, da nekaj ni prav.

EMIL ZELKO: Noben zakon in noben predpis ne bo zadovoljil vseh, vendar morajo biti ti takšni, da bodo dobri in bodo koristili večini. Osnovno je vsekakor, da uvoz ponovno povežemo z izvozom, saj bomo tako laže reševali svoje notranje probleme. Zdaj se včasih dogajajo namreč tudi takšni primeri, da ne moreš uvoziti niti enega preprostega rezervnega dela, pa čeprav zaradi tega lahko zastane tudi izvoz.

JOŽE KOLARIČ: Ob vsem tem pa seveda ne smemo pozabiti tudi na motiviranost in nagrajevanje delavcev, ki delajo za izvoz. Pri nas ne ločimo in nikjer ne bi smeli ločiti proizvodnje za izvoz in proizvodnje za domači trg, saj morata biti povsod kakovost in produktivnost, predstavlja pa izvoz le določeno obremenitev za delovne kolektive. Pri nas 80 do 90 odstotkov proizvodnih zmogljivosti dela za izvoz, dohodkovnost pri izvozu je slabša, posledice tega pa ne bi smeli nositi delavci, oziroma vsi bi jih morali nositi enako. Več je treba iti med delavce, jim povedati resnico, in ti bodo prevzeli tudi žrtve. Če jim bomo povedali, da se je treba na račun večjega izvoza včasih odpovedati tudi delu dohodka, da nam bo jutri boljše, bodo delavci to sprejeli. Vendar pa se ne sme zgoditi, da bi v drugih kolektivih, kjer ne izvažajo ali pa so celo v težavah, istočasno popuščali in povečevali osebna dohodke, samo da ne bi bilo nezadovoljstva.

BOŽO KUHARIČ: Menim, da ne moremo obravnavati nekoga za kršitelja pri izplačilih osebnih dohodkov, če je zaradi povečanega izvoza imel izpad v dohodku, za katerega ni sam odgovoren. Takšnemu kolektivu bi morali dovoliti, da v okviru ustvarjene akumulacije nameni nekoliko več za osebne dohodke, v prejšnjem modelu delitve smo to imeli vgrajeno. Lani tega nismo imeli, tudi zdaj nimamo, ne morem pa si zamisliti, da bi zdaj, ko smo v prvih dveh mesecih povečali izvoz za 2 do 3 odstotke, produktivnost dela pa za 10 odstotkov, interventni zakon določil, da vračamo del osebnih dohodkov. Mislim, da je to nesprejemljivo, in če bi se kaj takega zgodilo, potem se ne bi smeli čuditi, če pride do težav. V Muri je 65 odstotkov proizvodnih zmogljivosti usmerjenih v izvoz in takšna usmeritev ostaja tudi v prihodnje. Mi bi sicer v tem trenutku lahko 70 odstotkov proizvodnje usmerili na domači trg, vendar to ne bi zagotavljalo prihodnosti. Naši delavci izvozno obveznost jemljejo kot razvojno komponento, pa čeprav je zunanjetrgovinski sistem, ki ga imamo, v tem trenutku nespodbuden. Vendar takšen dolgo trajati ne bo mogel, zato se zdaj ne moremo in ne smemo preusmerjati s tržišč, za katera smo rabili 25 let, da smo jih osvojili. Preveč kapitala smo vložili v to, da bi se zdaj umikali s teh tržišč samo zato, ker pač vlada ne pride do spoznanja, da je zunanjetrgovinski sistem nekakovosten in ne spodbuja izvoza na konvertibilno tržišče.

Podatki o gibanju pomurskega izvoza v letu 1986 niso povsem realni in ne dajejo prave slike na tem področju, saj razpolagamo le s podatki o carinskih deklaracijah, ne pa tudi s podatki o deviznih prilivih za storitve. Da to drži, dovolj zgovorno pove že podatek, da v Muri predstavlja klasični izvoz le 15 odstotkov celotnega izvoza in da je ta lani nazadoval za 4,6 odstotka, medtem ko se je vrednost poslov predelave in dodelave, ki predstavlja pretežni del izvoza, bistveno povečala. Po razpoložljivih podatkih je bil tako lani celotni pomurski izvoz manjši za 12 odstotkov, izvoz na konvertibilna tržišča pa za 12,4 odstotka. Kljub temu, da je izvoz na klirinška tržišča dohodkovno zanimivejše, je pomursko združeno delo za 10 odstotkov znižalo tudi ta izvoz in klirinški izvoz predstavlja tako le 7,8 odstotka celotnega pomurskega izvoza.

KONUSOVA USNJARNA V LJUTOMERU

Uspešno od svinje do usnja

Uspešno zato, ker je ljutomerski tozd Usnjarna že nekaj let v dokaj mirnih poslovnih vodah, kar navsezadnje kažejo tudi dosežki leta 1986, pa tudi prvo četrtletje letos je za zdaj tako po proizvodni kot prodajni plati dobro. Če k temu dodamo še napovedi za naslednje trimesečje, ko prav tako pričakujejo uspešno prodajo usnja in s tem prazna skladišča — mimogrede, v njihovo resnično praznost smo se ob obisku sami prepričali —, potem lahko mirno zapišemo, da smo bili tokrat v ozdu, ki v nasprotju z večino drugih dandanes posluje v zadovoljstvo vseh — tako zaposlenih, matične delovne organizacije, kot tudi odgovornih občinskih mož.

Sicer se ta nekaj nad stočlanski delovni kolektiv ukvarja izključno s predelavo svinjskih kož, ki jih dobivajo delno tudi iz uvoza — tako so lani uvozili nekaj manj kot tretjino potrebnih kož, ki so sicer dražje kot domače, vendar pa so zato tudi izrazito kakovostnejše. Dnevno v Usnjarni predelajo okrog tisoč kosov, kar pomeni od šest do sedem ton. Svinjsko usnje, ki je njihov končni izdelek, prodajajo naprej, in sicer za potrebe konfekcijske in čevljarske industrije. Kar običaj je že, da številne organizacije združenega dela iz leta v leto krčijo izvoz na konvertibilni trg, ker so cene, ki jih tam dosegajo, znatno nižje od domačih. Usnjarna v Ljutomeru je tudi pri tem izjema, saj dela za izvoz od 15 do 20 odstotkov fizičnega obsega proizvodnje in tega odstotka ne nameravajo zmanjšati tudi letos. Pravijo, da na tujem dosegajo dobre cene, kar pa je mogoče samo z boljšo kakovostjo, ki jo razen prizadevanj zaposlenih prinaša tudi sprotno posodabljanje tehnologije. Tako so lani kupili mezdrilni in elektronski merilni stroj, oboje je bilo takrat vredno 55 milijonov dinarjev. V enakem ritmu mislijo nadaljevati tudi letos, saj bodo za vakuumsko sušilnico odšteli približno 30 do 35 milijonov dinarjev.

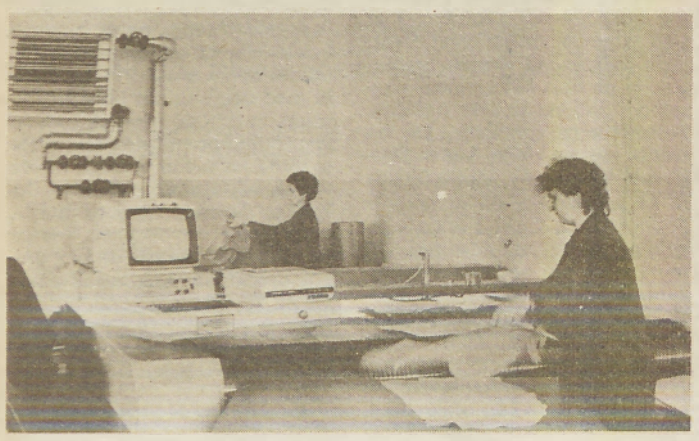

Delavki za novim elektronskim merilnim strojem, ki ga v ljutomerski Usnjarni uporabljajo v zadnji fazi proizvodnje. Sicer pa je kompjuterizacija eden osrednjih ciljev razvoja na ravni celotne delovne organizacije. Foto: L. Kovač

Posebno poglavje so odnosi z matično delovno organizacijo, slovenjekonjiškim Konusom. Kolikor bolj se namreč številni pomurski tozdi pritožujejo čez neustrezno spodbujanje, toliko bolj so v Usnjarni z obnašanjem Konusa zadovoljni — sodelovanje je zgledno, »dajatve« centru ne prevelike, poleg tega pa jim pomagajo pri vseh strateških vprašanjih. Delavci imajo svoj mir, tako v medsebojnih odnosih kot v socialnem pogledu (v ilustracijo: lansko povprečje osebnih dohodkov je bilo 116 tisoč dinarjev, pri čemer je treba dodati, da imajo zelo malo režije, kar pomeni, da je to povprečje pogojno rečeno delavska plača), zato v dvoizmenskem delu že nekaj let ni posebnih zdrah, pod čemer razumemo kakšno večje nezadovoljstvo zaposlenih.

Strojenje kož je tehnološki proces, ob katerem se nujno zastavlja tudi vprašanje ekološke narave, saj morajo v Konusu spuščati v Ščavnico odpadne surovine, kar seveda ne prispeva k njeni čistosti. Vendar pa še zdaleč ni mogoče trditi, da so to plat varovanja narave v Usnjarni zanemarili, saj so bili med prvimi, ki so odtrgali nekaj denarja za čistilno napravo. Namenoma smo zapisali »odtrgali«, saj je varstvo okolja še vedno, vsaj po miselnosti večine, nepotreben in zato nekakšen poseben izdatek. Čistilna naprava deluje od leta 1983, obratovanje pa jih je lani stalo mesečno 3,5 milijona. V Usnjarni se pod varnim okriljem Konusa tako za zdaj ne bojijo prihodnosti, niti preveč ne razmišljajo o sistemskih zakonih, ki jih ob tako dobrem poslovanju kot doslej ne bi smeli prizadeti. Na ravni delovne organizacije bodo začeli tudi z računalništvom, kar je v poslovanju konec dvajsetega stoletja gospodarska nuja, in računalniška obdelava podatkov naj bi stekla še v tem srednjeročnem obdobju. Nekoliko se zatika le pri kadrih, ker ustreznih strokovnjakov v Pomurju skoraj ni dobiti. Zato so ljutomerski usnjarji pripravljeni vlagati v šolanje mladih, tako imajo sedem štipendistov na srednji usnjarski šoli v Domžalah, vsakemu od teh pa bodo seveda omogočili tudi nadaljnje izpopolnjevanje v tej stroki.

Bojan Peček

Mehaniki veseli slabih cest?

Navidezno dobro poslovanje tozda Avtotrgovina — servisi

Zaradi slabih cest se ne hudujejo le šoferji osebnih avtomobilov, ampak tudi (predvsem) šoferji velikih vlečnih vozil, tovornjakov. Ko pelje 40-tonski tovornjak po cesti na primer od Maribora do Murske Sobote, mu še plombe v zobeh skačejo, pravijo malo za šalo malo za res šoferji.

Seveda se hitreje pojavijo napake na podvozju, vzmeteh. Zaradi tega imajo mehaniki več dela, torej bi lahko sklepali, da so mehaniki veseli slabih cest. Vendar to ne drži, vsaj v tozdu Avtotrgovina-servisi DO Avtoradgona.

SKORAJ 3 MILIJARDE CELOTNEGA PRIHODKA

Kakor je dejal direktor omenjenega tozda Franc Munda, 122 zaposlenih ne bo imelo koristi od 2 milijard 830 milijonov ustvarjenega celotnega prihodka.

Celo 1986. leto so jih pestili veliki stroški poslovanja, saj so morali za porabljena sredstva odšteti kar 2 milijardi 415 milijonov dinarjev. To pa je za 46 odstotkov več kot so načrtovali. Dohodka jim je ostalo 414 milijonov, ki se bo razdelil za razne sklade, tako da jim bo za osebne dohodke ostalo le malo. Kje so torej vzroki za taka nenormalna razmerja? Franc Munda je dejal:

»Porasla so sredstva amortizacije (za 15 milijonov), krive pa so tudi obresti na obratna sredstva (99 milijonov). Najbolj pa nas tare nabavna vrednost prodanega blaga, saj je bila za 66 odstotkov višja, kot smo načrtovali (2 milijardi). Tako so se rezervni deli lani podražili za 100 odstotkov, avtomehanična ura pa le za 64.

Ker popravljamo različne tipe vozil, moramo imeti v zalogi tudi različne rezervne dele. Ob devetmesečju smo imeli v servisih za 267 milijonov dinarjev zalog, konec leta pa za 254 milijonov. Količinsko je bilo zalog še manj.«

Zanimivo je, da z rezervnimi deli iz uvoza ni problemov, večji problem je devizno neplačevanje, za kar pa niso krivi serviserji. Založenost konsignacijskih trgovin je bila lani boljša kot pa trgovin z domačimi rezervnimi deli (čakati morajo na potrebne dele iz Tama in Agisa Ptuj).

DOMAČI 5 ODSTOTKOV POPUSTA

Znano je, da se v sosednjem tozdu Transport DO Avtoradgona ubadajo z izgubo. Upajo, da bo letos boljše, saj bodo vozili z novimi vozili. Lani so namreč obnovili vozni park, kar je obremenilo končni rezultat. Menijo pa tudi, da je bilo veliko preveč servisnih ur, predragih in nekaterih nekakovostnih. Pri popravilih pri domačih serviserjih Avtoradgone imajo 5 odstotkov popusta. Na pripombo, da je to glede na zdajšnje drage ure popravila premalo, je Franc Munda dejal: »Pet odstotkov popusta za popravljanje domačih vozil je veliko, saj nam ta popravila pomenijo okrog 60 odstotkov vsega dela. Reklamacije odpravljamo na lastne stroške, poskušamo pa jih čim bolj zmanjšati. Da vozila predolgo čakajo na popravilo, je krivo pomanjkanje prostora v delavnici in pomanjkanja rezervnih delov. V februarju smo morali pripraviti za tehnični pregled 36 težkih vozil. V tozdu nas je zaposlenih 122, od tega pa je mehanikov le 45. Tačas bi jih nujno potrebovali vsaj deset. Skoraj vsak mesec nam odide kak mehanik, ki pa nato ne opravlja naprej istega dela. Če moramo pregledati kako vozilo za tehnični pregled, brez prikolice, porabimo za to 120 ur. Nova vozila seveda ne vzamejo toliko časa, po dveh letih pa se število ur povečuje.«

64-odstotno povečanje cen servisnih storitev pa se pri tako veliki številki kar pozna. Najnovejše cene avtomehanskih, avtoličarskih, kleparskih, električarskih in ključavničarskih ur (brez 30,9 odstotnega prometnega davka) so take: Avtoradgona, tozd ATS, je marca povišala cene za 10 odstotkov, ura popravila pa sedaj stane 4785 dinarjev, ABC Pomurka, DO Avtoservis, je zvišala cene za 13 odstotkov, ura pa stane 4970 dinarjev; za 20 odstotkov je dvignil uro popravila Servis Ljutomer, tako da zaračunavajo uro po 4838 dinarjev; ura popravljanja v Viatorju Lendava stane 4779, v Avtoobnovi Maribor pa 4600 dinarjev. Cena drugih serviserjev v Sloveniji je še višja.

TRAKTORJE PA ŠE KAR KUPUJEJO

Čeprav so v letu 1986 pričakovali padec prodaje kmetijske mehanizacije in traktorjev, se to ni zgodilo. Povpraševanje je namreč še vedno večje od ponudbe, nekoliko manj prodajo le rezervnih delov in večjih traktorjev. Vsa mehanizacija na prodajnih prostorih Avtotrgovine DO Avtoradgona, je že prodana, tačas pa imajo že naročila za 50 traktorjev. Da bi kupci v čim krajšem času dobili naročeno, dobavljalo traktorje iz drugih prodajnih centrov IMT, kjer imajo večje zaloge.

Verjetno je prav ažurnost vzrok, da oskrbujejo s kmetijsko mehanizacijo celotno Vipavsko območje. Potrditev kakovostnega dela serviserjev je tudi podatek, da prihajajo njihove stranke iz Medžimurja, Malega Lošinja, Zadra, Bora in od drugod.

Bernarda Peček

SCT

n. sol. o., LJUBLJANA, Titova 3"

Traktorski vrtalnik VT-500

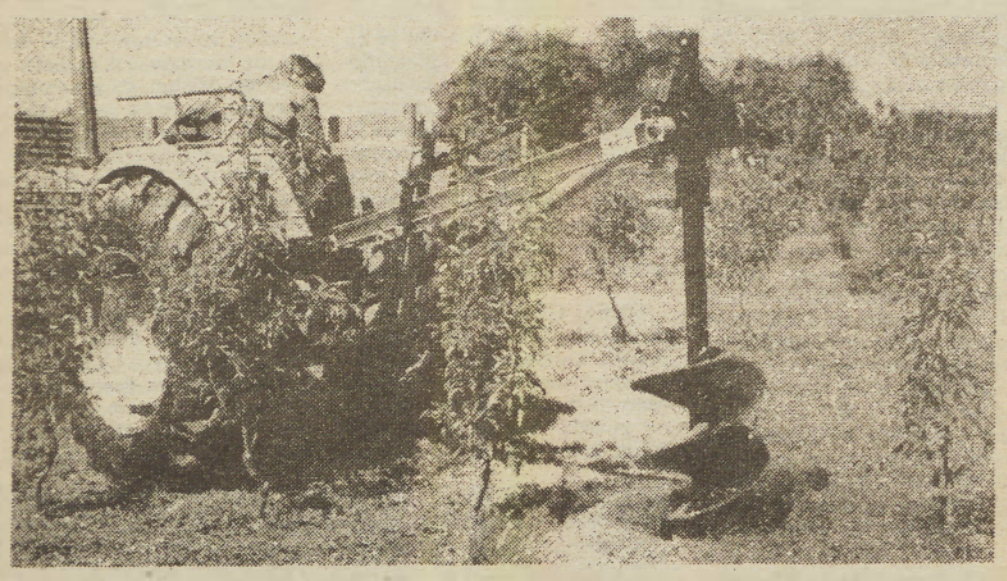

Z vrtalnikom pripravljamo luknje za sajenje cepljenk v vinogradu, pogozdovanje, sajenje sadnih sadik itd. Enako lahko uporabljamo vrtalnik v gradbeništvu (za postavljanje ograj na gradbiščih), v komunali za sajenje okrasnih rastlin itd. Vrtalnik lahko uporabljamo tudi na strmih legah.

TEHNIČNI PODATKI:

traktorski pogon nad 15 kW
dimenzije vrtalnih osi 200—600
globina vrtanja do 1 m
lastna teža 240 kg
širina 750 mm
dolžina 2150 mm
višina 830 mm
pogon prek kardanske gredi z varnostno sklopko, nastavljeno na 700—750 Nm
Največja dolžina kardanske gredi je 1400 mm

lopatar TL-1700/25

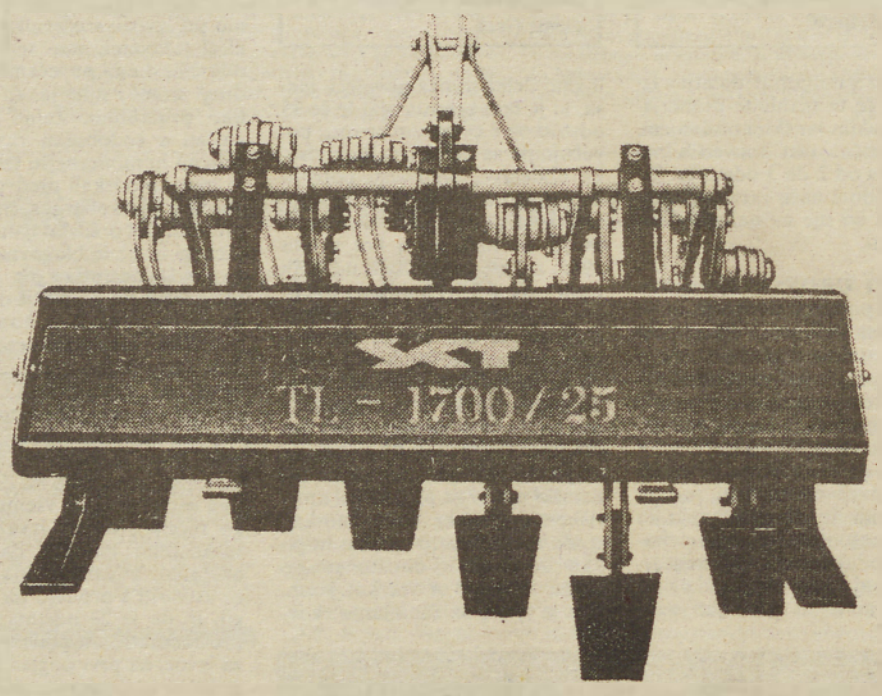

Lopatar je traktorski priključek, s katerim obdelujemo zemljo v vinogradih, sadovnjakih, hmeljiščih (na hribovitih območjih, kjer zaradi nagiba ni možno oranje), v rastlinjakih, na poljih itd. Z lopatarjem opravimo osnovno in dopolnilno (jesensko ali spomladansko) obdelavo zemlje.
Lopatar ima prednost pred klasično obdelavo zemlje, ker ne ustvarja plazine, kar omogoča nemoten pretok podtalnice in atmosferskih voda. Tudi rastlinske korenine lažje prodirajo v globino, kjer iščejo vlago in hranila.

Lopatar je takšne izvedbe, da ni potrebno nobeno vzdrževanje. Vsi gibljivi deli so trajno mazani in zaščiteni.

TEHNIČNI PODATKI:

Tip	Potrebna pog. moč	Delovna širina v cm	Delovna globina v cm	Masa v kg
1200/20	do 25	120	20	318
1350/25B	do 35	135	25	378
1700/25	do 45	170	25	453
2100/25	do 70	210	25	528
2500/35	do 100	250	35	910
3000/35	do 130	300	35	1120

Za vsa pojasnila z morebitnim nakupom (ali tehnične podatke) se obrnite na SCT, TOZD PKM, Milavčeva 4, Brežice, tel.: 068 61-092 ali 61-402.

Vse podatke lahko dobite tudi pri Agrotehniki—Gruda, Tržaška 132, tel.: 061 268-341.

Da ne bo prepozno!

Da se je položaj kmetijstva v zadnjih letih bistveno poslabšal, najbolj zgovorno potrjujejo nekateri podatki. Vse do lani je bila akumulativnost v upadanju, to pa se je kazalo predvsem pri naložbah, ki so se v ustroju vseh gospodarskih naložb iz leta v leto zmanjševale. Če je še v letu 1983 ta delež znašal 11,8 odstotka, se je leta 1984 zmanjšal na 10,9, leta 1985 na 6,8 odstotka; lani pa so naložbe v kmetijstvu znašale le še 3 odstotke vseh gospodarskih naložb.

V lanskem letu je slovensko kmetijstvo tako izkoristilo le 30 odstotkov predvidenih bančnih sredstev, saj je predračunska vrednost vseh naložb znašala le 21 milijard dinarjev, delež bančnih sredstev v teh pa je bil 8 milijard dinarjev. Pa še med temi naložbami so v glavnem prevladovale melioracije, saj so zanje porabili 10 milijard dinarjev.

Kmetijci ugotavljajo, da je glavni vzrok za to, da so naložbe v upadanju, v krivični osnovni delitvi. Če so povprečni osebni dohodki v Sloveniji od leta 1983 do lani porasli za 6,7-krat, so se cene mesa v tem času dvignile le za 3,3-krat in cene mleka za 3,9-krat, pa tudi sicer so cene kmetijskih pridelkov zaostajale za cenami industrijskih proizvodov. Za podkrepitev te trditve naj navedemo le nekaj podatkov. Leta 1980 je bilo za tono mineralnega gnojila KAN potrebno dati 461 litrov mleka, lani pa že 666 litrov, leta 1980 za isto količino gnojila 77 kilogramov goveda, lani pa že 138 kilogramov. Prav tako se je povečeval tudi razkorak med cenami kmetijskih in industrijskih proizvodov, saj je leta 1980 traktor 50 konjskih moči veljal 18.610 litrov mleka, lani pa že 30.000 litrov, pri govejem mesu pa je ta razkorak še izrazitejši.

Neustrezna osnovna delitev pa se ne kaže le v manjših naložbah, pač pa tudi v opuščanju proizvodnje. Če se bo takšno stanje nadaljevalo, bomo kaj kmalu lahko izničili vse napore, ki smo jih doslej vlagali v razvoj kmetijstva. Zmanjševanje naložb pomeni tudi manjšo proizvodnjo in s tem tudi slabše izkoriščanje naravnih danosti. Kaže pa, da zdaj, ko imamo hrane še dovolj, o tem ne razmišljamo, vendar se bo hitro lahko zgodilo, da bomo morali hrano uvažati.

Tudi v Pomurju je vse več ostarelih kmetov, ki opuščajo kmetovanje in ta izpad lahko nadomestimo le z novimi vlaganji, zato so v tem trenutku naložbe v kmetijstvu najbolj potrebne. Žal pa tudi najnovejši predpisi na področju kreditne politike kmetijstvu ne obetajo nič dobrega in bodo še bolj zavrli vlaganja v to področje. Kaže, da se posledic premalo zavedamo ali pa se jih nočemo zavedati. Še vedno je namreč živo prepričanje, da kmetje pri nas dobro živijo, ob tem pa pozabljamo, da morajo za to trdo delati. Pozabljamo pa tudi, da dobro živijo tudi mnogi tisti, ki ne delajo.

L. Kovač

PRIPRAVE NA SPOMLADANSKO SETEV V LENDAVSKI OBČINI

KLJUB TEŽAVAM — DELAVNO

Obdobja, ko bosta ponudba in povpraševanje izenačena, najbrž nikoli ne bo. Tako tudi kmetijci, ki zaorjejo njive, ali ko privežejo tele, vhlevijo tekača . . . ne vedo povsem, kakšni bodo učinki njihove (poslovne) odločitve. Za trditve v tem uvodu ponujamo sveže podatke o usodi lanske letine: hude motnje pri prodaji krompirja in koruze, pa tudi prodaja živine ne gre kot bi želeli. Ali bomo zaradi lanskega stanje, ki pa se prenaša še v letošnje leto, posejali manj ali pa sploh ne? To bi bila nespametna odločitev.

Kmetijci lendavske občine sicer čutijo posledice motenj na tržišču (precej krompirja, koruze in tudi vina je še vedno neprodanega), vendar jih to ni vrglo s tira. Tudi tokrat bodo posejali poljščine v ustreznem razmerju. Še več! Letos bodo načrt pridelovanja sladkorne pese celo presegli. Vsaj tako je mogoče sklepati po podatkih, ki nam jih je posredovala kmetijska zadruga Lendava. Tako so do sredine marca sklenili pogodbe za pridelovanje te poljščine na 278 hektarjih, kar je 28 hektarjev več kot je za to območje določeno z razdelilnikom (250 hektarjev). Načrt so presegle TZO Črenšovci, Hotiza, Dobrovnik in Turnišče, ni pa ga (še) dosegla TZO Lendava.

Za vse površine, namenjene pesi, ke dovolj mineralnih gnojil in apna. Več kot polovico zemljišč so za setev pripravili že jeseni, ostale pa bodo usposobili, ko bodo dopuščale vremenske razmere. Seveda tokrat kmetijcev ni bilo treba posebej spodbujati za pridelovanje pese, saj je ta poljščina dokaj donosna. Več kot pomembno pa je, da pridelovalci že vnaprej vedo, da s prodajo ne bo težav. Letos bo pridelovanje pese še spodbujano s sredstvi občinskega sklada za pospeševanje kmetijstva. Tudi za to poljščino velja, da ne uspeva (dovolj uspešno) na vseh območjih, o čemer govore tudi hektarski donosi v lanskem letu. Tako so kmetovalci na območju TZO Hotize lani v povprečju pridelali 36,8 ton na hektar, na območju TZO Turnišče pa le 17,6 ton. Vzrok naj bi bila zemlja. Pa tudi sicer je pridelek sladkorne pese na zasebnih njivah (v povprečju) še vedno nižji od družbenega, kjer je lani znašal 48,3 ton na hektar.

Na lendavskem območju je pomembna poljščina tudi koruza. Pravzaprav obsega največ površin. Načrt za letos predvideva setev na skupaj 3500 hektarjih, od tega pogodbeno na površini 2500 hektarjev; štiri petine pridelka bodo pospravili kot zrnje. Seveda bodo kmetijci glavnino koruze pokrmili živini, nekaj pa je bodo namenili tržišču. Morda celo več kot lani, ko je lendavska kmetijska zadruga odkupila 1206 ton koruze, kar je za 250 ton manj kot leto prej. Ker je še precej koruze neprodne, so na seji občinskega izvršnega sveta, ko so razpravljali o načrtu letošnje setve in o lanskem odkupu, sklenili pozvati pomurske mešalnice, naj vendar prej prevzemejo pridelek od domačih pridelovalcev, šele potem naj se ozrejo po drugih (zunajpomurskih) pridelovalnih območjih. Če pa bo cena živini višja, potem pa se utegne zgoditi, da s koruzo težav sploh ne bo.

Pa krompir? Zasebniki naj bi ga letos posadili na 555 hektarjih, kar je približno enako kot v lanskem letu. Tedaj je znašal povprečni hektarski donos 180 stotov. Do konca leta je zadruga odkupila 3200 ton krompirja, kar je za 450 ton manj kot v letu 1985. Precej krompirja je še neprodanega. Ponudba na tržišču je (bila) pač večja od povpraševanja. To je zbilo tudi ceno. V Sloveniji so se dogovorili za 45 dinarjev za kilogram, nekaj krompirja so po tej ceni tudi odkupili, potem pa so se kupci preusmerili k pridelovalcem na pridelovalna območja zunaj Slovenije, kjer je bila cena krompirja precej nižja (37 dinarjev). Po semenskem krompirju, ugotavljajo v kmetijski zadrugi, letos ne bo tolikšnega povpraševanja, saj bodo nekateri kmetovalci posadili gomolje, ki jih bodo odbrali od lanskega pridelka. Upajmo, da pridelek zato ne bo dosti slabši.

Pa še načrti KG Rakičan, tozd Poljedelstvo in govedoreja Lendava — sladkorna pesa: 312 hektarjev, koruza v zrnju: 1049 hektarjev, koruza za siliranje: 63 hektarjev.

V lendavski občini ocenjujejo, da so strniščni posevki dobro prezimili, pač pa se boje morebitnih posledic deževja in vode, ki se je razlila čez nekatera zasebna pridelovalna območja. Teh nevšečnosti pa menda nima družbeni sektor, saj je ob kmetijskih zemljiških posegih (melioracije) poskrbel za odtočne jarke. To naj bi bila tudi spodbuda za zasebnike, da se ne bi upirali zložbi zemljišč in izsuševalnim posegom, čeprav je tudi res, da se prevelika vnema tudi na tem področju lahko maščuje.

Š. Sobočan

V SOBOŠKI MESNI INDUSTRIJI

Za boljšo prihodnost

V soboški Mesni industriji so se že pred koncem lanskega leta odločili o drugačni samoupravni organiziranosti. Namesto šestih temeljnih organizacij in delovne skupnosti skupnih služb bo od 1. julija letos Mesna industrija enovita delovna organizacija, poslovanje pa bo organizirano v sedmih sektorjih. Do uveljavitve nove organiziranosti morajo sprejeti samoupravne splošne akte in tako so se sredi minulega tedna delavci na referendumu že odločali o sprejemu samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo ter o statutu delovne organizacije.

Od 1.410 delavcev, ki so vpisani v volilni imenik, so se referenduma udeležili 1.303 delavci, za samoupravni sporazum in statut pa jih je glasovalo 1.138 ali 80,7 odstotka. Proti statutu je glasovalo 158 in proti samoupravnemu sporazumu o združitvi v delovno organizacijo 155 delavcev.

Na sindikalni konferenci so ugodno ocenili izid referenduma, kljub težavam, s katerimi so se v preteklosti srečevali v Mesni industriji, pa so delavci tako dokazali, da želijo prispevati svoj delež k izboljšanju položaja. To pa zavezuje tudi vodstvo delovne organizacije, da usmerijo vse sile v to in tako upravičijo zaupanje delavcev.

L. Kovač

Turnišče: cene pujskov

Ponudba pujskov na sejmu v turnišču je v zadnjih tednih precej skromna. Tudi minuli četrtek, 19. marca, so rejci ponujali le 18 pujskov, starih od 7 do 10 tednov in težkih okrog 15 kilogramov. Za par so zahtevali od 45.000 do 50.000 dinarjev, prodali pa so vse živali. Sejem se začne ob 7. uri zjutraj.

SUŠILNICA ZA ZRNA — MOBIL 1500

IZDELOVALEC DO SETING DELNICE

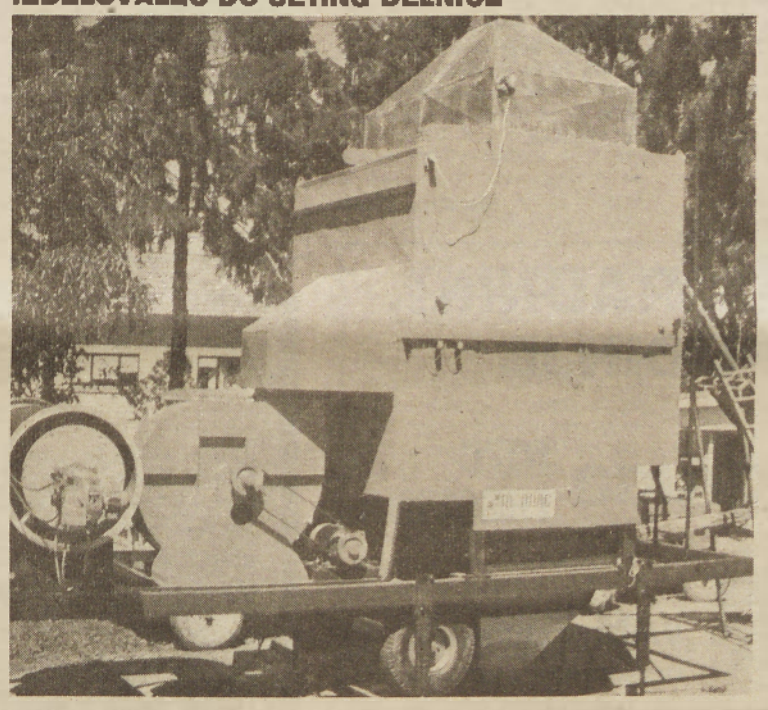

Tehnični podatki

zmogljivost: 1500 kg/h koruze, vlažnosti 32 na 14 %
priključek: 18 kW, 380 V
gorivo: ekstra lahko kurilno olje

Namen

Sušilnica je namenjena za sušenje zrnastih kmetijskih pridelkov (pšenica, koruza, ječmen, soja, oljna repica, sončnice, grah, fižol, riž itn.)

Informacije

pri izdelovalcu, tel.: 051/811-145
pri Poljoopskrbi Maribor, tel: 062/29-351

Prodajamo tudi:

**Traktorje TORPEDO, kmetijsko mehanizacijo, rezervne dele, gume in akumulatorje.
Traktorje URSUS, freze in mlatilnice — uvoz s Poljske.
Obiščite nas v naši prodajalni v Murski Soboti, Lendavska 37, telefon 069/21-048, in v Mariboru, Ljubljanska cesta 7, telefon 062/303-984.**

POLJOOPSKRBA ZAGREB POSLOVNI CENTER MARIBOR, GOSPOSKA 1

Jože Nemeš, dipl. inž. agr.

POMEN KALCIJA V KMETIJSKI PRIDELAVI

KALCIFIKACIJA V DANEM ČASU

V sedanjem času vlaga družba znatna denarna sredstva v hidro- in agromelioracije ter zložbe. Z agromelioracijami želimo izboljšati proizvodnost naših tal. Ker so tla povečini kisla, jih izboljšujemo z apnenimi gnojili. Do sedaj se je največ uporbljalo hidratizirano apno, ki pa se močno praši in nimamo praktičnih in primernih strojev za njegovo trosenje. Najfinejše delce navadno odnaša že rahlo valovanje zraka, in prav ti bi bili najaktivnejši v tleh za spremembo kislosti tal. Sedanji način uporabe močno zmanjšuje njeno rabo kot tudi pravilnejše delovanje v tleh. Uvajati smo začeli tudi apnenec, ki pa je nekoliko bolj grobe meljave. Tako bi na težji zemlji gnojili z apnom, na lahkih tleh in na travnikih pa bi uporabljali apnenec. Apnenec, ki se sedaj pri nas uporablja, je po analizi Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo v Žalcu naslednjih lastnosti: vlaga 4,80 %, železov in aluminijev oksid 0,12 %, silicijev oksid 1,20 %, kalcijev oksid 52,2 %, kalcijev karbonat 93,2 % in suha snov 97,9% (izdelovalec Cementarna Trbovlje, tozd PGM Zidani most). Ker je apnena moka zelo čista, je seveda zelo primerna za kalcifikacijo v kmetijstvu, kot tudi za proizvodnjo krmil. Važen pogoj pa je granulacija, ki je pod 1 mm zaradi hitrejšega delovanja.

APNENA GNOJILA (MATERIAL Za apnjenje)

Zaradi vse večje rabe apnenih gonjil je potrebno, da se uporabniki spoznajo z lastnostmi teh gnojil. Samo redno uporabo v kolobarju pogojujejo že sama tla, kot tudi sama raba gnojil, saj so ta bodisi nevtralna ali rahlo kisla. V mnogih deželah je kalcifikacija reden agrotehnični ukrep zaradi izboljšanja sestave tal, boljšega izkoriščanja in varčevanja gnojil ter večje in cenejše produkcije. Mnogokrat se s kalcifikacijo tla izboljšajo do takega stanja, da se na takih tleh začne s pridelovanjem detelj v kolobarju. Pri nas je seveda raba apnenih gnojil še neznatna. V letu 1977 je bil v ZDA odnos med rabo gnojil in apnencem v razmerju 55,000.000 ton nasproti 77,000.000 ton mineralnih gnojil. Iz tega vidimo, da se letno troši 71% apnenih gnojil v primerjavi z mineralnim gnojilom. V Jugoslaviji je ta raba prav neznatna in znaša le 2 % rabe mineralnih gnojil, čeprav imamo 73 % kmetijskih zemljišč, ki so revna s kalcijem.

Lastnosti posameznih gnojil:

1. ŽIVO APNO

— Naziv gonjila in vsebina: živo apno — 70 do 90 % CaO (kalcijev oksid).
— Oblika hranila in lastnosti gnojila: oksid kalcija, ki sprejema vlago, in ogljikov dvokis ter prehaja v gašeno apno in nato v apnenec.
— Sporedna vsebina: vsebuje nekaj magnezija.
— Mešanje z drugimi gnojili: mešamo s kompostom, da se odstranijo nastale kisline. Ne sme se mešati z organskimi gnojili in ne z mineralnimi gnojili.
— Za katera tla: za močno kisla tla in kisla tla bogata s humusom.
— Za katere kulture: za vse.
— Hitrost delovanja: hitro.
— Način in čas vnašanja v zemljo: z vsemi orodji do globine ornega sloja.
— Čas uporabe: mnogo pred setvijo, a najpozneje 15 do 20 dni. Najboljše za njive poleti, za travnike in pašnike pozimi.

2. GAŠENO APNO

— Naziv gnojila in vsebina: gašeno apno — 60 do 70 % CaO (kalcijev oksid).
— Oblika hranila in lastnosti gnojila: hidroksid kalcija. Reakcija se običajno dogaja izven tal.
— sporedne sestavine: običajno nekaj magnezija.
— Mešanje z drugimi gnojili: mešamo le s kompostom, z drugimi gnojili ne.
— Za katera tla: za močno kisla tla in za kisla tla, bogata s humusom.
— Za katere kulture: za vse.
— Hitrost delovanja: hitro.
— način in globina vnašanja: z orodji v globino ornega sloja.
— Čas uporabe: mnogo pred setvijo, najpozneje 15 do 20 dni prej. Njive poleti, travnike in pašnike pozimi.

3. APNENEC

— Naziv gnojila in vsebina: apnenec — 50 do 55 % CaO.
— Oblika hranila in lastnost gnojila: kalcijev karbonat ($CaCO_3$). Zrnat ali prašnat, če je mlet. Ne vpija vlage.
— Mešanje z drugimi gnojili: lahko mešamo z gnojem (takoj po vnosu v zemljo), ne pa z mineralnimi gnojili.
— Sporedne sestavine: vsebuje še magnezij in silicij.
— Za katera tla: za srednje težka in lažja tla, siromašna s kalcijem.
— Za katere kulture: za vse poljedelske in gozdne kulture.
— Hitrost delovanja: deluje počasi, delovanje odvisno od velikosti delcev.
— Način in globina vnašanja: z orodji do globine ornega sloja.
— Čas uporabe: pred setvijo pri osnovni obdelavi zemlje, najboljši čas poleti, travniki in pašniki pozimi. Peščena tla poleti, suha območja v manjših količinah pogosteje.

(se nadaljuje)

Ljutomer: Dve prekinitvi dela

Dva štrajka sta obeležila minuli konec tedna občino Ljutomer. Najprej so delo prekinili delavci Proizvodno gradbenega podjetja (to se je zgodilo v petek, 13. marca), nato pa v ponedeljek, 16. marca, še delavci DO Servis vozil in kmetijske mehanizacije. Pri obeh prekinitvah je bil povod in osnovni razlog — zamrznitev osebnih dohodkov. V Servisu nikakor ne morejo razumeti, da kljub dobrem gospodarjenju ne smejo dvigovati osebnih dohodkov, zato so postavili nekaj konkretnih vprašanj: zakaj tisti, ki dobro gospodarijo in ki zmerom upoštevajo vse predpise in zakonske določbe, zmerom potegnejo krajše od tistih, ki kršijo. Tako je pri kršiteljih štartna osnova pri zamrznitvah vedno nekoliko ali pa precej boljša od »pridnih«. V tem koncu Slovenije je še vedno manj razvito območje in to se pozna predvsem pri osebnih dohodkih, ki zaostajajo za republiškim povprečjem. Sprašujejo se tudi, zakaj lahko cene vrtoglavo divjajo navzgor.

To stanje in podobna vprašanja je prisotno tudi pri gradbenikih, le da je tam položaj še nekoliko bolj kritičen, saj gre za eno od posebnih delovnih organizacij, pri kateri imajo močan vpliv tudi sezonski značaj dela in četrtletja, ki so nekakšna osnova za izračun izhodiščnih točk pri določanju OD.

Skratka, delavci obeh organizacij združenega dela so zahtevali konkretne odgovore na svoja vprašanja in predstavnike DPO in SO Ljutomer, ki so bili na obeh protestnih zborih pooblastili, da naj na republiške družbenopolitične in druge vrhove prenesejo proteste in naj jim prikažejo položaj, v katerem so. Zahtevali so tudi pojasnila in odgovore na postavljena vprašanja. Na štrajku so se tudi dogovorili, da zamujeno nadoknadijo s sobotnim delom.

D. L.

Priklicati »vest turizma«

Dokler tudi drugi občani kakega kraja ne bodo sodelovali pri uresničevanju gesel Slovenija moja dežela in Turizem smo ljudje, si bodo lahko društva, ki se s turizmom ukvarjajo ljubiteljsko, prizadevala brez pravega uspeha.

Ob besedi turizem vsak pomisli najprej na tujega turista, ki bo na veliko zapravljal denar, na prireditve, polne restavracije . . .

Komercialna miselnost, ki se je ne morejo otresti niti poklicni turistični delavci niti občani. Ljudem je treba priklicati »vest turizma«, da si bo vsak krajan želel živeti v lepem, urejenem mestu, da bo vesel, da tudi drugi občudujejo to, kar ima on rad in ceni, da bo ponosen na to, če bodo turisti ob pogledu na njegov kraj rekli: Sem pa bomo še prišli. Prvi korak k uresničevanju tega je pridobivati čim več novih članov turističnih društev.

Takoj nato pa osvestiti vse druge oziroma jih seznaniti, kaj vse imajo v mestu, na kaj so lahko ponosni. Prav malo ljudi v Murski Soboti, Lendavi, Ljutomeru in Gornji Radgoni ve, katere kulturno-zgodovinske spomenike imajo v mestu, kaj pomenijo imena drevoredov, ulic, kakšen pomen imajo določene hiše. Šele ko bodo občani spoznali svoje mesto, ga bodo vzljubili. In ko ga bodo vzljubili, ga bodo cenili, skrbeli za njegovo podobo in za to, da ga bodo tudi drugi vzljubili.

Bernarda Peček

S SEJE SKUPNOSTI SOCIALNEGA VARSTVA

DOLOČNO ZA DELO

Po tem ko je bila problematika invalidskega varstva predmet obravnave predsedstva Socialistične zveze soboške občine in nekaterih koordinacijskih odborov, so se o njej bolj seznanili kot razpravljali še delegati Skupnosti socialnega varstva. Prav tako so sprejeli akcijski program dela na tem področju, ki lahko pomeni boljši jutri prizadetih, če se bo, tak kot je, tudi izvajal. V svojih določilih nekako zavezuje neprizadete tudi v delovnih organizacijah, da spremenijo odklonilni odnos do telesno ali duševno prizadetih ljudi. Nekatere delovne organizacije tudi na pravno neoporečen, vendar nelep način želijo prevarati zakonska določila, ki dajajo prednost pri zaposlovanju prav invalidnim osebam. Ob razpisu širijo dela in naloge, ki jih invalid ne zmore opraviti in se tudi ne more zaposliti.

Že leto in pol v soboški invalidski delavnici niso zaposlili novih invalidnih delavcev zaradi prostorske utesnjenosti. S tem ko bi dobili večjo streho nad glavo — to naj bi bila sedanja kirurgija v Murski Soboti — bi lahko zaposlovali in širili programe svojega dela. Vse to pa terja dogovarjanje pristojnih, kar je tudi ena izmed nalog iz akcijskega programa.

Soboško enoto spiza so obvezali, da pripravi seminar o spremembah v predpisih invalidskega zavarovanja za delovne organizacije, stanovanjsko skupnost pa, da mora razpravljati o tej problematiki in arhitektonskih ovirah.

Da bi bilo zadoščeno formalnostim, so delegati sprejeli program dela za lani in letos ter finančni načrt, ki je za lansko leto brez rdečih številk.

Majda Horvat

STE VI TISTI,
KI ŽELI DOSEČI LASTNO IDENTIFIKACIJO TUDI SKOZI SVOJE STROKOVNO DELO?

ČE STE VI TISTI in bi bili pripravljeni delati v kolektivu na robu Slovenije, vam ponujamo možnost strokovnega, teamskega dela, napredovanja, nenehnega izpopolnjevanja doma in v tujini.

K SODELOVANJU VABIMO:

STE VI TISTI

- diplomirane ekonomiste,
- diplomirane inženirje živilske tehnologije,
- diplomirane elektrotehnike,
- diplomirane organizatorje dela,
- diplomirane sociologe,
- industrijske psihologe,
- veterinarje,
- andragoge.

ČE STE RES VI TISTI, se boste najbolj prepričali, če boste prišli na razgovor v **ABC Pomurko – Mesna industrija, Bijedičeva 11, Murska Sobota, Štev. tel.: (069) 22-440 (interna 18).**

PRIDITE, kadarkoli v tednu od ponedeljka do petka, ob katerikoli uri med 7. in 14. uro. Lahko tudi pokličete ali pišete in si sami izberete čas razgovora tudi izven delovnega časa.

SPOZNALI BOSTE KOLEKTIV, KI Z NENEHNIM ISKANJEM NOVEGA VZPODBUDI V ČLOVEKU SPOSOBNOSTI, KI JIH ŠE SAM NI SLUTIL.

KMETOVALCI, VINOGRADNIKI, SADJARJI IN GOSPODINJE

agrotehnika - gruda TOZD TRGOVINA

VAM PONUJA!

- kmetijske stroje in rezervne dele
- gradbene stroje in rezervne dele
- gozdarske stroje in rezervne dele
- zaščitna sredstva, semena
- umetna gnojila
- rezervne dele za vozila
- kmetijske naprave in orodje vseh vrst

OBIŠČITE NAS!
Prijazno vas bomo postregli!

TRGOVINE:
v Murski Soboti, tel. (069) 21-506, 21-516, Lendavi, tel. (069) 75-345, Ljutomeru, tel. (069) 81-083, 81-420, Mariboru (062) 23-081, Celju, tel. (063) 25-500 in Ljubljani, tel. (061) 268-341

AGRO POMURJE
ap
PLANSKO POSLOVNA SKUPNOST

MURSKA SOBOTA, Štefana Kovača 22, tel.: (069) 23-980, 21-430

Z našimi raziskavami in izkušnjami razvijamo nove tehnologije in tehnike, nova znanja za družbeno sodobnejše in učinkovitejše rešitve pri projektiranju in izvedbi objektov:
- **primarne kmetijske proizvodnje,**
- **živinorejske proizvodnje,**
- **živilsko predelovalne industrije,**
- **trgovine in gostinstva.**

Knjižni program Pomurske založbe 87

Ob dejstvu, da so založbe gosteje posejane v središču, je med tistimi, ki delujejo na robu etničnega prostora (in med uspešnejšimi), tudi Pomurska založba. »V njej si prizadevamo, da bi s svojimi izdajami ne zgolj večali število izdanih knjig, ampak da bi temu slovenskemu založništvu vtisnili svojo in svojevrstno podobo, da bi v ta mozaik vzidali — kolikor je le mogoče — samosvoje kamenčke, tako po barvi kot velikosti,« se je poetično izrazil **urednik Ludvik Sočič**, ko smo ga zaprosili, da za Kulturno panoramo drugega programa ljubljanskega radia in Vestnikova Kulturna obzorja opredeli mesto Pomurske založbe v slovenskem prostoru. Misel pa razvijal dalje: »K temu lahko delno prispevata prostor, v katerem delujemo, in tradicija, iz katere izhajamo — dolga tradicija pisane besede v Prekmurju; pisane besede, ki kot del slovenskega jezika odzvanja s tako specifičnim zvenom. To je eno, kdo pa je to zavestna ambicija, nestrpna želja, da se nekako prebijamo iz tega ozkega doživljajskega področja in skušamo tankočutno prisluhniti sporočilom z različnih koncev sveta in jih z **Mostovi** predstaviti tudi slovenskim bralcem. Zbirka je že stopila v drugo desetletje in v njej tudi letos — kot vrsto let — načrtujemo izdajo šestih novih romanov: segli bomo v književnosti Peruja, Kameruna, Mongolije, Norveške in Finske; ob že uveljavljeni objavi Ninove nagrade za prejšnje leto.«

Svojevrstnost in krajinsko vezanost Pomurske založbe potrjujeta zbirki Panonika in Sozvočje—Összhang, kot posebnosti v slovenskem knjižnem programu.

POGOVOR Z LUDVIKOM SOČIČEM

»Pokrajina ob Muri ima posebne poteze zgodovinskega razvoja, seveda tudi duhovnega — šele po I. svetovni vojni je bila priključena Sloveniji. Te posebnosti skušamo zajeti v zbirki **Panonika** z objavo študij o posameznih področjih življenja, vendar izdaje nimajo zgolj lokalističnega pomena. Tako smo na primer izdali enega prvih narečnih slovarjev v Sloveniji. Kot prvo iz serije Slovenske akademije znanosti in umetnosti s področja historične topografije smo objavili delo Prekmurje do leta 1500. Dve temeljni deli imamo tudi v programu tega leta. V Koreninah Juš Makovec tako rekoč orje ledino na področju proučevanja priimkov, dr. Vilko Novak je zbral dragoceno narodopisno gradivo iz zapuščine Štefana Kühnarja, več avtorjev pa se je lotilo Razvoja delavskega gibanja v Prekmurju med obema vojnama.

Že dolgo vrsto let, vse od ustanovitve založbe pred 33 leti, teče živahna izmenjava s sosednjo Madžarsko in založbo Europa, pri tem so pomembni prevodi klasikov in novejših ustvarjalcev, dragoceni pregledi, antologije, primerjalne študije in drugo.

V drugem delovnem področju tega sklopa je zalaganje leposlovnih del pripadnikov madžarske narodnosti v Sloveniji. Pred petnajstimi leti so se v skupni publikaciji pojavili dotlej malo znani ustvarjalci: Varga, Szunyogh, Szomi, ki še danes pomenijo nekakšno ustvarjalno jedro, ki se širi (Bati, Bence) in po ugotovitvah poznavalcev tudi nenehno kakovostno raste. Dragoceno je predvsem slednje spoznanje!

Kaj še prinaša knjižni program Pomurske založbe v letu 1987, posebej njena zbirka Domača književnost, ki jo urejate?

»Domača književnost prinaša prozne novosti Marjete Novak, (roman Vila Michel je prefinjeno izrisana podoba dekleta, ko se znajde sredi svoje nenavadne ljubezni), Ferija Lainščka o nekem čudnem sopotju dveh zelo različnih generacij v našem povojnem življenju (Razpočnica) in zbirko novel Mateta Dolenca ter šaljivih zgodb o »Veržencih« Manka Golarja.

V tisku je tudi pesniška zbirka domačina Milana Vincetiča (Arka), ki svojo izpoved gradi na vračanju v minule in izginule svetove, znotraj tega pa oblikuje povsem sveže pesniško sporočilo.«

Kakšen pa je prevodni program v preostalih iz enajstih knjižnih zbirk, ki jih izdajate pri Pomurski založbi?

»Že desetletje se uvrščamo med slovenske založbe z obsežnejšim prevodnim programom in nemogoče je omenjati vse naslove iz vseh zbirk, tako le nekaj poudarkov: pri zbirki **Helikon** bo v sodelovanju z mladinsko knjigo izšla Neskončna zgodba Michaela Endeja, pri zbirki **Ona** roman sodobne avstrijske pisateljice Ebnerjeve, Divjina zgodnjega poletja, v zbirki **Pesti** akcijska romana iz 2. svetovne vojne, zbirka Biografija prenaša iz preteklega leta biografiji dveh glasbenikov: Verdija in Presleya. Slednji bo izšel na jesen ob 10-letnici smrti popularnega Elvisa. Izšla bosta tudi kar dva kitajska romana: v zbirki Klasiki Romanje na zahod in pri Mavrici roman s snovjo iz novejšega časa, Odvečna, v prevodu Jane Rošker. V tej pisano sestavljeni zbirki so tudi romani med bralci priljubljene Viktorije Holt, Sheldona, Cocka in novi prevod znamenitega Jeromovega romana Trije možje v čolnu, da o psu niti ne govorimo!

Omeniti kaže tudi priročnike, med katerimi je v pripravi odličen švedski leksikon za najmlajše bralce. Pripravljamo tako slovensko kot madžarsko izdajo, s čimer bomo zapolnili potrebo predšolskih otrok in šolarjev po tovrstni literaturi na našem narodnostno mešanem območju in v Vojvodini.

Po priloženem popisu zaloge knjig je tudi teh nekaj v skladišču vaše založbe in nekatere med njimi imajo neverjetno nizko ceno za ta dragi čas.

»Spisek knjig v zalogi v našem katalogu je resnično obsežen, vendar podatek ne govori nič o tem, koliko izvodov posameznih naslovov hranimo v našem skladišču. Od del, ki smo jih izdali v preteklih letih, so to pravzaprav posamezni izvodi oziroma morda nekaj desetin izvodov. Hranimo jih enostavno zato, ker povpraševanje po naslovih skorajda nikoli ne poneha v celoti. Na ta način lahko ustrežemo naročnikom, kar je posebej pomembno, če gre za temeljna dela iz našega programa.

Različne cene so zato, ker jih v preteklih letih nismo vselej revalorizirali, zlasti ne, kadar gre za manjše število izvodov. Cena sama torej ničesar ne pove o bistvu ali kakovosti knjige. Če bi na primer danes tiskali knjigo študij in esejev dr. Zadravca: Elementi moderne slovenske književnosti, bi jo bili prisiljeni prodajati po vsaj 15-krat višji ceni, kot je tista iz leta 1980. Tiskarski stroški, ki so podlaga za izračun prodajne cene knjige, so se povečali bistveno nad inflacijsko stopnjo. Tako tudi s sorazmerno visokimi nakladami ne moremo bistveno zniževati stroškov natisa.«

Brigita Bavčar

ZAKAJ TAKO?

Zakaj je odmeven in pričakovan film, kot je Moja Afrika, pri nas na sporedu le en dan, Strasti v kinu Park v Murski Soboti pa kar pet dni? Zakaj so morali obiskovalci razprodane predstave ob 19.00 čakati pred zaklenjenimi vrati, ker so v dvorani še vedno vrteli film izredne dolžine in se očitno ušteli pri načrtovanju dveh predstav, ki pa sta bili premalo in je povpraševanje krepko preseglo možnosti enkratne ponudbe. To je izjema, saj se enota za kinematografsko dejavnost pri kulturnem centru Miško Kranjec ubada s finančnimi problemi (kot večina podobnih) in še ni daleč čas, ko je bilo treba vezati konec s koncem s pokrivanjem izgube.

Zakaj napovedujemo film kot predpremierni, ko pa smo v soboškem kinu imeli le prepremiero Stricev in se s premiernimi filmi ne moremo ravno pohvaliti? Pa tudi s kakovostnim programom za vse okuse že leta ne, čeprav se programski svet za kinematografsko dejavnost trudi v tej smeri in skuša v enem kinematografu zadovoljiti povpraševanje ne le s komercialno ponudbo. Ta, kadar ni v sozvočju s kakovostjo in aktualnostjo filma, vpliva, da zahtevnejši kinoobiskovalci vse manj zahajajo v kino in spreglejujejo tudi redke filme, ki jih je vredno videti.

Vse skupaj je podobno začaranemu krogu, saj programski delavci v kinematografu krivijo distributerje, ti nemogoče delovne razmere zaradi pomanjkanja deviz pri uvozu dragih tujih filmov in zato postavljajo svoje pogoje predvajanja, obiskovalci pa — tudi mi imamo svoje zahteve, odgovorni pa največkrat pozabljajo da so filmi namenjeni prav — kinoobiskovalcem. To potrjujejo tudi slabi prevodi in še slabše kopije, ki prihajajo v lokalna središča, o čemer smo se lahko prepričali tudi ob gledanju Moje Afrike. Da ob časovnem zamiku, kakršen največkrat označuje predvajanje zanimivih in z oskarji ter drugimi nagradami in priznanji ovenčanih filmov ne načenjamo »večne« teme.

Čeprav je predvajanje Pollacovega filma z odlično kamero in še boljšo igralsko zasedbo primer dobrega sodelovanja treh pomurskih kinematografov (Mojo Afriko so predvajali tudi v Lendavi in Gornji Radgoni), ostaja vprašanje v naslovnici odprto.

B. Bavčar

Igra na Tišini

Premiera in tudi ponovitev gledališke predstave je dogodek, in za Tišino, kjer smo si ogledali uprizoritev Ingoličevega Dečka z dvema imenoma, je to vsekakor bil. V sicer neprijetno hladni dvorani se je v soboto zvečer zbralo skoraj toliko ljudi, kot je bilo sedežev, in iskreno so zaploskali dramski skupini kulturnoumetniškega društva Ludvik Rogan. Njegova predsednica Nada Mladenović je uvodoma napovedala gledališko predstavo, ki jo je režiral Vlado Kranjec, in opozorila na težave, ki so jih imeli nastopajoči pri sestajanju na vajah v letošnji izjemno mrzli drugi polovici zime. Vseeno jim je od januarja do marca uspelo delo postaviti na oder in zaslužili so si pohvalo za trud.

Posebej, ker je sestava pomlajena in le trije nastopajoči iz vrst gledaliških ljubiteljev, ki imajo na Tišini tradicijo.

Iz te tradicije izhajata Nataša Gomboc in Gabriela Gumilar, prva iz Gradišča in druga in Tropovec, ki sta bili v igri Deček z dvema imenoma zelo prepričljivi kot Jankova mati in babica. Kurt, kakor so dečka, po katerem se predstava imenuje, klicali njegovi krušni starši v Nemčiji, pa je režiserjev sin Berto Kranjec — učenec petega razreda osnovne šole na Tišini. Dobro se je vživel v vlogo razdvojenega dečka, le govorili so nastopajoči na odru nekako drug mimo drugega in tako je bil njegov odnos do matere (za katero je kasneje zvedel, da je krušna) manj čustven in njena vloga bolj brezosebna. Prepričljivejši je bil v svoji krutosti na odru Marjan Kovač, ki zase pravi, da je stari maček po stažu na odru in delu v kulturnoumetniškem društvu. »Antivloga«, kot jo je poimenoval, mu na začetku ni šla od rok, saj je bil večkrat veseljak v komedijah, ki so jih pretekla leta uprizarjali na Tišini, toda ob pomoči rešiserja jo je potem nadgradil. Vlado Kranjec pa v predstavi ni le režiser, ampak, kot sam pravi,« deklica za vse«; očitno se razdaja in mu je gledališče izziv. čeprav je njegova osnovna dejavnost avtoličarstvo v zasebni režiji. Tokrat so mu pri pripravi predstave priskočili na pomoč tudi na šoli, in tako je dramska skupina zelo pomlajena s šolarji, ki so nastopili, po premieri pa se hitro porazgubili v sobotni večer.

Iztekel se je v pogovoru s sodelujočimi in režiserko iz Murske Sobote, ki si je ogledala predstavo, na kateri pa ni bilo selektorja, ki bi lahko izrekel presodno besedo.

Kakorkoli, bistveno je, da kulturnoumetniško društvo s svojo dramsko skupino deluje, da so bili mladi igralci pripravljeni žrtvovati svoj prosti čas v dolgih zimskih večerih in prezebati v nezakurjeni dvorani, da so se lahko predstavili na prvi pomladni dan in po soboti predstavo ponovili tudi v nedeljo popoldne. V kratkem načrtujejo na Tišini gostovanje kulturnoumetniškega društva iz Šalovec, obisk pa jim bodo vrnili prav s predstavo Deček z dvema imenoma.

Brigita Bavčar

DEČEK Z DVEMA IMENOMA

V gledališki igri po literarni predlogi Antona Ingoliča (ki prav letos slavi 80-letnico) so nastopili: Berto Kranjec kot deček z dvema imenoma (Janko-Kurt), njegova prava mati Slapnikova Ana je na odru Nataša Gomboc, babica Gabika Gider, uspešni novinar Ivan je Mirko Berke, krušna mati Marjana Gider, njen mož Fritz Marjan Kovač, Hilda — Daniela Ružič, mali Max — Mitja Gomboc, sosed Lovrenc — Ciril Kuhar in v dvojni vlogi poštarja Martina in natakarja Boris Štesl, ki je v dobršni meri poskrbel za tisti del scene, ki je nastajala v mizarski delavnici (kmečka miza s stoli in »kredenco«); za slikovno plat pa so pod vodstvom mentorice poskrbeli pri likovnem krožku na osnovni šoli na Tišini. Z nje je tudi večina nastopajočih, predvsem šolarjev (Milena Flegar, Jelka Ficko, Vanja Mladenović in Fredi Širovnik), ki so na odru pozdravili Jankov povratek pod rodni krov.

kulturni koledar

ČETRTEK, 26. MARCA

MURSKA SOBOTA — V dvorani kina Park bo **ob 19.00 letni koncert sindikalnega mešanega pevskega zbora Štefan Kovač**, ki ga vodi zborovodja Tomaž Kuhar.

RADENCI — **Drugi večer Glasbene parade Radenci 87** bo v znamenju plesnih orkestrov radiotelevizij Beograd, Novi Sad, Priština in Ljubljana. Prireditev se bo v Kongresni dvorani hotela Radin pričela ob 20.00.

Ob 16.00 bo plesni orkester RTV Zagreb nastopil **v Moravskih Toplicah, ob 17.00** pa bo nastop **v hotelu Diana**, kjer bo gostoval **plesni orkester RTV Beograd.**

PETEK, 27. MARCA

RADENCI — **Sklepni večer** tridnevnega srečanja plesnih orkestrov jugoslovanskih radiotelevizij bo v **znamenju jazza.** Nastopili bodo vsi sodelujoči, začetek pa je v Kongresni dvorani hotela Radin ob 20.00.

razstave

MURSKA SOBOTA — V galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec je na ogled **pregledna razstava grafik akademskega slikarja Štefana Galiča.**

LJUTOMER — V galeriji Ante Trstenjak razstavlja svoja dela umetnik **akademski slikar Bojan Golija.**

LENDAVA — V galeriji Lendava so na ogled slike akademske **slikarke Vere Trstenjak**, prav tako pa je razstavljena stalna likovna in muzejska zbirka.

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin razstavlja svoja dela znani slovenski likovni ustvarjalec — **slikar samouk Anton Repnik.**

knjige

USPEŠNICE TEGA TEDNA v prodajalni DOBRA KNJIGA v Murski Soboti so: Olivera Nikolova — OZKA VRATA (Pomurska založba), Miško Judež — KLASIČNO IN SODOBNO VRTNARSTVO (Državna založba Slovenije) in William Davison — 500 SODOBNIH RASTLIN (DZS)

Tri predstave

Na občinskem srečanju gledaliških skupin Naša beseda 87, ki ga je v sredo dopoldne organizirala Zveza kulturnih organizacij Murska Sobota, so bile na grajskem odru tri predstave. Prva ob 8.00 predstava dramske skupine šolskega kulturnoumetniškega društva Jutro z osnovne šole Dane Šumenjak: Starši naprodaj. Delo Žarka Petana je režirala Cvetka Kerman. Ob 10.00 je nastopila gledališka skupina z osnovne šole Bogojina s Suhodolčanovo komedijo Srečna hiša Doberdan v režiji Slave Berden. Kot tretja in zadnja pa se je ob 12.00 predstavila dramska skupina z osnovne šole Rogašovci z Modro vrtnico Kristine Brenkove v režiji Cvetke Rituper. bb

Pred izidom monografije Prlekija 1941—45

Na ponedeljski tiskovni konferenci v Ljutomeru sta občinski odbor ZZB NOV in njegov izdajateljski svet novinarje seznanila, da je pred izidom monografija Prlekija 1941—45 prof. Draga Novaka, ljutomerskega rojaka, zgodovinarja, zaposlenega na Zavodu za šolstvo v Ljubljani. Gre v bistvu za temeljito dopolnjeno in na račun odprtih arhivov ter novih razpoložljivih virov obogateno knjižno delo, ki je pred leti že izšlo, tokrat pa ga bo v nakladi 2000 izvodov izdala založba Borec. Cena ni ravno nizka — za izvod bo treba odšteti okrog 15 tisočakov — vendar ima knjiga glede na zajetnost in tehtnost vrednost, ki jo je — kot pri podobnih delih — težko meriti le z denarjem. Gotovo pa so tako avtor kot izdajatelj in ljutomerska borčevska organizacija zainteresirani, da že v prednaročilu zberejo kar največ tistih, ki jim monografija ne bo zgolj za okras na knjižni polici, marveč vreden in koristen pripomoček pri obujanju zgodovinskega spomina.

B. Ž.

JEZIK NI/ JE MAČEHA

Zdi se, da Slovenci kar tekmujemo, kdo se bo pred tujci ali državljani drugih naših republik lahko postavil v tujem jeziku. Tujem pravim zato, ker je tuji jezik vsak, razen maternega: Ljudje, ki nimajo dlake na jeziku, pravijo temu razprodajanje narodnega ponosa. Tujci se, kajpak, vesele takega hlapčevstva, zato se moti vsak, ki misli, da je s tem pri sobesedniku pridobil ugled.

Tako Slovenci nehote drsimo v jezikovno podrejenost celo v lastni domovini. Od te do tiste veliko hujše je včasih le še korak. Ni pretirana ocena, da smo tako tudi Slovenci zaradi svoje nenavadne jezikovne prilagodljivsti veliko prispevali k temu, da danes govorimo o srbohrvaškem jeziku kot edini alternativi »jugoslovanskega« jezika. Vsekakor je to boleče za vsak, še tako majhen narod, ki se zaradi popačenega pojmovanja jezikovne enakopravnosti (to smo v naši skupnosti narodov in narodnosti uzakonili z ustavo), upravičeno začne bati za svojo prihodnost, da ne rečem za svoj obstoj.

Nevzdržna je tudi praksa, da so v domala vseh medrepubliških poslovnih in drugih gospodarskih ali negospodarskih združenjih sprejeli tako imenovani »jugoslovanski« jezik za svoj uradni jezik. Le tako je mogoče, da je na raznih skupščinah in drugih shodih tudi na slovenskem ozemlju občevalni jezik že po pravilu srbohrvaščina, kot da nam sodobna tehnika že zdavnaj ne bi ponudila možnosti sinhronega prevajanja.

Še sreča, da je med preprostimi ljudmi tega zla manj. Spomnim se kraja v Prlekiji, kamor se je vrnil Franček s služenja vojaščine v Nišu. Ker je kar naprej brbljal v tujem jeziku, so ga vaški fantje krepko nabunkali. Potlej se Franček ni nikoli več spozabil.

Toda, kam bi prišli, če bi se povsod držali takih metod »prevzgoje«. Bojim se, da bi postali Slovenci najbolj pretepaško ljudstvo, največkrat pa bi si hladili buške celo najvidnejši predstavniki našega gospodarskega, političnega in celo kulturnega življenja.

— In nekaj takega bi se gotovo zgodilo tudi prejšnji teden v Radencih, na srečanju polnilcev mineralne vode, kjer bi v skladu z zgoraj povedanim dobili prenekatero buško tudi domači gospodarstveniki in politiki.

B. B.

Kulturni nagrajenci

Glasbena šola v Murski Soboti

Leto 1986 je zaokrožilo 40-letno delovanje soboške glasbene šole. Z njeno ustanovitvijo se je pri nas začelo sistematično glasbeno vzgojno delo, skozi katerega je šlo doslej več kot 2500 učencev.

Šola jim je dala osnovno glasbeno izobrazbo. Dela po svojem predmetniku in predpisanih učnih načrtih, v okviru svoje dejavnosti pa ves čas skrbi za tehnični in muzikalni razvoj instrumentalne in pevske vzgoje, posreduje glasbeno znanje, ki omogoča lastno orientacijo v glasbeni literaturi, razvija glasbene sposobnosti v skladu s psihofizičnim razvojem, oblikuje sposobnost umetniškega izražanja — glasbene reprodukcije, sprejemanja in vrednotenja glasbenih stvaritev, oblikuje odnos do glasbene in širše kulture ter usmerja v nadaljnji glasbeni študij in poklice ter omogoča glasbene dejavnosti.

Zato je Glasbeni šoli Murska Sobota občinska kulturna skupnost ob minulem kulturnem prazniku namenila priznanje za štiridesetletno vzgojno delo v glasbeni dejavnosti in za razvoj glasbene ustvarjalnosti ter poustvarjalnosti.

bb

Zakaj je utihnil glas lendavskih pevcev

Vsa leta po vojni je imela Lendava svoj zbor, včasih moškega, včasih ženskega, nazadnje pa mešanega, ki je dokaj dobro delal še pred dvema letoma. Potem je spet utihnil glas pevcev, lendavske prireditve pa so ostale skromnejše. Človeka je sram, da morajo na domače prireditve ob praznovanju v Lendavi klicati pevske zbore iz sosednjih krajev, ob dejstvu, da je v Lendavi vendar veliko kulturnih delavcev in krajanov, ki bi lahko peli v pevskem zboru. Zveza kulturnih organizacij je v preteklosti poskušala na najrazličnejše načine obnoviti pevsko tradicijo v Lendavi, a je bilo vse zaman. Vedno se najde izgovor, da ni pevovodje, ki bi vodil zbor. Tak izgovor danes ne uspeva več, saj zborovodje so, po potrebi tudi kot pomoč s sosednje Madžarske, in bi uspešno pomagali vaškim pevskim zborom. Kulturno amatersko življenje v Lendavi se je omejilo le na občasno delovanje madžarske dramske skupine in folklorne skupine Lindau, to p. je tudi vse. Občani si želijo, da bi v naslednjem srednjeročnem obdobju v Lendavi le zgradili kulturni dom, saj je tudi pomanjkanje prostora za delovanje eden od vzrokov za kulturno mrtvilo v Lendavi.

Jani D.

SELO — FOKOVCI

RAZVITI ALI NERAZVITI?

Najsi so bile volitve ali referendumi za krajevni samoprispevek, v krajevni skupnosti Selo-Fokovci so se po navadi vedno dokaj dobro ›odrezali‹. Pa ne zato, ker bi bili v minulih letih deležni izdatne pomoči širše družbene skupnosti — če izvzamemo cesto, ki pelje skozi obe naselji proti Prosenjakovcem, pa nekaj solidarnostnih sredstev za popravilo ceste proti Ratkovcem — temveč v upanju, da bodo nekoč tudi oni prišli na vrsto za uresničitev njihove največje želje in potrebe, to je obnovitev in dograditev osnovne šole. Morda so bili celo nekoliko preveč potrpežljivi, oziroma premalo glasni v svojih zahtevah. Tudi na nedavni javni tribuni, ki so jo organizirali na pobudo občinske konference SZDL Murska Sobota, so sicer razpravljali kritično, vendar objektivno in spravljivo.

Kaj pa je pravzaprav značilno za krajevno skupnost Selo-Fokovci? Najbolj je seveda znana selska rotunda, kot eden izmed najpomembnejših kulturnih spomenikov v Sloveniji. No, tokrat ni naš namen posegati v zgodovino, temveč opisati sedanje stanje in prizadevanja za nadaljnji razvoj.

V obeh naseljih krajevne skupnosti živi okrog 580 prebivalcev. Možnosti za zaposlitev v domačem kraju so majhne, saj razen šole v Fokovcih drugih delovnih organizacij nimajo; v zadnjih letih je sicer KZ Panonka tamkaj začela razvijati sadjarstvo, tako da se nekateri lahko zaposlujejo vsaj sezonsko, pet delavcev pa je dobilo tudi redno zaposlitev. Poleg tega imajo še poštno enoto, trgovino, dve gostilni, dve avtomehanični delavnici, mizarja in plastikarja. Da je glavna cesta, ki pelje v Mursko Soboto oziroma Prosenjakovce, že posodobljena, smo tudi omenili, poleg vsega naštetega pa imajo še 10 telefonskih priključkov. In zavoljo vsega tega so krajevno skupnost uvrstili med razvite, izvzemši Selo, ki je zadržalo status manj razvitega kraja, in ima zato tudi pravico do občinskih solidarnostnih sredstev.

Vaške ceste veliko breme

Solidarnost bi zelo potrebovali, predvsem pri vzdrževanju vaških poti, saj jih imajo ›na grbi‹ okrog 9 kilometrov, v celotni krajevni skupnosti pa blizu 16. To je za dve vasi vsekakor veliko breme. Zato so v minulih letih večino samoprispevka potrošili zanje, za druge potrebe pa so morali zbirati dodatna sredstva. Sicer pa je razprava pokazala, da so bili najbrž nekoliko krivi tudi sami, če niso bili deležni občinskih solidarnostnih sredstev, ker jih avtomatsko nikomur ne podeljujejo, temveč na osnovi konkretnih podatkov in programov. Leteh pa v zadnjem času niso posredovali občinski komunalni skupnosti. Zakaj ne, pa ni vedel nihče odgovoriti. Nekdo je menil, da je morda dopis obležal na krajevnem uradu v Prosenjakovcih, več razpravljalcev pa je menilo, da krajevni urad sploh ne pomaga dovolj pri delovanju krajevne samouprave.

Opozarjali so tudi na slabo vzdrževanje občinske ceste proti Čikečki vasi, kar povzroča, da ni vselej prevozna, pa tudi ceste skozi Vučjo Gomilo.

100 telefonov najbrž ne bo dovolj

Deset telefonov torej že imajo v krajevni skupnosti. Toda potrebe in želje so vsekakor veliko večje. Že pred tremi leti so zato nameravali izpeljati akcijo za razširitev telefonskega omrežja, a kaj ko bo centrala v Prosenjakovcih razširjena šele leta 1989. Takrat naj bi predvidoma dobili 100 novih priključkov v Selu in Fokovcih. To pa najbrž ne bo dovolj. Zato je bil ob koncu razprave sprejet dogovor, da bodo v krajevni skupnosti ugotovili dejansko število novih naročnikov in se potem v drugi polovici leta z delovno organizacijo za ptt promet v Murski Soboti dogovorili za nadaljnji potek akcije. Domačini so pripravljeni priskrbeti telefonske drogove in sodelovati tudi s prostovoljnim delom, tako da bi omrežje čim prej zgradili, vsekakor pa do razširitve centrale v Prosenjakovcih. Čeprav ne povsem zadovoljni, so se morali s takšnim dogovorom zadovoljiti.

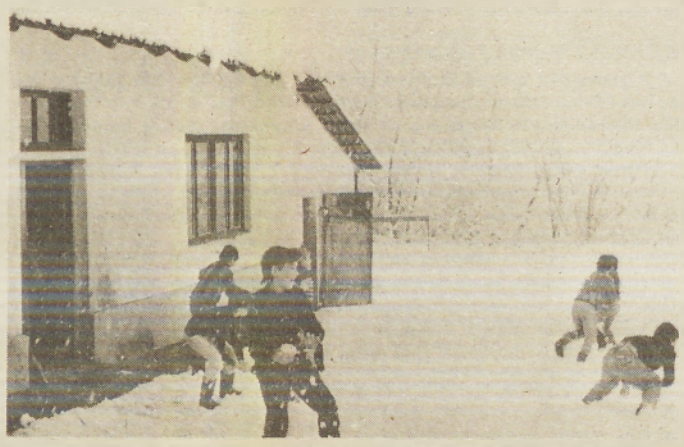

Tudi ti učenci najbrž ne bodo dočakali, da bi se lahko preselili iz učilnic v nekdanji svinjak oziroma drvarnici v nove, lepše in prostornejše učilnice. (Foto: L. K.)

Je še kje starejša šola?

Kdo bi si mislil, da imamo še tako stara šolska poslopja, kot je to v Fokovcih? Letos bo namreč ›praznovalo‹ že 115-letnico. Šolo obiskuje 155 učencev od 1. do 8. razreda. Ker imajo premalo prostorov, je pouk dvoizmenski. Dve učilnici so uredili celo v nekdanjih svinjakih, oziroma nazadnje drvarnici. Seveda je videz danes drugačen. Telovadnice pa seveda nimajo, oziroma v ta namen uporabljajo malo večjo, najboljšo učilnico.

Doslej so sicer šolo že nekajkrat obnavljali, vendar se iz starega ne da narediti novo. Zaskrbljujejo predvsem stropi, ki so zgrajeni na star način — s ›prosnicami‹. Kako dolgo bodo še vzdržali, je vprašanje, na katerega bodo morali odgovoriti gradbeni strokovnjaki. Čas trajanja pa se jim najbrž že izteka. Kaj torej storiti?

Šola v Fokovcih doslej še ni prišla v noben občinski referendumski program, čeprav bi jo bilo potrebno že zdavnaj obnoviti in razširiti. Nekaj časa je bil celo govor, da bi tamkaj ostala le podružnična šola do 4. razreda, zato so ta problem enostavno zaobšli. Naposled je minil čas ukinjanja šol, zato bo potrebno nekaj postoriti tudi v Fokovcih. Žal bo v tem srednjeročnem obdobju možno pripraviti le projektno dokumentacijo, v naslednji petletki pa morata dobiti prednost tudi dozidava in obnova fokovske šole.

Jože Graj

Murska Sobota brez parcel za zasebno gradnjo

V izvršnem svetu v Murski Soboti veliko pozornosti namenjajo delovanju sklada stavbnih zemljišč. Sklad stavbnih zemljišč občine Murska Sobota je začel delovati 1986. kot pravni naslednik samoupravne interesne skupnosti za cestno in komunalno dejavnost. Njegova osnovna naloga je bila, da pridobiva stavbna zemljišča v družbeno lastnino, z njimi razpolaga ter jih ureja in oddaja investitorjem v naseljih in na drugih območjih, namenjenih za kompleksno gradnjo. Večino strokovnih del pa je opravljal Zavod za ekonomiko in urbanizem.

13-članski upravni odbor sklada se je ubadal predvsem s problemom, ker v mestu Murska Sobota ni parcel za zasebno gradnjo, za odkupljene stanovanjske hiše v središču mesta pa niso mogli zagotoviti primerne nadomestne parcele.

Kljub temu pa je skladu uspelo skoraj v celoti uresničiti lanskoletni program dela pri pridobitvah zemljišč. To velja zlasti za zemljišča, namenjena blokovski gradnji na Lendavski cesti v Murski Soboti, kar jih še čaka v Cvetkovi in ulici Arhitekta Novaka. V minulem letu so bile porušene nekatere hiše, ki jih je že prej odkupila interesna skupnost za cestno in komunalno dejavnost, zataknilo pa se je edinole pri rušitvi stavbe na Lendavski 11, ker prostore še vedno uporabljajo najemniki in jih ni bilo možno izseliti.

Sklad razpolaga še z zemljišči za usmerjeno blokovsko gradnjo v središču Murske Sobote, in sicer v Kocljevi in Zvezni ulici, zunaj mesta pa so pridobili in oddali zemljišče v Gornjih Petrovcih in Rogašovcih. V Černelavcih je zemljišče prevzela tamkajšnja stanovanjska zadruga, ki ga je tudi sama uredila. Letos namerava sklad pripraviti zemljišče za gradnjo stanovanjsko-poslovnega bloka v Kocljevi ulici v Murski Soboti, nato pa bo sledila nadaljnja ureditev zemljišč na Lendavski sever in jug, kjer gre za usmerjeno blokovsko gradnjo. Za usmerjeno zasebno gradnjo v Murski Soboti pa bodo pridobili zemljišča v Trstenjakovi ulici. Ta in druga dela bodo stala 79 milijonov dinarjev, kar je znatno več kot lani.

Ob izgubah sklada v letu 1986, ki so bile kasneje pokrite, je vprašanje, ali bodo v letu 1987 uspeli uresničiti dokaj obsežen program del.

Sicer pa so na seji soboškega izvršnega sveta sprejeli tudi osnutek odloka o oddajanju stavbnih zemljišč, ki je usklajen z novimi predpisi, o povprečni gradbeni ceni za kvadratni meter uporabne stanovanjske površine, ki znaša 186 tisoč 571 dinarjev, in o povprečnih stroških komunalnega urejanja stavbnih zemljišč v soboški občini.

Milan Jerše

tehnostroj

Spoštovani kmetovalci in zdomci!

Največji izdelovalec kmetijskih prikolic in trosilnikov v Jugoslaviji TEHNOSTROJ iz Ljutomera vam sporoča, da v tem času prodaja v Tehnostroju in vseh trgovskih organizacijah s kmetijsko mehanizacijo:

— enoosne traktorske prikolice s tristranskim prekucnikom, nosilnost 3 tone, — dvoosne prikolice z dvostranskim prekucnikom nosilnost 4 tone, — trosilnike hlevskega gnoja z vertikalnimi in horizontalnimi valji ter prekucnikom (nazaj), nosilnost 2,5—6 ton, — traktorske viličarje, — stroje za čiščenje buč, — stroje za sekanje drv, — njivske brane, — traktorske nakladalnike, — traktorske kotalne prekucnike z nadgradnjo standardnega zaboja, trosilnika gnoja, cisterne in z drugimi kombinacijami.

Enakomerno in kakovostno trošenje hlevskega gnoja na enoto površine je osnovni pogoj za visoke hektarske pridelke. Trosilnik ima v opremi zadnjo stranico, s katero ga preuredimo v prikolico. Posebna oprema trosilnika je nadgradnja za silažo.

TROSILNIK GNOJA TG 4 V
— nosilnost 4000 kg, — volumen zaboja 4,7 m³, — potrebna moč traktorja 29 KW

TEHNOSTROJ MISLI NA VAS, ZATO IZKORISTITE MOŽNOST ŽE DANES.

Pečarovčani čakajo na asfalt

V oblačnem jutru, ki je sicer kazalo, da se naposled poslavlja letošnja zima, sem se s fičkom podal v Pečarovce — z namenom, da zabeležim utrinek življenja tamkajšnjih krajanov. Imel sem dve možni poti, vendar sem se odločil za tisto, ki pelje skozi Puconce in Šalamence v Pečarovce. Četudi bi si izbral drugo (Moščanci—Pečarovci), bi moral z asfalta na makadam, kajti v Pečarovcih še ne poznajo asfalta. Pečarovci so ena izmed osmih naselij, ki spadajo v krajevno skupnost Mačkovci. To je kraj s strnjenimi zaselki: Sebeščan, Gorenjšček, Kolarov breg, Graba, Stroma, Horvatov breg, Sevrova graba in Banfov breg. Zaradi raztresenosti hiš imajo tudi veliko krajevnih cest, ki jih morajo sami vzdrževati. Krajani pravijo, da so bili pri kategorizaciji cest oškodovani, saj imajo sosednje vasi veliko več občinskih cest.

Ceste so torej tiste, ki krajanom Pečarovec povzročajo največ težav. Zato je tudi največja želja krajanov, da bi čimprej modernizirali cesto Šalamenci—Pečarovci v dolžini 3,7 kilometra. V ta namen so tudi sprejeli 1-odstotni dodatni samoprispevek, tako da trenutno plačujejo 3-odstotni samoprispevek. Poleg tega pa so izvedli še akcijo zbiranja prispevkov za cesto, tako da so nekateri plačali tudi po 165.000 dinarjev. Razen redkih izjem so denar prispevala že vsa gospodinjstva, tako da so svoj delež za modernizacijo 3,4 km ceste že nakazali Samoupravni interesni skupnosti za ceste v Murski Soboti, v delež za preostalih 300 metrov pa se bo potrebno še dogovoriti. Cesta Šalamenci—Pečarovci naj bi bila asfaltirana letos, s tem pa se bo krajanom Pečarovec tudi uresničila dolgoletna želja. Sicer pa so v zadnjih letih veliko naredili pri razširitvi ceste Pečarovci—Poznanovci in Pečarovci—Bodonci. Skupaj z Vodno skupnostjo Drava—Mura so regulirali Pečarovski potok in tako zaščitili 12 hiš, ki so bile v nevarnosti ob večjih nalivih. V načrtu pa imajo tudi ureditev mostu pri gasilskem domu, ki je že dotrajal. Po besedah predsednika vaškega odbora, Karla Žekša, si krajani želijo, da bi bila trgovina odprta vsak dan, ne le ob ponedeljkih, sredah in petkih od 8. do 11. ure. Če pa že to ni mogoče, pa vsaj cel delovni čas ob navedenih dnevih. Prav tako si želijo boljše avtobusne povezave, saj razen »Murinega avtobusa« pripelje v Pečarovce le eden — ob 15.30.

Odkup mleka v Pečarovcih.

ERNEST CELEC — kovač iz Pečarovec. Je eden redkih, ki se ukvarja s kovaško obrtjo v tem delu Goričkega. Leta 1972 je prevzel obrt od očeta. Pravi, da je kovaštvo iskana obrt, ki pa žal izumira, ker se mladi ne odločajo za ta poklic, temveč raje odhajajo v tovarne. Včasih je bilo potrebno opraviti vse ročno, danes je veliko laže, ker je že veliko strojev in raznih pripomočkov, ki so zamenjali klešče, nakovalo in meh. Kljub temu pa po besedah Ernesta kovaška obrt danes ni donosna, zato tudi izumira. Zato se ukvarja tudi s kmetijstvom. Zgradil si je tudi goveji hlev za 10 glav živine, po čemer se da tudi sklepati, da ne računa dolgo na kovaško obrt. Tačas največ izdeluje kline za brano in lemeže za pluge.

Feri Maučec

NA OBISKU V KS ZENKOVCI

Boleči zemljiški posegi

Osebna izkaznica krajevne skupnosti na prehodu iz ravninskega v gričevnati del soboške občine: zajema štiri vasi — poleg Zenkovec še Beznovce, Strukovce in Puževce, nekaj nad 1060 prebivalcev živi na 254 domačijah, večinoma se ukvarjajo s kmetijstvom, nekaj pa jih je tudi zaposlenih. Največ doma (146), pa tudi v tujini (52). Na tem območju je romsko naselje, in sicer v Zenkovcih.

NALOŽBE MERA ZA RAZVOJ

Krajani v zadnjih letih tod niso mirovali, vsaj ne kar zadeva nekatere naloge, ki bi jih lahko označili za uresničevanje skupnih interesov. Tako so jim lani začeli zvoniti telefoni, in sicer na 120 domačijah. Kot je že običaj, je bila tudi v tem primeru gradnja telefonskega omrežja prava vseljudska akcija, saj so denar prispevali krajani sami — najprej so plačali 13,62 milijona, nato pa še za centralo nadaljnjega 1,86 milijona dinarjev. Ob tem so organizirali tudi delovne akcije in na ta način prispevali 700 delovnih dni, ob čemer poudarjajo pomoč vojske, saj je kakih 30 vojakov pomagalo ves mesec. Kar v modi je postalo, da se pomurske krajevne skupnosti ponašajo s »telefonskimi uspehi«. V Zenkovcih je podobnih uspehov še več, našteli bomo le nekatere najbolj sveže: nove transformatorske postaje v Beznovcih, Strukovcih in Zenkovcih, asfalt skozi Strukovce in Puževce, ulične razsvetljave v vseh vaseh razen Beznovec, vodovod v romskem naselju v Zenkovcih (slednji so ustanovili tudi nogometni klub, ki ga imajo tudi v Strukovcih), vsaka vas ima vaško-gasilski dom, gasilsko vozilo in sodobno brizgalno, potem je tu lani urejeno skupno odlagališče odpadkov. Vse našteto je torej dober povod za misel, da v teh krajih sami skrbijo zase in da se torej zavedajo, da je to edina učinkovita pot, ker dandanes pretirane pomoči od drugod ni pričakovati.

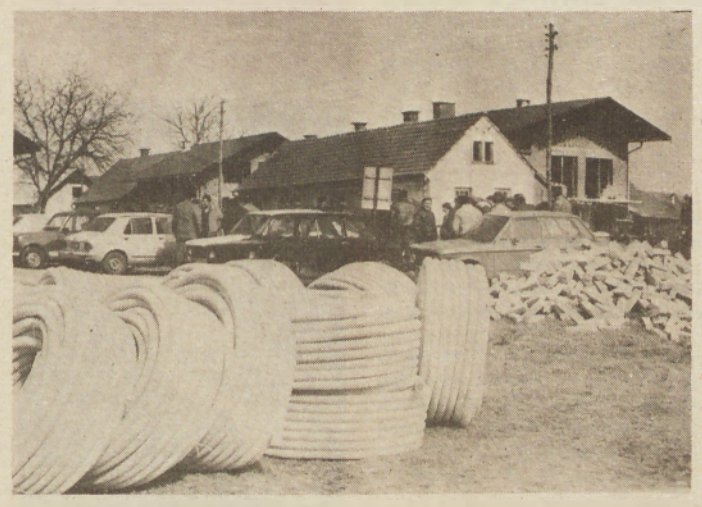

Cevi za melioracije, za njimi pa množica, zbrana pred vaško-gasilskim domom. Najboljša ilustracija pogovora, ki je potekal med domačini in predstavniki občinskih družbenopolitičnih in strokovnih organizacij, saj so največ časa namenili prav pomanjkljivostim v zvezi z osuševanjem, ki so ga začeli že leta 1984 . . .

BODO SPOMLADI LAHKO SEJALI?

Vprašanje ni retorično, ampak resno in realno. Poleg tega si ga domačini postavljajo zaskrbljeno, obenem pa že izgubljajo potrpežljivost, saj so z melioracijami tod začeli že leta 1984, pa še vedno odpravljajo nakopičene napake. Izvajalci so, kot kaže, svoje delo slabo opravili, kar zapišimo nekaj najbolj »vročih« pripomb: v neznano je »izginilo« okrog 70 kubičnih metrov gramoza; med dovozom le-tega so bili travniki polni kamenja; gramoza, ki je ostal, še vedno niso razrinili; v izkopanih jarkih stoji voda . . . Vse to so napake, ki upravičeno razburjajo, poleg projektanta in izvajalca pa bi morali strokovneje in odločneje nastopati tudi vaški melioracijski odbori. Vsekakor je do spomladanske setve še nekaj časa (resnici na ljubo: zelo malo) in pomanjkljivosti morajo biti do takrat odpravljene. V nasprotnem primeru bodo za skrajno neodgovornost, ki meji na družbeni kriminal, odgovorni odgovarjali.

In ko smo že pri odgovornih — veliko težav imajo tudi pri naslednjem zemljiškem posegu, ki sledi melioracijam in ki običajno sproža pri kmetih še bolj čustveno obarvane reakcije, saj je navezanost na zemljo pri številnih (pre)velika, gre za zložbe ali komasacije. Znano je, da naj bi prispevale k racionalnejšemu in učinkovitejšemu kmetovanju, kar je v sodobnosti nujno. Nujno pa je tudi, da je po zložbi zadovoljna večina, vendar ne vsi. Tovrstni posegi so namreč nujno delno izključujoči, nova delitev nikoli ni popolnoma ekvivalentna stari, pa najsi bo po kakovosti ali količini zemlje. Tudi v KS Zenkovci je podobno, posamezniki niso zadovoljni in so se zato tudi pritožili. Gledano splošno pa proces ne doživlja posebnih stresov in ga je mogoče označiti za uspešnega. Poleg tega pa poudarimo še, da je to edini primer v občini, kjer bodo zložbe izvedli v vsej KS.

Poleg zemljiških posegov krajani štirih vasi veliko razpravljajo o odkupnih cenah kmetijskih pridelkov, in nezadovoljstvo je opazno. Na splošno so cene namreč zelo narasle, torej tudi življenjski stroški, kmetje pa morajo svoje delo prodajati po znatno nižjih cenah, kar seveda povzroča vse težavnejši položaj in nižjo življenjsko raven kmeta. Vseeno pa velja dodati, da je obravnavana KS agrarno dobro razvita, večinoma so tod usmerjene kmetije, kjer se največ ukvarjajo z živinorejo, v zadnjem času pa tudi s poljedelstvom, kjer sta dohodkovno posebej zanimivi pšenica in sladkorna pesa. Kmetije so strojno dobro opremljene, tako imajo na primer v KS kar 261 traktorjev, torej več kot kmetij!

TRAKTORJI SE LOMIJO

Verjetno ga ni, ki takoj ne bi ugotovil, zakaj. Seveda smo spet pri cestah — domačini v šali pristavljajo, da morata biti pri vsaki, hiši vsaj dva traktorja, če se eden med vožnjo zlomi. Vzdrževanje medkrajevnih cest je slabo (vzroka ne bi posebej ponavljali, ponovimo le pregovor: denar — sveta vladar, in dodajmo: še posebej, ko ga ni), vaške pa bodo z novim samoprispevkom skušali urediti sami. V kratkem roku pa bo gotovo ostala neizpolnjena želja, da bi s samoprispevkom asfaltirali nekatere ceste v KS. Danes je asfaltna prevleka namreč že astronomsko draga (1 km približno 35 milijonov dinarjev), zato je zgolj samoprispevek daleč premalo. Sicer pa domačini opozarjajo tudi na nekatere dotrajane moste, oziroma slabe ograje, posebej na strukovskem mostu. Ograja je sicer že tam, vendar je že lep čas delavci tozda za vzdrževanje in varstvo cest niso prišli uredit. To naj bi se zgodilo v kratkem, ograja pa bo gotovo prispevek k večji varnosti prometa. Krajani imajo torej vrsto predlogov in želja, večinoma so upravičene in jim že zato kaže prisluhniti. Popolnoma druga pesem pa je, kdaj bodo njihove želje uresničene — vsaj za tiste, katerih uresničitev je povezana s kupi denarja velja, da bodo še lep čas ostale le želje.

Bojan Peček
Ludvik Kovač

NA OBISKU V VELIKI POLANI

Prispevki za krajevni program

Naj sem se še tako trudil, da bi ujel v objektiv celotno središče Velike Polane, mi to ni uspelo. Nad svojimi fotografskimi sposobnostmi kljub temu nisem razočaran, saj je imel podobne težave tudi poklicni snemalec, ko je iskal motive za polanske razglednice: to krajevno središče je v središču hudo natrpano s stavbami, in če hočeš ujeti eno, se ti druga izmuzne. In da ne bi bilo zamere, sem se preselil v gornji konec vasi, kjer je v krajšem času zraslo novo naselje.

Da, nove hiše! Le kdo bi jih prešteval, saj je na skoraj vsakem gruntu (ob stari hiši) nadstropnica. In potem, ko je parcel zmanjkalo, je prišlo novo zazidalno območje zelo prav. Sploh so Polančani zelo skrbni in veliko dajo na videz svojih domačij. Pa tudi na sicer šnjo podobo vasi! Asfalt je že zdavnaj zamenjal makadam. Urejena so tudi krajevna križišča (trate, kot jim pravijo po domače), čeprav zdaj — njih podoba seveda ni taka kot poleti. Zdaj, ko je sredi vasi sodobna samopostrežna trgovina, je pogled na središče še lepši. K temu pa pripomore tudi urejenost okrog tovarne Deloza. No ja, mrliška vežica in slaščičarna sta zunaj še neurejeni, vendar bo njuna podoba na pomlad drugačna. Še več: tudi pred stanovanjskim blokom ne bo več razdejanja, ampak bodo kmalu povsem uredili parkirišče. Tako bo možnosti za počitek jeklenih konjičkov nekaj več. In če bodo uredili še ograjo okrog pokopališča, ki je v središču vasi, če bodo nekako zakrili garaže, ki jih imajo stanovalci bloka in na katere ni prav nič lep pogled, če bodo (kdaj, tega nihče ne ve!) podrli stari gasilski dom, ki središču ni ravno v ponos, če . . . Lahko bi še našteval, saj je še veliko vsega, kar bi bilo treba narediti, da bi bila podoba središča lepša.

V gornjem koncu Polane novo naselje.

Krajevni program je obsežen! Nanizal bom le nekatere »prispevke« zanj! Na pomlad bodo dokončali slačilnice, ki so jih (športniki) uredili ob nogometnem igrišču. Dokončali bodo parkirišče sredi vasi. Ker se strop v zadružnem oziroma kulturnem domu vse bolj krha, ga bodo letos popravili. Gasilske vodnjake, ki nimajo dovolj močnega dotoka vode, bodo poglobili. V načrtu je gradnja pločnika od zadružnega doma do osnovne šole. Vodovod je potreben popravila, zato bodo rezervoarje, ki so jih sicer že pred časom kupili, naposled namestili na pravo mesto. Potem je tu obsežen cestni program. Izkazali so se pri utrjevanju 1200 metrov dolge makadamske ceste med Polano in Žižki. V ta namen so zbirali denarne prispevke občanov in skupaj s sosednjo krajevno skupnostjo navažali gramoz. Cesta je v programu občinske cestne skupnosti in bo še letos asfaltirana. Potem bo treba pritisniti, da bo dobil črno prevleko še preostali del (proti Hotizi) . . .

Polanskih prispevkov za krajevni ljudski program pa še ni konec! Tu je vendar telefonija. V krajevni skupnosti sicer že imajo 40 telefonov, zdaj pa se je prijavilo še 150 interesentov. Ti so že oziroma še bodo prispevali po 100 tisočakov za centralo v Črenšovcih kot še v krajevnih skupnostih Črenšovci, Odranci in Bistrica. Naj stane, samo da enkrat bo! Mora biti! Saj res: to, kar si skupnost zada v program in kar občani sprejmejo za svoje, se uresniči. Seveda brez prostovoljnega dela in samoprispevka ne gre. Ta se jim bo letos zadnje dni maja iztekel. Že razmišljajo o novem. Ker so občani zelo naklonjeni svojemu gasilskemu društvu, to pa seveda noče zaostajati za drugimi, misel na zbiranje samoprispevka za gradnjo novega gasilskega doma dobiva vse večjo in vsestransko podporo. Tradicija gasilstva je v tem kraju pač velika.

Vodstvo krajevne skupnosti, ki mu je v teh dneh potekel mandat, je veliko naredilo. Tudi novi svet krajevne skupnosti čaka nemalo nalog. Polanski krajevni program je obsežen.

Š. Sobočan

CUPRABLAV-Z

PREHITITE PERONOSPORO
IN PRAVOČASNO ZAŠČITITE VINSKO TRTO

CINKARNA CELJE

TUDI ZA LJUDI

V svetu že nekaj časa zelo uspešno uporabljajo tehnologijo rekombiniranja genov, vendar doslej še nobeno od podjetij tovrstne proizvodnje ni imelo dovoljenja za izdelavo vakcine po novem postopku, ki bi jo uporabljali za zdravljenje in zaščito ljudi. Prva vakcina, pridobljena z najnovejšo tehnologijo rekombiniranja genov, je tista, ki so jo pred kratkim začeli množično proizvajati v ZDA, in sicer gre za vakcino proti hepatitisu B. Izdelovalec je farmacevtski gigant Merck.

Med strokovnjaki je zelo odjeknil odlok znane ustanove FDA, ki daje dovoljenja za izdelavo in prodajo živil v Združenih državah Amerike, saj je dejansko odprl doslej trdno zaprta vrata uporabe genetske tehnologije za izdelavo zdravil, namenjenih ljudem. V raziskovalnih laboratorijih velikih in močnih farmacevtskih podjetij namreč že nastajajo zdravila proti vrsti trdovratnih bolezni, za katere doslej nismo poznali zares učinkovitih zdravil. Strokovnjaki s pomočjo tehnologije rekombiniranja genov iščejo zdravila proti aidsu, herpesu, nekaterim oblikam raka in hepatitisa.

Zanimivo je in za naše razmere zelo poučno, da bo velik dobiček, ki ga Merck pričakuje od prodaje prve genskoinženirinške vakcine, namenil v večini za nove raziskave.

IZ KAMENE DOBE

V džunglah indijske države Kerala so odkrili plemena, ki še zmeraj živijo na stopnji zgodnje kamene dobe. Njihovo življenje je dva meseca proučeval arheolog Radžendran. Pripadniki plemen Čolanaikas in Katunaikas živijo v jamah in ne poznajo poljedelstva. Hranijo se z divjimi sadeži, manjšimi živalmi in ribami, ki jih najprej omamijo s strupenimi jagodami in potem polovijo. Ne znajo izdelovati kamnitega orodja, za ubijanje živali uporabljajo prodnik iz reke. Pokojnike pokopavajo v jamah, kjer so živeli s svojimi družinami, ki jim pustijo vse, kar je bilo njihovega. Sorodniki se potem preselijo drugam.

Dva rekorda v daljinskem poletu

Za rekordnim poletom okrog sveta z enim samim polnjenjem goriva smo zdaj dobili še dva zanimiva letalska rekorda: Glennu Tremmiju je uspelo postaviti daljinski rekord za moške v letenju z letalom, ki ga poganja moč le enega človeka, medtem ko je Lois McCallin postavila tak rekord za ženske.

26-letni študent medicine Tremmi je za polet, dolg 60 kilometrov, dve uri in 14 minut pritiskal na pedala v kabini posebnega letala, narejenega prav za takšne namene. Morda bi letel še dlje, če mu ne bi nagajala vlaga in če mu ne bi ena noga zdrsnila s pedala. Predno jo je spravil nazaj, se je letalo že dotaknilo tal. Letalo je namreč le pol do največ dva metra nad tlemi. Rekord pa je postavil in zasenčil podvig Gossamerja izpred sedmih let, ko je to posebno letalo na človeški pogon preletelo nekaj čez 35 kilometrov.

Z istim letalom je 30-letna McCallinova postavila ženski rekord, in sicer je po 37 minutah in 38 sekundah napornega pritiskanja na pedala preletela 16 kilometrov.

Skupina z massachusettskega tehnološkega inštituta, ki je skonstruirala Eagla (Orla), ima v načrtu, da bo izdelala še boljše letalo na človeški pogon. Z njim bodo poskušali preleteti razdaljo med Kreto in Grčijo in postaviti nov svetovni rekord. Letalu bo ime Dedal.

Tracey Elvik (19) je dolgo razmišljala o tem, kaj bi. Končno se je odločila za turistično vodnico. Je pač v njeni naravi, da rada pripoveduje in razkazuje.

PES PRIČA

Japonsko vrhovno sodišče je odločilo, da je pes lahko priča, in policijski pes Karl je tako postal prva štirinožna priča v zgodovini japonskega pravosodja. Karl je namreč s svojim ostrim nosom izsledil zločinca, ki je svojo žrtev posilil in ji zadal hude telesne poškodbe. Zločin se je zgodil aprila 1981 v nekem gozdu. Posiljevalec je bil zakrinkan, tako da ga žrtev kasneje ni mogla prepoznati. Karl je na kraju zločina zavohal sledove storilca in par nogavic, ki jih je pustil tam, sledovi so vodili do zapuščenega avtomobila in policija je kasneje odkrila lastnika. V rokah niso imeli nobenega drugega dokaza, obtoženi pa je vztrajno zanikal, da bi zagrešil posilstvo. Njegovi odvetniki so se pritožili, češ da natančnost pasjega voha ni znanstveno utemeljena, da psa ni mogoče izprašati kot pričo in da ni mogoče popraviti napake, če bi se žival zmotila.

Vrhovno sodišče pa je vztrajalo, da je obtoženi kriv in da je psu mogoče verjeti s pogojem, da je zdrav in da ima izjemno razvit voh. Ker Karl slovi kot najboljši policijski pes na otoku Kiušu, je obtoženi obsojen na tri leta prisilnega dela.

LE ŠE EDEN

V Kaliforniji je posebna skupina centra za proučevanje kondorjev ujela enega od dveh zadnjih kondorjev, namerava pa ujeti še zadnjega, ki živi na svobodi. Zadnje svobodne kondorje so začeli loviti zato, ker jim grozi popolno iztrebljenje. Poskušali jih bodo ohraniti v živalskih vrtovih. Pred kratkim ujet samec je zelo dragocen, saj se genetsko razlikuje od 27 drugih, ki zdaj živijo v živalskih vrtovih v San Diegu in Los Angelesu. Zaradi tega je primeren za razmnoževanje in ohranjanje vrste.

pa se vendarle zgodi

Leta 1978, šestdeset let po končani prvi svetovni vojni, je Zahodna Nemčija končno pristala, da bo Grčiji plačala odškodnino za ladje, ki so jih potopile njene podmornice.

...

V eni svojih knjig je Isaac Asimov povedal dokaj neznan podatek, da ima komar 16 zob. Zadevo je seveda težko preveriti.

...

V prvi izdaji Guinnessove knjige rekordov je pisalo, da je v neki bosenski vasici med obema vojnama živela ženska, ki ji je vse štiri može (drugega za drugim seveda) ubila strela.

Računalnik dela za možgane

Za tiste, ki jim je bolezen tako poškodovala sluh, da si niti z najrazličnejšimi običajnimi slušnimi napravami ne morejo pomagati, prihaja zanimiva vest: tvrdka Kollf Medical (znana je predvsem po tem, da je izdelala umetno srce za Clarka) je izdelala bionično uho, se pravi elektronsko napravo, ki se z naravnim organom poveže v učinkovito celoto.

Najnovejši in najsodobnejši slušni pripomoček so preskušali od leta 1977 in dosegli tolikšno izpolnitev, da bodo letos začeli z vsajanjem teh naprav bolnikom.

Gre za kirurški postopek, s katerim namestijo v notranje uho, natančneje v polža, šest elektrod in dve v okolno tkivo, nato pa elektrode povežejo s plastično vtičnico na kosti v zaušesnem predelu lobanje. V to vtičnico glušec vtakne kabel, ki je povezan z mikroračunalnikom, ki ga lahko nosi za pasom ali kako drugače, saj ni večji od majhnih prenosnih kasetofonov. Računalniček je povezan še s polkrožnim mikrofonom, ki se zatakne za uhelj. Mikrofon lovi glas, računalnik pa ga ustrezno predela v električne impluze, ki jih pošilja v notranje uho.

Res je, da je mogoče z bioničnim ušesom poslušati le omejeno, a dosežek elektronikov in medicincev je vseeno čudovit. Ljudje, ki bi bili sicer do smrti obsojeni na popolno gluhoto, s pomočjo najnovejšega dosežka znanosti lahko poslušajo in se pogovarjajo z ljudmi ter si tako odpirajo svoj izgubljeni prostor v družbi.

Josip Marćan, iz okolice Čazme, že nekaj desetletij vzgaja in dresira tigre in leve. V Kaliforniji ima farmo, sodeluje pa z mnogimi velikimi cirkusi tega sveta. Kot kaže slika, je tiger v Marćanovih rokah čisto pohlevna živalca.

Od jahte do letal

Ljubitelji jadranja so z zanimanjem sledili dolgotrajni tekmi za sloviti ameriški pokal, ki si ga je letos ponovno izborila ekipa ZDA. Pred štirimi leti ji ga je vzela avstralska ekipa, kar je bilo za Američane pravo ponižanje. Zato so vpregli vse svoje moči, da bi dragoceno lovoriko ponovno dobili v svojo last. Tekma je končana, pokal je ponovno tam, kjer je bil prej dolga desetletja.

Pred leti je avstralska ekipa presenetila s posebno konstrukcijo trupa in gredlja, kar ji je prineslo ameriški pokal, letos pa so imeli Američani svojo aktivnost, in sicer so trup svoje tekmovalne jahte prevlekli s posebnim filmom, ki je močno zmanjšal trenje med trupom plovila in morjem. Se pravi, da je bila tekmovalna jadrnica zato toliko hitrejša. Pol centimetra debel film ima za oko nevidne raze, podobno, kot jih ima koža morskega psa, znanega hitrostnega roparja.

Za prevleko se zdaj zanimajo tudi konstruktorji letal. Preskušajo jo na boeingu 757. Če bi se izkazalo, da tudi pri letalih zmanjša trenje, potem bi to pomenilo za boeingovo zračno floto prihranek četrt milijona dolarjev.

ŠO OTROCI RES POKVARJENI?

V očeh starejših, ki prekmalu pozabijo na svoja mlada leta, je mladina polna grehov, pokvarjena in malovredna. To pesem pojejo odrasli že stoletja in jo bodo verjetno še stoletja. Čeprav je treba vzeti tarnanje nad mladino z zadržkom, pa je le potrebno prisluhniti poročilu združenja britanskih učiteljev, ki slede mladim generacijam leto za letom in imajo v rokah nekaj sprejemljivih meril, katera generacija je bolj, katera manj nagnjena h graje vrednemu obnašanju.

V zadnjem poročilu so zapisali, da še nobena generacija ni tako grdo preklinjala, kot to počne sedanji rod otrok, starih pod deset let, poleg tega pa ugotavljajo, da so otroci bolj nasilni, trmasti, razdiralni in nagnjeni k ekscesom.

In kdo je kriv? Po mnenju britanskih pedagogov sta dva velika krivca: starši in televizija. Prvi so krivi za neolikanost in surovost otrok, druga pa za nasilnost in druge nezaželene lastnosti rastočih mladih generacij. Družba pa nič?

Tudi zanamcem pustimo dihati

Kako bo na svetu čez nekaj desetletij, je bilo napovedano že večkrat in na različne načine. Skoraj vsem podobam bližnje prihodnosti pa je skupno to, da so bolj temnih kot svetlih barv.

Na Dunaju so se delegati 27 držav pogovarjali, kako nadzorovati izpuščanje najbolj nevarnih plinov v ozračje. Gotovo stanje v tem pogledu ni rožnato, če se sicer sprt svet usede za isto mizo in skupno poskuša rešiti probleme, ki jih ogrožajo. Emisija strupenih snovi v ozračje pa je ena od velikih nevarnosti, ki najresneje ogroža svetovno okolje. Pogovori takšne vrste so dolgotrajni in rode oprijemljive sadove šele čez več let, kljub temu pa strokovnjaki upajo, da bodo pogajalci dosegli vsaj sporazum, po katerem bi že prihodnje leto zmanjšali emisijo najbolj nevarne snovi: klorofluoroogljika.

Klorofluoroogljik je sestavina številnih snovi, ki jih uporabljajo v najrazličnejše namene: nekatere delujejo v hladilnem sistemu gospodinjskih hladilnikov, druge v hladilnih sistemih avtomobilov, so nepogrešljive pri izdelavi poliuretanske pene in v sodobni elektronski industriji, da ne govorimo o raznovrstnih razpršilih in drugih izdelkih kemične industrije. Prepoved uporabe te snovi bi pomenila resen udarec gospodarstvu industrijskih držav.

In česa je kriv klorofluoroogljik (CFC)? Strokovnjaki so skoraj že povsem prepričani, da so CFC in z njim povezane snovi krivi za uničevanje ozona v visokih zračnih plasteh. Ozonski plašč, ki obdaja naš planet, pa je življenjskega pomena za vse živo. Preprečuje namreč premočno sevanje ultravijoličnih žarkov. Stanjšana plast ozona bi dovolila močnejše sevanje, katerega posledice bi bile hude. Pri ljudeh bi neposredno povzročilo nastanek različnih rakastih obolenj kože, sevanje bi uničilo številne organizme v planktonu, uničevalno bi delovalo tudi na pridelek nekaterih kulturnih rastlin. Vse skupaj bi tako hudo načelo življenjske verige na svetu, da bi se človeštvo znašlo pred nepremagljivimi težavami, prav na robu obstoja. Za nameček pa nastajajoča plast plinov s CFC lahko zače bolj preprečevati oddajanje toplotnih žarkov v vesolje, kar bi pomenilo, da bi se ozračje na Zemlji počasi segrevalo. Posledice bi bile ponovno katastrofalne, od tega, da bi se stalil večni led na zemljskih polih in bi zaradi tega morje zalilo mnoga mesta na obalah, do tega, da bi se plodne žitnice sveta spremenile v puščave.

Vsega tega sicer zdaj ni čutiti, vendar strokovnjaki opozarjajo, da bo takrat, ko bodo posledice že opazne, prepozno za ukrepanje.

Poročilo, ki so ga pripravili v OZN, pravi, da so CFC in podobne snovi krivi za 90 odstotkov uničenega ozona, le za 10 odstotkov je mogoče navesti druge uničevalce. Obsežna, 1.500 strani dolga študija, ki so jo izvedli lani pri Nasi, pa trdi, da se bo ob sedanji emisiji škodljivih plinov v ozračje ozonski plašč zmanjšal za 9 odstotkov v naslednjih 70 letih, kar bi pomenilo občutno povečanje ultravijoličnega sevanja in pa vse že prej naštete uničujoče posledice.

Nova, dodatna opozorila, da se človeštvo igra z lastnim obstojem, so prišla z odkritjem lukenj v ozonskem plašču. Vremenski satelit Nimbus 7 je prvi odkril veliko luknjo v ozonskem plašču nad Antarktiko, lani pa so drugi sateliti in znanstvena raziskovanja to odkritje potrdili. Strokovnjaki pa so odkrili še dve luknji, ki se občasno pojavljata nad arktičnim območjem in evropskim severom.

Če bi letos popolnoma prenehali uporabljati CFC in bi emisijo spravili na praktično ničlo, to še ne bi pomenilo, da je stvar urejena. Molekule ozon uničujočih plinov so namreč zelo obstojne. Njihova življenjska doba je od 70 do 100 let. Ozračje bi bilo torej čisto šele za prihodnje generacije.

Mrzlo je bilou kak v Sibiriji, na proslavi dneva žená v velkoj dvorani v Krougi. Zatou so mele ženske svoje lejpe gvante skrite pod kaputami, njiva srca pa tejla so segrejvala samo deca s svojim prisrčnin programon, pa aperitif, steroga so si ženske samé točile zatou, ka na toj svečanosti nej bilou niti ednoga moškoga. Moškin so samo vabila poslali prejk sekcije za družbeno ekonomski in politični položaj žené, pa prejk KS, pa prejk SZDL. Pisalo je tüdi: „Po končani proslavi bo sledila pogostitev." Samo nej je pisalo, ka se naj samé pogostijo. Pa so se. V prvoj toploj oštariji. Tan so ležej premišlavale o svojen položaji v moškoj družbi. Škoda, ka san prle nej znao za tou. Drouži.

NOVOST NA TRŽIŠČU!

Izdelek, ki se hvali sam!

PREKAJENO GOVEJE MESO

KAJ STORITI OB NEZGODI?

Pomagajmo poškodovancu

Prva pomoč dandanes ni več tako zahtevna, kot je bila pred leti, saj laže pokličemo strokovno pomoč in tudi načela za osnovno prvo pomoč so enostavnejša. Pri prvi pomoči poškodovancu pa vendarle moramo upoštevati nekatere nasvete: najprej se vprašamo, kaj se je pripetilo, in če nezgode sami nismo videli, bomo sklepali po okoliščinah. Največkrat nam ponesrečenec sam pove, kaj se mu je pripetilo in kakšne težave ga tarejo. Tako bomo lahko postavili našo »diagnozo« in v skladu z njo ukrepali. Če kdo npr. ne more več stopiti na nogo zaradi hudih bolečin v gležnju, lahko mirno sklepamo, da gre za zlom, in tudi temu primerno ukrepamo.

Pri nezavestnem ponesrečencu se moramo seveda najprej vprašati, kako je z dihanjem in delovanjem srca. Če to dvoje odpove, je življenje v nevarnosti; zato bomo vso svojo pozornost namenili prav gornjima vprašanjema. Če ponesrečenec ne diha, moramo nemudoma začeti z umetnim dihanjem. Če krvavi, moramo brž ustaviti kri, saj bi bilo lahko v obeh primerih vsako obotavljanje usodno.

Če ponesrečenec ne more vstati sam zaradi bolečine v križu, moramo takoj pomisliti, da ima poškodovano hrbtenico in da bi mu nestrokovno premikanje lahko povzročilo trajno hromost. Nepravilen položaj pri prevozu pa je lahko prav tako usoden.

Ljudje kaj radi tudi huje ponesrečenega s kakršnim koli vozilom čim hitreje prepeljejo do bolnišnice. Pri tem pa se prav nič ne vprašajo, ali mu ne bo tako ravnanje bolj škodilo kot koristilo, saj nepravilen prevoz lahko hudo poslabša že prejšnje poškodbe in včasih lahko povzroči smrt.

ZELJE PROTI RAKU

To, da je število ljudi, ki uživajo veliko zelenjave in sadja, manj izpostavljeno rakastim obolenjem, je že dolgo znano. To je končno ugotovljeno in dokazano tudi v laboratorijih. Ljudje, ki jedo dosti zelja, cvetače, korenčka in druge zelenjave, imajo več odpornosti in je pri njih nevarnost, da bi oboleli za rakom, majša. Šele pred nedavnim so ugotovili zakaj. V zelju in drugih sorodnih rastlinah se delovanje proti raku pripisuje žveplenim spojinam, ki povečujejo število glutationa v celicah in tako sprožajo mehanizem obrambe. Glutation se spaja z rakastimi in drugimi strupenimi snovmi in jih raztaplja v vodi, tako da se lahko izločijo prej, preden razvijejo škodljivo delovanje. Te žveplene spojine aktivirajo encime, ki vplivajo na vezavo glutationa za škodljive stvari in jim na ta način ponujajo zaščito v organizmu.

KAJ JE ŽEJA?

Žeja je zavestna želja, da bi pili. To pomeni, da žejo vzbujajo poleg naravnih, nagonskih dražljajev tudi duševni dejavniki, ki določajo količino popite tekočine, vrsto pijače in čas pitja. Vse to je odvisno od vzgoje, navad in šeg. Pri živalih je žeja čist nagon. Živali imajo tako razvit čut za žejo, da popijejo natančno toliko tekočine, kolikor je potrebno, da nadomestijo le tisto vodo, ki jo je telo izgubilo.

Središče za žejo je v možganih. Dražljaj za žejo nastane, ko začne primanjkovati vode v telesu, pomanjkanje pa je nastopilo bodisi zato, ker telo ni prejelo dovolj vode, bodisi, ker je je preveč izgubilo zaradi bruhanja, driske, znojenja, močenja itd. Toda občutek žeje budi tudi suha sluznica v ustni votlini. Zato je mogoče bolniku, ki ne sme piti, precej ublažiti občutek žeje, če mu daste, da sesa mokro tkanino ali liže led. Človek si poteši žejo z okrog dva litra in pol tekočine na dan, kolikor je izgubi v rednih razmerah z urinom, znojenjem, s stolico in izhlapevanjem skozi kožo ter izdihavanjem. Voda je prevladujoča poglavitna sestavina človeškega telesa; telo vsebuje 65 odstotkov vode (po teži). Čeprav voda sestavlja večino telesa, so zaloge le-te v organizmu razmeroma majhne. Smrt nastopi, ko se zaradi izgube vode telesna teža zmanjša za 15 odstotkov.

Razumljivo je, da nihče ne kliče zdravnika na pomoč zgolj zaradi žeje, ki jo je povzročila preslana jed ali ki je nastala zaradi močnega znojenja, zaradi vročine ali vročice. Žeja postane bolezensko znamenje šele, ko nastane brez vidnega vzroka.

Čezmerno pitje zaradi hude žeje je večkrat prvo in edino znamenje sladkorne bolezni. Močnejša žeja nastopi navadno v kakšni uri ali po dveh urah po jedi. Nenehna in včasih kar neznosna žeja, ko človek popije izredne količine vode, celo do dvajset litrov na dan, utegne biti posledica sprememb v žlezi hipofizi (možganska žleza). Človek s takšno motnjo izloči na dan celo do dvajset litrov seča. Žeja spremlja tudi nekatere kronične ledvične bolezni, med katerimi telo izgublja več tekočine.

NEJEŠČNOST

Različni vzroki

Če se otrok odloči, da ne bo jedel, po navadi ne pomaga nič: ne zahteve ne prošnje v slogu »Stori to zame . . .«. Samo čas izgubljamo, če poskušamo v otrokova zaprta usta stlačiti grižljaj, in če nam slučajno uspe, ga gotovo takoj izpljune. Vendar dojenčki redko odklanjajo hrano. Najpogosteje slabo jedo otroci med 15. in 18. mesecem, včasih celo do četrtega ali petega leta starosti. S težavo se spet srečamo v puberteti, posebno pri deklicah. Pomanjkanje teka lahko ima različne vzroke. Včasih je znamenje bolezni, včasih pa posledica obnašanja staršev in njihove vzgoje. Tako kot marsikateri odrasel človek tudi nekateri otroci preprosto niso lačni, ker so njihove potrebe po hrani minimalne. Preden si populimo lase, ker otrok noče jesti, se prepričajmo, ali je razmerje med njegovo telesno težo in višino pravo. Če je, potem dobi dovolj energije, četudi se nam zdi, da poje zelo malo. Če ugotovimo, da je otrok mnogo predebel ali presuh za svojo višino, se moramo obrniti na specialista. Če je neješč otrok videti slab in zaostaja v rasti, je seveda potreben posvet z zdravnikom.

...JE PAČ PAŠTETA KEKEC!

KAJ POTREBUJE MLADI DOM?

Z novim domom je mnogo veselja, pa tudi skrbi. Izdatki so veliki, saj kupujemo veliko in za več let. Nakupovati moramo zato zelo načrtno in smotrno, raje se odločimo za kak kos manj, da bomo laže kupili kakovostnejši izdelek, saj lahko vedno kaj dokupimo. Možnost dokupovanja naj imajo pred očmi tisti, ki imajo bolj malo denarja, in zato naj izbirajo blago, ki se vedno dobi. Posebno velja to za posodo in kuhinjske pripomočke, pa tudi za vse vrste perila.

Ne kupujemo v naglici, samo da dobimo! Pozneje nam bo žal, ker nismo pogledali še v druge trgovine in dobili nekaterih stvari ceneje, druge pa boljše kakovosti za isti denar.

Nič naj vam ne bo nerodno, če ste pred snovanjem svojega doma povedali sorodnikom in dobrim prijateljem, kaj želite, če vas po tem sprašujejo.

Denar ste težko privarčevali ali pa ga boste še morali, če ste vzeli potrošniško posojilo, ki ga boste morali mesečno vračati, morebiti celo več let. Kupite torej dobro pohištvo, posodo in posteljnino, kakovostne gospodinjske stroje, ki vam bodo rabili več let.

znak ki vam daje GARANCIJO kvalitete

IZOLACIJE SERVIS & CO PTUJ

SLAVKO FURMAN — PTUJ
pri železniški postaji HAJDINA

generalno popravlja vseh znamk zamrzovalnikov in hladilnikov
ZA OBNOVO GHIŠJA DAJEMO
TRILETNO GARANCIJO
vaša cenjena naročila lahko oddate nonstop po telefonu št. 062/771-637
za storitve v vašem domu ne zaračunavamo KILOMETRINE

Uredite temnico doma

Za ljubitelje fotografije

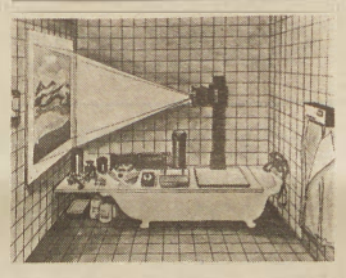

Marsikateri ljubitelj fotografije si bo lahko doma uredil kotiček, kjer bo sam razvijal filme in izdeloval kopije. V temnici boste tako lahko vlagali filme v kasete, reproducirali in tudi kaj eksperimentirali. Ureditev temnice bo najprimernejša kje v suhi kleti. Večina pa si bo temnico uredila občasno kar v kopalnici, kjer bo to najlaže, saj je kopalnico navadno najenostavneje zatemniti, tam je tekoča voda in pri roki je električna napeljava. Sami si lahko naredite pokrov iz lesenih letvic, da boste pokrili kopalno kad in pridobili prostor za delo. Na tej delovni ploskvi s pripomočki za razvijanje boste razpostavili posodice, kemikalije.

HUMOR ZA VSAK DAN

Večina avtoštoparjev je spodobnih, vmes pa se najdejo tudi nehvaležni lopovi. Tak je bil na primer avtoštopar iz Brookfielda v ZDA, ki je dobrodušnega voznika, ki ga je vzel v avto, najprej knockautiral in mu potem vzel denarnico. Doma je ugotovil dve stvari: prvič, da je denarnica, ki jo je ukradel, prazna, drugič pa, da je pri ruvanju v avtu izgubil svojo denarnico, v kateri je bilo 70 dolarjev.

V podružnico banke v Memphisu je vstopil moški in dal blagajničarki za okencem listek s sporočilom: »To je verjetno najbolj razburljiv dogodek vašega življenja. Dajte mi ves denar, kar ga imate.« Morda bi se končalo vse skupaj drugače, če ne bi bilo sporočilo napisano na obrazcu za dvig denarja. Tako pa je vestna uslužbenka začela roparju pojasnjevati, kako napačno je izpolnil formular, in ga na koncu prosila, naj stopi k sosednjemu praznemu okencu in napiše obrazec tako, kot se spodobi. Tedaj se je neizkušeni ropar obrnil in pobegnil. Očitno ga je pregnala groza pred birokracijo.

Razveza je vedno mučna zadeva, posebno če so vanjo vpleteni tudi otroci, za nekatere pa popolnoma zadostuje klavir. Dr. Newton in njegova žena Caroll nista imela otrok, zato pa sta imela dva koncertna klavirja. Razdrla sta zakonsko skupnost, doktor se je preselil v hotelsko sobo, gospa pa je ostala doma. Tam sta tudi oba klavirja. Doktor si sedaj na sodišču prizadeva, da bi mu uradno dovolili obiskati skupna klavirja dvakrat tedensko po štiri ure. Žena se za zdaj temu močno upira.

RADIO MURSKA SOBOTA

5 NAJ

vsak petek v oddaji 21 232

Lestvica tega tedna:
1. *In the army now — Status Quo*
2. *Požeruh — Magnet*
3. *Zelena dolina — Rendez vous*
4. *Vozi me vlak v daljave — Videosex*
5. *Land of confusion — Genesis*

Lestvica nastaja s sodelovanjem hi-fi videostudia na Kidričevi 25, telefon 25 577, 69000 Murska Sobota.

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29/1, 69000 Murska Sobota, s pripisom: za 5 naj.

RECEPT ZA VAS

Govedina v zelenjavni omaki

Priprava: Čebulo olupimo in grobo sesekljamo. Korenje in zeleno olupimo in narežemo na kocke. Meso narežemo na kocke, solimo ga in popramo, nato pa rahlo pomokamo. V veliki kozici segrejemo olje in popečemo meso, da z vseh strani porjavi. Vzamemo ga iz ponve in shranimo na toplem. V ponvi nato prepražimo čebulo in zelenjavo. Začinomo z lovorjem, timijanom in majaronom, dodamo meso, pomešamo, prepražimo, nato pa dodamo paradižnikovo mezgo in zalijemo z vinom. Prilijemo toliko juhe, da je meso pokrito, in kuhamo na majhnem plamenu uro in pol do dve uri. Ko je meso mehko, ga vzamemo iz omake, le-to pa pretlačimo skozi cedilo. Če je preredka, jo kuhamo na močnem plamenu nekaj minut, da povre in se zgosti. Meso damo nazaj v omako. Potresemo s peteršiljem in ponudimo s krompirjem v kosih.

Za 6 osebe potrebujemo: 800 g govedine (pleče), sol, poper, 40 g moke, 60 g olja, 3 srednje velike čebule, 3 korenčke, gomolj zelene, lovorjev list, majaron, timijan, osminko rdečega vina, žlico paradižnikove mezge.

SESTAVIL MARKO NAPAST	NAPRAVA ZA PASTERIZIRANJE	NEKDANJI OSMOŠOLEC	PODROČJE MED OBEMA POVRATNIKOMA	NAJVEČJI PTIČ	REKA V SRBIJI	FR. LUKA OB ROKAVSKEM PRELIVU	NAJMANJŠI DELI MOLEKUL
ŽENSKA, KI POTUJE							
SPRETEN CIRKUŠKI TELOVADEC							
PRIPRAVA, NA KATERO SE KAJ POSTAVI							
REKA V SIBIRIJI, PRITOK TOBOLA				MESTECE V SRBIJI / VRSTA GLASU			
ZNAMKA JEDILNEGA OLJA					RIMSKA 2 / OTOK V SREDNJEM JADRANU		
EGIPČANSKI BOG			ZVER IZ RODU MAČK / TEORETIČNO NAČELO				ŠAHIST PUC
MARIBORSKA TOVARNA TESTENIN						SEVER / OSNOVNA MERA	
ZAHOD		UŽIVALEC LEPOTE / OVITEK ZA RISBE					
MALAJSKA BOŽJAST					NOBELJ / POTEG Z REZILOM		
HIMALAJSKA KOZA				SKUPINA ŽUŽELK / RADIJ			
SPEVOIGRA Z LAŽJO VSEBINO							
MUSLIMANSKI POSTNI MESEC							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: ostanek, ravioli, dvorjan, žir, SG, on, Mats, N, Popit, Ivo, oko, kapetan, Irene, DT, goli, zavezek, enklava.

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

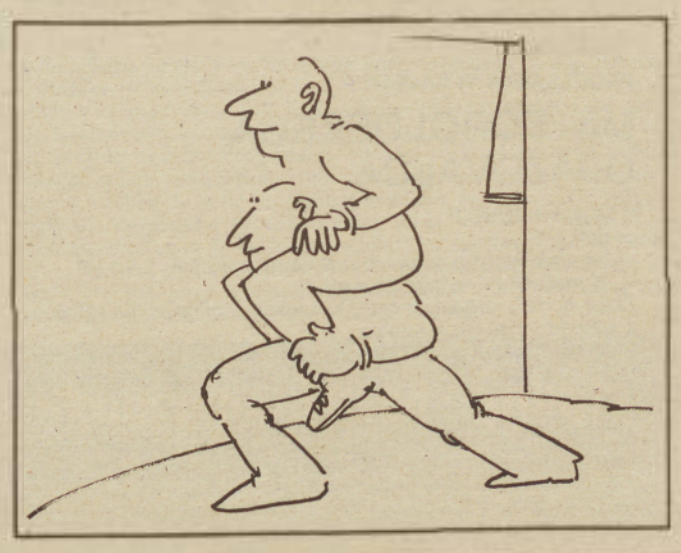

Duhovite pripise k novi risbi pošljite najkasneje do četrtka, 2. aprila 1987, na naslov: VESTNIK, Titova 29/1, 69000 Murska Sobota. Objavljene pripise honoriramo.

— Če še to podreva, kje bova našla senco za nadure? (Joži L.)

— Najdi mi drevo, s katerega sem sestopil — šel bom nazaj. (Martin M.)

— Poglej, vse to sva posekala za izvoz, ta zadnja pa je za najin tozd. (Franc B.)

— Odpočij si Pišta, v našem gospodarstvu je tako ali tako vse preveč štorov. (Jože K.)

— Še tole podreva, pa rešiva gozd pred ekološko katastrofo. (Janez M.)

Pomlad

Pomlad, prelepa pomlad.
Vse v cvetju brsti
v jutru žari.

Ko v grlih dveh ptic
pesem prelepa zažvrgoli,
ko jutranji žarek
se tebi v očeh zaiskri,
ti srce od veselja poskoči
in zvabi te v pravljični svet.

V jutru bleščečem
zvonček na jasi binglja
in slavček na veji
veselo se tebi smehlja.
Pomlad, vsa prepojena
s škrlatno barvo se tebi nasmiha,
te dviga,
po zraku te nosi dišečem
in barva ti lica rdeče.

Zvečer, ko sonce za hribe se skrije,
mesečina prekrije pomladno polje
in mesec v sanje zaziblje
otroke svobodnih dežel.

TOMAŽ ČINČ, 6. A
OŠ BELTINCI

Sprehod v gozd

Vzdigovalo se je sonce in lep poletni dan se je obetal. Zelo se mi je mudilo, ker nisem hotel biti zadnji. Odpravil sem se v bližnji gozd, kamor zahaja največ ljudi.

Šel sem po poljski poti. Vse okrog mene je bila visoka, prerasla trava, ki se je že začela sušiti, kajti tudi sonce je vse bolj pripekalo. Pot je bila blatna, da so se mi copate ugreznile in sem nosil s sabo cele kose blata. Po poti so bile luže in včasih se je v njih oglasila kaka žaba. Tudi fazan se je zbudil nekje na koncu gozda in se začel dreti, da se je daleč razlegalo.

Na travniku sem si s travo očistil copate in potem nadaljeval pot proti gozdičku, kjer je bilo vse polno lisičjih lukenj. Ko sem bil majhen, sem mislil, da bo prišel ven kak lisjak in me požrl. In takrat sem razmišljal tudi o begu. V bližini je rasel visok hrast. Splezal sem lahko nanj, toda bil je predebel. V ta del gozda nisem šel kar tako, ker so tu domovale jagode. Vsako leto sem jih veliko nabral. Ko sem se vračal iz tega dela gozda, sem na poti zagledal kosti in perje, vendar nisem pomislil, da bi zašel, kajti kmalu sem bil zunaj. Napotil sem se drugam, kjer so bile gobe. Nisem jih našel veliko, zato sem se odločil, da pojdem domov. Hodil sem počasi. Bil sem utrujen in tudi lakoto sem že čutil. Okrog mene veselo ptičje petje, toda nobenega ptiča, ker so bili v krošnjah dreves.

Ko sem bil že na cesti, je bila še vsa dolina v megli, čeprav je bilo sonce že visoko.

Matej Gider
OŠ Rogašovci

Moja babica

Jaz imam dve babici. Najrajši imam očetovo mamo, babico Marijo. Stara je že 56 let. Je večje postave in precej močna. Ima sive lase in temne oči. Moja babica je zelo pridna. Kadar si česa zaželim, mi kupi. Ker je bolna, ji rada pomagam. Pospravljam ji sobo, zalivam rože in kuham čaj. Kadar praznuje rojstni dan ali dan žena, ji vedno čestitam in jo obdarim. Tega je zelo vesela. Moje babice ne bi zamenjala za nobeno drugo.

Sandra Špolar, 2. a
OŠ Tišina

Bila sem v Planici

Zelo rada gledam skoke na televiziji, še rajši pa jih gledam v živo. Ta želja, da bi skakalce gledala v živo, se mi je nekrat že uresničila, a letos sje bilo to drugič. V šoli smo se dogovorili, da si bomo šli ogledat smučarske skoke v Planico.

Bilo je v petek . Ob 5.00 zjutraj smo se z avtobusom odpeljali iz šole. V Radencih smo pobrali še ostale učence. Med vožnjo smo se spoprijateljili z Radenčani in se vse do Planice lepo zabavali. Na našo velikanko smo se pripeljali ravno, ko se je začel uradni trening. Bilo je veliko ljudi. Vsak si je našel svoj prostor in od tam spremljal skoke. Jaz sem nekaj časa bila z očetom in sestrico, nekaj časa pa s sošolko Gabiko, s katero sva stali prav ob tekmovalcih, da so nama lahko dali avtograme. Meni se je posrečilo dobiti dva — od Andreasa Felderja iz Avstrije, ki je skočil rekord Planice 191 metrov, in našega Matjaža Zupana. Serije skokov so hitro minile in spet smo sedli v avtobus ter se odpeljali domov. Med potjo smo se še ustavili na Brniku, našem letališču. Vse do doma smo peli in se zabavali.

PONOSNA SEM, KER SEM OBISKALA NAŠO VELIKANKO!

Katja Šajnovič, 6. a
OŠ Bakovci

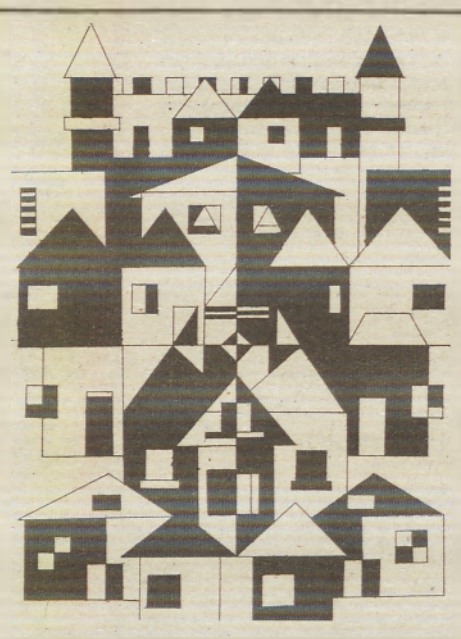

MESTO — To risbo s tušem nam je poslala Tamara Gaber, učenka 8. a razreda OS Rogašovci.

Običaji in domače jedi

Na naši šoli smo imeli kulturni dan, na katerem smo prikazali stare prekmurske običaje.

Prikazali smo: koledovanje, kmečka opravila pozimi (pletenje košar, cekarjev, lupanje semena, predenje lanu), post, ženitvovanje, borovo gostüvanje, košnjo, žetev, mlačev in odhod fantov k vojakom. Zbor in folklora pa sta vse to popestrila z lepo prekmursko pesmijo in plesom.

Moram povedati, da je prireditev zelo uspela. Igralci so nam tako znali prikazati stare običaje, da smo si vsi živo predstavljali, kako je bilo nekoč. Gledalci so se lahko nasmejali, a tudi resnosti ni manjkalo. Zelo prijetno je bilo gledati staro ženico, kako je preja lan. Tudi povezovalci so dobro opravili svojo nalogo. Pozabiti pa ne smemo še šolskega ansambla, ki je popestril prireditev.

Lepo je bila pripravljena tudi razstava domačih prekmurskih jedi. Lahko smo si ogledali razne jedi, kot so: domači kruh, langaš, gibice, poslolonke, bibe, ocvirkove pogače, vrtanke, krvavice, domače klobase, povojeno svinjsko glavo, rebra, šunko . . . Vse je bilo pristno in okusno pripravljeno.

Izkazali so se tudi likovniki, ki so popestrili panoje z risbami na temo — stari predmeti.

Mislim, da je potrebno obujati stare običaje, saj se prav na tem gradi naša kultura.

PETRA BAČIČ, 7. b
OŠ ŠTEFAN KUHAR-BOJAN, PUCONCI

Ljubila sem enkrat

Vsa belina, beli svet
v srcu mojem žalosti sled,
kot da dehtel bi cvet,
to govoril je ded.
Kadar je jokalo srce,
kadar hudo bilo je,
ded govoril je:
Tudi cvet v vetru zveni,
pa posije sonce in cvet oživi.

In res cvet je oživel,
a na mojih ustih smeh je zamrl.

Prepozno je, prepozno za me,
čeprav želim, ne gre.
Po licu tečejo solze,
a bolečine ne more izprati nihče,
nikomur ne morem reči ljubim te,
ker vem, lagala bi se.
Ljubila sem enkrat,
enkrat srčno
zaupala enkrat,
nisem vedela, da razočaral me bo!

Vesna Lovenjak
OŠ Grad

PIŠE IN RIŠE JELKO PETERNELJ

»RDEČA JAVKA«

KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA ZAVODA ZA EKONOMIKO IN URBANIZEM MURSKA SOBOTA, STANETA ROZMANA 5
oglaša
na podlagi 3. člena pravilnika o delovnih razmerjih prosta dela in naloge

— urbanistično načrtovanje.

Poleg splošnih morejo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:
1. da imajo visokošolsko izobrazbo na FAGG, VTOZD arhitektura
2. da imajo najmanj 2 leti delovnih izkušenj na področju urbanističnega načrtovanja ali pri podobnih delih.

Kandidat bo razporejen na navedena dela in naloge za nedoločen čas s polnim delovnim časom.
Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v roku 15 dni po oglasu del in nalog na naslov:
Zavod za ekonomiko in urbanizem, M. Sobota, z oznako »za komisijo za delovna razmerja«. Kandidati se lahko oglasijo tudi osebno. O izbiri bomo kandidate obvestili v 8 dneh po opravljeni izbiri.

CERTUS Avtobusni promet Maribor, n. sol. o.
TOZD
AVTOBUSNI PROMET

CERTUS, tozd Avtobusni promet Murska Sobota, Odbor za delovna razmerja

objavlja
prosta dela in naloge

prodaja mesečnih vozovnic

za nedoločen čas

Pogoji:
— poklicna ali srednja šola
— trgovska, komercialna ali ekonomska smer
— eno leto delovnih izkušenj pri delu z denarjem
— vljudno obnašanje
— poskusno delo 1 mesec
sprevodnik za določen čas (12 mesecev)
Pogoji:
— končana osemletka
— uspešno opravljen preskus znanja iz matematike
— sposobnost vljudnega obnašanja
— vozniško dovoljenje B kategorije
— bivališče Lendava ali okolica

Prijave z dokazili sprejema tajništvo tozda M. Sobota, Bakovska 29, osem dni od dneva objave.

ABC POMURKA
KZ Ljutomer—Križevci
TZO Klas
razpisna komisija zadružnega sveta TZO »Klas«

razpisuje prosta dela in naloge

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA

Poleg splošnih pogojev mora kandidat za navedena dela in naloge izpolnjevati še naslednje:
— da ima visoko ali višjo izobrazbo, ekonomske, agronomske ali veterinarske smeri
— da ima najmanj 5 let delovnih izkušenj na področju kooperacije z individualnimi kmeti — člani
— da je družbenopolitično aktiven in moralnoetično neoporečen.

Pismene prijave s priloženimi dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v zaprti kuverti z oznako »za razpisno komisijo« na naslov: ABC POMURKA KZ Ljutomer — Križevci TZO »Klas« Križevci pri Ljutomeru in sicer v 8 dneh po objavi razpisa.

Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po sklepu zadružnega sveta.
Izbrani kandidat bo imenovan za 4 leta (REELEKCIJA)

HIDROMETEOROLOŠKI ZAVOD SR SLOVENIJE
Vojkova ulica 1b — LJUBLJANA

RAZPISNA KOMISIJA
RAZPISUJE
PROSTA DELA IN NALOGE

METEOROLOŠKEGA OPAZOVALCA

V MURSKI SOBOTI
pogoji:
— srednja stopnja izobrazbe; štiriletni program
— 6 mesecev delovnih izkušenj
Poleg gornjih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še splošne, z zakonom določene pogoje.
Delo združujemo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Poskusno delo je v skladu s pravilnikom o organizaciji in delu zavoda.
Pisne prijave z življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po razpisu oziroma objavi razpisni komisiji Hidrometeorološkega zavoda SR Slovenije, Ljubljana, Vojkova 1b.
Nepopolnih prijav ne bomo obravnavali. Kandidate bomo o izidu izbire obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

STRELSTVO

Pionirji Noršinec republiški prvaki

V Žalcu je bilo republiško prvenstvo v streljanju z zračno puško za vse kategorije, na katerem so sodelovali tudi pomurski strelci in strelke ter dosegli lep uspeh. Osvojili so eno prvo, dve drugi in dve tretji mesti. Najbolje so se odrezali pionirji Noršinec, ki so v postavi: Čontala, 162, Horvat, 170, in Balažic, 178 krogov, zasedli prvo mesto in osvojili naslov republiškega prvaka. Ekipa ABC Pomurka — Mesna industrija je bila peta (Benčec 156, Trplan 164, Škedelj 175). Med pionirji posamezno je Branko Balažic (Noršinci) s 178 krogi zasedel tretje mesto, Boris Škedelj (ABC-MI) pa je bil s 175 krogi deveti. Pionirke Noršinec (Horvat 146, Grčar 146, Gašpar 161) so s 453 krogi zasedle peto mesto. V konkurenci mladink je ekipa Noršinec (Ruaš 314, Verbai 352, Balek 354) s 1020 krogi zasedla solidno tretje, ekipa Ljutomera pa z 996 krogi četrto mesto. Med mladinci je ekipa SD Koloman Flisar Tišina (Flegar, 355, Števanec, 358, Gider, 368) s 1081 krogi zasedla odlično drugo mesto. Druge pomurske ekipe pa so se uvrstile takole: Krka Šalovci 1056 krogov in sedmo mesto, Ljutomer 1054 krogov in osmo mesto ter Noršinci 1053 krogov in deveto mesto. Najboljši posameznik je bil Franc Gider (Tišina), ki je s 368 krogi zasedel odlično drugo mesto. Na tekmovanju članic je ekipa Noršinec (Rengeo 353, Vogrinčič 352, Turner 349) s 1054 krogi zasedla peto mesto. V konkurenci članov so Noršinci kot najbolje uvrščena pomurska ekipa (Balaško 367, Horvat 367, Bukovec 369) s 1103 krogi zasedli šesto mesto. Druge pomurske ekipe pa so dosegle naslednje število krogov: Jovo Jurkovič Videm 1090, Ljutomer 1087, Panonija 1085 in SCT 1051 krogov. Normo za državno prvenstvo, ki bo 11. in 12. aprila v Sarajevu, je izpolnilo 25 pomurskih strelcev (OSZ Murska Sobota 20, OSZ Ljutomer 5 in OSZ Lendava 1), kar je vsekakor izredno lep uspeh.

ATLETIKA

Uspešni v Varaždinu

V Varaždinu je bil tradicionalni mednarodni tekaški maraton YASA, na katerem so sodelovali tudi pomurski atleti in atletinje ter dosegli nekaj solidnih uvrstitev. Najbolje se je spet uvrstila Manuela Pergar, ki je v teku na 5 km s časom 19:40 zasedla solidno peto mesto. Štefka Sluga je bila sedma, Edita Banfi pa enajsta. Med člani je Geza Grabar v teku na 21 km s časom 1:17,00 zasedel petnajsto, Dragan Džuričič pa enainštirideseto mesto. Nastopili so tudi pionirji, med katerimi je bil najuspešnejši Iztok Horvat, ki je v teku na 5 km zasedel 26. mesto. Z doseženimi rezultati so pri AK Pomurje iz Murske Sobote zadovoljni, saj je bila konkurenca zelo močna. Nastopili so tudi tekmovalci iz Italije, Madžarske, Poljske in drugih držav.

-gg-

NAMIZNI TENIS

Dvojica Ori–Rihtarič druga

Na pionirskem prvenstvu Jugoslavije za posameznike in dvojice, ki je bilo v Novem Sadu, sta edina Sobočana, Ori in Rihtarič, dosegla odlične rezultate, saj sta v dvojicah osvojila celo drugo mesto, česar ni nihče pričakoval.

V posamezni konkurenci se je na odlično četrto mesto uvrstil Janko Ori, ko je v četrtfinalu premagal Frleto (Bagat) z 2:0 in v polfinalu izgubil po velikem boju v najlepši partiji prvenstva z novim državnim prvakom Grujičem (Vojvodina) z 1:2. V boju za tretje mesto je izgubil z republiškim prvakom Škafarjem (Olimpija) z 1:2, čeprav je v tretjem setu vodil z 19:17. Odličen je bil tudi Boris Rihtarič, saj je deveto mesto zanj velik uspeh. Svoj največji uspeh doslej v pionirski konkurenci pa sta dosegla v dvojicah z odličnim drugim mestom, ko sta v finalu izgubila s pionirsko reprezentančno dvojico Grujič-Hodžič (Vojvodina—Vitez) z 0:2, prej pa premagala več favoriziranih dvojic, med njimi tudi dvojico Škafar—Lazič (Olimpija—Sloga). Ori pa je dosegel še en uspeh v mešanih dvojicah, ko je skupaj s Teranovo (Kranj) zasedel četrto mesto. Sobočani so tako dokazali, da so s to generacijo pionirjev celo med najboljšimi v Jugoslaviji in da si na bližnjem ekipnem državnem prvenstvu za pionirje, ki bo v Murski Soboti, lahko obetajo precej visoko uvrstitev.

M. U.

SOBOŠKI SODNIKI SO ZBOROVALI

Sodniški izpit tudi za kapetane moštev

V Murski Soboti je bila letna skupščina medobčinskega društva nogometnih sodnikov, na kateri so pregledali dosedanje delo in se pogovarjali o bodočih nalogah. Z nezadovoljstvom so ugotovili, da se njihove konference zopet ni udeležil predstavnik Medobčinske nogometne zveze Murska Sobota. Sicer pa so kritično ocenili svoje delo, hkrati pa ugotovili, da so namenili v zadnjem obdobju veliko skrb strokovnemu delu. Skrbno tudi spremljajo mlade obetavne sodnike, izmed katerih so pet predlagali za opravljanje izpitov za republiške sodnike. Tačas imajo v svojih vrstah enega zveznega in dva republiška sodnika. V minuli sezoni so tudi opravili 21 kontrol sojenja na tekmah. V razpravi pa so tudi opozorili na nekatere težave. Ugotavljali so, da pride najpogosteje do nešportnih izpadov na tekmah, kjer nimajo urejene ograje okrog igrišča in kjer točijo alkoholne pijače. Predlagali so, da bodo morali klubi v prihodnje sami predlagati sodni postopek za tiste, ki bodo povzročali incidente na igrišču. Podprli pa so pobudo Nogometne zveze Slovenije, da bi vsak klub moral imeti vsaj enega sodnika in da bo moral sodniški izpit opraviti tudi kapetan moštva. Na letni delovni konferenci so tudi sprejeli program dela za letošnje leto, v katerem je poudarjeno, da bodo tudi v prihodnje posebno skrb namenjali strokovnemu dvigu sodnikov.

Skupščina TK M. Sobota

Teniški klub Murska Sobota vabi vse ljubitelje tenisa na skupščino kluba, na kateri bodo ocenili dosedanje delo in se dogovorili za bodoče naloge. Skupščina bo v nedeljo, 29. marca 1987, ob 8.30 v hotelu Zvezda v Murski Soboti.

NOGOMET

Mura:Rudar (Tr) 2:0

V prvem spomladanskem kolu tekmovanja v slovenski nogometni ligi je soboška Mura pred okrog 500 gledalci premagala trboveljskega Rudarja. Oba gola za Muro je dosegel Škaper. Sodil je Kolarič iz Maribora. V naslednjem kolu igra Mura z Rudarjem v Titovem Velenju.

Olimpija	14	11	3	0	33:2	25
Koper	14	10	2	2	22:8	22
Slovan	14	9	3	2	32:9	21
MURA	14	8	1	5	19:17	17
Rudar (TV)	14	7	2	5	19:17	16
Triglav	14	4	6	4	16:15	14
Rudar (Tr)	14	6	2	6	15:17	14
Kladivar	14	5	3	6	19:25	13
Domžale	14	5	2	7	21:21	12
Ljubljana	14	5	2	7	19:24	12
Elkroj	14	4	3	7	13:18	11
Železničar	14	3	3	8	12:24	9
Vozila	14	2	2	10	15:37	6
Kovinar	14	2	0	12	12:33	4

Šmartno:Nafta 3:0

V prvem spomladanskem kolu območne slovenske nogometne lige vzhod je lendavska Nafta gostovala v Šmartnem in izgubila tekmo. Srečanje je bilo odigrano na zasneženem igrišču, ki ni omogočalo normalne igre. V naslednjem kolu igra Nafta doma z Aluminijem iz Kidričevega.

ODBOJKA

Derbi dobil Ljutomer

V tekmovanju druge republiške odbojkarske lige vzhod za moške je ekipa Ljutomera v pomurskem derbiju v Murski Soboti premagala Pomurje s 3:0. Ekipa Franja Malgaja pa je slavila nad ekipo Radenec s 3:1. V prvenstveni tekmi druge republiške odbojkarske lige vzhod za ženske je Paloma-Branik III iz Maribora v Murski Soboti premagala ekipo Pomurja s 3:2.

KEGLJANJE

Poraz Radenske

V prvenstveni tekmi republiške moške kegljaške lige je Tekstil Slovan iz Ljubljane v Ljutomeru premagal Radensko s 5023:4970 podrtih kegljev. Najuspešnejša v ekipi Radenske sta bila oče in sin Steržajeva. Hari Staržaj je podrl 898, Miro Steržaj pa 891 kegljev. Sledijo: Horvat, 836, Kovačič, 831, Drvarič, 767, in Mundjar, 747 podrtih kegljev.

F. K.

NAMIZNI TENIS

Solidne uvrstitve

Na drugem republiškem selekcijskem turnirju za pionirje na Jesenicah, kjer niso nastopili udeleženci državnega prvenstva v Novem Sadu, so Pomurci dosegli solidne uvrstitve, čeprav smo od nekaterih pričakovali boljšo igro in uvrstitev. V prvi skupini je Županek s 6:3 zasedel tretje mesto, Zrin s 5:4 peto ter Tratnjek z 1:8 deseto. V drugi skupini je zmagal Fišer, Tkalec je bil četrti, Lenarčič šesti in Horvat osmi.

Na turnirju pionirk v Ljubljani je zasedla Breznikova v drugi skupini zelo dobro drugo mesto s 7:2, Koroščeva pa je bila s 5:4 peta.

M. U.

Kuzma v reprezentanci

Na petem mednarodnem mladinskem prvenstvu Jugoslavije, ki bo od 27. do 29. marca v Novem mestu in na katerem bo nastopilo 11 držav bo v drugi ekipi Jugoslavije igral tudi Sobočan Ivan Kuzma, Mirko Unger pa bo nastopil v slovenski reprezentanci.

M. U.

ŠAH

Gaber in Gerenčer

Šahovsko društvo Lendava je organiziralo hitropotezni turnir za marec, na katerem je sodelovalo 8 igralcev. Najuspešnejša sta bila Gaber in Gerenčer, ki si s po 6 točkami delita prvo mesto. Sledijo: Božič 5, Žilavec 4,5, Hajoš 3,5, Strbad 2, Vigeti 1 in Ivanec brez točke.

J. G.

TVD PARTIZAN MURSKA SOBOTA

Uspešno opravljajo svoje poslanstvo

TVD Partizan Murska Sobota, ki je predlani proslavil 65-letnico delovanja, uspešno opravlja svoje poslanstvo. V okviru društva v desetih oddelkih aktivno dela 408 članov in članic. Letos pa je društvo tudi prevzelo skrb nad trim kabinetom. Osnovna dejavnost društva je splošna vadba in rekreacija. Ves čas delovanja namenjajo posebno skrb cicibanom in mladini, kjer si mladi pridobijo osnove iz splošne vadbe, rekreacije in iger ter prvin orodne telovadbe. V novejšem času pa gojijo tudi športno ritmično gimnastiko, ki je predvsem namenjena ženski mladini, in pa športno gimnastiko, ki je predvsem namenjena fantom. V športno ritmični gimnastiki izvajajo vaje brez rekvizitov ali z žogami, kolebnicami, obroči, kiji in trakovi ob glasbeni spremljavi. Prvo in drugo selekcijo tudi pripravljajo za republiško tekmovanje. V športni gimnastiki, s katero so začeli šele letos in vadijo enkrat tedensko, pa se fantje ukvarjajo z akrobatiko in orodno telovadbo. V društvu imajo že vrsto let žensko rekreacijo, kjer dajeja poseben poudarek razgibalnim vajam in vadijo trikrat tedensko. Pozimi je ta vadba samo v telovadnici, razen plavanja v Radencih, spomladi pa se preselijo na prosto, kjer so najpogostejše oblike rekreacije kolesarjenje, tek in hoja. To vadbo obiskuje okrog 40 žensk. V okviru društva pa gojijo tudi zimski šport, judo, karate in rokoborbo. Pri svojem delu, ki ga amatersko opravlja 12 vaditeljev in vaditeljic, pa se srečujejo tudi z nekaterimi težavami, predvsem finančnimi, in pa pomanjkanjem vaditeljskega kadra. Pri tem jim precej pomaga ZTKO, pogrešajo pa pomoč soboških krajevnih skupnosti. Marljive telesnovzgojne delavke v soboškem Partizanu: Draga Vlaovič — podpredsednica društva, Drogica Berlot — vodja strokovnega odbora in Jožu Šiftar — vodja rekreacije, s katerimi smo se pogovarjali, si predvsem želijo, da bi v svoje vrste pritegnili čim več mladih in starejših, da bi imeli boljše možnosti za vadbo, da bi se izboljšalo materialno stanje, da bi bilo bolje sodelovanje med TVD Partizan in da bi bilo njihovo delo bolj cenjeno.

F. Maučec

Prva spomladanska tekma SNL med trboveljskim Rudarjem in Muro je bila na razmočenem igrišču. Dobila jo je Mura z 2:0.

Foto: F. Maučec

MARATON TREH SRC

Sedmi tekaški praznik v Radencih

Društvo za telesno vzgojo Partizan in Turistično društvo Radenci bosta 18. aprila 1987 že sedmič organizirala množično rekreativno tekaško prireditev Maraton treh src. Za to največjo športnorekreativno manifestacijo v Pomurju, katere pokrovitelj je Radenska, so že stekle priprave. Organizacijski odbor, ki ga sestavljajo telesnokulturni delavci Pomurja in Radenska, je že začel delo, hkrati pa tudi aktiviral vseh enajst pododborov, ki so že tudi pripravili svoje programe dela. Propozicije bodo enake kot na vseh dosedanjih tekaških maratonih, nespremenjene pa ostanejo tudi proge. Udeleženci velikega in malega maratona se bodo pomerili v 18 starostnih kategorijah. Na sporedu pa bo tudi trimski tek. Mali maraton bo tudi letos veljal za prvenstvo Slovenije. Start bo kot običajno pred hotelom Radin v Radencih ob 14.00. Prijavo je potrebno poslati na naslov: DTV Partizan Radenci, v njej pa navesti ime in priimek, rojstne podatke in popoln naslov. Označiti je treba, ali boste tekli maraton, mali maraton ali trim tek. Startnina je za tiste, ki se bodo prijavili do 10. aprila 1000 dinarjev, za zamudnike pa 2000 dinarjev. Plača se na dan prireditve ob dvigu štartnih številk. Tudi letos bodo maraton popestrili s kulturnozabavnimi prireditvimi in bogato gostinsko ponudbo. Prijave in informacije po telefonu (069) 73 040, interna 216. Za urejevanje rezultatov in izpisovanje priznanj bo tudi letos poskrbel center AOP Radenske.

F. Maučec

AMD LENDAVA IN AMD GORENJE VARSTROJ STA SE ZDRUŽILA

IZOBRAŽEVANJE IN ŠPORT

V Lendavi so naposled uresničili pobudo družbenopolitičnih organizacij in Avto-moto zveze Slovenije, naj se AMD Lendava in AMD Gorenje Varstroj združita. Zdaj deluje eno Avto-moto društvo Lendava. Na ustanovnem občnem zboru so sprejeli statut in (med drugim) izvolili 11-članski izvršilni odbor. Predsednik društva je Jože Feher, ki je o usmeritvah povedal:

»V avto-moto društvu bomo usposabljali bodoče voznike motornih vozil in delovali na preventivnem področju. Opustili seveda ne bomo športa; speedway naj bi dobil znova zalet. Tekmovalcem bomo kupili nove motorje. Sicer pa smo izvolili več komisij, da delo ne bi obviselo na posamezniku: komisijo za organizacijo in članstvo (radi bi imeli okrog tisoč članov!), za vzgojo in preventivo v cestnem prometu, športno dejavnost, gospodarsko komisijo, propagandno, finančno in disciplinsko komisijo. Obsežen program dela za posamezne aktivnosti bomo sprejeli v kratkem. Prizadevali si bomo, da bo v društvu nastal spet zalet, kot je bil pred leti. K boljšim športnim dosežkom naj bi pripomogli mladi vozniki.«

Novo avto-moto društvo v Lendavi ima ne le moralno, ampak tudi materialno podporo, saj bodo ustrezno višino denarja dobili od občinske temeljne telesnokulturne skupnosti, pa tudi nova akcija zbiranja denarja v združenem delu naj bi pripomogla, da bi spet bolje čutili delovanje AMD Lendava. V društvu pa tudi samokritično priznavajo, da jih čaka delo še pri evidentiranju osnovnih in obratnih sredstev, večji red pa bodo tudi dosegli v materialno-finančnem poslovanju.

KOŠARKA

Novomeščanke niso prišle

V Murski Soboti bi morala biti prvenstvena tekma slovenske ženske košarkarske lige med ekipama Metalservisa—Pomurja in Laboda iz Novega mesta. Ker pa Novomeščanke niso prišle v Mursko Soboto, bo tekma verjetno registrirana z 2:0 brez boja za Sobočanke.

V drugi tekmi za vstop v prvo republiško košarkarsko ligo je Polzela premagala Pomurje iz Murske Sobote z rezultatom 100:80. Strelci za Pomurje: Juteršnik 29, Gomboc 18, Klemar 12, Tušar 8, Marinič 6, Banič 5, Andrejek 2.

OBISK NA MADŽARSKEM

Razširitev sodelovanja s porabskimi Slovenci

Petčlanska delegacija TKS Murska Sobota se je te dni mudila v Szombathelyu in Kormendu na Madžarskem in se s tamkajšnjimi telesnokulturnimi delavci pogovarjala o dosedanjem in prihodnjem sodelovanju, ki je že tradicionalno. Delegacijo je vodil predsednik skupščine TKS Murska Sobota Milan Bratković. Ugotovili so, da je dosedanje sodelovanje potekalo po zastavljenem programu in da bistvenih sprememb ni bilo. Dogovorili so se, da v prihodnje več ne bi prihajalo do zapletov zaradi menjave valute na madažrski strani. Prav tako so se dogovorili, da bi že ustaljeno sodelovanje razširili. Poleg srečanj v nogometu, rokometu, kegljanju, šahu in srečanja invalidov bodo v prihodnje razširili sodelovanje tudi s porabskimi Slovenci. Delegacija iz soboške občine se je zavzemala, da se mora letošnje sodelovanje razširiti tudi na strokovnem področju v nekaterih panogah.

JUDO

Fajhtinger in Rajnarjeva na državno prvenstvo

Na Ptuju je bilo republiško prvenstvo za člane v judu, na katerem je dosegel lep uspeh Franc Fajhtinger, član soboškega Partizana, ki je v kategoriji do 60 kg zasedel drugo mesto in si tako pridobil pravico sodelovanja na državnem prvenstvu. Činč iz Lendave in Šooš iz Murske Sobote pa si v kategoriji do 71 kg delita osmo in deveto mesto.

V Slovenski Bistrici pa so za republiške naslove tekmovale članice. Od pomurskih tekmovalk se je izkazala Tatjana Rajnar, ki je v kategoriji do 66 kg zasedla tretje mesto in si pridobila pravico sodelovanja na državnem prvenstvu, kar je lep uspeh.

T. K.

ŠAH

Beltinčanke druge v SRS

V Izlakah je bilo letošnje republiško prvenstvo starejših pionirk v šahu. Tekmovanja se je udeležilo deset ekip iz celotne Slovenije. Pomurje je na tekmovanju zastopala ekipa Osnovne šole 17. oktober Beltinci in se lepo odrezala. S 15 točkami je namreč zasedla drugo mesto. Za ekipo Beltinec so tekmovale: Sandra Mertik, Klavdija Časar, Sandra Kavaš in Nataša Sraka.

V RADOMERJU

V začetku februarja smo se gasilci GD Radomerje zbrali na občnem zboru, ocenili svoje delo v preteklem letu in sprejeli program dela za letos.

Gasilsko društvo Radomerje deluje v okviru KS Železne Dveri in pokriva teren oziroma požarne sektorje treh vasi: Radomerje, Radomerščak in Cuber. V društvo je vključenih 45 članov, od tega jih je dobra tretjina mladincev in 15 pionirjev. V društvu je zadovoljivo število strokovnega kadra, saj imamo 4 častnike in 6 podčastnikov. Iz navedenega bi lahko sklepali, da delo v društvu poteka dobro, vendar ni tako, saj imamo velike probleme z neaktivnostjo posameznih članov. Kljub vsemu ocenjujemo, da smo v preteklem letu dokaj dobro delali, vendar s stanjem nismo in ne moremo biti zadovoljni, sposobni smo narediti še dosti več.

Na operativnem področju so se v preteklem letu zelo dobro odrezali pionirji, ki so na občinskem tekmovanju zasedli tretje mesto. Za leto 1987 smo si v društvu zadali zelo obsežen program dela, posebno pozornost bomo namenili: izobraževanju in usposabljanju članstva, preventivni dejavnosti na področju, ki ga društvo pokriva, vzdrževanju in urejanju virov vode za potrebe požarne varnosti, nabavi sredstev za osebno zaščito.

GD Radomerje je od leta 1981 pobrateno z gasilskim društvom Majerje iz SR Hrvaške. Do sedaj smo dokaj dobro sodelovali v operativni pri neposrednih stikih med člani obeh društev. Želja obeh društev pa je, da v prihodnje naše sodelovanje razširimo tudi na obe krajevni skupnosti in DPO v KS, kar bi nam omogočilo sodelovanje na kulturnem, športnem in družbenopolitičnem področju. Kot vsa društva v občini se tudi naše nenehno ubada s finančnimi težavami. Edini viri financiranja društva so dohodki od prireditev in pa prostovoljni prispevki krajanov ter nekaj malega dotacije občinske požarne skupnosti Ljutomer. Poudariti moramo, da je razumevanje krajanov za opremljanje in razvoj društva veliko, saj nam vedno stojijo ob strani, zato je društvo, tudi solidno opremljeno (gasilsko vozilo, dve motorni brizgalni in zadostno število cevi ter druge opreme), leta 1985 pa smo skupaj s KS dogradili prizidek k gasilskemu domu, kjer smo dobili potrebne prostore gasilci in Krajevna skupnost.

V društvu se vedno trudimo, da kljub težavam svoje poslanstvo dobro opravljamo. Tako bomo skušali delati tudi v prihodnje in s tem opravičiti zaupanje krajanov.

Milan Ščavničar

LENDAVSKI GASILCI PRAVIJO

Brez vode se ne da gasiti

Gasilci v lendavski občini so ponosni na svoje dosedanje delo; menijo, da so veliko storili za krepitev požarne varnosti. V nekaterih vaseh imajo svoje požarne vodnjake z vodo za gašenje požarov, v drugih bi ob požaru lahko uporabili vodo iz potokov. V Lendavi pa je stanje najslabše. Hidrantna mreža je zastarela, pa tudi pritisk vode je takšen, da prej onemogoča kot omogoča gašenje. Kje so vzroki? Celotna oskrba z vodo je urejena iz enega vodnega zajetja, kar že zdavnaj ni dovolj. Na lendavski vodovod so se v lanskem letu priključile skoraj vse obmejne vasi v občini, jasno je torej, da je enaka količina vode namenjena skoraj dvakrat večjemu številu uporabnikov. To je vzrok za slab pritisk v hidrantih in od tod zaskrbljenost lendavskih gasilcev. Sicer pa v Lendavi verjetno nihče natančno ne ve, kakšno je vodovodno omrežje, saj katastra ni in tega bi bilo potrebno čimprej izdelati. Načrt, ki ga pripravljajo, predvideva, da bi se celotna požarna zaščita povezala s hidrantno mrežo, ki uspešno dela v Ina-Nafti; tako bi uredili tudi problem požarne vode v industrijski coni, ki je najbolj ogrožena.

Jani D.

KOLIKO JE NEZGOD V ŠOLI?

Ali je nezgode mogoče preprečiti?

Nevarnosti pred nesrečo ne grozijo samo na cesti, tudi med poukom ali med šolskim odmorom je ponesrečenih otrok več. Raziskave so pokazale, da pri šolskem športu prevladujejo lažje poškodbe, kot so zvini in izpahi. Vsekakor pa mora veliko učencev zaradi kile poiskati zdravniško pomoč. Vendar se nesreče ne dogajajo samo pri telovadbi, ampak tudi pri praktičnem pouku ter pri pouku fizike ali kemije. V tem primeru se otroci poškodujejo, če ne upoštevajo vseh učiteljevih varnostnih nasvetov.

Kritično je tudi med odmori: prerivanje na stopnišču, tepež in tekanje po šolskem dvorišču pogosto pripeljejo do nesreč.

Žal ni vedno učinkovitih sredstev, s katerimi bi preprečili nesreče v Šoli. Kljub seznanjanju z vsemi možnostmi za nesreče, učenci v odločilnih trenutkih, med ruvanjem in pretepi, le redko pomislijo na svarila učiteljev in staršev. Svarila pa nikoli niso odveč.

V AVTOMOBILU

Otroka dobro zavarujte

Vsako leto se pri nas ponesreči veliko otrok najpogosteje v vozilu svojih staršev. Veliko teh otrok je huje poškodovanih, zaznamovanih in invalidnih za vse življenje. Nekateri od poškodovanih dveletnih otrok umrejo. Zakaj? Ker večina naših otrok v avtomobilu sploh ni zavarovana, ali pa so zavarovani nepravilno.

Zaradi udobja in premajhne osveščenosti, pogosto pa tudi zaradi varčnosti starši otroka ne posadijo v ustrezen varnostni sedež. Večina mater sicer skrbno pazi na to, da so vsa okna zaprta, in sicer iz strahu, da se otrok ne bi prehladil. Hkrati pa jim je vseeno, če dveletnik stoji med sedeži. Toda že rahlo trčenje ali celo pritisk na zavoro lahko otroka vrže naprej. Kdor svojega otroka vrže na zadnji sedež kot zaboj piva, kdor je pripravljen dati denar za vse mogoče novotarije, ki jih je mogoče kupiti v avtomobilskih trgovinah, ob tem pa popolnoma zanemariti zdravje in življenje svojega otroka, je ob nesreči vsekakor kriv.

Otroci so živahni in potrebujejo gibanje; to je gotovo. Predvsem pa potrebujejo varnost tam, kjer so ogroženi. Za to moramo skrbeti mi, starši. Danes se lahko dobi ustrezen otroški avtomobilski sedež, ki zavaruje otroka. Če vam je do zdravja in življenja vašega otroka, boste tak sedež gotovo kupili.

NIČ NAS NE SME PRESENETITI

NARODNA ZAŠČITA NEPOGREŠLJIV DEJAVNIK VAROVANJA IN ZAŠČITE

V naši samoupravni družbi se je narodna zaščita kljub nekaterim pomanjkljivostim uveljavila kot nepogrešljiva in pomembna sestavina splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. Čeprav narodna zaščita še ni zaživela v vseh okoljih, se je v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, delovnih skupnostih, krajevnih in družbenopolitičnih skupnostih uveljavila kot najučinkovitejša, potrebam in možnostim prilagojena organizirana oblika delovanja. V dosedanjem obdobju se je narodna zaščita uveljavila pri varovanju in zaščiti objektov skupnega pomena, proizvajalnih sredstev ter drugega družbenega in zasebnega premoženja. Narodna zaščita je samostojno ali v sodelovanju s specializiranimi organi zavarovala številne pomembne prireditve, sodelovala pri zavarovanju državne meje, urejanju lokalnega prometa, pri zaščiti in reševanju prebivalstva, materialnih in drugih dobrin ob naravnih in drugih nesrečah ter izvajanju drugih samozaščitnih nalog. S svojo organiziranostjo in delovanjem narodna zaščita tako prerašča v množično organizirano samozaščitno in samoobrambno delovanje delovnih ljudi in občanov, čeprav ponekod še prepočasi in premalo učinkovito. Njeno delovanje je neločljivo povezano z uresničevanjem družbene samozaščite v celoti, zato morajo biti prizadevanja vseh organiziranih subjektivnih sil enotna in usmerjena k uresničevanju ciljev in nalog družbene samozaščite, še posebno v razvijanje in utrjevanje temeljnih vrednot naše socialistične samoupravne družbe. Pri tem pa je treba upoštevati, da bo interes delovnih ljudi in občanov za množično izvajanje konkretnih samozaščitnih nalog tem večji, čim bolj bodo naloge aktualne in povezane z življenjskimi interesi delovnih ljudi in občanov.

V zadnjih letih je bila narodna zaščita tudi v vseh pomurskih občinah večkrat aktivirana za različne naloge ter jih tudi uspešno opravila. Tako je bila narodna zaščita aktivirana ob vajah teritorialne obrambe, kadar so bile enote na urjenju v posameznih krajevnih skupnostih, akcijah NNNP, ob neugodnih zimskih razmerah, prekinitvah dela in drugih priložnostih. V zadnjih letih so bila organizirana tudi številna usposabljanja pripadnikov narodne zaščite bodisi posamezno ali skupaj z nekaterimi drugimi organi in službami. Z usposabljanjem pa bodo nadaljevali tudi letos.

Ribiči — ekološki stražarji

V človekovem boju za obstoj je ribolov ena najstarejših dejavnosti. Danes ni več življenjskega pomena za prehrano, vendar pa ribolov pomeni pomembno aktivnost v družbi. Poleg zaščite voda si ribiči prizadevajo tudi za zaščito rib, načrtujejo njihovo gojenje, upravljajo ribolovna območja, seveda pa se ukvarjajo tudi s športnim ribolovom. Združenje ribičev ima pomembno mesto tudi v splošnem ljudskem odporu in družbeni samozaščiti. Ribiči bi morali biti najtesnejši sodelavci borcev za zaščito okolja in zaradi svoje stalne navzočnosti na terenu tudi prava ekološka straža. Javnost jim čedalje bolj priznava tak družbeni položaj, zato seveda ni vseeno, kdo je član ribiške družine.

Ribiške družine v Pomurju so že v preteklih letih spoznale, da je njihova naloga usmerjena predvsem v zaščito voda, toda pri tem včasih niso uspešne, vse preveč je onesnaževanja voda, za kar nihče ni kriv. Ribiči niso pozabili tudi na zapuščene gramoznice, kjer je voda primerna le še za nekatere vrste rib. Blizu dva tisoč ribičev, kolikor jih je v Pomurju, lahko veliko stori za zaščito okolja, zlasti voda, le da drugi ne bodo ostali gluhi za njihova opozorila, tako kot so bili doslej.

Jani D.

Počasen »brzi« avtobus

Če ste zjutraj namenjeni v Ljubljano, se v Murski Soboti lahko odločite tudi za vožnjo z BRZIM (?) avtobusom, ki odpelje ob 6.40. Toda prav gotovo boste razočarani nad hitrim prihodom tega avtobusa v Ljubljano, saj prispe tja šele okrog 11. ure. Tako je bilo tudi 13. marca. Res da avtobus ni stal na vsaki postaji, torej je nekako opravičeval oznako BRZI, toda zato pa je bilo nekaj postaj (Lenart, Maribor, Slovenske Konjice, Vransko), kjer je stal po 5 oziroma 10 minut, zato da so lahko šofer, sprevodnik in njun prijatelj šli kaj popit. Zato pa je imel avtobus (registrska štev. MS 669-67) skoraj 20 minut zamude. Upajmo, da bodo pri Avtobusnem prometu Murska Sobota o tem kaj premislili in spoznali, da na avtobuse, ki porabijo za vožnjo v Ljubljano več kot 3 ure, najbrž nima smisla dajati oznak, da so brzi, ker je to zavajanje potnikov.

J. G.

CUPRAMIX

- je fungicid v prahu za pripravo suspenzije
- je kombinacija metiram-kompleksa (40%) in bakra (20%)

Za preprečevanje

- peronospore vinske trte
- rdečega listnega ožiga vinske trte
- črne pegavosti vinske trte
- krompirjeve plesni in
- hmeljne plesni

ko nastane nevarnost za okužbo.

Samo za vas proizvaja

CINKARNA CELJE

v sodelovanju z BASF

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTI

Proste dneve izkoristili za tatvine

Teden, ki je za nami, je bil prometno dokaj miren. Ni bilo veliko prometnih nezgod, žal pa je ena zahtevala človeško življenje. Pomlad je prišla, z njo pa tudi močan porast števila tatvin. Kaže, da ljudje večkrat puščajo domove nezaklenjene, to pa izkoristijo tatovi.

POŠKODOVAL OTROKA

16. marca se je zgodila prometna nezgoda na magistralni cesti v Ljutomeru. Voznik osebnega avtomobila Franc Šonaja s Krapja je z neprimerno hitrostjo vozil po cesti v Ljutomeru, ko mu je nerodno prišel na cesto otrok Damir Lemič iz Ljutomera. Voznik je otroka zbil po cestišču in ga hudo poškodoval.

UMRL POD VILIČARJEM

17. marca se je na magistralni cesti v Ljutomeru zgodila huda prometna nezgoda. Voznik viličarja Ivan Pintarič iz Ljutomera je z viličarjem zadel kolesarja, ki je tesno prehitevalo. Kolesar je padel pod viličar, kjer je takoj umrl.

ZAPELJEL V JAREK

17. marca se je zgodila prometna nezgoda v bližini križišča s železniško progo zunaj G. Radgone. Alojz Gavbar iz Murskih Črnec se je vinjen peljal na kolesu z motorjem proti Radencem. Pred železniško progo ga je zaneslo v jarek, kjer se je lažje poškodoval.

OTROK PREČKAL CESTO

18. marca se je zgodila prometna nezgoda na Bakovski cesti v M. Soboti. Voznica osebnega avtomobila Marija Farkaš iz Bakovec se je z neprimerno hitrostjo peljala proti Bakovcem. Pred križiščem s Trstenjakovo ulico ji je nenadoma prečkal cesto otrok Milan Farkaš iz M. Sobote. Voznica vozila ni mogla ustaviti, zadela je otroka in ga lažje poškodovala.

STARI TAT SPET NA DELU

21. marca zvečer je prišel Milan Cafuta iz Tržiča v gostilno Šadl v Križevcih pri Ljutomeru. Cafuta je stari znanec delavcev milice, saj prestaja zapor v Dobu, takrat pa je imel prosti izhod, ki ga je izkoristil za nove tatvine. Na parkirišču gostilne je nasilno vlomil v avtomobil Alojza Jelena iz Lokavec in ukradel dokumente. Vlomil je tudi v avtomobil Janeza Forjana iz Veržeja in ukradel jopo. Delavci postaje milice so prekinili »dopust« starega znanca Cafute in pri njem zasegli ukradene predmete.

Z BENCINOM ČISTILA TRAKTOR

18. marca popoldan je Rozalija Balek iz Doliča z bencinom čistila dan prej kupljeni traktor, da bi bil pripravljen za tehnični pregled v M. Soboti. Ko je delo končala, je traktor pognala v tek, tedaj pa so se vneli bencinski hlapi, ki so lastnico hudo opekli. Skočila je sicer v bližnji potok, toda opekline so ostale. Omenjena nezgoda naj bo svarilo vsem, ki so neprevidni z bencinom.

ZBUDIL SE JE PREPOZNO

17. marca je prišel neznani storilec skozi nezaklenjeno garažo v hišo Albina Simoniča iz Biserjan. Ukradel je denarnico, suknjič in več tehničnih predmetov v vrednosti 180 tisoč dinarjev. Ko je tat končal delo, se je zbudil lastnik, ki je spal, toda bilo je prepozno, tat je s plenom odšel. Za storilcem poizvedujejo.

GORELO V APAŠKI LINI

18. marca je prišlo do požara v kotlovnici delovne organizacije ELKOM-LINA Apače. Požar je povzročila okvara na loputi kurišča. Naglo se je dvignila temperatura, ki je povzročila pregretje in vnetje električnega vodnika. Zaradi hitre zaznave požara so ogenj takoj omejili in pogasili, kljub temu pa je škode za 3 milijone dinarjev.

J. D.

14. februarja je odšla z doma v neznano Emilija FLISAR, stara 56 let, iz Murske Sobote, Štefana Kovača 7. Visoka je 160 cm in je suhe postave. Oblečena je bila v temno modre hlače in črn pulover. Vse, ki so jo videli po 14. 2. 1987, prosimo, da to sporočijo UNZ M. Sobota ali najbližji enoti milice.

TEŠANOVCI

Ob proslavi tudi razstava

Tudi v KS Tešanovci je bilo ob mednarodnem dnevu žena nadvse slovesno. Kulturno društvo je v sodelovanju s krajevno skupnostjo in družbenopolitičnimi organizacijami pripravilo bogat kulturni program, katerega je v nabito polni dvorani odprl predsednik sveta KS Tešanovci Geza Rituper. Posebej je orisal položaj kmečke ženske v naši družbi in poudaril, da se v zadnjem času zboljšuje, vendar še vedno ne moremo biti s tem zadovoljni.

V kulturnem programu je prvič nastopila folklorna skupina iz Tešanovec pod vodstvom Irene Sambt, pevci so zapeli nekaj narodnih, še posebej pa so navdušili učenci podružnične osnovne šole Tešanovci. Posebej velja omeniti še razstavo ročnih del in peciva, ki je tudi letos pritegnila širok krog obiskovalcev iz Tešanovec in okoliških krajev. Geza Grabar

STARA CESTA

Opravljene naloge in program dela

Skupščina krajevne skupnosti Stara cesta je obravnavala poročilo o opravljenih nalogah v minulem letu in sprejela letošnji program dela. Naredili so veliko. Sredi predlanskega leta so se krajani že tretjič odločili za samoprispevek za posodabljanje krajevnih cest, sofinanciranje gasilskega društva za protipožarno zaščito in opremljanje enot civilne zaščite. Iz sprejetega referendumskega programa so predlani in lani že asfaltirali štiri kilometre krajevnih cest. Ob ugodnih kreditnih in plačilnih pogojih izvajalca, delovne organizacije Rekonstrukcija Varaždin, z večjim prilivom sredstev iz samoprispevka, s pomočjo sredstev širše družbene skupnosti in delno s sposojanjem denarja, jim je do konca lanskega leta uspelo odplačati vse dolgove za asfaltiranje. S tem predčasnim odplačilom so pri obrestih pridobili toliko, da bodo lahko letos preplastili še cesto v Desnjaku. Poleg tega bodo letos namenili nekaj sredstev za opremo gasilcev in enot civilne zaščite. Razširili bodo tudi vodna zajetja za vaški vodovod in gašenje, obnovili pozimi zdelane ceste, sofinancirali gradnjo prizidka pri gasilskem domu v Mekotnjaku in kupili snežni plug za krajevne ceste.

Člani skupščine pa so bili tudi enotnega mnenja, da ni dovolj samo graditi in modernizirati, ampak predvsem dobro vzdrževati že obstoječe objekte. Tako bi morali krajani dosledneje sami izvajati sprotna dogovarjena dela na posameznih odsekih cest, posebno po močnih nalivih in spomladi. AS

GORNJA RADGONA

Konferenca upokojencev

Pred dnevi so se upokojenci z območja Krajevne skupnosti Gornja Radgona zbrali na letni konferenci. Po bogatem poročilu o enoletnem delu ter razpravi o programu se je razvila živahna razprava. Upokojence je pozdravil tudi predsednik skupščine KS in orisal program razvoja.

Konferenco so združili z družabnim srečanjem. Že na začetku je upokojence razveselil mešani pevski zbor upokojencev s tremi pesmimi, Tanja, Ciril in Sabina so poskrbeli za recitacije, za veselo razpoloženje pa harmonikar Mirko. Najstarejši prisotni upokojenki Antoniji Kocbek, stari 90 let, so ob čestitanju izročili šopek rož.

Upokojenci so se razšli z željo, naj bo takih srečanj še več. J. K.

STROČJA VAS

Pospešeno do telefonov

Svet Krajevne skupnosti Stročja vas je na prvi seji namenil največ časa napeljavi telefonskega omrežja. Zadolžili so gradbeni odbor, da čim prej pregleda vse pogodbe o opravljenem delu, ki so bile sklenjene z Delovno organizacijo za ptt promet, prav tako pa pripravi spisek nalog za naprej. »Naša največja skrb je,« so menili člani sveta, »kako zagotoviti številke za vse naročnike, ki so v rokih opravili vse obveznosti. Zavedajo se, da v prvi fazi, brez širitve centrale v Ljutomeru, vseh 210 številk, kolikor je interesentov, ne bodo dobili. Zavzeli so se za to, da je potrebno naložbo čim prej končati, torej položiti tudi zračne kable.

Predlagali so tudi, da je treba čimprej utrditi bankine na cesti v Nunsko Grabo, ker bo sicer še več hujših poškodb asfalta. Nalogo je prevzela komunalna komisija. Obravnavali so še vlogo KS Železne Dveri o sofinanciranju asfaltne prevleke Podgradje—Slamnjak (okrog 300 metrov), za kar bo potrebno zagotoviti 20 odstotkov sredstev KS; o pobudi Gasilskega društva Stročja vas za gradnjo vaško-gasilskega doma pa so menili, da je potrebno vso stvar proučiti, ker gre za veliko naložbo, za katero bo potrebno zagotoviti denar brez posojil. Dušan Kosi

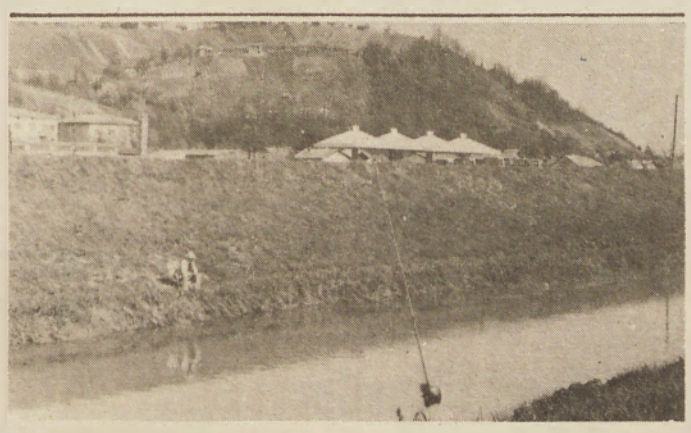

V lendavski občini je vse več ribičev, ki si na tak način krajšajo prosti čas, med letom pa se zbirajo tudi na raznih tekmovanjih.

Ribiči pravijo, da so potoki, v katerih je živelo veliko rib, pusti. Zaradi regulacij je sčasoma ribji zarod zamiral, večkrat pa pride tudi do zastrupitve rib, zato se raje odločajo za ribarjenje v Ledavi (na posnetku), v gramoznicah in rokavih Mure, podajo pa se tudi na Bukovniško jezero. **Foto: Jože Žerdin**

Prebivalci Gornjih Petrovec in okolice se še dobro spominjajo dobre in daleč naokrog znane gostilne v hiši, ki jo prikazuje posnetek. Danes je to razpadajoča stavba, s polomljenimi vrati in okni. Petnajst let je takole na očeh krajanom in obiskovalcem tega kraja.

Petrovčani si seveda tega ne morejo šteti v čast, še manj pa Zvezda iz Murske Sobote, ki je gostilno zaprla in prepustila času . . . Kako dolgo še? **Foto: Milan Gašpar**

MLADI SO SE IZKAZALI

Mladinska organizacija v Strehovcih je pripravila za letošnje praznovanje dneva žena pester kulturni program, poskrbela za pogostitev in družabno srečanje. Škoda, da so zbranim ženskam ob prazniku namenile tako malo pozornosti ostale organizacije. Š. Holcman

MOŠČANCI

Spodbuda za kulturno dejavnost

KUD Žarko Klanjšček Moščanci je tudi letos pripravilo prireditev v počastitev dneva žena. Šolska mladina se je predstavila s pesmicami, folklorna skupina je zaplesala nekaj plesov, sodelovala je ritmična skupina, v program pa so se vključile tudi žene, ki so z izvedbo recitala dokazale, da najdejo kaj časa tudi za kulturno udejstvovanje. S pesmijo Oblaki so rdeči in solo plesom Marjance pa so se spomnili še fantov, ki bodo v kratkem oblekli vojaške suknje. Gledalci so še posebej zaploskali dvema šaljivima prizoroma, v katerih so igralci prikazali del vsakdanjega življenja.

Dvorana je bila polna, gledalci pa zadovoljni. Za nastopajoče je bila to spodbuda, da bodo podobne prireditve pripravili tudi ob drugih priložnostih. Za izvajanje tega pa bi bil nujno potreben oder, ki je že v načrtu. Simona Balažic

Foto: Jože Žerdin

Dvanajst obnovljenih, zaščitenih, s slamo kritih hišic z majhnimi okenci, ki so postavljene ena poleg druge, tvorijo svojevrstno ulico sredi slikovitih Lendavskih goric. Tod, nedaleč od Lendave, živijo samo starejši ljudje, zato hišice v Ujtmasu samevajo. Verjetno bi se morala sestati Turistično društvo Lendava in nosilec razvoja turistično-gostinske dejavnost Golf turist iz Lendave in narediti kaj več za zvedave obiskovalce. Lahko bi jim ponudili pristno lendavsko kapljico in domače dobrote — perece, ocvirkove pogače in podobno, tudi z izvirnimi spominki bi pritekel kak dinar.

Kaj pa varčevanje?

V Vestniku z dne 19. 2. 1987 je bil objavljen članek z naslovom Pomurska SZDL o razvoju ptt dejavnosti in v njem: »Ali bodo tudi višje cene telefonskega impulza za naročnike, ki premalo izkoriščajo telefonske pogovore, pripomogle k izboljšanju finančnega položaja, pa je drugo vprašanje.«

Prav zanima me, kako lahko poštarji zahtevajo od občana, koliko bo govoril, sicer bo imel dražjo tarifo impulzov. Pa ne samo ti, tudi na medobčinski seji SZDL v Gornji Radgoni ne morejo odločati v imenu prizadetih uporabnikov, in to tistih, ki varčujejo. Tudi ena seja še ni ne vem kakšna javna razprava. Ali je pošta našla zgled pri elektrogospodarstvu? Končno lahko vsaka organizacija združenega dela začne z dvojnimi cenami. Tudi v trgovini mi lahko reče trgovec, ker si kupil samo kilogram črnega kruha, je to za nas premalo in boš zato plačal kilogram in pol. Kam to vodi, upam, da vsi vemo. Upam, da pošta ne misli, da opravlja storitve zastonj. Končno, če bomo potrebovali popravilo, bomo morali vse pošteno plačati. Naj bo kakorkoli, dvojnih cen ne more biti ne na pošti ne v elektrogospodarstvu, saj smo vendar vsi Jugoslovani. Tisti, ki si je s težavo pridobil telefon in malo telefonira ter varčuje, tega dajmo po glavi. Je mar to način naše družbe?

Damijan Žerjal, Šratovci

Domiselno proslavljanje

V organizaciji kulturnega društva, SZDL in Komune 21 je bila v Gornjem Lakošu proslava ob dnevu žena. Po pozdravnem govoru predsednika krajevne skupnosti se je začel kulturni program. Najprej so se predstavili pionirji, zaplesali so člani folklorne skupine, ljudske pevke pa so zapele v madžarskem jeziku.

Proslavo sta popestrila še zakonca Kerecsenyi, etnologa iz sosednje Madžarske, ki sta z diapozitivi prikazala občinstvu pokrajino ob Muri ter ljudske običaje. Slovesnost se je nadaljevala z družabnim večerom. I. Pavšič

V krajevni skupnosti Tišina imajo kar 420 ročnih aparatov za gašenje, zato so imeli servisni delavci v tem zimskem času precej dela. **Foto: F. Kuhar**

ŽELEZNE DVERI

Ceste — vodni viri — elektrika

Krajevna skupnost Železne Dveri obsega 9 vasi. Območje je v glavnem hribovito, naselja pa raztresena, razen nekaj izjem (Radomerje in del Slamnjaka). Prav zaradi raztresenosti naselij imamo največ problemov z vzdrževanjem 23 kilometrov makadamskih cest. V lanskem letu smo preplastili krajevno cesto v Radomerščaku, skupaj s KS Ivanjkovci v občini Ormož, na makadamske pa navozili okrog 500 kubičnih metrov gramoza, izkopali nekaj jarkov, največ problemov pa so imeli z zimskim vzdrževanjem cest.

Za letošnje leto načrtujemo preplastitev ceste skozi Radomerje in ceste Slamnjak—Ilovci. Obe sta v občinskem referendumskem programu, mi pa moramo zagotoviti 20 odstotkov sredstev. Nadalje načrtujemo redno vzdrževanje makadamskih cest, ureditev virov pitne vode v Gresovščaku ter izkop in ureditev virov vode za potrebe požarne varnosti v naseljih Gresovščak, Slamnjak, Radomerje, Radomerščak in Plešivica. Če bo dovolj denarja, bomo začeli z akcijo za preplastitev ceste skozi Ilovce in urejanjem športno rekreacijskih objektov — smučišča v Gresovščaku in igrišča v Železnih Dverih. Začeli bomo tudi z gradnjo transformatorskih postaj Ilovci in Radomerščak II.

A. J.

GOSTOVANJE FOLKLORISTOV

Folklorna skupina Kulturnega društva Arany Janos iz Gornjega Lakoša se v teh dneh temeljito pripravlja na gostovanja. Kot so napovedali, bodo že 28. marca gostovali v Lenartu, potem pa se bodo odpravili še na gostovanje v Avstrijo. To bo verjetno že v maju.

I. P.

OPEKARNA PRAGERSKO

HLEVSKE REŠETKE za govedo

L (m)	poraba (kos/m)	masa (kg/kos)
2,00	7,14	65
3,00	7,14	95
4,00	7,14	128

Opekarna Pragersko, znana proizvajalka opečnih izdelkov, obvešča cenjene kupce: ponujamo vse vrste opečnih izdelkov našega proizvodnega programa.

Na zalogi imamo kakovostne betonske hlevske rešetke za govedo in vinogradniške stebričke.

Oglasite se osebno ali po telefonu (062) 817100 v OPEKARNI PRAGERSKO ali pri večjih prodajalcih gradbenih materialov in se prepričajte o kakovosti naših izdelkov in ugodnih cenah.

IMP PANONIJA, Industrija kmetijske mehanizacije in montaže, n. sol. o.
Murska Sobota, Bizedičeva 1 – 3

IZDELUJEMO IN OPRAVLJAMO STORITVE:

TOZD KM

obračalnike, stiskalnice za seno in slamo, predsetvenike KBS, podrahljalnike, roto freze, roto drobilce, medvrstne roto freze, žitne sejalnice, pnevmatske in mehanske sadilce, parkovske kosilnice, avtomobilske prikolice, škropilnice, kotle za žganjekuho in pripravo živilske krme, orodja in opravljamo storitve.

TOZD BLISK

predsetvenike racional, traktorske nakladalnike, mešalnike gnojevke, polžne transporterje, trosilnike apna, napajalnike, lite, kovane in stiskane izdelke, varjene konstrukcije, opravljamo prevoze ter napeljujemo in vzdržujemo gradbene inštalacije.

TYPE TL	CV/HP/PS	KW	cm	Max	Kg	
TL 80	12-40	9-30	80	93	170	20
TL 95	15-40	11-30	95	108	180	24
TL 110	20-40	15-30	110	123	190	28
TL 125	25-40	18-30	125	138	200	32
TL 140	30-40	22-30	140	153	210	36
TL 155	35-40	25-30	155	168	220	40

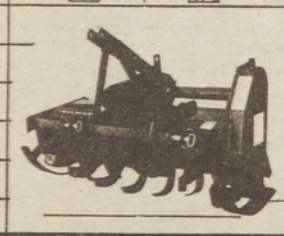

POBIRALNA STISKALNICA B 344
Pobiralna stiskalnica B 344 ponuja optimalne rešitve pri spravilu sena. Primerna je tudi za manjše in hribovite terene. Pobiralna stiskalnica ima odlične manevrske sposobnosti in je zato potrebna majhna moč za vleko in pogon.

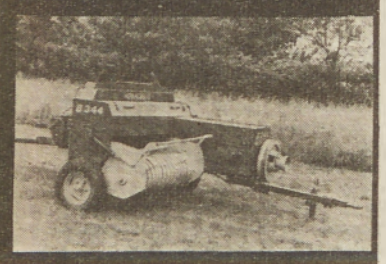

Racional 2.2 M je kombinirano orodje za ekonomično predsetveno pripravo tal. Predsetvenik obdeluje zemljišče na celi površini enako globoko, kar omogoča popolno in enako vzklitje semena. Delovna širina predsetvenika je 220 cm. Delovno globino predsetvenika nastavimo prek navojnega vretena na zadnja drobilna telesa. Zaradi enostavne in robustne izvedbe ga ni potrebno posebno vzdrževati. Elementi predsetvenika so zaščiteni z lakom ali z galvansko zaščito.

AEROMAT
Popolnoma nova konstrukcija sadilnika z uveljavljenim pnevmatskim sistemom garantira precizno sajenje koruze, sladkorne pese, sončnic, soje in vseh vrst povrtnin.

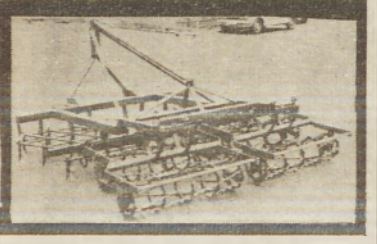

INFORMACIJE O NAKUPU IN NAKUP
Potrošnik, Murska Sobota, tel. 23-604, **Agrariacoop,** Ljutomer, 81-163, **Agrotehnika,** Murska Sobota, tel. 21-508, **Agrotehnika,** Ljutomer, tel. 81-420, **Jeklotehna,** Murska Sobota, tel. 21-760, **Poljoopskrba,** Murska Sobota, tel. 21-048, **prodaja Panonije,** tel. 23-715.

Skotilo se jih je šestnajst, osem so jih pustili živeti in zdaj so na domačiji na Petanjcih 17 le še štirje majhni kužki, ki igrivo bevskajo v svet. Psico Leo je dobrohotno pobožala gospodinja Terezija Gergorec, obema pa je te dni, ko gredo mali puhasti bernandinci od hiše, hudo pri srcu, ko odhajajo k novim gospodarjem. Čeprav je domači »ograd« dovolj velik za velike pse, v kakršne bodo sedanji kužki zrasli, bodo lastniki obdržali le enega, drugi pa so že in bodo še našli nove domove na tej in oni strani Mure. Čeprav niso poceni, je povpraševanje po njih veliko. bb

Foto: Štefan Celec

Mednarodna razstava psov v Lendavi

Lendavsko kinološko društvo se je s svojim delom uspešno uveljavilo doma in v tujini. Psi članov društva so dobili veliko priznanj na razstavah doma in na tujem, v društvu pa imajo tudi mednarodnega kinološkega sodnika. Društvo je včlanjeno v kinološko zvezo Jugoslavije, ki vsako leto izdela program kinoloških razstav v domovini. Lendavsko društvo je pred tremi leti že organiziralo mednarodno razstavo psov, ki je bila odmevna. Društvo je za svoje delo prejelo novo priznanje, uvrščeno je med kraje letošnjih razstav Kinološke zveze Jugoslavije. Kinološka zveza je lendavskemu društvu odobrila razstavo CACIB, ki bo predvidoma 20. junija.

Jani D.

OBVESTILO

Obveščamo vse lastnike psov, da bo obvezno cepljenje psov proti steklini za območje občine Murska Sobota v soboto, 28. 3., in 4. 4. 1987 od 6. do 9. ure na sedežu Veterinarske postaje Murska Sobota, Lendavska 27.

Zopet aktualno vrtičkarstvo

O ustanovitvi vrtičkarske zadruge v Murski Soboti se že dalj časa govori, kot kaže, pa bo uresničena vendarle že to pomlad. Občinska kmetijskozemljiška skupnost bo namreč ob Bakovski ulici poskrbela za ureditev sto arov zemlje. V ta namen bodo preorali zemljo in jo razdelili na manjše parcele. Tako bi omogočili približno stotim prebivalcem Murske Sobote ukvarjanje z vrtičkarstvom. Zanj pa je med Sobočani precejšnje zanimanje.

M. J.

ŠOLANJE ŠPORTNIH PSOV

V soboški fazaneriji poteka šolanje psov športnih pasem; šola deluje trikrat tedensko, in sicer ob ponedeljkih, četrtkih in nedeljah. Šolanje vodijo (oziroma so ga pripravili) člani kinološkega društva iz Murske Sobote, trajalo pa naj bi tri mesece. Zato še vedno ni prepozno, da se vsi lastniki psov z rodovniki oglasite ob četrtkih ob 17. uri v soboškem Partizanu, kjer je mogoče dobiti podrobnejše informacije.

Po trimesečnem šolanju bodo za vodnike in pse izpiti, po katerih bodo šolane štirinožce vključili v delo občinskega štaba civilne zaščite.

bop

ABC POMURKA DO AGROMERKUR MURSKA SOBOTA

DO AGROMERKUR je ena od proizvodnih delovnih organizacij, ki so vključene v sozd ABC POMURKA. Usmerjena in specializirana je izključno v prirejo perutninskega mesa, dejavnost pa opravljajo naslednje temeljne organizacije:

— TOZD PROIZVODNJA PERUTNINSKEGA MESA Murska Sobota — ki je poleg prireje perutninskega mesa usmerjena še v rejo kokoši nesnic valilnih jajc, konzumnih jajc, enodnevnih piščancev, vzrejo brojlerjev v lastnih pitališčih ter hlajenje lastnih in tujih izdelkov;

— TOZD TOVARNA MOČNIH KRMIL Lendava — ki je poleg izdelave močnih krmil za lastne potrebe usmerjena še v uslužnostno izdelavo krmil za druge ter skladiščenje žit;

— TOZD TRANSPORT Murska Sobota — ki prevaža blago in ljudi v cestnem prometu;

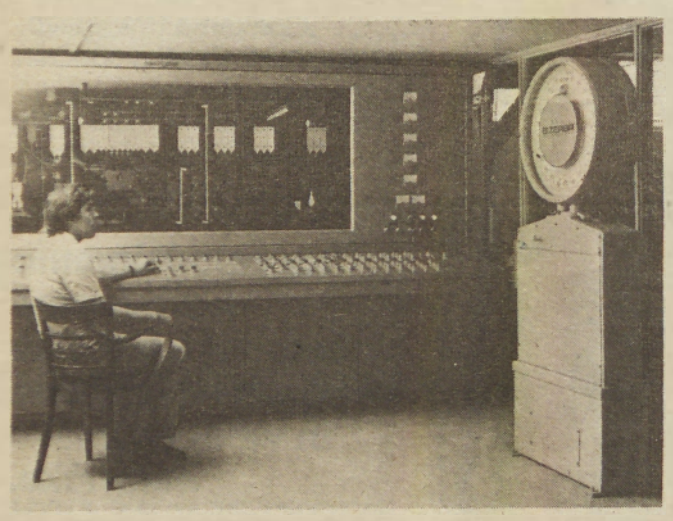

Komandni pult TMK Lendava

— TEMELJNA ORGANIZACIJA KOOPERANTOV PERUTNINAR Murska Sobota — usmerjena v kooperacijsko vzrejo perutnine.

Za opravljanje skupnih zadev je v delovni organizaciji organizirana tudi delovna skupnost skupnih služb.

V delovni organizaciji je danes zaposlenih nekaj čez 330 delavcev, od tega je 6,7 % z višjo in visokošolsko izobrazbo, 12,7 % s srednješolsko izobrazbo, 19,8 % kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev ter 60,8 % polkvalificiranih oziroma priučenih delavcev. V kooperacijsko vzrejo perutnine je vključenih 50 kooperantov.

Poslovno leto 1986 je delovna organizacija sklenila z ustvarjenim celotnim prihodkom v višini 5.700.165.391.— din, dohodkom v višini 1.666.044.411.— din ter čistim dohodkom 1.166.294.703.— din, pri čemer je bila izločena za zboljšanje in razširitev materialne osnove dela in rezerv akumulacija v znesku 412.092.591.— din. Dobri poslovni rezultati so bili ob ugodnih ekonomskih razmerah doseženi še zlasti na osnovi dobrih proizvodnih rezultatov v vseh proizvodnih fazah, pri čemer je treba omeniti zlasti naslednje količinske dosežke:

— proizvodnjo močnih krmil v višini 27.465 ton, ki je nasproti letu 1985 višja za 0,6 % ter je po obsegu za 0,1 % zaostala za letnim planom,

— kokoši so znesle 4.725.612 valilnih jajc, to je nasproti prejšnjemu letu za 16,3 % več oziroma za 8,6 % nad letnim planom,

— izvalitev 3.248.738 enodnevnih piščancev, kjer je letni plan presežen za 4,3 % ter za enak odstotek povečan obseg proizvodnje nasproti lanskemu letu,

— vzrejo brojlerjev v višini 9.440 ton, ki nasproti letu 1985 kaže porast za 6,2 % oziroma je letni plan presežen za 6,3 %.

— prirejo perutninskega mesa v višini 6.841 ton, kjer je letni plan presežen za 6,2 % oziroma nasproti letu 1985 obseg proizvodnje povečan za 7,5 %.

Velika prizadevanja za nadaljnji kadrovski, investicijski in tehnološki razvoj organizacije so bila v letu 1986 nadvse uspešno realizirana. Poleg pred letom novozgrajene klavnice je adaptirana hladilnica, brojlerski objekt v Šalovcih, v kooperacijsko rejo sta bila vključena dva nova kooperanta, še zlasti pa so bili doseženi dobri tehnološki rezultati v spremenjeni tehnologiji vzreje brojlerjev, ki se kažejo v naslednjih primerjalnih tehnoloških parametrih:

Primerjalni parametri za DO	DOSEŽENO 1985	DOSEŽENO 1986
— Pogin v reji	6,240 %	5,729 %
— Število dni pitanja	46,7 dni	43,1 dni
— Povprečna teža brojlerja	1,803 kg	1,728 kg
— Konverzija krme	2,252 kg	2,112 kg

S tako doseženimi proizvodnimi rezultati se delovna organizacija uvršča v sam vrh jugoslovanskih rejcev perutninskega mesa.

Pri naložbenem razvoju je v letu 1987 tik pred začetkom gradnja farme nesnic na lokaciji Peskovci v sestavu farme nesnic v G. Petrovcih. Farma obsega 4000 m² pokritih površin s predračunsko vrednostjo 600 milijonov din. Letno število valilnih jajc bo 2.160.000.

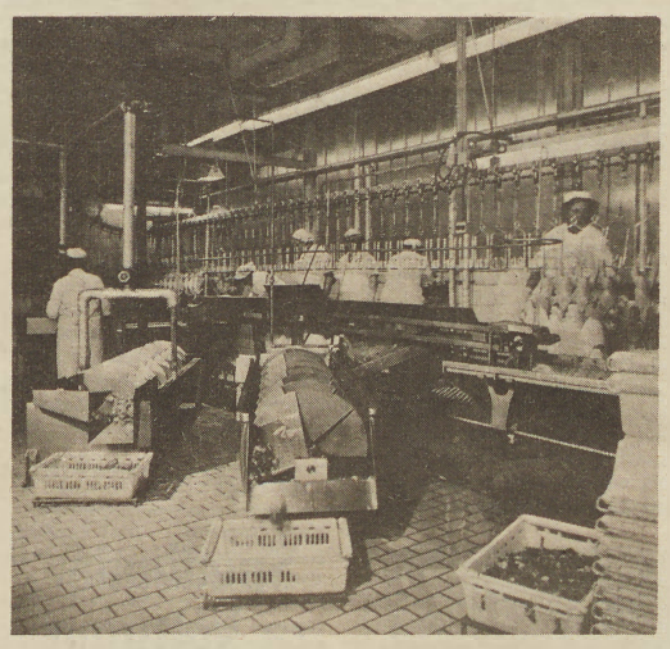

Detajl iz klavnic: Vodni hladilnik za hlajenje drobovine

Za rekonstrukcijo valilnice za dan stare piščance v Puconcih se pripravlja potrebna investicijska dokumentacija. Začetek rekonstrukcije se predvideva v jesenskih mesecih tega leta. Zmogljivost nove valilnice bo pribl. 6.500.000 dan starih piščancev na leto. Izdelava investicijske dokumentacije, predvsem izdelava projektov za predelavo piščančjega mesa v mesne izdelke, se je začela v začetku letošnjega leta, medtem ko bi z gradnjo začeli v začetku leta 1988. Predvidena zmogljivost za predelavo piščančjega mesa v klobasičarske izdelke je pribl. 3 tone na dan. Z zgraditvijo tovrstnega predelovalnega objekta bo možno kontinuirano pripravljati za trg tudi prekajene piščance, za katere je povpraševanje predvsem v gostinsko-turističnih in nekaterih trgovskih organizacijah.

Z nabavo ustrezne opreme pa se ponuja tudi možnost razširitve ponudbe iz piščančjega mesa, in sicer, kot globoko zamrznjena pripravljena hrana v obliki hamburgerjev, pleskavic in podobnih izdelkov.

Ves ta preobrat v smeri nadaljnje predelave iz piščančjega mesa pa pomeni za DO tudi dohodkovno višje ovrednotiti vloženo delo in material, kot tudi stalno dvigovanje ravni strokovnega znanja zaposlenih, predvsem strokovnih kadrov.

ZA SREČO MORAŠ IMETI MOŽNOST

Mednarodni dan invalidov se v državah po svetu praznuje že nekaj let, bolj ali manj opazno, odvisno pač od razmer v posameznih družbah. Letos je pri nas prva pomladna nedelja (dan invalidov) minila v zatišju in senci drugih dogodkov. Če že v Pomurju ni bilo dogodka, ki bi obeleževal ta dan, pa smo pripravili pogovor z Ivanom Peršakom, predsednikom Zveze paraplegikov Slovenije.

— Mednarodni prazniki v nas bolj ali manj zbude občutek svetovne pripadnosti in povezanosti, ob tem pa se tudi radi primerjamo. Torej, kakšen je položaj invalidov pri nas glede na druge države?

Življenje invalidov in njihov položaj je zelo različen od države do države. Na primer: v zahodnih evropskih državah je visok družbeni in osebni standard, v vzhodnih prav tako visok družbeni standard. Prav na Češkem, kjer smo opazovali družbeni položaj invalidov, smo videli, da se jim omogoča boljše življenje kot neprizadetim. V razmahu avtomobilizma so prvi dobili avtomobile, potem šele zdravniki in drugi. Pri nas pa je ravno obratno. Vsi drugi so jih imeli prej, šele nato invalidi, z določenimi olajšavami, s katerimi pa je tako: enkrat smo jih dobili, potem spet izgubili, pa spet pridobili in seveda izgubili. Prav sedaj je taka pravica odšla za vedno zaradi različnih razlogov, o čemer je že bilo pisano.

Tudi za invalida drži, da mu osebne sreče ne more dati nihče. Vsi pa prav dobro vemo, da morajo za to biti razmere. Če jih nimaš, ne moreš biti srečen. Tudi enakopravnost invalidnih nasproti zdravi večini je odvisna od ekonomskega in socialnega položaja. Če nimaš materialnih sredstev za življenje, si pač sreče ne moreš ustvariti, pa tudi enakopraven ne moreš biti.

— Zakonska določila so zelo lepo postavljena, vendar pa je razkorak med zapisanim in stvarnostjo velik. Kaj mislite, zakaj tako velik razkorak?

Dolgo smo mislili, da imamo eno najboljših zakonodaj v svetu, ki opredeljuje varstvo invalidov in sistemsko urejanje rehabilitacije invalidov in njihovega usposabljanja in zaposlovanja. Po spoznanjih doktorja Neumana pa lahko vidimo, da to sploh ni res, še zlasti pa ne sedaj, ko vidimo, da v praksi ne teče, kot bi moralo. Vse je nekako zgubljeno v sistemu, razbito, ni nobenega enotnega pristopa. Nimamo skupnih programov za usposabljanje invalidov za delo. Saj se tudi iz dela lahko ustvari invalidna oseba, prav tako določen socialno-ekonomski položaj, in potem sreča človeka. Pri nas je vse preveč razbito po občinah, sredstva niso združena, ni enotnega programa usposabljanja invalidov, ampak jih je pet, ki pa med sabo niso povezani. Prav paraplegiki ugotavljamo, da smo v šestdesetih letih imeli več zaposlenih kot danes, ko že nekaj časa velja zakon o usposabljanju in zaposlovanju invalidov iz sedemdesetih let. Najboljši je tisti sistem, ki sploh nima posebne zakonodaje za telesno prizadete, ko je že sam po sebi samoumeven. Tega pa v naši družbi še ne moremo pričakovati, saj z zakonom urejamo, da bi bile invalidom zagotovljene vsaj osnovne pravice.

— Družbeni odnos pa po svoje kažejo tudi arhitektonske ovire.

Arhitektonske ovire so tipičen primer tega, kar sem prej govoril. V petindvajsetih letih, kolikor se jih jaz spominjam, se govori o arhitektonskih ovirah in o njihovem odpravljanju, vsaj tam, kamor bo invalid moral priti, to so lekarna, zdravstveni dom, trgovina, kino, mogoče gledališče . . . Premaknilo se ni prav dosti. Najprej je bilo dano samo priporočilo, da naj projektanti to upoštevajo. Pred dvema letoma sprejeti zakon, govori o arhitektonskih ovirah; po njem bi moral komite za gradbeništvo po šestih mesecih od zakona sprejeti pravilnik, ki pa še do danes ni sprejet. Sploh pa je spodrsljaj že ta, da ne velja za nazaj. Poševne dovoze ob stopnicah bodo lahko zahtevali le ob novogradnji.

— V zadnjem času se je delo v društvih invalidov zelo razmahnilo. Kako pa je z vključevanjem invalidov v druge oblike odločanja?

Telesna prizadetost pač pogojuje specifično življenje. Sploh pa je druženje ljudi tisto, ko ptice skupaj letijo. Skupaj razumejo življenje, si pomagajo in uveljavljajo svoje pravice. Društva pa se pač organizirajo glede na število članov. Delegatski sistem na drugi strani naj bi vključeval tudi invalide, vendar pa je vprašanje telesne sposobnosti, pa tudi organiziranja. Delegati prihajajo iz krajevnih skupnosti in delovnih organizacij, kjer pa invalidov ponavadi ni, saj so vključeni v društva po občinah in regijah. Prek Socialistične zveze smo poskušali dobiti svojega delegata, na primer v skrbstvu, zdravstvu, invalidskem zavarovanju, telesni kulturi in še kje. Sicer pa imamo posebne organe, ki so posebej namenjeni nam, kot je koordinacijski odbor za družbeni položaj invalidov in aktivnost, še zlasti dobro dela pri republiški konferenci Socialistične zveze.

— Neprizadeti ob stiku s prizadetim človekom doživlja tesnobni občutek in je prepričan, da mora tak človek zelo trpeti. Vspostavi se tudi določen odnos. Kakšen je?

Strah je človeku privzgojen, nikakor ne prirojen. Že ko mati pelje otroka in pravi, glej slepega človeka ali človeka na vozičku, mu privzgaja strah. V smislu varovanja življenja je to že dobro, z vzgojnega do ljudi, ki so drugačni, pa ne. Verjetno bi lahko rekla, ta človek se je ponesrečil, pa je prav tako človek, ki dela, ima družino, otroke in vse, kar lahko pričakuješ.

S samo telesno okvaro niti ni težko živeti, kot mislijo neprizadeti. Invalida, torej nesposobnega na primer za delo, to in ono opravilo, pa človeka naredi stopnica, neprimeren ortopedski pripomoček, nefunkcionalno grajeno okolje. Sicer pa je integracija invalidov v družbo odvisna tudi od nas, kajti to ni samodejen proces. Želja po vključevanju mora biti močna prav pri nas, za tem moramo stremeti.

Majda Horvat

Medobčinsko društvo slušno prizadetih

Deluje že več kot trideset let. Sedaj šteje 467 članov, vendar pa je večina stara petdeset let in več, saj mladi, ki so se šolali v njihovih šolah, največkrat ostajajo v centrih in se tam tudi zaposlijo. Tako tudi problema nezaposlenosti ne poznajo, tisti mladi pa, ki so se vrnili, delajo, vendar na neprimernih delavnih mestih, ki ne ustrezajo njihovi izobrazbi. So pa dobri in vzorni delavci.

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih

V tem društvu dela 138 članov, ki pa so večinoma starejši nad 60 let. Žal pa je vedno več tudi mladih, prizadetih na vidu. Tako imajo na zavodu za slepo in slabovidno mladino tri svoje mlajše člane. Društvo ima svoje prostore v soboškem gradu, kjer pa je nefunkcionalni dostop, saj je preveč stopnic. V društvu imajo razne komisije, ki se ustanavljajo po potrebi.

V Pomurju je zaposlenih pet članov kot telefonistov, dva fizioterapevta, ena članica pa že tri leta čaka na delo.

Medobčinsko društvo paraplegikov

Včlanjenih je 43 telesno prizadetih in 65 odstotkov jih je stalno vezanih na voziček. Imajo samo tri zaposlene in še ti delajo le po štiri ure. Tudi delo na domu ni steklo, tako je precej pereč materialni položaj članov, saj je upokojenih le 35 odstotkov. Več kot polovica članov nima svojega vozila, zato tudi težko delajo in se udeležujejo prireditev. V društvu so precej naredili za izboljšanje socialnega stanja nekaterih članov in uredili poševne dovoze za pet članov društva.

Kadar boš na rajžo šel, pridi mi povedat . . .

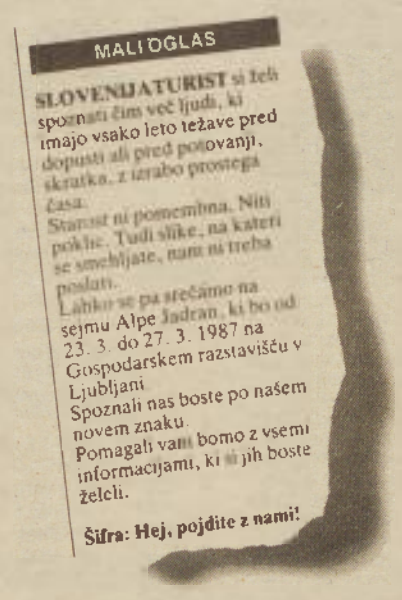

Če se ne srečamo na sejmu, se lahko oglasite v naših poslovalnicah v Ljubljani, Mariboru, Celju, Novi Gorici, Kopru, Portorožu, Bohinjski Bistrici, Pulju, Murski Soboti in Rogaški Slatini. Pričakujemo vas!

SLOVENIJATURIST
Hej, pojdite z nami!

železniško gospodarstvo ljubljana

Bodo invalide zaposlili direktorji?

Sklepi, sklepi . . . priporočila, predlogi . . . Pa stališča! Ne mine seja, ko ne bi sprejeli določenih usmeritev, toda kaj, ko pa se tako malo spremeni!

Na nedavni seji izvršnega sveta skupščine občine Lendava so posebej opozorili na zaposlovanje invalidov. Na območju te družbenopolitične skupnosti jih je 26. čeprav zakoni moralno (ne pa kazensko) obvezujejo organizacije združenega dela, da zaposlujejo tudi invalidne osebe, pa tudi občinski organi in družbenopolitične organizacije večkrat spomnijo na to obvezo, kakih večjih uspehov ni! Nemalokrat iz tozdov pricurlja tale izgovor: kako naj zaposlimo take osebe, ko pa še zdravi delavci nimajo vedno dovolj dela; sami imamo težave z že zaposlenimi poškodovanimi delavci, imamo pa tudi za delo manj zmožne delavce; naj dobivajo podporo . . .

Vsak ima pravico do dela. Tudi invalidi! Seveda pa je treba zanje delovne razmere prilagoditi. Z dobro voljo je to mogoče doseči. Te dobre volje pa povsod ni! Še zlasti ne v tistih tozdih, kjer bi nekaj svojih delovnih invalidov oziroma delavcev, ki imajo razne delovne omejitve, najraje poslali v pokoj ali pa zaposlili v invalidskih delavnicah zunaj podjetja. Invalidske delavnice bi morda bile rešitev za nekaj invalidov, ne pa za vse, kajti tudi v taki obliki dela ne delajo samo invalidi, ampak določen odstotek povsem delovno sposobnih. V lendavski občini pa za zdaj niti ni možnosti za invalidske delavnice, ker se ni še nihče domislil, kaj naj bi v njih izdelovali, oziroma kakšno storitev naj bi v njih opravljali.

Bo vse spet ostalo pri sklepih, priporočilih, stališčih? Lendavski izvršni svet, ki je vzel zadevo »v svoje roke«, bo na bližnjem pogovoru s poslovodnimi delavci organizacij združenega dela predstavil vso problematiko v zvezi z (ne)zaposlovanjem invalidov. Dogovorili naj bi se tudi, koliko jih bo zaposlila posamezna organizacija združenega dela. Dokončno odločitev o tem bodo seveda sprejele ustrezne komisije v tozdih. Te naj bi končno upoštevale priporočilo družbenopolitične skupnosti in — direktorjev. Vsak tozd naj bi omogočil delo vsaj enemu invalidu. Da, delo, ki naj bi bilo prilagojeno delovnim in siceršnjim zmožnostim novega sodelavca. Da pa bi to dosegli, bo treba spremeniti miselnost in iztuhtati, kaj je treba postoriti v delovnem procesu, da bi bil delavec-invalid enak zdravemu delavcu.

Š. Sobočan

V SPOMIN

Aprila se bo izteklo petnajst let, odkar deluje v grajskem poslopju pri Gradu na Goričkem skromna muzejska zbirka. Nastala je in se ohranila toliko časa zaradi posameznikov, ki so zanjo nesebično skrbeli, jo dopolnjevali ali jo kazali vedno večjemu številu obiskovalcev.

Ena izmed skrbnic muzejske zbirke pri Gradu je bila celo desetletje Juliška Tomori. Petnajstletnice muzeja žal ni dočakala. Nedavno so jo izročili nedrim goričke zemlje, k zasluženemu počitku. Juliška je stanovala v grajskem poslopju. Skrbela je za red v muzeju in ga kazala popotnikom, skoraj ob vsakem času.

S hvaležnostjo se je bodo spominjali krajevna skupnost Grad, tamkajšnja šola in organizatorja muzejske zbirke.

F. Štefanec

Prispevki za kirurgijo

Irena in Viktor Bukovec, M. Sobota, Vrazova ul. 17 (namesto cvetja na grob pok. Viljema Holsedla, M. Sobota) — 3.000.— din; Družina Ovsenjak, Mlajtinci 1 (namesto venca na grob pok. Viljema Holsedla, M. Sobota) — 5.000.— din; Družina Turza, M. Sobota, Ulica 17. oktobra 27 (namesto venca na grob pok. Viljema Holsedla, M. Sobota) — 5.000.— din; Rozina Hari, Lukačevci 10 a (namesto venca na grob pok. Štefana Maučeca, Lukačevci) — 3.000.— din; Družina Radovanović, M. Sobota, V. Vlahoviča 7 (namesto cvetja na grob pok. Viljema Holsedla, M. Sobota) — 3.000.— din; Delavci Splošne ambulante tozda Zdravstveni dom M. Sobota (namesto venca na grob pok. dr. Štefana Berdena, Martjanci) — 9.000.— din; Družina Čurman, Martjanci 60 a (namesto venca na grob pok. soseda Franca Horvata, Martjanci) — 5.000.— din; Leopoldina Dešnik, Križevci pri Ljutomeru 62 — 10.000.— din; Družina Franca Legena, Noršinci (namesto venca na grob pok. Viljema Holsedla, M. Sobota) — 5.000.— din; Majda in Zoltan Šiftar, Gornja Radgona — Trate (namesto venca na grob pok. Štefana Antaliča, Radenci) — 5.000.— din; Majda, Janko, Jana Orijevi, Trstenjakova 20 (namesto venca na grob pok. Štefana Antaliča, Radenci) — 7.500.— din; Veronika Bakan, Gradišče 32 (namesto cvetja na grob pok. Jolanke Škrilec, Gradišče) — 3.000.— din; Marija Srša, Veščica 36 — 5.000.— din; ABC Pomurka, OOS Zunanja trgovina M. Sobota (namesto venca na grob pok. Matija Jeriča) — 10.000.— din; Zdravstveni dom Ljutomer (namesto venca na grob pok. očeta Vere Bogdan) — 3.000.— din; Marija in Filip Matko, Beltinci (namesto venca na grob pok. Jožefa Puklavca) — 3.000.— din; Jože Toplak, M. Sobota, D. Šumenjaka 2 (namesto cvetja na grob pok. Bruna Rituperja) — 3.000.— din; Jože Toplak, M. Sobota (namesto cvetja na grob pok. Marije Sukič) — 3.000. — din; Družina Varga, Lendava (namesto cvetja na grob pok. Margit Sobočan, Lendava) — 3.000.— din; OOS Zavoda za časopisno in radijsko dejavnost, M. Sobota (namesto venca na grob pok. očeta Nevenke Emri, M. Sobota) — 5.000.— din; Marija in Ludvik Malok iz M. Sobote (namesto cvetja na grob pok. Antonije Mrušič) — 10.000.— din; Danica in Franc Štefanec, Mota 77, Ljutomer (namesto venca na grob pok. Frančiške Štefanec, Grlava) — 5.000.— din; Sozd Petrol, DSSS Ljubljana (namesto venca na grob pok. sodelavca Franca Lovrenčeca) — 100.000.— din; ABC Pomurka, OOS Tovarna mlečnega prahu M. Sobota (namesto venca na grob pok. očeta Jožeta Flegarja, Kupšinci 22) — 5.000.— din; OOS LB, Pomurska banka, M. Sobota (namesto venca na grob pok. sodelavca Ladislava Palfija, Dolga vas 49) — 5.000.— din; Družina Rajh, Bakovci, Soboška 32 (namesto venca na grob pok. Rozalije Lukač, Bakovci) — 5.000.— din; Sodelavci DSSS Radenske, Radenci (namesto venca na grob pok. moža Katice Žibrik) — 7.500.— din; Majda in Davorin Babič, M. Sobota, Slave Klavore 4 (namesto venca na grob pok. dr. Štefana Berdena) — 10.000.— din; Helena in Štefan Peček, M. Sobota, Št. Kuzmiča 9 (namesto cvetja na grob pok. Kolomana Lucuja, Sodišinci) — 5.000.— din; OOZS Mlinopek, M. Sobota (namesto venca na grob pok. mame Angele Mandič) — 3.000.— din; Društvo invalidov M. Sobota (namesto venca na grob pok. Anice Varga, M. Sobota) — 1.000.— din; Delavci Vinogradniškega gospodarstva Kapela (namesto venca na grob pok. očeta Franca Vogrinčiča) — 8.000.— din; SGP Pomurje — Spl. kadrovski sektor M. Sobota (namesto cvetja ob smrti pok. očeta Vide Celec) — 7.000.— din; Gabrijela Balažic, Martjanci (namesto venca na grob pok. dr. Štefana Berdena) — 5.000.— din; Helena Balažic, Martjanci (namesto venca na grob pok. dr. Štefana Berdena) — 5.000.— din; OOS Občine M. Sobota (namesto venca na grob pok. očeta Štefke Legen) — 3.000.— din; Osnovna šola G. Petrovci (namesto venca na grob pok. matere sodelavke Gizele Lepoša) — 9.900.— din; Osnovna šola »Ivan Cankar« Bogojina (namesto cvetja na grob pok. dr. Štefana Berdena) - 10.000.— din; ABC Pomurska, DO Agromerkur M. Sobota (namesto venca na grob pok. očeta sodelavca Franca Maučeca, Lukačevci) — 3.000.— din; Alojz Ozvatič, Martjanci 13 a (namesto rož na grob pok. dr. Štefana Berdena) — 5.000.— din; Alojz Ozvatič,Martjanci 13 a (namesto cvetja na grob pok. Kolomana Jošarja, Martjanci) — 2.000.— din; Gizela in Štefan Horvat, Nemčavci (namesto šopka na grob Alojza Granfola iz Kroga) — 3.000.— din; Društvo za rekreacijo in šport invalidov M. Sobota (namesto venca na grob pok. Anice Varga, M. Sobota) — 1.500.— din; Marija in Stanislav Gobec, M. Sobota, Ul. okt. revolucije 32 (namesto venca na grob pok. dr. Berdena iz Martjanec) — 7.000.— din; ABC Pomurka, DO Agromerkur, OOS M. Sobota (namesto venca na grob pok. očeta sodelavca Štefana Kosednarja, Murski Črnci) — 3.000.— din; Družina Barbelj, Gregorčičeva 9, Lendava (namesto cvetja na grob pok. očeta Franca Bačija, Lendava) — 5.000.— din; Društvo invalidov M. Sobota (namesto venca na grob pok. Štefana Škafarja Lipovci 16) — 1.000.— din; Društvo invalidov M. Sobota (namesto venca na grob pok. Ane Štefanec, Petanjci 98) — 1.000.— din; Društvo invalidov M. Sobota (namesto venca na grob pok. Katarine Verban, Lipovci 39) — 1.000.— din; ABC Pomurka, OOS Tov. mlečnega prahu M. Sobota (namesto venca na grob pok. zbiralca mleka Jožeta Krajnca, Selo 82) — 5.000.— din; Delavci Vinogradniškega gospodarstva Kapela (ostanek od zbiranja za venec za pok. Jakoba Frasa, Paričnjak 19) — 9.000.— din; Jože Toplak, M. Sobota, D. Šumenjaka 2 (namesto cvetja na grob pok. Jožefa Kranjca, Selo 82) — 4.000.— din; Laboratorij Mesne industrije, M. Sobota (namesto cvetja na grob pok. brata sodelavke Angelce Dokl, M. Sobota) — 3.000.— din; Potrošnik OOS Izbira M. Sobota (namesto venca na grob pok. moža Terezije Belovič, M. Sobota) — 3.000.— din; Ludvik Vlaj, Vidonci 127 (namesto cvetja na grob pok. dr. Štefana Berdena) — 10.000.— din; OOS Pomurski tisk, tozd Tiskarna M. Sobota (namesto venca na grob pok. očeta sodelavca Alojza Granfola) — 8.000.— din; Lovska družina Bogojina (namesto venca na grob pok. Ignaca Benkoviča, Bogojina 133) — 12.000.— din; Nada in Ervin Pitz, M. Sobota, Temlinova 9 (namesto cvetja na grob pok. Štefana Antaliča, dipl. inž. agr.) — 5.000.— din; OOZS Goriški vodovodi, Nova Gorica (namesto venca na grob pok. matere delavke Hilde Benčič) — 10.000.— din; Lea Duh, Stara ul. 6, M. Sobota (namesto rož na grob pok. Štefana Antaliča) — 3.000.— din; Fanika Pojbič, Naselje Ljudske pravice 3 (namesto venca na grob pok. dr. Berdena) — 10.000.— din; Potrošnik OOS M. Sobota (namesto venca na grob pok. očeta Kristine Marič, Bakovci) — 3.000.— din; Obrtno združenje Murska Sobota (namesto venca na grob pok. obrtnika Ludvika Žalika iz M. Sobote) — 3.500.— din; Nada Šavel-Švagelj, M. Sobota (namesto cvetja na grob dr. Štefana Berdena iz Martjanec) — 10.000.— din; KS Dokležovje (namesto venca na grob pok. Ivana Klemenčiča, Dokležovje 41) — 10.000.— din; KS in družbenopolitič. ogranizac. Martjanci (namesto venca na grob pok. dr. Štefana Berdena) — 20.000.— din; Družini Iva Gerenčerja in Slavka Horvata iz M. Sobote (namesto venca na grob pok. Ludvika Žalika) — 6.000.— din; OOS Občine M. Sobota (namesto venca na grob pok. matere Janeza Bota) — 3.000.— din; Katarina Zelko, Cankarjeva 10, Lendava (namesto venca na grob pok. moža Helene Bači) — 10.000.— din; Ivan in Helena Hochstäter, Ciril-Metodova 4, M. Sobota (namesto šopka na grob pok. Štefana Antaliča) — 5.000.— din; Osnovna šola Tišina (namesto venca na grob pok. očeta sodelavke Cvetke Horvat) — 10.000.— din; OOZS Mlinopek M. Sobota (namesto venca na grob pok. očeta Štefana Ošlaja, Filovci) — 3.000.— din; Družina Jožeta Rituperja, Polana 13 (namesto cvetja na grob pok. Ane Cipot, Mlajtinci) — 4.000.— din; Karel in Olga Flisar, M. Sobota, Trstenjakova ul. 3 (namesto cvetja na grob pok. Ane Cipot, Mlajtinci) — 4.000.— din; Družina Rituper-Brunec M. Sobota (namesto cvetja na grob pok. Ane Cipot, Mlajtinci) — 4.000.— din; Družina Geze Čarnija, M. Sobota, Mikloš Kuzmiča (namesto cvetja na grob pok. Ane Cipot, Mlajtinci) — 4.000.— din; Družina Lazar, M. Sobota, Partizanska ul. (namesto venca na grob pok. Antona Veingerla, M. Sobota) — 5.000.— din; Družina Gerenčer, M. Sobota, Prešernova (namesto cvetja na grob pok. Terezije Roposa) — 3.000.— din; Družina Pucko, M. Sobota, Prešernova (namesto cvetja na grob pok. Terezije Roposa) — 3.000.— din; Družina Bele Belerja, M. Sobota, Severjeva 9 (namesto venca na grob pok. Jožeta Belerja, Sebeborci) — 5.000.— din; Društvo invalidov Murska Sobota (namesto venca na grob pok. Jožeta Fartka, Kuzma) — 1.000.— din; Slavica Horvat, Filovci 91 (namesto cvetja na grob pok. strica Franca Lovrenčeca, Ljubljana) — 10.000.— din; Jolanka Kuhar, Polanski nasip 32 (namesto venca na grob pok. dr. Sonje Kukovec) — 10.000.— din; Milan Banič, M. Sobota, Ob progi 73 (namesto venca na grob pok. Toneta Weingerla) — 10.000.— din; Društvo invalidov M. Sobota (namesto venca na grob pok. Alojza Graha, Bakovci) 1.000.— din; Društvo invalidov M. Sobota (namesto venca na grob pok. Janeza Koštrca, Bakovci) — 1.000.— din; Društvo invalidov M. Sobota (namesto venca na grob pok. Marije Lendvaj, Ižakovci) — 1.000.— din; OOS tozda Naravno zdravilišče Radenci (namesto venca na grob pok. Bruna Rituperja, Radenci) — 10.000.— din; Obrtno združenje Lendava (namesto cvetja na grob pok. očeta Ludvika Kulčarja, Lendava) — 3.000.— din; Osnovna šola Gornji Petrovci (namesto venca na grob pok. moža sodelavke Karoline Holcman) — 16.500.— din; Potrošnik OOS TO Merkur (namesto venca na grob pok. očeta Danice Nemec, Šulinci) — 3.000.— din; Potrošnik, OOS TO Preskrba M. Sobota (namesto venca na grob pok. očeta Jožeta Horvata, Veščica 26 a) — 3.000.— din; Potrošnik OOS TO Preskrba (namesto venca na grob pok. očeta Štefana Smodiša, Adrijanci) — 3.000.— din; Ana Movrin, Stara Nova vas (namesto venca na grob. pok. Antona Petovarja iz Ljaševec) — 30.000.— din; Rade Matijević, Novi Beograd (namesto venca na grob pok. Antona Petovarja iz Iljaševec) — 10.000.— din; ABC Pomurka, KZ Panonka OOS (namesto venca na grob pok. mame Majde Horvat, Pečarovci) — 12.000.— din; Sodelavci Darinke Horvat (namesto venca na grob pok. očeta Franca Horvata, Veščica) — 6.000.— din; Slavica Grünberg, Berlin (v zahvalo kirurškemu oddelku za vso pomoč očetu Antonu Petovarju iz Iljaševec) — 20.000.— din; Družina Ludvika Pintariča, Martjanci (namesto cvetja na grob pok. dr. Štefana Berdena) — 5.000.— din; Bogomir Zrinski, Moščanci 59 (namesto cvetja na grob pok. Marije Sukič) — 5.000.— din; Družina Zauneker, M. Sobota (namesto cvetja na grob pok. Ane Varga, M. Sobota) — 4.000.— din; Okrepčevalnica trgovine Park (namesto cvetja na grob pok. očeta Anice Duh, Beltinci) — 10.500.— din; Nada Horvat in Jožek Renn z družinama (namesto cvetja na grob pok. Štefana Antaliča) — 9.000.— din; Družini Horvat-Madjar, M. Sobota (namesto cvetja na grob pok. dr. Štefana Berdena) — 5.000.— din; Družina Budja, Puconci (namesto cvetja na grob pok. dr. Štefana Berdena) — 3.000.— din; KG Rakičan OE M. Sobota (namesto cvetja na grob pok. Cecilije Bagari, Ocinje) — 10.000.— din; Zorica Lajnšček, Dolenci (namesto cvetja na grob pok. Frančiške Ritoper, Kuštanovci) — 4.000.— din!

Ob rob dragim pogrebnim storitvam

ŠE UMRETI SE NAVSEZADNJE NE SPLAČA!

Za Slovence — in s tem tudi Pomurce — pravijo, da radi veliko damo na urejen dom. Vse pa kaže, da ima tukajšnji živelj rad primerno urejen tudi svoj zadnji dom, to je grob. Zato ga je skoraj laže kot o drugem prepričati o samoprispevku za mrliške vežice. Toda, kot nam je povedal eden od starejših prebivalcev Murske Sobote, so se pogrebne storitve v zadnjem času tako podražile, da se dobesedno sploh ne splača umreti. Koliko pikre resnice je v tem, smo skušali dobiti konkreten odgovor na kraju samem. Zato smo obiskali delovno enoto pogrebništvo tozda Komunala podjetja Sobota. Vodja te delovne enote, Alojz Lukač, nam je prijazno odgovoril na vsa vprašanja in nejasnosti, ki se pojavljajo v javnosti.

ZADNJE POČIVALIŠČE MNOGIH SOBOČANOV — Osrednje pokopališče v Murski Soboti bo kmalu postalo pretesno za vse številnejše grobove. Natančneje pa bo treba urediti tudi pogrebne slovesnosti, da se ne bo zatikalo pri zagotavljanju govornikov.

BO 300 TISOČAKOV DOVOLJ ZA POGREB?

V soboški občini so se s prvim marcem pogrebne storitve podražile v povprečju za 20 do 60 odstotkov, kar pomeni, da je treba za pogreb odšteti približno 300 tisoč dinarjev. To je skoraj tri povprečne mesečne osebne dohodke v lanskem letu, kar gotovo ni majhen znesek, posebej še, če upoštevamo sedanje razmere osebnega standarda. Najprej smo pobrskali po cenah pogrebne opreme. Zanjo je treba odšteti okrog sto tisoč dinarjev, za malce kakovostnejšo, pri čemer je upoštevan tudi križ, pa 150 tisočakov. Za druge manjše zadeve, ki sodijo zraven, pa je potrebnih še 25 do 30 tisoč dinarjev. Nato smo se zaustavili pri krstah. Najcenejšo lahko dobite za 47 tisoč dinarjev, in če k temu prištejete še ustrezno opremo za cerkveni pogreb, boste morali skupno zbrati okrog 70 tisoč dinarjev. Nekoliko dražja krsta stane 74 tisoč dinarjev, z opremo pa približno 120 tisoč dinarjev. In če se odločite za še dražjo hrastovo krsto, bo treba iz denarnice izvleči 150 tisočakov, z opremo vred pa 200 tisoč dinarjev. Na zalogi pa imajo še dražje krste po 211 tisoč dinarjev, ki se uporabljajo samo v izjemnih primerih; z opremo znaša to okrog 260 tisočakov.

In kaj vse štejejo v opremo? To je garnitura s pregrinjalom, blazina in obroba. Za velik križ bo treba odšteti 11.100 dinarjev, za mali križ pa od 1300 do 1800 dinarjev. Prišteti je treba tudi razno drobnarijo, kot so žalni gumbi, trakovi, napisne črke in osmrtnice, pa suhe vence in drugo. Seveda ne gre tudi brez izkopa jame, za kar računajo 24 tisoč dinarjev, za pogrebce boste odšteli 33.600 dinarjev, za uporabo mrliške veže 2400 dinarjev, ozvočitev vas bo stala 4.000 dinarjev itn. Računati je treba tudi na odvoz iz bolnice ali iz kakega oddaljenejšega kraja. Pozabiti pa ne smemo tudi na najemnino za grob. Za enojni grob stane 6 tisoč dinarjev, za dvojni oziroma družinski pa že 12 tisoč dinarjev. Prišteli pa bi lahko še stroške za pogrebno glasbo in nekatere druge storitve, pri katerih se nismo mogli dokopati do povsem natančnih cen.

Čeprav Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja povrne za pogrebne stroške 43 tisoč dinarjev, je to kot kaplja v morju dragih pogrebnih stroškov. Ob približnem izračunu bi dejali, da bo 300 tisoč dinarjev, ki smo jih navedli uvodoma, še premalo za plačilo vseh pogrebnih stroškov. Z gotovostjo pa lahko trdimo, da se v današnjem času resnično ne splača umreti. Svojci umrlih to najbolj občutijo!

Milan JERŠE

60 SKUPNIH LET — V bližini Mure na Gornji Bistrici sta pred dnevi praznovala visoko obletnico poroke zakonca Rofina in Anton Balažičeva. Minilo je kar šest desetletij, ko sta si rekla »da«. Smeh na njunih licih mi je povedal, da sta vesela mojega obiska, predvsem pa čestitke v imenu krajevne skupnsoti Bistrica. V kratkem klepetu sta mi zaupala nekaj spominov iz skupnega življenja. Živita sama, nedaleč stran njuna hčerka Olga z družino, sin Štefan pa že dolgo živi v daljni Kanadi. Antom mi je povedal, da je tudi sam nekaj let delal v tujini, in sicer v Franciji, od koder dobiva pokojnino, saj bi drugače težko živela, kajti na kmetiji je delo zanju prenaporno. Slavljenca sta že tudi prastarša, česar na njunih obrazih ni hitro opaziti, čeprav oba štejeta že 85 let. Povprašala sem, kako je z zdravjem, pa sta se malce potožila. S šopkom pravih zvončkov sem jima povedala, da bo kmalu pomlad in bodo tudi njuni dnevi topleje minevali. Čas je hitel, prijeten klepet smo morali končati; poslovila sem se z željo, da ostaneta srečna in zdrava še mnogo let. D. J. foto: J. G.

Odmikanje od organiziranega dela

Radio TV klub Murska Sobota bo moral v letošnjem letu poostriti disciplino članov sekcij v občinskem središču in v krajevnih skupnostih, saj se mnogi potem, ko dobijo svoj pozivni znak, začnejo odmikati od organiziranega klubskega dela. To je, poleg posodabljanja opreme, so poudarili na nedeljskem članskem sestanku v Murski Soboti, ena osrednjih nalog. Člani, ki jih je nekaj čez sto, pa bodo morali nameniti več časa tudi vključevanju in usposabljanju mladih.

Z usposabljanjem so ponekod že začeli, vendar z udeležbo niso zadovoljni. Tečaj, ki poteka v Murski Soboti, je slabo obiskan, v Križevcih v Prekmurju ga obiskuje deset novih radioamaterjev, v Puconcih pa dvajset. Podobne oblike usposabljanja bodo v prihodnje izvedli tudi drugje. Na sestanku pa so tudi sklenili, da bodo več pozornosti pri posodabljanju tehnične opreme namenili tistim sekcijam, ki bodo to s svojo dejavnostjo zaslužile.

-js-

Prostovoljno socialno delo v KS

Problematika ostarelih občanov v občini Lendava je zahtevala, da izvajalci samoupravnih interesnih skupnosti socialnega varstva in zdravstva pripravijo analizo stanja, da bi lahko v prihodnjih letih ostarelim dajali vsestransko pomoč. V lendavski občini menijo, da bi bilo potrebno krajevne skupnosti bolj spodbujati k prostovoljnemu socialnemu delu, saj ostareli občani živijo v krajevnih skupnostih. Čeprav ni evidence o prostovoljnem socialnem delu, o sosedski pomoči ter drugih oblikah laičnega socialnega dela v krajevnih skupnostih, v centru za socialno delo ugotavljajo, da je le-to v krajevnih skupnostih živo, vendar neorganizirano in zato včasih tudi neučinkovito. Če bi se krajevne skupnosti uveljavile kot nosilke družbene skrbi za ostarele, bi bilo seveda potrebno to delo organizirati in poskrbeti za strokovno izobraževanje. Za ostarele je sosedska pomoč izredno potrebna, zato je v krajevnih skupnostih potrebno najprej organizirati le-to. Za to delo so poklicana društva, člani socialnovarstvenih komisij in drugih samoupravnih organov, ki delujejo v krajevnih skupnostih. Za organizacijo celovitejše in učinkovitejše sosedske pomoči pa je odgovorna občinska organizacija RK. V lendavski občini menijo, da ne bi smeli pozabiti na nobenega ostarelega občana, še zlasti pa ne na tiste, ki živijo sami.

Jani D.

17. marca 1987 sta v večernih urah dva neznanca v Biserjanah pri Vidmu ob Ščavnici iz stanovanjske hiše oziroma priročne delavnice ukradla tri kotne brusilke znamke makita, bosch in iskra, motorno žago znamke stihl, električno žago znamke stihl, vrtalni stroj znamke bosch in denarnico z manjšo vsoto denarja in dokumenti. Med tatvinami je eden od storilcev izgubil volneno, doma pleteno kapo črne barve s sivim vzorcem. Vse, ki so v omenjenem času videli neznana moška, ki prepoznajo kapo na fotografiji ali lahko kako drugače pripomorejo k izsleditvi neznanih storilcev, prosimo, da to takoj sporočijo UNZ Murska Sobota ali najbližji enoti milice.

INTEGRAL DO GOLFTURIST
TOZD NARAVNO ZDRAVILIŠČE LENDAVA
KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA

oglaša
zasedbo del in nalog:

a) VODJA KOMERCIALNO-TEHNIČNE SLUŽBE

b) VODJA KUHINJE V HOTELU LIPA

POGOJI ZA ZASEDBO pod a:
— srednja izobrazba (V. stop.), smer: komercialna, gostinska
— 2 leti delovnih izkušenj pri istih ali podobnih opravilih in nalogah
— izpit s področja kletarstva s poznavanjem pijač
— izpit za voznika B kat.
— 3 mesečno poskusno delo
— spol: moški

POGOJI ZA ZASEDBO pod b:
— srednja izobrazba (V. ali IV. stop.) smer: kuharstvo
— 3 oz. 5 let delovnih izkušenj pri istih ali podobnih opravilih in nalogah
— 3 mesečno poskusno delo

Svoje prijave naj kandidati pošljejo skupaj z dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev v roku 15 dni po objavi na naslov: Integral, DO Golfturist, tozd Naravno zdravilišče Lendava, Komisija za delovna razmerja.

O izidu oglasa bomo prijavljene kandidate obvestili v roku 30 dni po opravljeni izbiri.

NOVO PRI MERCATOR—SLOGI V RADENCIH

DISKONTNA PRODAJA OD 1. 4. 1987

prehrambeni izdelki, čistila, papirna konfekcija, pijače vseh vrst, suhomesni izdelki, tekstil, galanterija . . .

OD 5 do 12% NIŽJE CENE!
Z večjim nakupom boste prihranili več!

Mercator-Sloga prodajalna MAJA, Radenci.

Radijski in televizijski spored od 27. marca do 2. aprila

PETEK

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Lepo je v naši domovini biti mlad . . . oddaja za pionirje, 17.30 — Glasba-reklame-Priporočajo vam . . ., 18.00 — 21-232 — reklamno glasbena oddaja, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

10.00 Tednik. 11.00 Po sledeh napredka. 11.40 G. Torrente Ballester: Sonce in sence, ponovitev 3. dela španske nadaljevanke (do 12.40).15.25—00.10 Telešport RTV Ljubljana. 15.40 Tednik. 16.40 Po sledeh napredka. 17.20 Poročila. 17.25 Makedonske ljudske. 17.50 Fračji Dol, 7. del. 18.15 Ustvarjalno gospodarstvo — gospodarski krogotok se nikoli ne ustavi, 1. oddaja. 19.00 Danes. 20.05 E. Anhalt: Peter Veliki, 8. — zadnji del ameriško-sovjetske nadaljevanke. 21.00 Po sledovih Slovencev v svetu: Dežela neskončnih možnosti, 3. del. 21.45 Tv dnevnik. 22.05 Reportaža o zadnjem dnevu štafete mladosti v Sloveniji, reportaža iz Titovega Velenja. 22.30 Čisto na dnu, nemški dokumentarni film ČB.

Oddajniki II TV mreže:

17.10 Tv dnevnik. 17.30 Šaram — baram, otroška oddaja TV Skopje. 18.00 Izobraževalna oddaja. 18.40 Številke in črkke — kviz. 19.00 Ptuj 86, 4. oddaja. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Radenci 87, prenos. 21.00 Včeraj, danes, jutri. 21.20 Passodoble, nemški film. 22.50 En avtor — en film.

TV ZAGREB

Prvi program

8.55 Tv v šoli, 13.45 Ponovitve, 15.00 Tv v šoli, 16.00 Dober dan, 17.10 Kronika reških občin, 17.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Hobotnica, 21.05 Zabavnoglasbena oddaja, 21.50 Dnevnik, 22.10 Kulturni magazin, 23.40 Mali koncert, 0.00 Bis.

TV AVSTRIJA

Prvi program

9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zabavna oddaja, 22.10 Umetnine.

TV MADŽARSKA

9.05 Plesalec S. Vasarhelyi. 9.35 En dan na vasi, TV igra. 11.00 Telovadba za invalide. 16.00 Tretji kanal. 17.10 Spored za 3 dni. 17.15 Letni kolobarji, spored za upokojence. 17.45 Teka. 18.00 Okno, služnostni spored. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Svetovni dan gledališča; prenosi iz gledališč in TV studijev. 21.40 Novi val. 22.40 TV dnevnik.

TV KOPER

14.00 Tv novice, 14.10 Moja beseda, 15.25 Program za otroke: risanke in telefilmi dokumentarec: Svet, ki izginja, 18.00 Andrejinih sto dni — telenovela, 19.00, Odprta meja, 19.30, TVD stičišče, 19.45 Mesto danes, 20.00 Evin vek — telefilm, 20.25 TV novice, 20.30 14. izbor za nagrado »Mesto Lausanne« mednarodno tekmovanje mladih baletnikov voditeljica Claude Bessy, direktorica baletne šole Pariške opere, 22.10 TVD vsedanes, 22.20 NOB na Slovenskem — ko se korenin zavemo, 23.20 Jazz na ekranu

SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila. 17.00 — Sobotna reportaža, 17.20 — Strokovnjak odgovarja, 17.40 — Glasba in reklame, 18.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 - Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

DEŽURSTVO: 14.00 do 16.00 (telefon: 21-232)

TV LJUBLJANA

7.45—11.20 in 14.15—23.45 Teletekst RTV Ljubljana. 8.00 Poročila. 8.05 Radovedni Taček, 4. del »Kuhalnica«. 8.20 Pamet je boljša kot žamet. 8.25 J. Ribičič: Nana, mała opica, 4. del »Nepričakovan obisk. 8.40 Makedonske ljudske. 9.05 Periskop. 9.50 Naša pesem, 7. oddaja. 10.20 Mir in razorožitev — teže kot se zdi (Kanada), dokumentarna serija OZN. 10.50 Ljudje in zemlja, ponovitev. 15.55 Strašilo, sovjetski film. 17.55 Zdravilne vode: Topolšica. 18.25 Da ne bi bolelo. 19.00 Danes. 19.30 Tv dnevnik. 19.50 Zrcalo tedna. 20.20 Košnikova gostilna. 22.00 Tv dnevnik. 22.15 Avtobusna postaja, ameriški film.

TV ZAGREB

Prvi program

9.00 Tv v šoli, 13.05 Ponovitve, 14.35 Svet tišine, 15.20 Poročila, 15.35 Tv koledar, 16.05 Sedem tv dni, 16.50 Zlom, 18.30 TO, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Boljše življenje, 21.05 Oprosti, če je premalo (film), 22.35 Dnevnik, 22.50 Nočni spored.

TV AVSTRIJA

Prvi program

9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13100 Poročila, 14.00 Otroški in mladinski spored, 18.00 Tedenski tv spored, 18.25 Vesela sobota, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Nekdo bo zmagal, 22.05 Dunajski večer, 23.05 Nastanek filma o Mozartu.

Drugi program

16.00 Iz parlamenta, 17.00 Ljuba družina, 17.45 Kdo me hoče?, 18.00 Dogodki in osebnosti, 18.25 Nogomet, 19.00 Novosti iz filmskega sveta, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Pomladna simfonija (film), 22.00 Šport, 22.35 Poljub smrti (film).

TV MADŽARSKA

8.15 Spored za otroke. 10.05 Življenje na zemlji, pon. 11.00 En dan v Burgenlandu, pon. 13.45 Umetnostna serija. 14.50 Za najstnike. 15.40 Igra Barkochba. 16.20 Popevkarska lestvica. 17.00 Dnevnik. 17.20 Telerama. 18.15 Pravni primeri. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Derrick, kriminalka. 21.10 Umetnina tedna. 21.15 Kabaret, ameriški film. 23.15 TV dnevnik.

TV KOPER

14.00 TV novice, 14.10 Glasbena oddaja, 15.25 Program za otroke: risanke in telefilmi dokumentarec: Svet, ki izginja, 18.00 Andrejinih sto dni — telenovela, 19.00 Vse knjige — novosti na knjižnem trgu, 19.30 TVD stičišče, 19.45 Časovni stroj — pregled zgodovine, 20.25 TV novice, 20.30 Mirjamino mesto film v dveh delih — 1. del po romanu Fulvia Tomizze igrajo: Giovanni Vettorazzo, Alba Mottura režija: Aldo Lado, 21.40 Čar nepredvidenega — telefilm, 22.15 TVD vsedanes, 22.25 Zdravnik in pacient — oddaja o medicini, 23.05 Cousteaujevih prvih 75 let — dokumentarec

NEDELJA

RADIO MURSKA SOBOTA

10.05 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 — Srečanje na pomurskem valu, 12.00 — Spored v madžarskem jeziku, 13.00 — Doma in onkraj meja, 13.30 — V nedeljo popoldne (kmetijska oddaja, humor), 14.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 17.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

DEŽURSTVO: 9.00 do 13.00 (telefon: 21-232)

TV LJUBLJANA

9.45—13.05 in 13.55—22.55 Teletekst RTV Ljubljana. 10.00 Poročila. 10.05 Živ žav. 10.55 Lutke in lutki. 11.00 Fračji Dol, ponovitev 7. dela ameriške nadaljevanke. 11.25 Piknik v Rogaški Slatini — 2. oddaja. 12.00 Kmetijska oddaja. 13.00 Poročila. 14.10 Malu, 9. del brazilske nadaljevanke. 14.55 Poročila. 15.00 Poznate Jugoslavijo? — kviz (SR Srbija). 16.30 Prisluhnimo tišini, oddaja za slušno prizadete. 17.10 Prekleti, francoski film (ČB). 19.00 Danes. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 M. Krleža-I. Štivičić: Potovanje v Vučjak, 9. del nadaljevanke TV Zagreb. 21.15 Televizija zvezd. 22.05 Športni pregled. 22.50 Poročila.

Oddajniki II. TV mreže:

16.15 Izviri, dokumentarna serija. 17.00 PJ v krosu — reportaža iz Svetozareva. 17.30 Plavalni miting (slov. kom.). 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Poljudnoznanstveni film. 20.45 Včeraj, danes, jutri. 21.00 Mejaši, dokumentarna serija. 21.45 Juanita la Larga, španska nadaljevanka. 22.35 Mali koncert.

TV ZAGREB

Prvi program

10.20 Poročila, 10.30 Nedeljsko dopoldne, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.00 Jugoslavija, dober dan, 14.00 Columbo, 15.00 Poznate Jugoslavijo, 17.25 Trgovina za vogalom (film), 19.00 Risanke, 19.30 Dnevnik, 20.00 Tretja oseba, 21.00 Zabavna oddaja, 21.45 Dnevnik, 22.00 Športni pregled, 22.50 Ljubezen na poti.

TV AVSTRIJA

Prvi program

9.00 Matineja, 11.00 Tiskovna ura, 14.40 Otroški in mladinski spored, 17.40 Klub seniorjev, 18.25 Družinski magazin, 19.00 Avstrija v sliki, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Hair — lasje (film), 22.10 Svet živali, 22.55 Nočni studio

TV MADŽARSKA

8.30 Ponovitve. 9.45 Poje otroški zbor. 10.35 Lastovke in frklje, TV serija. 11.00 Matineja. 15.30 Glej! 16.05 Pesem doni. 16.35 Burjatska. 17.20 Delta, znanstveni poročevalec. 17.30 Oglejmo si skupaj. 18.30 Pravljice. 19.00 Teden, aktualne reportaže. 20.05 Jeno Rejtö, dopisni član madžarskega kabareta. 21.35 Telešport. 22.45 Poročila.

TV KOPER

14.00 Sportno popoldne, 19.00 Primer Filipa Franjića — tv drama, 20.00 Ladje Jadrana — dokumentarec, 20.30 Sedem dni — tedenski zunanje politični pregled, 20.50 Življenje in smrt Penelope — 3. tv nadaljevanke, 21.50 Čar nepredvidenega — telefilm, 22.20 Komika, 22.35 Beliki režiserji — telefilm

PONEDELJEK

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 - Aktualno, 16.55 - Obvestila, 17.00 — Šport, 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.00 — Iskanje-znanje-ustvarjanje, 18.15 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

TV MOZAIK:

10.00 Zrcalo tedna. 10.20 Deset, ameriški film. 16.50—00.00 Teletekst RTV Ljubljana. 17.05 TV mozaik — ponovitev. Zrcalo tedna. 17.25 Poročila. 17.30 Radovedni Taček, 5. oddaja »Balon«. 17.45 Pamet je boljša kot žamet. 17.50 Makedonske ljudske. 18.15 Republiška revija MZP Zagorje, 7. oddaja. 18.45 Risanka. 19.00 Danes. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 P. Scott: Dragulj v kroni, 14. — zadnji del. 21.10 Aktualno. 21.45 Človek in glasba: Liszt v Weimarju. 22.45 Tv dnevnik. 23.00 Retrospektiva jugoslovanske televizije.

Oddajniki II. TV mreže:

16.00 Dober dan, šport. 17.10 Tv dnevnik. 17.30 Songi iz avtobusa, otroška oddaja. 17.45 Igrarija, otroška oddaja. 18.00 Beograjski Tv program. 19.00 Indirekt, oddaja o športu. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Znanost. 20.45 Včeraj, danes, jutri. 21.00 Mali koncert: Kvartet trombonov l'art musical. 21.15 Zunanjepolitična oddaja. 21.50 Usoda, igrani film.

ljubljanska banka
Pomurska banka

TV ZAGREB

Prvi program

8.45 Tv v šoli, 14.45 Ponovitve, 16.00 Dober dan, 17.10 Kronika skupnosti varaždinskih in bjelovarskih občin, 17.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Kako zabavati gospoda Martina (drama), 21.05 Do film, 21.50 Dnevnik, 22.10 Rock Odeon.

TV AVSTRIJA

Prvi program

9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov šport, 21.15 Miami Vice, 22.05 Priznanje (dok, film), 23.05 SP v hokeju (skupina B).

Drugi program

17.30 Kemija, 18.00 Lipova cesta, 18.30 Kung fu, 21.15 Čas v sliki. 20.15 Mozart in Miesel, 21.15 Čas v sliki, 21.35 Kulturni žurnal, 21.45 Schilling, 22.05 Tako smo se imeli radi (film).

TV MADŽARSKA

NI SPOREDA

TV KOPER

14.00 TV novice, 14.10 Moja beseda, 15.25 Program za otroke: risanke in telefilmi, 17.30 Start — novosti in zanimivosti o motorjih, 18.00 Zdravnik in otrok; nasveti pediatrov — oddaja v živo, 19.00 Odprta meja, 19.30 TVD stičišče, 19.45 Mesto danes, 20.00 Športni pregled, 20.25 TV novice, 20.30 Film: Cilj »X« igrajo: M. Stevens, Alex Nicol režija: George Sherman, 22.00 TVD vsedanes, 22.20 Zdravnik in pacient — oddaja o medicini, 23.00 Telefilm

TOREK

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — V živo . . ., 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.00 — Sotočje, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

10.00 Šolska TV — Vesolje: Življenje zvezd. 11.00 Jezikovni utrinki. 11.05 Tuji jeziki: Angleščina IV. 11.35 Francoščina IV. 16.05—22.30 Teletekst RTV Ljubljana. 16.20 Tv mozaik — Šolska TV — ponovitev. 17.25 Poročila. 17.30 Miti in legende — Iz Nove zaveze: Svetopisemske prilike, 2. del. 17.45 Tedenski zabavnik, 3. oddaja TV Sarajevo. 19.00 Danes. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 B. Kreft: Velika puntarija, uprizoritev slovenskega ljudskega gledališča »Samorastniki« iz Št. Primoža v Podjuni. 22.15 Tv dnevnik.

Oddajniki II. TV mreže:

Tuji jeziki — ponovitev (samo za LJ 2). 17.30 Angleščina IV. 18.00 Francoščina IV. 18.40 Številke in črke — kviz. 19.00 Videogodba (samo za Lj 2). 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Ko se korenin zavemo: Velika zmaga, 9. epizoda dokumentarne serije. 20.55 Žrebanje lota (samo za Lj 2). 21.05 Umetniški večer.

TV ZAGREB

Prvi program

9.00 Tv v šoli, 14.00 Ponovitve, 15.00 Tv v šoli, 16.00 Dober dan, 17.10 Kronika osijeških občin, 17.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Dragulji v kroni, 21.05 Signali, 22.15 Dnevnik, 22.35 Via satelit.

TV AVSTRIJA

Prvi program

9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Oskar 1987, 21.55 V najboljši družbi, 23.10 Ceste San Francisca.

Drugi program

17.00 Tv v šoli, 17.30 Usmeritev, 18.00 Policijska postaja 1., 18.30 Kung fu, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zveneča Avstrija, 21.15 Čas v sliki, 21.35 Kulturni žurnal. 21.55 Kavarna Central.

TV MADŽARSKA

9.00 Šolska TV. 9.55 Ponovitve: Delta; Dnevnik mojega ujetništva; Juanita, španska serija. 17.05 Spored za 3 dni. 17.10 Iznajdljivi pujsek, sovjetsko-gruzinski film. 18.00 Koledar '87. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Osem letnih časov, 2. del TV serije. 21.10 Studio '87, kulturni tednik televizije. 22.10 Narodne za zbore. 22.15 TV dnevnik.

TV KOPER

14.00 Tv novice, 14.10 Moja beseda, 15.25 Program za otroke: risanke in telefilmi, dokumentarec: Svet, ki izginja, 18.00 Andrejinih sto dni telenovela, 19.00 Odprta meja, 19.30 TVD stičišče, 19.45 Mesto danes, 19.55 Evin vek — telefilm, 20.20 Loto — žrebanje, 20.25 TV novice, 20.30 Film: Pot do slave igrajo: Betty Faria, Carlos F. Dolabella režija: R. Barreto, 21.45 TVD vsedanes, 22.00 Film — nadaljevanje, 22.40 Telefilmi

SREDA

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Gospodarska tema, 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.00 — Iščemo odgovore na vaša vprašanja, 18.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

10.00 Integrali. 10.40 B. Kreft: Velika puntarija, ponovitev. 16.30—22.55 Teletekst RTV Ljubljana. 16.45 Tv mozaik — ponovitev. 17.25 Poročila. 17.30 L. Suhodolčan: Primožev dnevnik, 5. del (ČB). 18.15 Skrivnosti morja, 8. del dokumentarne serije. 19.00 Danes. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Film tedna — Ciklus kanadskega dilma: Enakonočje. 21.40 Portret: Lado Kozak. 22.15 Tv dnevnik. 22.30 Videogodba — ponovitev.

Oddajniki II. TV mreže:

17.10 Tv dnevnik. 17.30 Otroška serija. 18.00 Izobraževalna oddaja. 18.40 Številke in črke — kviz. 19.00 Tv koledar. 19.10 risanka. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Športna sreda. 22.30 Tv dnevnik.

ljubljanska banka
Pomurska banka

TV ZAGREB

Prvi program

9.00 Tv v šoli, 13.45 Ponovitve, 14.55 Tv v šoli, 16.00 Dober dan, 17.10 Kronika skupnosti karlovških, gospiških in siških občin, 17.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Obarvana svetloba.

TV AVSTRIJA

Prvi program

9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki. 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Oskar (film), 22.10 Videoteka.

Drugi program

17.00 Vzgojna oddaja. 17.30 Dežela in ljudje, 18.30 Kung fu, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Šport, 22.00 Čas v sliki, 22.20 Kulturni žurnal. 22.30 Hokej — prenos.

TV MADŽARSKA

9.05 Filozof, TV igra. 10.55 Juanita, 2. del španske serije. 16.05 Tretji kanal. 16.35 Matematika, kviz za šolarje. 17.10 Poročila. 17.20 Preval. 18.00 Samo za besedo! 18.10 Novi Reflektor, magazin. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Stari milostljivi gospod, TV igra. 21.30 Imate 5 minut časa? 21.35 Spomladanski festival '87. 22.20 TV dnevnik.

TV KOPER

14.00 Tv novice, 14.10 Moja beseda, 15.25 Program za otroke: risanke in tilefilmi, dokumentarec: Svet, ki izginja, 18.00 Andrejinih sto dni telenovela, 19.00 Odprta meja 19.30 TVD stičišče 19.45 Mesto danes, 20.00 Evin vek — telefilm, 20.25 TV novice, 20.30 Film: ognjeni prestol — avanturističen igrajo: Cristopher Ine, Hans Hass, Maria Schell režija: Jess Franco, 22.15, TVD vsedanes, 22.30 Košarka: pokal prvakov — finale

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 - Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — O kulturi, 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.00 — Iz delegatskih klopi, 18.10 — Mišmaš — razvedrilna oddaja, 18.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

10.00 Šolska TV — Kaj je film: filmska montaža — Slovenski kratki film. 11.00 Tudi konje ustrelijo mar ne?, ameriški film. 16.20—23.00 Teletekst RTV Ljubljana. 16.35 Šolska TV — ponovitev. 17.35 Poročila. 17.40 Zbis — E. Peroci: Očala tete Bajavaje. 17.55 Bilo je . . . 18.25 Zelena straža. 19.00 Danes. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Tednik. 21.15 G. Torrente Ballester: Sonce in sence, 7. del. 22.10 Tv dnevnik. 22.30 Mir in razorožitev, dokumentarna serija OZN.

Oddajniki II. TV mreže:

17.10 Tv dnevnik. 17.30 Smogovci, otroška oddaja. 18.00 Izobraževalna oddaja. 18.40 Številke in črke — kviz. 19.00 Tv koledar. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Povedi kolo, narodna glasba. 20.45 Poročila. 20.55 Dokumentarni večer. 22.25 Odprta knjiga.

TV ZAGREB

Prvi program

9.00 Tv v šoli, 13.55 Ponovitve, 14.55 Tv v šoli, 16.00 Dober dan, 17.10 Kronika skupnosti splitskih občin, 17.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Panorama, 21.05 Nedolžne priče (film), 22.45 Dnevnik, 23.05 Via satelit.

TV AVSTRIJA

Prvi program

9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Kaj bi bilo, če . . ., 21.50 Ceste San Francisca, 22.35 Šport.

Drugi program

17.30 Računalništvo, 18.00 Tv kuhinja, 18.30 Kung fu, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Notranjepolitična oddaja, 21.15 Čas v sliki, 21.35 Kulturni žurnal, 21.45 Klub 2.

ljubljanska banka
Pomurska banka

TV MADŽARSKA

9.05 Zdravniški nasveti. 9.15 Čao, mami! 9.45 Juanita, 3. del. 10.40 Stari milostljivi, pon. 16.45 Tadžikistanska svatba. 17.10 Rehabilitacijski magazin. 17.30 Varstvo okolja. 18.05 TV borza. 18.15 Telešport. 18.45 Rožnati panter, risanka. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Kramljanje, T. Vitray. 21.15 Panorama, politični magazin. 22.15 Poje Žana Bičevskaja. 23.05 TV dnevnik.

TV KOPER

14.00 TV novice, 14.00 Moja beseda, 15.25 Program za otroke: risanke in tilefilmi, dokumentarec: Svet, ki izginja, 18.00 Andrejinih sto dni telenovela, 19.00 Odprta meja 19.30 TVD stičišče 19.45 Mesto danes, 20.00 Evin vek — telefilm, 20.25 TV novice, 20.30 Film: ognjeni prestol — avanturističen igrajo: Cristopher Ine, Hans Hass, Maria Schell režija: Jess Franco, 22.15, TVD vsedanes, 22.30 Košarka: pokal prvakov — finale

Kino Park Murska Sobota

26. marec ob 17.00 franc. pustolovski film SREČEN PRAZNIK.

26. marec ob 19.00 ameriški film PRIČA.

27. marec ob 17.00 ameriški mladinski glasbeni film UPORNIK IZ MOJE ŠOLE.

27. marec ob 19.00 ameriški film PRIČA.

29. marec ob 15. in 17.00 ameriški mladinski glasbeni film UPORNIK. IZ MOJE ŠOLE.

30. in 31. marc aob 17. in 19.00 hongkongški film SUPER ZMEDA NORE MISIJE.

Prodam

AVTO GOLF JGL, letnik 1982, prodam. Bogojina 56. M-14856

ZASTAVO 750, letnik 1976, vozno, prodam za 45 SM. Telefon: 81657. M-14859

AVTO PASAT LS, letnik 1975, prodam. Erniša, Vučja Gomila 29, telefon: 76 285. M-14894

KOSILNICO BCS (PETROLIN) prodam. Šalovci 166 c. M-14895

ZASTAVO 101 prodam. Predanovci 24. M-14896

JETTO L, september 1981 (za 3,8 M), in barvni TV KORTING, ekran 70, prodam. Ogled vsak dan po 15. uri. Murska Sobota, Miklošičeva 67. M-14897

TERMOAKUMULACIJSKO PEČ, 4,5 KW, 50 l zamrzovalnik, kuhinjsko stilno kredenco, omaro in regal za otroško sobo, otroško posteljo in vzmetnico in francosko posteljo ugodno prodam. Murska Sobota, Kidričeva 16, telefon: 21 030. M-14898

ŠKROPILNICO PANONIJA, motorno, nahrbtno, nerabljeno, in rabljeni voz z gumijastimi kolesi prodamo. Vprašati: Predanovci 3 a. M-14899

FIAT 132 in televizor, črno-beli, prodam. Branko Kardoš, Andrejci 30. M-14900

DVOBRAZDNI PLUG prodam. Petanjci 1. M-14901

NOV DEKLARIRAN KASETOFON (komponento — ločljivi zvočniki, dvojni kasetofon) prodam. Telefon: 26 207. M-14902

KOŠARE po ugodni ceni prodam. Vaneča 87 (po domače Goričanka). M-14903

SENO prodam. Nemčavci 3. M-14904

NOV BOJLER, 80 l, prodam. Ernest Rituper, Pečarovci 1, telefon: 77 107. M-14905

MALE PUJSKE PRODAM. Petanjci 4. M-14906

DELE ZA VARTBURG prodam. Telefon: 73 470. M-14907

KRAVE PO IZBIRI, zaradi preusmeritve kmetije, prodam. Markišavci 32. M-14908

STAREJŠO HIŠO V SELU prodam. Informacije: Kovač, Prosenjakovci 8. M-14909

KROŽNE BRANE, malo rabljene, širina 2,40 in peč, 50.000 kalorij, rabljeno, ugodno prodam. Naslov v upravi lista. M-14910

GOLF JGL, letnik 1982, avgust, z dodatno opremo, prodam. Dolnja Bistrica 95 a. M-14911

KOTNO SEDEŽNO GARNITURO, novo, prodam. Slavica Malačič, Murska Sobota, Lendavska 37 b. M-14912

BARVNI TELEVIZOR, obnovljen (67), prodam. Jurša, Murska Sobota, Lendavska 45 a. M-14913

SENO PRODAM. Agata Gabor, Črenšovci 67. M-14915

ZASTAVO 101, letnik 1986, registrirano do marca 1988, prodam. Dokležovje 29 a. M-14916

BARVNI TELEVIZOR GRUNDIG prodam. Informacije po 16. uri. Marjan Šebjan, Bratonci 23 a. M-14917

ZASTAVO 750, letnik 1973, neregistrirano, z novim podom, pragi in robniki, vozno, prodam. Martin Pucko, Bratonci 86 a. M-14918

HRASTOVE PLOHE prodam. Krog, Brodarska 40. M-14919

TELICO, brejo osem mesecev, prodam. Beltinci, Gregorčičeva 1. M-14920

KAVČ z omaro in posteljnino poceni prodam. Naslov v upravi lista. M-14921

PEČ CENTRAL 23 za centralno ogrevanje, skoraj novo, prodam. Vučja Gomila 85. M-14923

SVINJO ZA ZAKOL, 150 kg, prodam. Brezovci 68 a, Puconci. M-AK

KOMBAJN GRIME EVROPA SUPER za krompir prodam. Telefon: (069) 73 440. M-14924

IZKOPALNIK ZA KROMPIR (ČAKOVSKI), dvoredni, prodam. Ivan Hoter, Dražen Vrh 32. M-14925

BARVNI TELEVIZOR GORENJE, kotno klop in sedežno garnituro prodam. Stanko Kavaš, Černelavci, Avnojska 15. M-14926

ZASTAVO 101, letnik 1978, registrirano do marca 1988, prodam. Vadarci 112, telefon: 76 997. M-14927

SLAMOREZNICO PUHALNIK, železna konstrukcija, prodam. Naslov v upravi lista. M-14929

GOZD V PANOVCIH, 1 ha, in šotor prodam. Telefon po 15. uri: 24 639 ali 25 548. M-14929

OPEL ASCONO 16, letnik 1971, karambolirano, tudi po delih, prodam. Dokležovje 9 a. M-14931

ZASTAVO 101, letnik 1977, neregistrirano, prodam za 25 SM (tudi za dele). Ogled v petek od 15. do 17. ure pri Marinič, Murska Sobota, Severjeva 1. M-14932

PRIKOLICO TEHNOSTROJ, 5 t, plug in krožne brane prodam. Telefon: 77 164. M-14933

TELEVIZOR, črno-beli, poceni prodam. Telefon: 25 424. M-14934

MOPED TOMOS (5 prestav) prodam. Janez Perš, Šulinci 62. M-14935

MZ 250, letnik 1983, dobro ohranjen, prodam. Andrej Sapač, Topolovci 10, p. Cankova. M-14939

HRASTOVE PLOHE, suhe 4 m³, prodam. Podlesek, Noršinci 65, telefon: 48 312. M-14941

OSEBNI AVTO ZNAMKE NSU 1100 po ugodni ceni prodam. Ogled vsak dan po 14. uri. Štefan Sabo, Lendava, Kidričeva 3. M-14942

SENO, 3 t, prodam. Križevci 14 v Prekmurju. M-14560

ELEKTRIČNO KITARO MAYA, kopijo stratocarter prodam. Informacije: telefon (069) 78 406, zvečer. M-14943

POLONEZ, garažiran, star štiri leta, prodam. Naslov v upravi lista. M-14945

GLASBENI AVTOMAT ROK KOLA IN vhodna vrata, 280 × 200 cm, prodam. Gostilna Gjergjek, Tišina. M-14946

PLINSKI ŠTEDILNIK, dobro ohranjen, ugodno prodam. Motovilci 5. M-14948

LADA 1500, stara 5,5 let, prevoženih 48.000 km, garažirana, vozna samo poleti, ugodno naprodaj. Jože Kuhar, Ciril Metodova 19, telefon: 22 086. M-14949

KRAVO, staro sedem let, brejo, prodam. Alojz Brunec, Dokležovje 34. M-14950

TRAKTOR MASSEY FERGUSON, tip 135, in MULČNIK prodam. Ladislav Kranjec, Pavleka Miškina 55, 42323 Donja Dubrava, Medžimurje, telefon: 042 88 520. M-14951

KRAVO, brejo devet mesecev s tretjim teletom, kontrola A, prodam. Korovci 39, p. Cankova. M-14952

KOMBAJN ZA KROMPIR in kakovostni semenski krompir prodam. Jože Zver, Lipa 42. M-14953

TELEVIZOR GORENJE, črno-beli, star eno leto, prodam. Sotina 66. M-14955

TRAKTOR DEUTZ TD 6206 C, s kabino, nov, neregistriran, prodam. Naslov v upravi lista. M-14956

SENO IN OTAVO V BALAH prodam. Krajna 55 a. M-14957

BARVNI TELEVIZOR prodam. Ema Polanič, Cankarjeva 86. M-14958

FIAT 126 P, registriran do marca 1978, prodam. Naslov v upravi lista. M-RK

BRANIKA ZA ZASTAVO 101 GTL, komplet prednji in zadnji, prodam. Tropovci 1 a. M-14551

ZASTAVO 750, letnik 1976, prodam. Ogled možen vsak dan po 15. uri. Stročja vas 19 a. IN-19934

VINO (laški rizling, šipon), 600 l, po ugodni ceni prodam. Jože Karba, Radomerščak 57, telefon: (069) 81-414, interna 244, od 8. do 14. ure. IN-19935

ZASTAVO 101, letnik 1979, registrirano do marca 1988, karambolirano, prodam. Telefon: (069) 81-116. IN-19936

VW 1200, registriran, prodam. Stara cesta 78, Ljutomer IN-19937

KMEČKO HIŠO S SADOVNJAKOM V RADOSLAVCIH prodam. Rožman, Radoslavci 41. IN-19938

SENO, večjo količino, prodam. Košarovci 4, p. Križevci v Prekm. m-14944

MOPED, odlično ohranjen, prodam. Lendava, Tomšičeva 27, telefon: 75 577. LE-10685

KOBILO, visoko brejo, in moped APN 4 ter kasetofon, stereo, prodam. Janez Feher, Gornji Lakoš 96. LE-10684

ELEKTRIČNO KITARO MUSINA in akustično kitaro MELODIJA prodam. Roman Kuronja, Turnišče, telefon: 70 255. LE-10678

KRAVO, staro štiri leta, brejo osem mesecev, prodam. Mala Polana 59. LE-10675

TRAKTOR ZETOR 3511 S prodam. Franc Črešnar, Zbigovci 40, p. Gornja Radgona. GR-12895

BOČNO KOSO IMT, malo rabljeno, sadilec za koruzo, panonija, in avto škoda, vozen, neregistriran, po ugodni ceni prodam. Alojz Pintarič, Zbigovci 76, Gornja Radgona. GR-12902

OSTREŠJE z opeko, rabljeno, prodam. Telefon po 18. uri: 74 893. GR-12904

RENAULT 16 TS, letnik 1976, prodam za 65 SM, registriran do 23. avgusta 1987. Telefon po 15. uri: (069) 79 084. GR-12906

GOLF, prevoženih 43.000 km (bencin), prodam. Naslov v upravi lista. M-14965

MOTORNO KOLO BT 50, letnik 1986, prodam. Černelavci, Trubarjeva 4. M-14967

MLADIČE, ČISTOKRVNE NEMŠKE BOKSERJE prodam. Janez Hajdinjak, Rogašovci 13. M-14968

ŠTEDILNIK ZA CENTRALNO KURJAVO, kuhinjski, vzidani, nov, in avto PRINC 1200 (po delih), prodam. Dankovci 26. M-14969

PREDSETVENIK, širina 2 m, z mrvilnikom, in tridelne oltove traktorske brane prodam. Kobilje 67. M-14970

KRMNO REPO in KROMPIR PRODAM. Alojz Vinkovič, Bratonci 143. M-14971

LOK ZA TRAKTOR TORPEDO prodam. Naslov v upravi lista. M-14972

HLADILNIK, 120 l, prodam. Fokovci 18. M-14974

NOVO LADO SAMARA 1300 prodam. Naslov v upravi lista. M-14976

BOČNO KOSO ZA TRAKTOR DEUTZ (torpedo), prodam. Gančani 129. M-14978

OPEL REKORD 2000 S, letnik 1982, prodam. Puconci 40, telefon: 72 525. M-14981

TELICO, brejo šest mesecev, prodam. Roman Klemenčič, Lešane 1, Apače. M-14982

AMI 8, letnik 1979, registriran do februarja 1988, ugodno prodam. Tešanovci 30, telefon dopoldne: 22 064. M-14983

ZASTAVO 101 C, letnik (oktober) 1979, prodam. Ogled vsak dan po 16. uri. Martjanci 2 a. M-14984

ZASTAVO 128, letnik 1979, karoserija 1986, prodam. Telefon po 16. uri: 71 325. M-14985

BOROVE DEŠKE, DEBELINE 2,5 cm, približno 3 m³, prodam. Naslov v upravi lista. M-14986

TALNO PLUTOVINO prodam. Telefon zvečer: 25 341. M-14987

DVOVRSTNI SADILNIK PANONIJA ZA KORUZO, v brezhibnem stanju, ugodno prodam. Franc Konkolič, Križevci 33 v Prekmurju. M-14988

ZASTAVO 101, letnik 1977, prodam. Informacije po telefonu: (069) 74 307. M-14990

HIŠO Z GOSPODARSKIM POSLOPJEM in 2,5 ha zemlje prodam. Gizela Sabotin, Bučečovci 31, p. Križevci pri Ljutomeru. M-14991

REZAN LES ZA OSTREŠJE, v izmeri 6 × 13 m, in kabino za traktor URSUS 42, v stari izvedbi, prodam. Herman, Okoslavci 46. M-14992

AVTO MOSKVIČ, letnik 1977 (za 200.000 din), in motor za zastavo 101 prodam. Emil Solar, Andrejci 2. M-14993

MALE PUJSKE PRODAM. Rakičan, Panonska 67. M-14994

MALE PUJSKE PRODAM. Krog, Plečnikova 3, Krog, telefon: 26 280. M-14995

TRAKTOR URSUS C 360 s kabino, letnik 1983, prodam. Tibaut, Hotiza 141. M-14997

KOMBINIRANI HLADILNIK prodam. Brezovci 41 G. M-14999

STANOVANJSKO HIŠO V ČERNELAVCIH, nekdanja gostilna, ugodno prodam. Informacije: Černelavci, Gederovska 11. M-15001

KOMBINIRANI ŠTEDILNIK (4 + 2), prodam. M. Sobota, M. Kuzmiča 29. M-15002

STOLP FISCHER IN VIDEOREKORDER AKAI VHS prodam. Drago Novak, Gradišče 55 b. M-15004

PRVOVRSTNA JABOLKA, rdeči delišes, in televizor, črno-beli, prodam. Ogled v večernih urah: Vadarci 7. M-15005

KRAVO z drugim teletom, brejo devet mesecev, prodam. Trnje 127, p. Črenšovci. M-15006

MOTOKULTIVATOR MIO STANDARD 350, nerabljen, s prikolico in priključki, prodam. Telefon popoldne: 22 336. M-15007

PRALNI STROJ PS 304 prodam. Nemčavci 1 a. M-15013

GASILSKO DRUŠTVO PRODA **ZABOJ S CILINDROM ZA TAM 125**. Mirko Kuhar, Tišina 46. M-15015

RAZNE DELE ZA PEUGEOT 404 prodam. Nemčavci 35 C, telefon: 26 746. M-15016

NESNICE, mlade jarčice, pasme nisex, rjave, stare 12 tednov, odlične nesnice, naprodaj po zelo ugodni ceni. Vsak, ki kupi 10 jarčic, dobi eno zastonj. Naročila sprejema in daje vse informacije: Fanika Stadler, gostilna, Bakovci, Soboška 4, telefon: (069) 76 121. M-19870

HIŠO z gospodarskim poslopjem in nekaj zemlje v Ivanovcih prodam. Naslov v upravi lista. M-MM

NESNICE, mlade jarčice pasme hisex, rjave, stare 12 tednov, odlične nesnice, naprodaj po zelo ugodni ceni. Vsak, ki kupi 10 jarčic, dobi eno zastonj. Naročila sprejema in daje vse informacije: Ivan Lackovič, Beltinci, Ravenska 40, telefon: (069) 71 434. M-19779

TRAKTORSKO ŠKROPILNICO, 300 l, prodam. Polana 38, p. Puconci. M-MM

KOTIČEK ZA KUHINJO z mizo in stoli, hladilnik, pomivalno korito ter kompletno pohištvo za otroško sobo, zaradi smrti lastnika, prodam. Andrej Lukač, Murska Sobota, Lendavska 17 c, telefon: 25 248. M-15048

VOZ Z GUMIJASTIMI KOLESI prodam. Brezovci 55, p. Puconci. M-15047

VOZ Z GUMIJASTIMI KOLESI ZA TRAKTOR ALI KRAVJO VPREGO, poni ekspres, motor puch, moško in žensko kolo, vse v odličnem stanju, in 4 prašiče po 25 kg, prodam. Gradišče 39 a. M-15044

TRAKTOR IMT 535 s koso prodam. Kamenščak 28, telefon: 81 561. IN-19945

ZASTAVO 750, registrirano do februarja 1988, motorno kolo BMW 600, in rezervne dele za peugeot 404 prodam. Drago Slokan, Gresovščak 3, Ljutomer. IN-19948

TRAKTOR ZETOR 5245, prednji pogon, originalna češka kabina, letnik 1985, s 500 delovnimi urami, prodam. Avgust Borko, Stanetinec 50, 42312 Štrigova. IN-1

ZASTAVO 850, letnik 1982, prodam. Zlatko Gašparič, Kokoriči 16, p. Križevci pri Ljutomeru. IN-19947

FIAT 126 P, letnik 1980, ugodno prodam. Telefon ob delavnikih od 7.30 do 15.30. Telefon: (069) 82 511. IN-19946

BREJO TELICO, krožne brane in slamoreznico prodam. Janko Koroša, Veržej, Trg Slavka Osterca 21. IN-19940

ZASTAVO 126 P prodam. Stanislav Kolar, Radomerščak 60, p. Ljutomer. IN-19941

kupim

MOTORNO FREZO, 6 do 8 KS, kupim. Krnci 25, p. Martjanci. M-14962

CISTERNO ZA KURILNO OLJE kupim. Telefon: 063 811 625. M-14979

KOSILNICO BCS, starejšo, kupim. Aleksander Škerlak, Stanjevci 91. M-15014

KOSO DUBRAVA, za zetor, lahko v okvari, kupim. Alojz Cigüt, Petanjci 91. M-15002

KORUZO V ZRNJU ali na storžih, kupim. Telefon: 78 275. M-15033

HIŠO z vrtom v M. Soboti ali okolici, takoj vseljivo, kupim. Plačam v gotovini. Naslov v upravi lista. M-15037

zaposlitve

ŽENSKO ZA POMOČ V GOSPODINJSTVU, 4 ure na dan, zaposlim. Oglasite se lahko vsako soboto dopoldne v Moravskih Toplicah, Dolga ulica, n.h, pri Rehar. M-14954

UPOKOJENKO ZA NEGO BOLNIKA in gospodinjstvo iščemo. Soba zagotovljena. Telefon: 062 671 063. M-14980

ZIDARJE, KV ali priučene, z dobro prakso, za delo doma ali ob morju zaposlim. Plača dobra. Gederovci 19, p. Tišina. M-15009

ZIDARJA IN DELAVCA ZA POMOŽNA DELA TAKOJ ZAPOSLIM. OD 160.000, oz. 140.000 din. Samsko stanovanje brezplačno. Stanko Hrastnik, Zidarstvo, Ljubečna 56 a, Celje, telefon: 063 35 475. M-115028

NATAKARICO zaposli BISTRO GRIL Horvat. Oglasite se osebno ali po telefonu: 23 495. Murska Sobota, Vrazova 12. M-15040

sobe

DVOSOBNO STANOVANJE s kuhinjo v Radencih, G. Radgoni ali M. Soboti, nujno iščem. Naslov v upravi lista. GR-12883

GARSONJERO ALI ENOSOBNO STANOVANJE V M. SOBOTI išče mlad par. Telefon: 26 071. M-15009

SOBO S POSEBNIM VHODOM ALI GARSONJERO V M. Soboti išče mlad, diplomiran inženir, mirnega značaja. Telefon od 7. do 14. ure:71 046, interna 12. M-14940

razno

PREKLIC!

Preklicujem veljavnost spričevala, izdanega na CPŠ Murska Sobota, izdano za šolsko leto 1969/70, 1970/1971 in 1971/1972. Nikolaj Cug, M. Sobota, Lendavska 25. M-14914

PREKLIC!

PREKLICUJEM veljavnost spričevala o končanem 8. razredu OŠ 17. oktober Beltinci, izdano za šolsko leto 1984/1985. Peter Kolar, Beltinci, Kmečka 5. M-14930

SPOZNATI ŽELIM DEKLE, staro do 25 let. Ponudbe pošljite na upravo lista pod PRELEPA POMLAD. M-14936

ODKUPUJEM OSEBNE AVTOMOBILE IN KMETIJSKE STROJE. Antolič, Žerovinci, telefon: 062 714 113.IN-19907

IZGUBLJENO!

16. marca sem v okolici Lekarne v M. Soboti izgubila zlato zapestnico (obroček). Poštenega najditelja prosim, da mi jo za nagrado vrne. Naslov v upravi lista. M-14963

Obveščam stanke, da zaradi selitve delavnice ne sprejemam naročil, le v nujnih primerih, obenem prosim stare naročnike, da prevzamejo elektromotorje, popravljene ali nepopravljene, če niso popravljivi, v roku 30 dni. Poznejši dvig ni več mogoč. Koloman Bertalanič, elektromehanik in elektroinštalater, Murska Sobota, Lendavska 26, telefon: 21 210 M-14966

VEČ ZEMLJE V ROGAŠOVCIH DAM V NAJEM ZA DALJŠI ČAS. Zaželen je en prevzemnik zemlje. Naslov v upravi lista. M-14975

Obveščam javnost, da nisem plačnik dolgov, ki bi jih naredila Terezija Kuhar iz Prosečke vas 44, obenem obveščam, da ni upravičena česar koli odtujiti, ker ni sama lastnica in bom morebitne kupce sodno preganjal. Janez Kozar, Prosečka vas 44. M-14977

PREKLIC!

PREKLICUJEM VELJAVNOST bralne knjižice št. 24403-8, izdano pri KZ Panonka M. Sobota. Ernest Balek, Šalovci 146 a. M-15010

STAREJŠI VINOGRAD v Dragotinskem Vrhu pri Kapeli, 40 arov, oddam v najem. Ponudbe po telefonu: 062 23 607. M-OP

PREKLIC!

Preklicujem veljavnost zaključnega spričevala Poklicne živilske šole v Mariboru, izdano leta 1974. Slavko Kustec, D. Bistrica 144. M-14764

Gostilna Horvat-Lovenjak, Polana 40 pri Murski Soboti, obvešča cenjene goste in poslovne prijatelje, da bo gostilna zaradi obnove zaprta od 23. marca do 17. aprila.
Po tem datumu se za obisk z raznovrstnimi jedmi spet toplo priporočajo.

GOSPODINJE!

Specializirano popravilo in generalna menjava stare izolacije na vseh vrstah zamrzovalnih skrinj in omar, ki točijo, ledenijo, rosijo. Delam tudi zunaj Maribora. Priporoča se servis za izolacije, Viktor Pajek, Ptujska cesta 89, telefon: (069) 413 606. Dveletno jamstvo!

PELARGONIJE

vseh barv že naprodaj v Cvetličarni Györfi (nasproti avtobusne postaje) v M. Soboti.
Odprto od 7. do 17. ure. Vence, šopke lahko naročite in dobite ob vsakem delovnem času, tudi po 17. uri, 1 do 2 venca takoj. Telefon: 21-495.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše dobre mame in stare mame

Katarine Horvat

iz Gornje Bistrice 151

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste v težkih trenutkih sočustvovali z nami, nam ustno ali pisno izrazili sožalje, jo pospremili na njeni zadnji poti ter ji darovali vence in cvetje. Hvala č. duhovščini za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in predstavniku krajevne skupnosti za izrečene ganljive poslovilne besede. Zahvaljujemo se zdravstvenemu osebju pljučnega in internega oddelka soboške bolnišnice za nego med njeno boleznijo.

Žalujoči: VSI, KI SMO JO IMELI RADI

Čeprav tvoj glas se več ne sliši, beseda tvoja v nas živi, povsod te čutimo mi vsi, med nami si.
(Robic)

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice

Ernestine Ritonja

z Rožičkega Vrha 80

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani in ljubo pokojnico pospremili na njeni zadnji poti ter ji darovali vence in cvetje.
Hvala tudi govorniku, g. duhovniku in pihalnemu kvartetu iz Ljutomera. Posebej se zahvaljujemo GD z Rožičkega Vrha in vsem, ki ste nam priskočili na pomoč.

Žalujoči: hčerke Stanka, Cvetka in Danica z družinami, vnuki in pravnuki

Srce je dalo vse,
kar je imelo,
jaz bi dala vse,
da spet bi oživelo.

ZAHVALA

V 73. letu starosti je zaprla svoje predobre oči preljuba mama in stara mama

Marija Gomboc

roj. Malič
iz M. Sobote

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so darovali vence, šopke in jo spremljali na njeni zadnji poti.
Posebna hvala dobrim sosedom, g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete pesmi in govornikoma, predstavniku KS Park in predstavniku Tov. oblačil in perila Mura za poslovilne besede. Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: hčerka Ruža, vnukinja Andreja in hčerka Mira z družino

VESTNIK

Glasilo občinskih konferenc SZDL Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer. Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota, Titova 29/I. Ureja uredniški odbor:

Štefan Dravec (direktor in glavni urednik), Juš Makovec (pomočnik direktorja in glavnega urednika), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Brigita Bavčar, Jani Dominko, Jože Graj, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec (šport), Bernarda Peček, Štefan Sobočan, Janko Stolnik (dopisništvo), Branko Žunec, Majda Horvat, Bojan Peček, Endre Gonter (tehnični urednik), Nevenka Emri in Marjan Maučec (lektorja).

Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/I, telefoni: novinarji 21 232, 21 064 in21 383: direktor in glavni urednik, odgovorni urednik, naročniški oddelek, računovodstvo, gospodarsko-propagandna služba in tajništvo 21 064 in 21 383; dopisništvo Gornja Radgona 74 597, dopisništvo Lendava 75 085 in dopisništvo Ljutomer 83 317. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Polletna naročnina 4.000, letna naročnina za delovne organizacije 11.000 din, letna naročnina za tujino 322 šilingov, 46 mark, 24 kan. dol., 18. am. dol., 38 šv. frankov. Tekoči račun pri SDK Murska Sobota 51900—603-30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana 50100-620-00112-5049512. Cena posamezne številke je 200 din. Tiska ČGP Večer Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Prodam

FORD TAUNUS 12 M prodam za 40 SM. Franci Ros, Radomerje 1 c, p. Ljutomer. IN-19939

KOMPLETNO POHIŠTVO ZA »FRANCOSKO SPALNICO«, skoraj novo, z vgrajenim radiom, prodam. Cilika Srša, Banovci 1, Veržej. IN-19926

KITARO FRAMOS, elektroakustično s kovčkom in ojačevalec marshal 100 S, prodam. Drago Košić, Banovci 2 d. M-14961

ŠPORTNO KOLO ZNAMKE PUCH CLUB – MAN, 10 prestav, prodam. Franc Vaupotič, Lukavci 33, p. Križevci pri Ljutomeru. IN-19928

SENO, večjo količino, ugodno prodam. Informacije: Sebeborci 62. M-14964

MOPED SLC 15 prodam. Silvo Rojnik, telefon dopoldne: 74-831, interna 216. IN-19927

MOLZNI STROJ VITREKS, nov, prodam. Berkovci 3, p. Prosenjakovci. M-14959

TRAKTOR ZETOR 2511 s koso in kabino prodam. Vzamem tudi ček. Banovci 33, Veržej, M-14960

V SPOMIN

23. marca je minilo leto dni, odkar nas je zapustil dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

Jože Bertalanič

iz Nuskove

Utihnil je tvoj glas, obstalo je srce, ostali so nam sledovi tvojih skrbnih rok in spoznanje, da se nikoli več ne vrneš med nas. Hvala vsem, ki se ga še spominjate, obiskujete njegov grob, mu prinašate cvetja in prižigate sveče.

VSI, KI SMO TE IMELI RADI

V SPOMIN

21. marca je minilo žalostno leto, odkar nas je zapustila draga žena

Emilija Čahuk

iz Križevec v Prekmurju

Tvoje življenje je za vedno ugasnilo. Ostal je tih dom in boleč spomin nate. Hvala vsem, ki se je kakorkoli spominjate, obiskujete njen grob, prinašate cvetje in prižigate sveče.

V TIHI ŽALOSTI NEUTOLAŽLJIVI MOŽ EVGEN Z MAMO IN DRUGO SORODSTVO

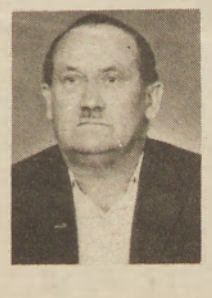

Kako pozabiti to gomilo,
kjer srce tvoje spi,
ki nam je vdano bilo, ki je hrepenelo
in nas ljubilo do zadnjega dne.

V SPOMIN

18. marca je minilo pet let, polnih žalosti, bolečine in praznine, ko nas je zapustil naš predragi mož, oče, stari oče in brat

Aleksander Feldvari

iz Sela

Boleč in nepozaben je spomin nate in prehuda je bolečina v naših srcih, da bi kdaj zamrla. Iz večnega spanca te ne obudi nihče več, ne naša bol, ne klic naših src, ki ne morejo doumeti, da te ni več med nami.

Prisrčna hvala vsem, ki se ga še spominjate, mu na grob prinašate cvetje in na njem prižigate sveče.

Vsi TVOJI, KI SMO TE IMELI RADI

V SPOMIN

20. marca je minilo leto, odkar je za vedno zaspal naš dragi mož, oče, stari oče in brat

Ludvik Škalič

iz Sebeborec

Ohranimo te, kot si bil, vedno z nami. Za vsako misel ali spomin, sedaj ali ob grobu — vsem iskrena hvala!

VSI NJEGOVI

Čeprav tvoj glas se več ne sliši,
beseda tvoja v nas živi,
povsod te čutimo mi vsi,
med nami si.

V SPOMIN

Minilo je pet let, odkar nas je zapustil naš dragi

Franc Šnepf

iz Gorice

V naših srcih živiš in boš živel še naprej.
Hvala vsem, ki se ga še spominjate!

VSI, KI SMO TE IMELI RADI

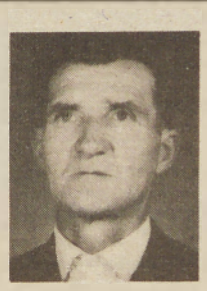

ZAHVALA

V 72. letu nas je mirno, tako kot je živel, za vedno zapustil naš dragi svak, boter in stric

Viktor Barber

iz Ivanec

Prisrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala g. duhovniku iz Bogojine in govorniku Klaru za poslovilne besede pri odprtem grobu.

Ivanci, 25. februarja 1987

Žalujoči: Jože, Helena, Peter in Majda z družino

Ak silni glas bi gromu vzel,
da razodel bi vsem ljudem,
kar sem trpel, saj zase vem,
nikdar, nihče bi ne verjel.

ZAHVALA

V 71. letu nas je zapustil naš dragi mož, oče, dedek, pradedek in brat

Viljem Kuronja

iz Vučje Gomile

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so dragega pokojnika spremljali na njegovi zadnji poti, mu poklonili številne vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje. Zahvala vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih priskočili na pomoč, še posebej pa se zahvaljujemo sosedom, kolektivu Pomurja, gasilskemu društvu, g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govornikoma za besede slovesa ob odprtem grobu.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: žena Veronika, sin Viljem, hčerka Marija in vnukinja Zorica z družinami ter sestra Irena z družino

---

Zakaj si moral nam umreti,
ko pa s tabo je bilo lepo živeti.
Odkar utihnil je tvoj glas,
žalost, bolečina domujeta pri nas.

ZAHVALA

V 60. letu starosti nas je nepričakovano zapustil naš dragi mož, oče, tast, stari oče, brat in stric

Evgen Cipot

iz Vadarec

Ob tej boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki so nam v najtežjih trenutkih priskočili na pomoč, nas tolažili, našega dragega apokojnika pospremili na njegovi zadnji poti ter mu darovali vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje.

Posebej se zahvaljujemo g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku KS in društvu upokojencev. Iskrena hvala delovni organizaciji Mura, tozdu Ženska oblačila, ter delovnemu kolektivu Ginekološko-porodnega oddelka.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: žena Regina, hčerki Cvetka in Nada z družino, sestra, nečakinje in drugo sorodstvo

---

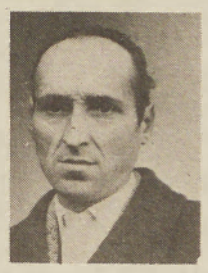

Bil si zelo bogat, kajti:
človek je bogat,
kadar je dober,
kadar je človeški.
(O. Zupančič)

ZAHVALA

Nenadoma in boleče nas je v 62. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče, dedek in brat

Viktor Felkar

iz Serdice

Iskrena hvala vsem, ki ste bili v najtežjih trenutkih z nami, mu darovali vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebno se zahvaljujemo kolektivu UKC Ljubljana, g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku KS in ZB, kolektivom OŠ Rogašovci, Zdravstvenega doma M. Sobota, Liva Rogašovci, sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem.

ŽALUJOČI: VSI, KI SMO GA IMELI RADI

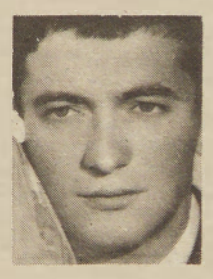

Srce je dalo vse, kar je imelo,
nobene bilke zase ni poželo.
Odhajaš sam na pot neznano,
zapuščaš ženo in otroke same.

ZAHVALA

V 38. letu je mirno zatisnil trudne oči naš najdražji mož in očka

Milan Vogrinčič

iz Bakovec

Ob tej boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki so nam v najtežjih trenutkih priskočili na pomoč, nas tolažili in našega dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti ter mu darovali vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje.

Posebno se zahvaljujemo g. župniku za pogrebno slovesnost, pevcem za odpete žalostinke, govorniku KS, gasilcem, kolektivu ABC Pomurke, Zavarovalni skupnosti Triglav in učencem 4. a razreda OŠ Bakovci.

Žalujoči: žena Anica, hčerki Natalija in Anita, mama z možem, sestra Nada z družino ter drugo sorodstvo

---

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage sestre in tete

Ivanke Hrga

iz Gresovščaka

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali cvetje in vence ter nam izrekli sožalje. Posebej se zahvaljujemo osebju pljučnega oddelka bolnišnice M. Sobota, zdravstvenemu osebju Zdravstvenega doma Ljutomer za dolgoletno zdravljenje, tov. Puklavcu za poslovilne besede in g. duhovniku za opravljeni pogrebni obred.

Iskrena hvala Mariji Zadravec za dolgoletno skrb.

Žalujoči: bratje in sestre z družinami ter drugo sorodstvo

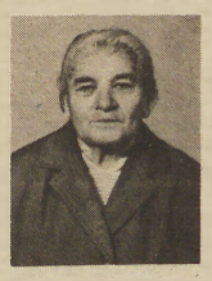

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše ljube žene, mame, babice in prababice

Julijane Ploj

roj. Mir

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste jo v tako lepem številu pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali cvetje in vence ter nam izrekli sožalje. Posebno se zahvaljujemo Martinu Franku za lepe poslovilne besede ob odprtem grobu. Prisrčna hvala g. župniku za opravljeni pogrebni obred.

Žalujoči: mož Janez, hčerka Anica ter sinovi Franček, Janko in Tonček z družinami

OBMOČNO POSVETOVANJE O PROMETNI VARNOSTI

Na slabih cestah slaba varnost

Predstavniki občinskih svetov za preventivo in vzgojo v cestnem prometu podravske in pomurske regije so se sestali v Ljutomeru, da bi ocenili prometno varnost v preteklem letu.

Prometnovarnostne razmere so slabe zaradi dotrajanosti pomurskih cest, zlasti regionalnih, pa tudi zaradi nediscipline voznikov. Nič bolje ni tudi v podravski regiji. Udeleženci pogovora so se vprašali, kako je mogoče krepiti prometno varnost v takšnih cestnih razmerah in kdaj bo zagotovljen denar za večjo obnovo cest. Lani je bilo na naših cestah 453 prometnih nezgod, v katerih se je 153 občanov teže in 314 občanov laže poškodovalo. 22 mrtvih ljudi je krvni davek, ki so ga zahtevale prometne nezgode. Na naših regionalnih cestah je čedalje večji mednarodni tranzitni tovorni promet, ki dodatno obremenjuje ceste. Takšna je torej podoba prometa in cest, to je okvir, v katerem naj delujejo občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. Priznati moramo, da so težave velike, vendar jih, vsaj nekatere, uspešno rešujejo. Sveti so že ponekod uspeli doseči, da so zgrajeni pločniki, dobro je delovanje šol, slabo pa v delovnih organizacijah, ki še vedno ne namenjajo preventivi dovolj pozornosti. Za boljšo prometno varnost bodo morali poskrbeti tudi na komitejih za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito v krajevnih skupnostih. Za večjo prometno varnost pa bo slej ko prej potrebno čim hitreje urediti ceste, saj te ogrožajo promet in povzročajo veliko škodo gospodarstvu.

Jani D.

ZBOR TURISTIČNEGA DRUŠTVA MURSKA SOBOTA

Letos še turistično veselo gostüvanje

Marca 1985 je bilo po dolgoletnem premoru ponovno ustanovljeno Turistično društvo Murska Sobota. Po zaslugi prizadevnega upravnega odbora in predsednika (Edo Perhavec je bil na minulem zboru društva izvoljen še za dve leti) ter ob sodelovanju nekaterih trgovskih, gostinskih in komunalnih organizacij je društvo uresničilo skoraj vse načrtovane naloge.

Poleg tega, da so si prizadevali olepšati mesto z očiščevalnimi akcijami, so zbirali denar za obnovo kulturnih spomenikov, bili pobudnik obnove drevoreda proti Rakičanu in parka v Murski Soboti, po njihovi zaslugi bodo v mestu tudi novi turistični in drugi smerokazi, končno pa bo tudi Murska Sobota dobila svoj prospekt.

Najbolj uspela prireditev turističnih ljubiteljskih delavcev je bil Miklavžev sejem, še letos pa naj bi se mu pridružilo še Veselo gostüvanje. To bo turistični prikaz starega ljudskega običaja, ki bo organiziran po scenariju in bo hkrati tudi kulturna prireditev. Tudi v prihodnje bodo poskušali navezati tesnejše stike z organizacijami ter društvi, ki so povezane s turistično dejavnostjo. To leto bodo organizirali ustanovitev turističnega podmladka na vseh treh osnovnih šolah in na Srednji ekonomski in družboslovni šoli poskušali povezati dejavnost turističnih društev ne le v občini, ampak tudi v Pomurju (nujno potrebno bi bilo ustanoviti pomursko turistično zvezo, vendar društva v drugih občinah niso istega mnenja). Vlogo koordinatorja naj bi zaenkrat prevzelo društvo, ki ima tudi predstavnika v predsedstvu Turistične zveze Slovenije, to je Turistično društvo Lendava.

Poleg Miklavževega sejma (6. decembra) in Veselega gostüvanja (13. junija) bo društvo organiziralo tudi zabavno prireditev Srečanje ob bazenu (8. avgusta), ki naj bi spet postalo prijetno srečanje Sobočanov.

Z geslom Sobota — mesto zelenja, cvetja, prijaznih ljudi in dobrega nakupa bodo člani društva poskušali vplivati na urejanje mesta, tako da bo to odsev zavesti in skrbi njegovih prebivalcev za dobrine lastnega okolja, za kulturno in naravno dediščino ter smisla za lepo, čisto bivalno in delovno okolje. S tem namenom bodo skupaj s Stanovanjsko skupnostjo pripravili in natisnili priročnik Kaj moramo vedeti o vzdrževanju lastnega okolja. Prav tako bodo razpisali tekmovanje za najlepše rože na balkonih, oknih in gredah ter urejeno okolico hiše in tudi letos z vljudnostnim pismom opozarjali organizacije in posameznike, da odpravijo pomanjkljivosti lastnega okolja, ki kvarijo podobo celega mesta.

Ker sta se lani prijavili le dve trgovini (Jelen in Zelenjava), je odpadla načrtovana akcija za izboljšanje kakovosti V tej trgovini strežemo z nasmehom, ponovili jo bodo — upajo, da uspešneje — letos.

Kar obširen program so si zadali člani Turističnega društva Murska Sobota, med drugim bodo letos dobili tudi svoj znak in organizirali usposabljanje turističnih vodnikov. Že dosedanje delo je vredno pohvale, glede na voljo članov novega upravnega odbora in seveda predsednika jim ga bo ob pomoči delovnih, družbenopolitičnih organizacij in skupnosti ter vseh občanov uspelo še izboljšati.

Bernarda Peček

Mesto zelenja, cvetja, prijaznih ljudi in dobrega nakupa

Hortikulturno društvo je zaradi denarnih problemov prenehalo obstajati, člani pa bodo odslej delovali v obliki sekcije Turističnega društva Murska Sobota. Društvo je v minulem dveletnem delovanju prispevalo veliko lepši podobi mesta, še posebej pa je vsem občanom ostala v spominu akcija Naše mesto — čisto mesto, v kateri so sodelovali člani društva, učenci osnovnih šol, mladina, komunalna delovna organizacija ter precej občanov. Upajo, da bo še večji odziv ob drugi podobni akciji, ki bo letos predvidoma sredi aprila. Krajevne skupnosti Murska Sobota bodo tudi letos prispevale svoj delež k lepši podobi mesta in k temu, da bo turist, ki pride prvič v Soboto, dobil lepši prvi vtis. V njihovi organizaciji je načrtovana ureditev pločnika na Titovi cesti, fasada gradu, ponovna oživitev trimske steze, nekoliko teže pa bo z urejanjem kopališča. Za res dobro obnovo soboškega kopališča jim namreč primanjkuje denarja. Predstavnik Komunale je na zboru turističnega društva opozoril prisotne, da bi k lepši podobi mesta lahko veliko prispevali občani sami, če ne drugače, tako da bi skrbeli za čistočo svojega okolja, kjer bivajo, in s sajenjem rož. Prav tako naj bi gradbinci, ki končajo z deli, pospravijo za sabo odpadni material (zadnji primer je bil po končani gradnji bloka na Lendavski cesti). Še vedno nerešljiv problem Murske Sobote je pomanjkanje parkirnih prostorov, oziroma je teh dovolj, le da niso primerno urejena (pogoste »poplave« na parkirnem prostoru pri avtobusni postaji bi lahko končno rešili), ali pa na njih parkirajo osem ur uslužbenci (banka, pošta, zavarovalnica, občina . . .).

Prav nič pohvalna ni za Sobočane številka 456 — toliko rož in okrasnega grmičevja so namreč pokradli s cvetličnih gred komunalnim delavcem.

Turistično društvo Murska Sobota je verjetno lani marsikoga presenetilo s »prijaznim vabilom«, da naj odpravijo nepravilnosti, ki kazijo okolje. Prejelo ga je 10 hišnih številk ali delovnih organizacij. Prav tako so poslali 40 priznanj za lepo urejeno bivalno okolje.

Novost v letu 1987 bosta »ŠTRK« in »KOVRAN«, nekakšna različica televizijskih turističnih nageljnov in bodečih než.

Bernarda Peček

TURISTIČNI POMLADEK

Za načrtni razvoj turizma v nekem kraju je pomembno, da pri tem sodelujejo vsi, ki so tam zaposleni in tam živijo. Prav tako je potrebno že dovolj zgodaj misliti na turistični podmladek, torej na ljudi prihodnosti, ki bodo pridobljeno (najsi bodo to objekti, prireditve ali dober glas o nekem kraju) znali ohraniti in razvijati naprej. Veliko lahko storijo pri tem osnovne šole, saj tisto, kar se naučí nekdo v mladih letih, to pa so šolska leta, ohrani po navadi za vse življenje. Tudi pri turizmu je tako: dobri člani turističnega društva in prihodnji občani turističnega kraja, ki bodo skrbeli za to, da se bo gost v njihovem kraju dobro počutil, se bodo vzgojili iz mladih osnovnošolcev. Zato je posnemanja vredna zamisel nekaterih pomurskih osnovnih šol, da ustanovijo tudi turistični krožek. Mladi radi sodelujejo, saj spoznavajo svojo pokrajino in domovino, se učijo gostoljubnosti, izdelujejo spominke in še marsikaj drugega.

Tako člani turističnega krožka kot folklorne skupine osnovne šole Radenci sodelujejo večkrat na prireditvah, ki jih organizira DO Radenska ali Turistično društvo.

bp

Red pri plačevanju vode

Plačevanje porabe vode je bilo v Lendavi doslej sila neurejeno. Zgodilo se je, da lastnik hiše ali stanovanja ni plačal porabe vode po več mesecev, ker vodarine pač nihče ni pobiral. Vodovod ima v upravljanju komunalno podjetje GIDOS, ki se je izgovarjalo, da nima človeka, ki bi pobiral vodarino, oziroma ga je imel, pa je odšel na zdravljenje. Porabniki vode so negodovali, saj ni lepo, če dobite naenkrat prav zajeten račun za vodo, namesto da bi plačevali mesečno. O tem je bilo govora tudi na seji zborov občinske skupščine, kjer so delegati zahtevali, da problem čim prej urdi komunalno podjetje. V podjetju so sklenili, da bodo plačevanje vode uredili s položnicami, te naj bi porabniki dobili že v aprilu. Konec leta bi naredili obračun, dotlej pa bi mesečno plačevali akontacijo.

Jani D.

Kot da nam ni dovolj gospodarskih in vsake vrste drugih težav, še zima opleta z repom. Fotografija je nastala na njen zadnji dan, prvi pomladni je bil že povsem drugačen. Upajmo, da nasmeh pod »mareło« resnično prinaša pomlad.

Foto: Lado Klar

MALTIT®
hidravlično vezivo za malte
izdeluje SALONIT ANHOVO
PONOVNO V PRODAJI

Veletrgovina Potrošnik, tozd Izbira Murska Sobota je nedavno oblikovala novo skupino manekenk in manekenov, ki so se neverjetno številčno prijavili na razpis z vseh koncev Pomurja in Podravja. Skupina je obiskovala tečaj, ki ga je vodila Pavlina Mavrin, modna oblikovalka iz Maribora. Svojo prikupnost so manekenke in manekeni že razdajali številnim navzočim na ponedeljkovi modni reviji v Blagovnici Potrošnik v Murski Soboti. Lado Klar je ujel prikupne manekenke med tečajem. F. Štefanec

OBČNI ZBOR GASILSKE ZVEZE LENDAVE

Društva delujejo v vseh vaseh

Na občnem zboru občinske gasilske zveze v Lendavi so ugotovili, da so v lanskem letu uresničili pomembno programsko nalogo, v vseh vaseh občine so namreč ustanovili gasilska društva. Požarna varnost se je okrepila posebej v krajevnih skupnostih, manj pa v delovnih organizacijah. 14 požarov v lanskem letu kaže, da se število le-teh veča iz leta v leto, večja pa je tudi škoda. Da bi se še bolje organizirali v boju pred požari, bodo v lendavski občini v tem in naslednjih letih namenili posebno pozornost izobraževanju operativnega gasilskega kadra, saj mora ta obvladati veliko novih nalog pri gašenju požara, pa tudi požari so drugačni kot nekoč, ko je gorela le slama. Okrepili bodo gasilska društva v večjih krajih občine, Dobrovniku, Turnišču, Črenšovcih in V. Polani, uredili pa bodo tudi požarnovarnostni center v Lendavi. V tem letu bodo vso skrb namenili krepitvi požarne varnosti v delovnih organizacijah. Z namenom, da bi zagotovili priliv mladih v gasilska društva, bodo letos v vseh osnovnih šolah ustanovili društva Mladi gasilec.

Gasilska zveza v Lendavi bo skušala urediti tudi problem požarne vode, ki postaja iz leta v leto bolj pereč. Vode ni dovolj za gašenje požarov. Za letošnjo aktivnost bo občinska gasilska zveza potrebovala 16 milijonov dinarjev. Na občnem zboru je gasilcem izrekel priznanje predsednik občinske skupščine Lendava, Rudi Lainer.

Jani D.

Pripravljajo letovanje otrok

Društvo prijateljev mladine v Lendavi se je odločilo, da bodo otroci iz lendavske občine letos letovali v prvih izmenah v začetku julija v Baški. Iz lendavske občine bo letos letovalo 269 otrok, ki so letovanja potrebni predvsem zaradi zdravja oziroma tisti, ki so iz socialno ogroženih okolij. Letovanje bo trajalo 10 dni, zanj pa bo potrebno odšteti od 25 tisoč do 30 tisoč dinarjev. Da bi lahko nemoteno organizirali letošnje letovanje otrok v Baški, bodo organizatorju priskočile na pomoč delovne organizacije. Letos bodo na morju lahko letovali tudi otroci iz predšolske ustanove in otroci, katerih starši so zaposleni v tujini.

Jani D.

Razstava malih živali v Lendavi

Društvo gojiteljev malih živali v Lendavi deluje uspešno že več kot deset let. Vsako leto je več članov, ki gojijo različne živali, golobe, kunce, okrasno perutnino, činčile in polarne lisice. Vse več je ljubiteljev malih živali in vsakoletna razstava vpliva, da se te aktivnosti lotijo novi člani. Sprva so imeli razstave v skromnih prostorih stare občinske skupščine, kjer pravzaprav ni bilo mesta, da bi si lahko razstavo ogledalo več ljudi. Šele v lanskem letu so razstavo organizirali v veliki dvorani Nafte in že v začetku pritegnili veliko obiskovalcev. Tudi letos bodo organizirali razstavo malih živali, ki bo obenem 8. društvena in 2. mednarodna. Razstavili bodo polarne lisice, činčile, nutrije, kunce, golobe. Na razstavi, ki bo od 27. do 29. marca, bodo razstavljali gojitelji malih živali z Madžarske, iz Beltinec, M. Sobote, Nedelišča in Lendave.

Jani D.

ROKOMET

Poraz Polane v Šentjerneju

V tekmovanju slovenske ženske rokometne lige so Polančanke po pričakovanju izgubile tudi drugo tekmo v spomladanskem delu tekmovanja. Tokrat jih je premagala ekipa Iskre iz Šentjerneja s 30:17. Strelke za Polano: Vugrinčeva 6, Horvatova in Kavaševa po 4, Gamzetova, Viragova in Hozjanova po enega. V naslednjem kolu igra Polana doma z ekipo Novega mesta.

Študentska veselica v Bakovcih

V prireditve, ki so organizirane v Pomurju med bivanjem štafete v Sloveniji in Pomurju, so se vključili tudi pomurski študentje. V petek, 27. marca, bodo organizirali študentsko veselico, na kateri bo nastopil ansambel Rendez-vous. Prireditev bo v dvorani v Bakovcih.